

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav translatologie

Charles University in Prague
Faculty of Arts
Institute of Translation Studies

Obor: Překladařství a tlumočnictví – angličtina

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Jakub Renner

Srovnání výkonu studentů při simultánním tlumočení v počáteční fázi
přípravy a v závěrečné fázi studia

Comparison of Students' Performance at the Beginning and upon
Completion of their Simultaneous Interpretation Training Course

Vedoucí práce / Supervisor:
Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

Konzultant / Consultant:
Mgr. Šárka Timarová

Praha 2010

I hereby declare that I am the sole author of this thesis, and that I have made reference to all literature and resources used in its making.

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité prameny a literaturu.

Jakub Renner

Special Thanks

I wish to thank all those involved in the making of the diploma thesis submitted in 2008 – PhDr. Jana Rejšková for continuous supervising, consultancy and leadership, Mgr. Šárka Timarová for advice, consultation, and setting me on the right path, Mr. Roderick Jones for kindly agreeing to help with the text recordings used in the experiment, RNDr. Tomáš Polák for his assistance with the statistical analysis of the experimental data, Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc. for consultations regarding the technical aspects of the experiment, Prof. PhDr. Karel Kučera, CSc. for consultations regarding the Czech corpus, students of the Institute of Translation Studies and students of the EMCI Euromasters programme for the time and effort they invested in my experiment.

I would like to thank those involved in enhancing this thesis for the purposes of the PhDr. degree. I would hereby like to thank the professional interpreters for finding the time and taking part in the follow-up experiment. I would like to thank Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc. for supervising and PhDr. Zuzana Jettmarová, Ph.D. for consulting the changes implemented into the thesis.

I would like to thank Mgr. Nad'a Abdallaová, Mr. Anthony Greenan and Mr. Roderick Jones for providing me with valuable linguistic quality feedback to the original and to the revised version of this thesis.

Anotace

Práce se zaměřuje na zjištění vztahu mezi kapacitou pracovní paměti a schopností tlumočit prvky modalit. S ohledem na toto zaměření jsou vymezeny základní pojmy, které určují přístup k řešenému problému (pracovní paměť, modalita). Je proveden experiment, který na vzorku devíti respondentů zjišťuje rozvoj kapacity pracovní paměti (test kapacity pracovní paměti) a schopnosti tlumočit modalitu během tlumočnického výcviku (simultánní tlumočení anglického textu s významným výskytem modálních prostředků) a na vzorku tří respondentů kapacitu pracovní paměti a schopnost tlumočit modalitu po vstupu do praxe. Na základě analýzy, vyhodnocení a statistického zpracování experimentálních dat dochází práce k závěru, že vztah mezi kapacitou pracovní paměti a schopností tlumočit modalitu může existovat. Provedený kvantitativní výzkum je doplněn úvahou překračující pozitivistické paradigma a směřující k paradigmatu interpretativnímu (konstruktivistickému); v rámci této úvahy je pak podán náčrt problémových okruhů, jejichž výzkum by mohl přispět k hlubšímu poznání problému v práci sledovaného (k problému tlumočení modalit).

Klíčová slova: simultánní tlumočení, pracovní paměť, modalita.

Abstract

The thesis aims to discover any possible relationships between the capacity of working memory and the ability to interpret features of modality. Based on this aim, the basic concepts determining the approach to the above question are outlined (working memory, modality). An experiment is conducted which on a population of nine subjects investigates the development of the capacity of working memory (memory span test) and the ability to interpret features of modality during the course of interpretation training (simultaneous interpretation of an English text with high incidence of modality). On a population of three subjects a follow-up experiment investigates the capacity of working memory and the ability to interpret features of modality of experienced interpreters. Based on an analysis, evaluation and statistical processing of the experimental results, the thesis determines that working memory capacity and the ability to interpret features of modality may be related. The quantitative research is supplemented by a discussion moving away from a purely positivist paradigm towards the interpretative (constructivist) paradigm; this discussion then outlines problematic areas where further research could contribute towards a better understanding of the problem under observation in the thesis (the problem of interpreting modality).

Key words: simultaneous interpretation, working memory, modality

Table of Contents

Anotace	3
Abstract	4
1 Introduction.....	8
2 Some Aspects of Simultaneous Interpreting.....	11
2.1 Processual Aspects of Simultaneous Interpreting.....	11
2.2 Factors Affecting Interpreting Performance	15
2.3 Cognitive Skills Needed for Interpreting.....	17
3 Memory.....	20
3.1 Defining Memory.....	20
3.2 Short-term and Long-term Memory.....	22
3.2.1 Working Memory According to Baddeley	24
3.2.2 Working Memory According to Cowan	29
3.2.3 Working Memory According to Nairne.....	30
3.2.4 Working Memory Capacity	32
4 Memory in Neuropsychology	35
4.1 Brain Plasticity.....	36
4.2 Attention	37
4.3 The Prefrontal Executive	39
5 Modality in Linguistics	44
6 Formulating the Hypotheses for the Experiment.....	62
7 The Experiment.....	64
7.1 Introduction.....	64
7.2 Aim	65
7.3 Experiment Methodology	66

7.3.1 Experimental Participants	66
7.3.2 Memory Span Test.....	68
7.3.2.1 Preliminary Preparation	69
7.3.2.2 Span Test Material Selection and Preparation	70
7.3.3 Preparation of the Text for Interpretation	77
7.3.4 Pilot Experiment	80
7.3.5 Conducting the Actual Experiment.....	80
7.4 Methodology of Experimental Evaluation.....	84
7.4.1 Memory Span Test Task.....	85
7.4.2 Interpretation Task	86
7.4.3 Statistical Evaluation and Analysis of the Experimental Data	87
8 Presentation of Experimental Results	89
8.1 Memory Span Test Task	89
8.2 Interpretation Task.....	95
8.3 Statistical Evaluation and Analysis of the Experimental Data	98
8.3.1 Memory (Span Test)	99
8.3.2 Epistemic and Voluntative Modality	99
8.3.3 Relationship between Memory and Interpretation of Modality.....	100
9 Experiment Determinants	102
9.1 Discussing the Hypothesis	105
9.2 Discussing the Shifts Indicated in the Results of the Experiment	107
9.3 Discussing the Memory Span and Modality Interpretation	107
10. Broader context of interpreting modality.....	109
11. Suggestions for further research	130
12 Conclusion	142
14 References.....	145
APPENDICES	158
APPENDIX 1: Materials Used in the Span Test	158

1. Compliance Form.....	158
2. Participant Questionnaire.....	160
3. Memory Span Test Brochure Template.....	161
APPENDIX 2: Texts Used in the Experiment.....	163
Text Used in Phase 1 of the Primary Experiment.....	163
English Original.....	163
Czech Interpretations.....	167
Text Used in Phase 2 of the Primary Experiment and in the Follow-Up	
Experiment.....	198
English Original.....	198
Czech Interpretations.....	201
APPENDIX 3: Statistical Evaluation of Experimental Results.....	235
APPENDIX 4: Audio Recordings.....	238

1 Introduction

This thesis concentrates on two aspects of simultaneous interpreting in the English-Czech language environment: the interpretation of modality, and the role played by working memory when interpreting modality. More specifically, the answers to the question of whether there may be a relationship between working memory capacity and the skill of trainee and professional interpreters to interpret modality will be outlined. Furthermore, questions will be outlined which are connected with interpretation of modality, as well as other approaches which might be used to study it further.

Simultaneous interpretation is commonly studied from various perspectives of different scientific fields (cf. Chapter 2). From the point of view of this thesis the very minimum which must be named is linguistics (language structure of English and Czech; modality as such), psychology (attention, cognitive skills, memory, etc.) and psycholinguistics (esp. source text reception, processing, target text production).¹

Therefore, in connection with the overall aim of the thesis, focus in the first chapters of the thesis will be placed on the clarification of several aspects that are considered crucial for a successful subsequent outline of the experiment presented in the latter chapters of the thesis, especially focusing on the possible relationship between working memory (its capacity), and the skill of trainee and professional interpreters to interpret features of modality in a semi-authentic text.

The focus on interpretation of modality comes from the fact that modality is not only an issue of the sentence content, an aspect

¹ Papers concentrating on theory and practice of simultaneous interpretation and not focusing directly on memory or modality provide a broader context to the topic of this thesis. They are discussed in Chapter 10.

of its semantics, it is rather an issue of the broader context of an utterance as well (i.e. the relationships between an utterance, the speaker, the receiver and all other circumstances of communication) – an aspect of its pragmatics. Modality can thus be understood as “modulation”, an “additional feature” of an utterance (modification of the propositional content) and the interpretation of modality therefore must mean more than a mere transfer of content itself. Therefore interpretation of modality is a very demanding task for interpreters; however it is given very little space in the available literature. At the same time, the presence and distribution of features of modality most likely require interpreters to use their working memory.

Chapters 3 and 4 contain a brief overview of memory research and a description of several models of working memory – in relation to the usage of those models for the purposes of this thesis. In Chapter 5 an overview of modality, as understood in the Czech and English linguistics, is provided and, based on information gathered from literature, an outline of how modality is handled in this thesis is presented. In Chapter 6, hypotheses for the experiment are discussed. In the further chapters (Chapters 7–8) an experiment aimed at investigating the possible relationships between working memory and interpretation of modality is described. Detailed methodology including experimental preparation is presented; experimental results are analysed and discussed. The outcomes of the experiment are then summarized, and a short discussion about experiment determinants is included (Chapter 9).

In Chapters 10, modality is given broader context (e.g. the context of Gile’s effort models, the context of interpretation strategies) and interpretation of modality is discussed in the light of its possible relationships with other independent variables; in Chapter 11, suggestions for further research are given.

The appendices and the enclosed CD containing all the relevant information, including the audio and text “transcriptions” of the original English text used in the experiment as well as the audio recordings and text “transcriptions” of the interpreted texts in Czech are an integral part of this thesis. Spreadsheets used to analyse the transcribed texts are also included on the enclosed CD (the spreadsheets are very large and cannot be provided in hard copy).

For the PhDr. thesis, a follow-up experiment was conducted and evaluated in order to triangulate the data from the primary experiment. The follow-up experiment and its description and evaluation is incorporated in Chapters 7–8. A detailed discussion of contexts of interpreting modality was elaborated (Chapter 10) and suggestions for further research were outlined (Chapter 11). The entire thesis has also undergone a round of proof-reading especially concentrating on its style.

2 Some Aspects of Simultaneous Interpreting

The following chapter presents some aspects of simultaneous interpreting relevant to the thesis.

Memory is considered an integral part of almost every model of the process of interpreting. Theorists differ in nomenclatures for their theories but the three basic common stages of interpretation are as follows: input (interpreter hears text in source language) – processing (interpreter decodes, and recodes the information of the text from source language into target language) – output (interpreter speaks in target language).

In simultaneous interpretation this process is further complicated by the fact that the three stages need to occur in a very limited span of time in order for the interpreter to keep up with the speaker.

2.1 Processual Aspects of Simultaneous Interpreting

In this section of the thesis mainly the work of Christoffels (2004) will be considered as the starting point for the approach towards simultaneous interpretation and the product of interpretation.² It can be said that her overview of the interpretation process presents the general ideas behind the concept of simultaneous interpretation in an organized and coherent form. Furthermore, her description and discussion of the presented procedure is based on recent studies and experiments, a fact which is undoubtedly of significant importance. In her description of the process of simultaneous interpretation, Christoffels discusses several factors which are important for the process of simultaneous interpretation.

² This approach will be supplemented by other possible approaches in Chapter 10.

Language control is necessary in order to enable the interpreter to provide good output in a target language while listening to input in the source language: “It is a basic requirement of SI to produce “pure” target language, that is, language that does not contain any language switches. Yet, the nature of the task demands that both languages are simultaneously activated while performing the task. Therefore, control of languages is crucial to SI.” (Christoffels 2004, p. 11).

Christoffels (2004) presents the following overview of language recoding strategies. She discusses two possible methods (strategies) of language recoding: meaning-based and transcoding.

“Meaning-based interpreting is conceptually mediated interpretation. The interpreter is thought to retain the meaning of chunks of information and to recode the meaning of these chunks in the target language (Fabbro; Gran, 1994). In other words, according to this strategy, interpreting involves full comprehension of the source language in a way similar to common comprehension of speech. From the representation of the inferred meaning, production takes place in the target language. The transcoding strategy involves the literal transposition of words or multi-word units. The interpreter supposedly translates the smallest possible meaningful units of the source language that have an equivalent in the target language. Paradis (1994) proposes that transcoding can take place at different levels of the language system (phonology, morphology, syntax, and semantics) by automatic application of rules. One linguistic element is directly replaced by its structural equivalent in the target language.” (Christoffels 2004, p. 13).

Regarding Figure 1 below, a general representation of the process of simultaneous interpretation, Christoffels (2004, p. 14) gives the following commentary: “[the figure depicts]...two alternative interpreting strategies, based on Paradis (1994). The light

arrows depict the meaning-based strategy. The source language utterance is fully comprehended and represented at a nonverbal conceptual level before its meaning is produced as an utterance in the target language. The dark arrows depict the transcoding strategy, according to which particular parts of the utterance, for example a certain word or grammatical construction, are directly transcribed into their equivalent in the target language.”

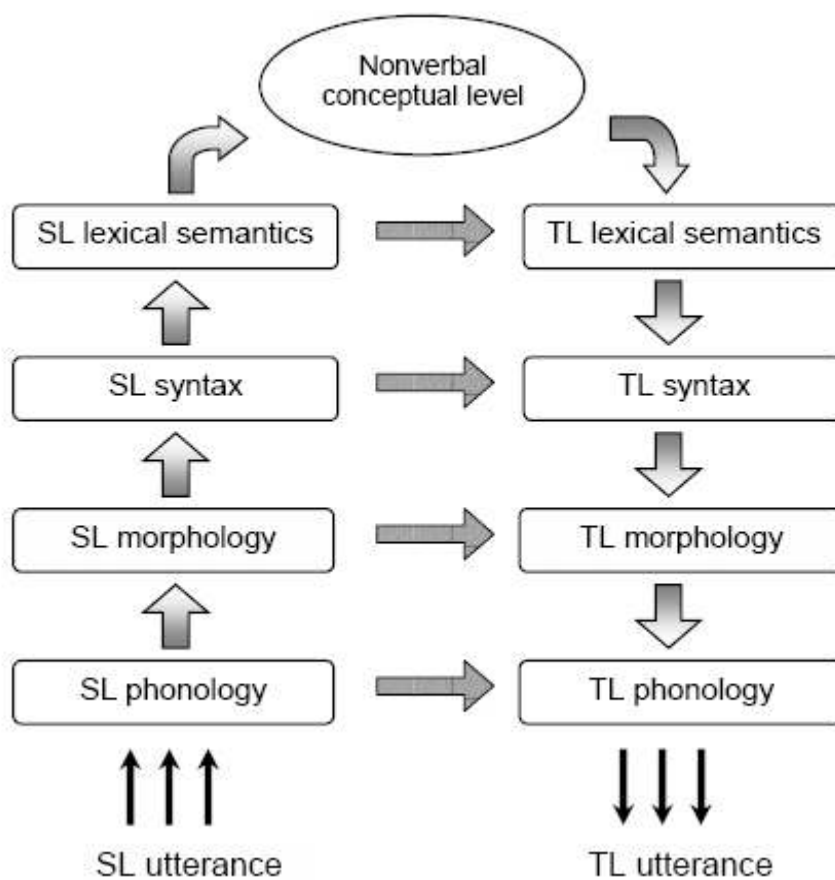

Figure 1: Process of simultaneous interpretation according to Christoffels (2004)

An important aspect of the entire process of simultaneous interpretation and at the same time an important aspect of any form of interpretation is the deverbalization of the source utterance. Although some theories disagree as to whether an interpreter “understands”

what he/she is interpreting, deverbalization most likely does occur, even if in certain situations it may be more limited due to a lack of understanding of the interpreted content. It could be argued that only after an utterance is deverbalized can it be converted into the basic semantic units that (later) enable interpreters to reconstruct the meaning of the source-text utterance in the target language.

Christoffels addresses the problem of deverbalization as follows: “It is often assumed that in meaning-based SI the source language is completely deverbalized: The linguistic forms are lost and only the meaning of the message remains. In other words, the message is encoded non-verbally before it is produced in the target language. In fact, Seleskovitch (1976) claims that skilled interpreting has nothing to do with finding linguistic equivalents of the source language in the target language at all, but only with understanding the meaning of the input. According to this strong view of deverbalization, interpreting is only possible when the interpreter completely understands what is being said and once a fragment of the source language is understood the form is lost and only the meaning remains (‘théorie du sens’).”(Christoffels 2004, p. 16). Christoffels mentions however, that the fact that an interpreter must understand what is said is contradicted by the argument (Darò 1994, p.265) that an interpreter need not understand the meaning of what is said, and still can successfully transfer the surface structure of an utterance from source language to target language (Christoffels 2004, p. 16).

Another important factor in the process of interpretation is the ability of the interpreter to self-monitor the output. Christoffels notes the following: “...apparently three speech streams in two languages reside simultaneously in the language system, namely, the comprehension of input, the production of output, and the monitoring of output. Especially for the comprehension system, the situation is complicated since it needs to handle source language input and target

language output simultaneously.“ (Christoffels 2004, p. 17). Clearly, simultaneity is specifically important in the process of simultaneous interpretation since there is often very little time for separate processing of the source and target language; therefore it is important for an interpreter to have a sufficiently large mental capacity in order to perform all the operations connected with the processing of the languages in the language pair (cf. Chapter 10).

2.2 Factors Affecting Interpreting Performance

In a simultaneous interpretation situation, the target language output is generated simultaneously, or with only a slight delay, in relation to the source language input. Christoffels (2004) defines three distinct categories affecting the quality of interpretation output: listening conditions (input rate, information density, sound quality), translation direction and language combination, and source text characteristics (redundancy, possibilities of anticipation, complexity of texts).

A general rule can be formulated at this point: the maximum target language information output is equal to the source language information input; the manner of reception affects the processing of information significantly. “Input rate influences the rate at which information has to be processed. Consequently, it also influences interpreting performance. It is not always the case, however, that the faster the input rate the harder interpreting becomes. Slow, monotonous delivery of the source message can be as stressful as a speeded presentation (Gerver, 1976).” (Christoffels 2004, p. 20). The rate of input therefore has to be carefully considered when dealing with interpreting situations.

Unfortunately, even though this should not be the case, almost every interpreter is probably more comfortable with interpreting in one particular direction given any pair of his/her working languages.

“A recurring question concerns the role of the direction of translation in interpreting. It is often claimed that interpreting is easier into than from one’s native language, which is typically the interpreters’ dominant language... In interpreting studies there is little experimental evidence in support of any directional effect. ... It is possible that the particular language combination involved influences the difficulty of interpreting: The more the two languages involved deviate from one another on the lexical, morphological, syntactic, semantic and pragmatic levels, the more difficult SI is likely to be.” (Christoffels 2004, p. 21).

Another important factor to consider are the characteristics of the source text: “The characteristics of the source text, especially the degree to which it is redundant, are likely to have an effect on interpreting performance. Chernov (1994) states that given the large processing load involved, simultaneous interpreting of nonredundant speech (e.g., poetry, or legal thesis) should be impossible. ... Finally, the context of a source text and prior knowledge of the topic may make it more predictable, help to activate relevant ‘registers’ in memory, and select the most salient units of meaning from memory...” (Christoffels 2004, p. 22–23).

Christoffels goes on to give the following summary of how text difficulty can implicitly influence the performance of interpreters: “Darò, Lambert, and Fabbro (1996) studied, among other things, the role of text difficulty in SI. They found that the number of errors was larger for the difficult texts, which were more syntactically complex and contained more low frequency words than the easy texts. Barik (1975) observed difficulties for function words and grammatical structures that differ between source and target language, but also for some relatively common, notably abstract words. He suggested these words might be problematic because they may have different translation equivalents depending on the context.” (Christoffels 2004,

p. 23). As other studies have proved, syntax and low-frequency words are not the only problems that interpreters can encounter.

The experiment presented in this thesis will focus on modality as a specific problem in interpretation that requires the interpreters' special attention in order to be properly transferred between languages.

2.3 Cognitive Skills Needed for Interpreting

Christoffels (2004) lists three major skill areas essential for interpreting: memory, verbal fluency, language processes. It is clear that in interpreting, these skills play a major role. The question however remains, whether one of these skills has the greater bearing on interpretation.

Verbal fluency enables the interpreter to shift focus from the actual output (the wording of the output), and to allow for greater concentration on the other tasks involved in interpretation. "Fabbro and Darò (1995) observed greater resistance to the detrimental effects of delayed auditory feedback in students of SI than in monolingual controls. In a delayed auditory feedback condition, the speakers' own voice is amplified and delayed for a few hundred milliseconds, a situation that in general causes speech disruption. The SI-students showed less speech disruption than the controls. Fabbro and Darò suggested that the students were more resistant to the interfering effects of delayed auditory feedback because they had developed a high general verbal fluency as well as an ability to pay less attention to their own verbal output." (Christoffels 2004, p. 28).

A question to be asked here is whether this skill is acquired at birth (or developed during the stage of language acquisition in early childhood) or whether it can be learned during interpretation training (cf. Chapter 10 of this thesis) and whether interpreter training can

improve it. This thesis intends to investigate whether such improvement does take place and whether it has any bearing on the actual performance of a trainee interpreter.

According to Christoffels, it is very important to consider the basic language processes and their automation. Basic language processes "...may be especially important for SI. The more the language processes that are involved in SI are automated, the more processing capacity will be available for other relevant processes and the faster the outcome of these processes will be available for further processing. For example, the ability to quickly access and retrieve words may be an important subskill." (Christoffels 2004, p. 30). This skill is most likely also associated with the processing of meaning in an interpreted text. As stated above, an interpreter does not necessarily need to know the meaning of the text in order to interpret it. However it is without doubt an advantage, when an interpreter understands what is being said and is able to efficiently analyze the meaning of the source text.

The third factor indicated by Christoffels (2004) is memory, which is thought to be a very important factor in simultaneous interpretation. Again, there is the question, which is of special importance to the results presented in this thesis: whether memory can be trained in order to improve an interpreter's performance. Christoffels (2004) references the following experimental findings: "Padilla et al. (1995) compared recall of words in conditions with and without articulatory suppression during presentation. For the articulatory suppression condition a significant group effect was obtained. This was due to a decrement in the recall scores of all groups except the experienced interpreters, who apparently were resistant to the effect of articulatory suppression (see also Bajo et al., 2000). The relevance of being able to cope with concurrent articulation was also indicated by the association we found between

retention under conditions of articulatory suppression and SI performance in bilinguals without SI experience” (Christoffels 2004, p. 29).

In contrast, Chincotta and Underwood (1998b) did not find a difference in digit span between English-Finish interpreters and Finish students majoring in English, both in conditions with and without articulatory suppression. However, consistent with earlier findings, differences in memory processes between the two groups were suggested by the finding that the standard language effect in the digit span task (a larger digit span in the language in which one can articulate faster) disappeared for the students in an articulatory suppression condition, whereas for the interpreters it persisted.

Finally, Bajo (2002) reported that interpreters, participants with a similarly large reading span, and non-interpreters alike were disrupted in recalling words by dividend attention manipulations that tap into the visual spatial sketchpad and the central executive components of working memory. The finding that the interpreters did not outperform other groups on these working memory tasks suggests that the ability to cope with simultaneity of verbalization and recall in SI may not reflect a general ability of the executive to coordinate multiple tasks and processes, but, instead, involves a specific skill to coordinate the verbal processes implicated in SI.” (2004, p. 29).

A detailed discussion of the various theories involving memory processes and theories concerning the existence of various types of memory will be presented in the following sections of this thesis.

3 Memory

Memory (Wikipedia) is one of the oldest topics of psychological research. The history of memory research goes back to Théodule-Armand Ribot, who published a monograph entitled *Les Maladies de la mémoire* (1881; in English 1882 as “Diseases of Memory: An Essay in the Positive Psychology”), and who was the author of the Ribot rule known in general psychology (The recent memory trace disappears faster than a trace fixated over a longer period). Another founding father of memory research was Hermann Ebbinghaus, who published his thesis on memory (1999; originally published 1885), and who defined the learning curve and the forgetting curve, especially in experiments studying the memorization of nonsense syllables.

3.1 Defining Memory

Webster’s New World Medical Dictionary³ defines memory as “1. The ability to recover information about past events or knowledge. 2. The process of recovering information about past events or knowledge. 3. Cognitive reconstruction. The brain engages in a remarkable reshuffling process in an attempt to extract what is general and what is particular about each passing moment.” In general, memory can be defined as an organism’s ability to store, retain, and subsequently retrieve information. Bearing in mind the proposed definition of interpreting as a process, in other words the reception, processing and production of text, it becomes obvious that the two, memory and interpreting, are very closely connected.

³ Available at: <http://www.medterms.com/script/main/art.asp?articlekey=11642>

However although memory is a homogeneous phenomenon from the point of view of the result of memory processes, i.e. the retrieval of information, from the point of the types of memory that can be distinguished, the situation is much more complex.

Memory classification can be approached from different angles depending on the aspect of memory which is to be classified. There is auditory memory, visual memory, haptic memory, olfactory memory, and gustatory memory (based on the receptor used for storing information). There is short-term, medium-term and long-term memory based on the anticipated duration of information storage. Yet another classification of memory is presented by Squire (1992) who uses the terms declarative memory (the memory of facts and events, in other words the answers to questions “who and what”) and non-declarative memory (also known as procedural memory, answers the “how” questions). These two types of memory are sometimes designated explicit and implicit memory. Baddeley (1996) suggests using still another pair of terms, direct memory, and indirect memory. He uses this classification due to its convenience for studying memory defects. Indirect memory allows learning, i.e. the creation of new memory entries, even in cases of complete amnesia (which represents a complete collapse of direct memory) when a person is virtually unable to learn anything consciously. Even in such cases the human mind can learn implicitly from encountered situations and if a similar situation is encountered later, after the process of learning, the implicit memory entries should aid in tackling that situation.

For the purposes of this thesis, the classification of memory into short-term memory, resp. working memory, and long-term memory will be used. This is compliant to the general methodology in interpreting research and enables easier comparison of experimental results across similar experiments conducted in the past.

3.2 Short-term and Long-term Memory

The two basic types of memory in terms of the duration of retrieved information storage prior to decay are the long-term memory and the short-term memory. The experiment to be conducted focuses only on short-term memory, resp. working memory; therefore, long-term memory will only be discussed very briefly.

Long-term memory is memory which, unlike short-term memory or working memory (where information can be stored for a period of approximately 20–30 seconds), stores information for a long term ranging from several days to several decades. The information is stored via the proposed mechanism of long-term potentiation (Terje Lømo, 2003) which is manifested in a physical change of the complex interlinks between neurons in the brain.

As opposed to this, short-term memory stores information via temporary potentiation of neural connections (which may be converted into long-term memory through repetition and meaningful association). Storage of long-term-memory data takes place in the creation of additional synapses between neurons. The human brain has approximately 10^{15} synapses, which means that at full capacity of the brain approximately 100TB of information could be stored. But humans by no means store such quantities of data (Kandel 2001). Experiments of Landauer and Thomas (1986) have shown that humans can store approximately 1–2 bits of information per second in their long term memory. Assuming such storage of information in a person's long-term memory would occur every second of his life, the total amount of information stored in his brain over a 70-year lifetime would amount to approximately 125MB.

The original model of memory by Atkinson and Shiffrin (1968) suggested that all information from short-term memory is converted into long-term memory. This model (known as the “modal model”)

remains controversial, as the mechanisms and the reasons for this conversion remain unexplained. Evidence for the existence of a separate short-term memory store (i.e. separate from a long-term memory store) is perhaps best provided from experimental studies. For example Davelaar; Goshen-Gottstein; Ashkenazi; Haarmann; Usher (2005) proved that different factors can affect short-term and long-term retrieval.

However there are theories against the existence of a short-term store as well. In his experiment, Tarnow (2007) shows that the graph of the relationship between recall probability and the latency of recall (the time interval taken to recall) is a straight line in the interval from 6 to 600 seconds. He claims that if there in fact were a short-term memory store, one would expect the graph to have more structure.

Working memory and short-term memory must not be seen as complete equivalents (see below). Short-term memory is a general term attributed to short-term storage of information. Working memory on the other hand is a theoretical framework for short-term storage of information and its manipulation. To provide a factual description, looking at Baddeley's model of memory, working memory is the term assigned to the entire construct Baddeley modelled; short-term memory storage mechanisms are the slave systems within this construct – in Baddeley's model these are the phonological loop, the visuo-spatial sketchpad and the episodic buffer.

Short-term memory duration is generally put at 2–30 seconds. Memory retention for longer periods is achieved by repetition, either loud or silent. By repeatedly articulating the memorized information the information is allowed to re-enter the short-term memory thus “prolonging” the short-term memory duration and preventing information decay. Strictly speaking, it is not prolongation in the proper sense of the word; rather it is the case of the same information

repeatedly entering into the same memory store which has the same time capacity to store that information before it decays. A similar principle is put into operation when short-term memories (items stored in short term memory) enter long-term memory. The mechanism of repetition was very closely described in Baddeley's model of working memory. Baddeley, when referring to the repetition mechanism uses this term "phonological loop".

3.2.1 Working Memory According to Baddeley

Working memory was defined by Baddeley and Hitch in 1974. Their concept was devised as a means of linking short-term and long-term memory. According to their theory, working memory consists of a central executive function and two sub-systems, the phonological loop and the visuo-spatial sketchpad. The central executive is superior to these two sub-systems and forms a link between them and long term memory. The original model for working memory is represented in Figure 2 below (Baddeley; Hitch 1974). In Figure 2, the phonological loop is further subdivided.

The phonological loop consists of a phonological store (memory traces subject to rapid decay) and an articulatory rehearsal component (which can revive memory traces).

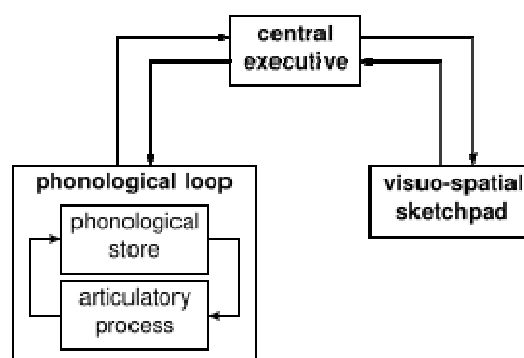

Figure 2: Baddeley's first model of working memory

This model was later developed by Baddeley (2000) and a third subsystem, the episodic buffer, was added. Thus the new schematic representation would be as seen in Figure 3 below (Baddeley 2000):

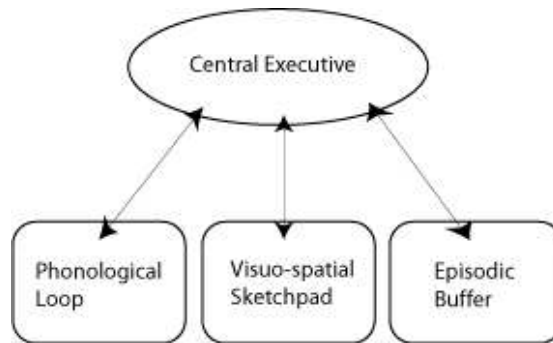

Figure 3: Baddeley's extended model of working memory

The functions of the individual components of working memory are described below.

The central executive is the coordinatory system responsible for controlling and regulating cognitive processes. It binds the information from the slave systems into coherent episodes; it can shift between tasks or strategies of information retrieval and it directs selective attention. It is disputable whether the central executive actually exists as a single superordinated system as depicted in Figure 3. Miyake; Friedman; Emerson; Witzki; Howerter; Wager (2000) show that there may be several independent executive functions present in the brain.

The phonological loop is a system dealing with phonological information. Auditory information enters the phonological store automatically. Visual information can be transformed by silent re-articulation into a form which the phonological store can process. The phonological store is therefore our “second ear” which records sound information in the order it is presented. The rehearsal component acts

as our “second voice” preventing information decay by constant silent repetition of the information. Baddeley (1998) claimed that the phonological loop may play a key role in childhood language acquisition and perhaps even a key role in later second-language learning. The existence of the phonological loop is proved mainly in experiments where the subjects are asked to remember a sequence of words while repeating some syllable aloud (usually a meaningless syllable like “bla”). This greatly impairs their ability to remember, in this case to remember using working memory, because the auditory rehearsal process is blocked and the items in the phonological store decay very quickly.

The visuo-spatial sketchpad is believed to store information about what humans can see. It is used to remember colours and shapes or the position or speed of objects in space. It is also believed to take part in planning tasks involving for instance movement through space (Baddeley, 2000, gives the example of planning the way through a complex building). Some (Logie, 1995) suggest that the visuo-spatial sketchpad is further divided into two quasi separate systems: the visual cache (storing information about shape and colour) and the inner scribe (information about movement and space; reception of information from the cache and their transfer to the executive). There is even neuropsychological evidence to back up the existence of the two separate systems within the sketchpad. Klauer; Zhao (2004) have proved that there is less interference in the visual–spatial task confrontation than there is in the case of visual–visual or spatial–spatial task situations.

The fourth component of Baddeley’s working memory model, the episodic buffer, was added to the original model later (Baddeley 2000). The episodic buffer is possibly a link between short-term and long-term memory in that it is used to integrate visual, spatial, and verbal information with time sequencing. It is used as a temporary

store for sequential information, like stories or film sequences. The reason for including this new slave system of working memory in the model was the discovery that some patients with amnesia (who it is presumed have no ability to learn new things and encode them into long-term memory) but with good short-term memory recall could recall much more information than would fit into the phonological loop (Baddeley; Wilson 2002).

In the available literature, other theories and memory sub-sections are discussed. A supplemental theory to the phonological loop is the existence of so called echoic memory. This is a short-term auditory sensory memory which causes a sound which is heard to echo in the mind for a few seconds after it is heard. The difference between echoic memory and the phonological loop is that the phonological loop is active when a person hears a sound he/she intentionally wants to remember and he/she starts repeating it in his/her mind (i.e. the articulatory rehearsal is activated). Bogen (2006) gives the following comparison: if a friend was reading a list of numbers and suddenly stopped and asked a listener to repeat the last four digits, the listener would hear an echo of those digits in his mind; but if a friend was dictating his telephone number the listener would intentionally try to remember the whole sequence and would employ the phonological loop, reciting the entire phone number in his mind.

Baddeley's model of working memory in general and his later addition of the episodic buffer is seen as very useful because it is compatible with a majority of experimental findings. Baddeley's model will be the default model which shall be utilized in this thesis. However there has been criticism of Baddeley's model formulated in Nairne (2002); mentioning this criticism is in order.

As a criticism of Baddeley's model, Nairne (2002, p. 58) refers to several experiments which clearly outline that memory span and

rehearsal (i.e. rehearsal in the phonological loop according to Baddeley) are two distinct features of the mind. The experiments suggest that memory span is not significantly affected when word length alone is varied. Nairne points out that memory span is affected with respect to word length in the original experiment used by Baddeley (1975). He concludes (2002, p. 59) that the variance in memory span for different types of stimuli may be caused by different rates of decay, and that Baddeley's standard model of working memory may not be as simple as Baddeley presents. He points out that an artificial word-length effect was created by Cowan (1997) who instructed subjects to articulate a word quickly or slowly. But this situation was indeed very artificial and bears no proof on how the subjects' retention strategies were affected by the instructions. The conclusion is (Nairne 2002, p. 62) that the effect of rehearsal on short-term memory span is questionable, if not null.

At the same time, Nairne (2002) goes on to question the concept of decay as introduced by Baddeley. The following argument is used: "The second arm of the standard model is *decay*, defined as the loss of trace information exclusively as a function of time. Activation, the vehicle for short-term storage, is believed to decay spontaneously, much like a plate tossed into the air falls spontaneously from the force of gravity. Of course, the fact that forgetting proceeds with time is self-evident—but is it really the passage of time that causes the forgetting? Time is correlated with forgetting, but it may be the events that happen in time that are actually responsible for the loss. The famous analogy used by McGeoch (1932) was of an iron bar left out to rust in the open air—the accumulation of rust develops over time, but it is oxidation, not time per se, that is actually responsible." (p. 63). The argument Nairne uses however can easily be turned around by arguing that without time there would be no oxidation. The

word memory in itself implies time – the two therefore should not be handled separately.

Nairne also mentions interesting experimental results with respect to the time taken for information to decay: “The crucial role played by prior trials is illustrated nicely in a study by Turvey et al. (1970) that uses a version of the Brown-Peterson task. Different groups of subjects were asked to count backward as a distractor activity for group-specific intervals (e.g., one group counted for 10 s, another for 15 s, and another for 20 s). Foreshadowing Greene (1996), equivalent amounts of forgetting were found across groups in this between-subject design (0.33, 0.30, and 0.30, respectively). On the critical trial, however, all groups were switched to the same 15 s distractor period. Retention performance dropped in the 10-s group (from 0.33 to 0.20), stayed roughly constant in the 15-s group (0.30 to 0.28) and improved in the 20-s group (0.30 to 0.38). Note that the passage of time—and therefore the opportunity for decay—was equated across the groups on the critical 15-s trial, yet performance depended on the timing of prior trials.” (Nairne 2002, p. 65-66). This suggests retention is a variable entity which can be affected by a mere change of one variable in an experimental situation; thus retention cannot be perceived as a constant attribute of the mind.

3.2.2 Working Memory According to Cowan

Cowan’s model of working memory differs from Baddeley’s in that for Cowan (1995, 2005) working memory is part of the long-term memory and therefore it is not seen as a separate system. There are two levels of information retrieval embedded in long-term memory.

The first level involves activated long-term memory representations (the number of activated representations is not limited according to Cowan).

The second level is called the focus of attention. This has limited capacity and can hold up to four activated representations.

Cowan's model was further extended by Oberauer (2005) who added a third level, an even narrower area of focus, which can hold only one information 'chunk' at a time. This is the level which selects chunks for processing. Oberauer gives the example of processing number additions. Cowan's focus of attention can easily hold four numbers. But if 'two' were to be added to each of the numbers, a person will not be able to process the four tasks simultaneously but would process them sequentially. Oberauer's narrow focus will select one item from the focus of attention, process that item, then select the next item, etc. until all the necessary operations are completed.

3.2.3 Working Memory According to Nairne

Nairne (2002) suggests several kinds of alternative short-term-memory models to replace the standard model of Baddeley: cue-driven, hybrid (i.e. cue-driven and standard model) and unitary.

The cue-driven model (more specifically cue-driven short-term memory retrieval) is described as follows: "There are many factors that have influenced the movement toward cue-driven accounts of immediate retention. One factor is the sensitivity of immediate recall to item-specific variables such as lexicality, word frequency, and concreteness. As noted above, in the standard model there is no obvious reason why lexicality or concreteness should affect the availability of an item, once activated, yet each produces large and consistent effects on immediate recall. Researchers generally refer to these effects as long-term memory contributions to immediate memory, and they are increasingly assumed to arise from a reintegration process wherein the decayed or degraded immediate memory trace is used as a cue to sample an appropriate candidate

from long-term memory (e.g., Hulme et al. 1999, Nairne 1990, Schweickert 1993).” (p. 69–70).

The cue-driven recall is supported by various experimental studies (Nairne 2002, p. 70-71). The basic principle is that during recall from short-term memory, people use cues to determine the individual items such as position of individual items across lists or the distance of an item from the point of recall which usually exhibits “regular error gradients that drop off with distance from the original position of occurrence” (p. 70). Nairne goes on to state: “Working memory proponents generally assume that memory is impaired because recall requires ‘...discrimination among the memory traces ... similar traces will be harder to discriminate, leading to a lower level of recall’ (Baddeley 1990). The discrimination process is left unspecified, but it is in all likelihood cue driven.” (p. 71).

Hybrid models essentially combine the cue-driven principle and some principle of the standard short-term memory model. Nairne discusses the model of Schweickert (1993) and he concludes: “...as in the standard model, activation plays a role as a mnemonic property that is independent of any cueing mechanism. For the reasons described throughout this article,⁴ these assumptions of the start-end model are not well supported by the data.” (2002, p. 73).

The third model of short-term memory suggested by Nairne is the unitary model (Nairne 1988, 1990): “All remembering over the short term is cue driven in this model, based on an analysis of residual processing records. What sits in short-term memory is not an activated ‘item’ that can be directly retrieved, but rather a constellation of activated cues that the subject uses to reconstruct what happened moments before. In most cases, these “cues” consist of remnants of prior processing records—e.g., records of just-presented

⁴ Here Nairne refers to the disputable nature of the rehearsal and decay components of the standard short-term memory model as proposed by Baddeley.

list items that have become degraded through interference. ... Short-term forgetting in this model occurs because the available cues become poor predictors of the target items. Processing records are overwritten by subsequently occurring material (as a function of similarity), making it more difficult to interpret the records correctly. ... Overall, increasing the similarity among list items tends to reduce the predictive value of common features; any given residual cue tends to be predictive of several target items (it becomes overloaded), which lowers the chances of remembering a given target item in its correct position. Performance declines with increasing list length for a very similar reason. Cues in short-term memory are effective only to the extent that they are distinctive—that is, they uniquely predict target items.” (p. 73).

3.2.4 Working Memory Capacity

It is a general assumption that working memory has limited capacity as well as limited duration. The earliest study in the aspect of working memory capacity was conducted by Miller (1956). Whether it is Miller’s “magical number seven” that is the true indicator of capacity is disputable; indeed some (Cowan, 2001) have argued that a different number of chunks can be held in working memory.

Miller’s thesis pointed out the fact that speakers of English when remembering sequences of digits have a capacity of approximately seven items. However, later research has shown that the phonological loop in the human brain is capable of holding around two seconds of speech (which corresponds to saying 7 ± 2 digits in English). It follows that the rate at which people speak and the language they speak will inevitably affect the number of items retained in working memory in this way.

Miller called his 7 elements “chunks”. He noticed that memory span revolved around the capacity of 7 regardless of the nature of the chunks, be it digits, letters or words. Research has shown that chunking occurs quite naturally in human life; Ericsson; Chase; Faloon (1980) conducted an experiment with an American runner who could remember up to 73 digits (after one listening) by chunking them up into strings of only several digits. He interpreted these strings as running times which he could easily remember because that type of information was very familiar to him.

Later research discovered that it is important what these chunks are. Experiments have proved that memory span – for instance – tends to be lower for longer words than for shorter words. Baddeley (1975) claimed that word retention depends on the spoken duration of a word; he called this the word-length effect. Poirier and Saint-Aubin (1996) added the aspect of frequency of words, claiming that more frequent words are more easily remembered than uncommon ones. Poirier and Saint-Aubin (1995) researched memory retention of related and unrelated words. They discovered that words coming from one general semantic field are more easily remembered than words that are not related semantically. Conrad and Hull (1964) introduced the phonological similarity effect whereby similar sounds were more easily remembered than different ones. Hulme; Roodenrys; Brown; Mercer (1995) discovered that memory span depends on (i) the time taken for a person to vocalize the remembered chunks, and (ii) on the lexical status of the chunks (i.e. whether the test subject knows the words or not – known items are more likely to be retained than unknown ones).

As illustrated above, the word-length effect is a disputable tool for memory span determination. However it is an aspect which must not be neglected, especially when testing trainee interpreters. In terms of psychology, longer words can be the source of much

difficulty to trainee interpreters because the sheer length of a word may induce a certain degree of fear. The aspect of word length is further elaborated in the experimental section of this thesis.

4 Memory in Neuropsychology

Although neuropsychology is not the principal field of the research presented in this thesis, it bears relevance and should be mentioned as part of cognitive science.

Any attempts to define what cognitive science is will meet with many obstacles. These arise from the very nature of cognitive science as a topic, or research field, which is very hard to grasp. Some (for instance Kulišťák 2003) define cognitive science as an interdisciplinary study of the mind and of intelligence which includes philosophy, psychology, artificial intelligence, neuroscience, linguistics and anthropology. Others claim that along with its principal aim, in other words “to study the biological nature of mental processes”, it is also a merging field of several participatory disciplines, including psycholinguistics, cognitive simulation, neuropsychology, computational linguistics, anthropological linguistics, neurolinguistics, cybernetics, etc. (Miller; Gazzaniga 1984, p. 5).

However, the object of this thesis is not to define scientific categories. For the purposes of this thesis, it is sufficient to state that cognitive science is a multidisciplinary field of research which among other disciplines encompasses psychology, neuroscience and linguistics.

It is the combination of psychology and linguistics that is important for any research of human language. Since, as has already been discussed, cognitive science is a research field with no clearly defined boundaries, one more definition can now be introduced. Namely the definition of neuropsychology (one of the “sub-sections” of cognitive science) – which is usually defined as a science solely focused on researching the characteristics of information processing

and usage and their changes with respect to various local inhibitions to the nervous system, and the possible ways to overcome these deficits (Míka 1978, p. 7, in Kulišřák 2003). This definition seems rather concentrated on the pathological aspects of psychology and therefore let us also mention the more general definition that cognitive science uses to describe neuropsychology: “a field analyzing information inputs and outputs and evaluating the quality of information processing given a precisely described brain malfunction and subject ecology” (Kulišřák 2003, p. 31).⁵

From this, it can be seen that neuropsychology can be useful with respect to the topic of this thesis: assessing and analyzing any possible links between memory (i.e. the input, processing and output of information) and interpretation of modality (i.e. the process of input, processing and output of information in a bilingual context).

4.1 Brain Plasticity

Brain plasticity (or neuroplasticity) is a term related to a possible functional (or maybe even physiological) re-structuralization and development of the human brain through experience. In the past, researchers believed that certain areas of the brain cease to further develop (lower brain, neocortical area) once a critical stage (the end of development through aging) is reached, while other areas retained a high degree of development ability (hippocampus, dentate gyrus), or in other words, plasticity (Rakic 2002).

In order to be able to process new information effectively, a task which no doubt is crucial to interpreters, the human brain must possess a certain degree of plasticity. According to Kulišřák (2003, p. 67–69), plasticity is a prerequisite to memory and learning. With

⁵ “...obor, který provádí analýzu informačních vstupů a výstupů a posuzuje kvalitu zpracování informace při přesně popsané poruše mozku a ekologické situaci subjektu” (Kulišřák 2003, p. 31).

some degree of exaggeration one could argue that it is the plasticity of the brain that gave man his culture, art, religion, philosophy and every other aspect of the human world as we know it today.

Man is born with certain innate boundaries for brain change and development. These are of a genetic origin, and may even be connected to random mutations of man's genetic material. Lebeer (1998) defines plasticity as the ability of the brain capacity to modify its structure or function in response to learning and brain damage. For the presented research, the broadest definition of the term applies, i.e. the adaptability of the organism, as opposed to a fixed static structure (Lerner 1984).

Kulišřák (2003, p. 67) mentions the research by Elanor Maguire who studied the brains of sixteen London “cabbies” and compared them to a 50-member control group of healthy non-taxi-driving men. She discovered that a certain part of the grey matter (the rear hippocampus) in the taxi drivers was larger than in the control group. This was attributed to the taxi drivers’ profession involving the frequent evaluation of momentary data (the driver’s skill to find his way around a big city). This was interesting because scientists discovered that the brain of an adult individual can be further developed given the proper stimuli. A similar phenomenon could be proved in interpreters with respect to memory development and reception of modality.

4.2 Attention

One of the oldest problems in general psychology should be mentioned in connection with reception – the phenomenon of attention. This phenomenon was studied as early as the end of the nineteenth century. William James, a renowned psychologist of that time gave the following definition of attention: “Everyone knows

what attention is. It is the taking possession by the mind, in clear and vivid form, of one out of what seem several simultaneously possible objects or trains of thought. Focalization, concentration, of consciousness are of its essence. It implies withdrawal from some things in order to deal effectively with others, and is a condition which has a real opposite in the confused, dazed, scatterbrained state which in French is called *distracted*, and *Zerstreuung* in German.” (James 1890, p. 403–404). Generally speaking, attention is a cognitive process which allows the concentration on one aspect of the environment while ignoring the rest. Chalupa (1970, p. 82, according to Míka 1978) gives the following definition: Attention can be understood as a dynamic regulatory, control and coordinatory function which can be characterized by selectivity, concentration and the focus of man’s psychic activity.

Sholberg and Mateer (1989, p. 33) devised a model of attention (based on the recovery of attention processes of brain-damaged patients). The following five categories are differentiated, in ascending difficulty order, based on the way the patients regained the abilities:

Focused attention: The ability to respond discretely to specific visual, auditory or tactile stimuli.

Sustained attention: The ability to maintain a consistent behavioral response during continuous and repetitive activity.

Selective attention: The capacity to maintain a behavioral or cognitive set in the face of distracting or competing stimuli (incorporates the notion of "freedom from distractibility").

Alternating attention: The capacity for mental flexibility that allows individuals to shift their focus of attention and move between tasks with different cognitive requirements.

Divided attention: (highest level of attention) The ability to respond simultaneously to multiple tasks or multiple task demands.

From the point of view of interpreting, attention is very crucial because it enables an interpreter to commit the source text into working memory for processing (and process it at the same time). It may be argued that it is in fact attention that improves simultaneous interpretation, even in terms of modality, because it improves the way an interpreter can concentrate on the important information within an interpreted text. Under this hypothesis the interpreter would develop a strategy for interpreting, or indeed for interpreting modality. But let us ask: is strategy the key? Can one rely on a strategy, especially in interpreting? Must one not have the necessary capacity in order to interpret more strenuous sections of text?

Strategies may – similarly to notation in consecutive interpreting – serve as an aid to an interpreter. But it is by no means a universal master-tool. However the heart of the problem in both the pro-strategy and the anti-strategy argument (the anti-memory and pro-memory argument respectively) lies in the fact that memory and strategy cannot be clearly and distinctly separated for experimental purposes; there is no experimental means by which to assure that only a subject's memory is involved – and not his strategies (and vice versa).

Attention as a whole is undoubtedly very important for interpreting, as all interpreting theories indicate. However there is one particular type or rather kind of attention which is responsible for separating cognition from the incoming sensory data. This attention is believed by psychologists to be contained in the frontal cortex and is responsible for coordinating our thoughts and actions to produce coherent behaviour. It is usually referred to as cognitive control, executive attention, or the executive function.

4.3 The Prefrontal Executive

Brain plasticity, in other words the effective execution of tasks, and attention, i.e. the execution of those tasks at a right time and in the right place effectively interact in the prefrontal cortex of the human brain. The prefrontal cortex controls the cognitive processes so that they are executed at the right time and in the right place. This is done with the help of internalized information or as reaction to contextual stimuli (Kulišťák, 2003, p. 118).

The claim that the prefrontal cortex houses a guiding system for cognitive action is further supported by other scientists, for instance Luria (1982) or Fuster (1999). Both describe the prefrontal cortex as an area of the brain that is superior to other activities being carried out by the brain, calling it "the organ of creativity" (Futer 1999, p. 51), or "... [the organ which] controls the overall state of the cortex and the execution of the basic forms of mental activity" (Luria, 1982, p. 216).

Historically (cf. Wikipedia), some of the first research into the existence of some sort of executive function in the brain began in the 1850s. Donald Broadbent (1958) distinguished between "automatic" and "controlled" processes in his Early Selection model (the name for the model was devised from the fact that irrelevant messages are filtered out before they undergo analysis for meaning). Broadbent's basic theory was that of a filter between sensory input and short-term memory which prevented overloads of processing capacity by allowing only a set amount of information to enter short-term memory at a time. This distinction of automatic and controlled processes was further elaborated by Shiffrin and Schneider (1977).

Posner and Petersen (1990) suggested there may be a separate branch within the attention system that is used to focus attention on selected aspects of the environment. Shallice (1988) proposed the existence of a supervisory system which regulated attention and could override automatic responses based on intentions or plans.

The concept of a central executive function was created in 1986 (Stuss; Benson 1986) based on the fact that a multi-operational system could exist in the prefrontal cortex, since it is an area of the brain with reciprocal cortex and sub-cortex circuits. The concept of the central executive was utilized by Baddeley in his model of working memory. But even so, it was Baddeley (1998), among others, who objected to the usage and even to the existence of any such function in connection with the human brain.

One of the theories on the executive function was created by Miller and Cohen (2001). They argue that cognitive control is the primary function of the prefrontal cortex and that the control is implemented by increasing the gain of sensory or motor neurons that are engaged by task-relevant or goal-relevant elements of the external environment. “We assume that the prefrontal cortex serves a specific function in cognitive control: the active maintenance of patterns of activity that represent goals and the means to achieve them. They provide bias signals throughout much of the rest of the brain, affecting not only visual processes but also other sensory modalities, as well as systems responsible for response execution, memory retrieval, emotional evaluation, etc. The aggregate effect of these bias signals is to guide the flow of neural activity along pathways that establish the proper mappings between inputs, internal states, and outputs needed to perform a given task.” (Miller; Cohen 2001, p. 171). In this model, the prefrontal cortex can exert control over input and output neurons as well as over memory and emotional constructions in the brain.

Thus, the term “cognitive control” is applied to any situation where a biasing signal is used to promote task-appropriate responding; *control* thus becomes a crucial component of a wide range of psychological constructs such as selective attention, error

monitoring, decision making, memory inhibition and response inhibition.

The general categories of situations when the executive system is used in human activity were described by Norman and Shallice (2000) who outlined five types of situations where the mere activation of learned schemata stored in our long-term memory was not sufficient:

- i. Situations involving planning or decision making.
- ii. Situations involving error correction or troubleshooting.
- iii. Situations where responses are not well-learned or contain novel sequences of actions.
- iv. Dangerous or technically difficult situations.
- v. Situations which require the overcoming of a strong habitual response or resisting temptation.

However the concept of a central system controlling our actions (according to the above list a majority of actions) is not accepted easily. Parkin (1998, p. 518) states the following: "...after researching the neuropsychological and the neuroradiological evidence, I have concluded there was no localization proof as to an existence of a central executive. What emerged instead of that was a pattern of vast heterogeneity in various executive roles that were connected to different nervous substrate. Therefore I propose refusing the thought of a central executive and the tests that want to seem to measure the executive function, which they may achieve qualitatively, but not as a matter of course that a majority of them is governed by one dimension of the executive function".

All objections to the existence of a central executive system were partially dismissed by Baddeley who states that the central executive must be perceived as a scientific concept (a construct), rather than as an actual function within the brain. Baddeley;

Gathercole; Papagno (1998, p. 160–165) see the value of the concept in the following arguments: (1) it helps us to separate the complexity of the control of attention by inferior systems which was triggered by an understanding of phonological and visuo-spatial short term memory; (2) the dysexecutive syndrome is evident in separating the functional analysis of executive processes from the important but independent question of their localization in the anatomy.

In conclusion, it should be stated that since the frontal lobe of the human brain having numerous connections to other parts of the brain is still an “undeciphered” phenomenon and so is the prefrontal executive, or indeed the existence of an executive function. However for the purposes of this thesis, it will be assumed that an executive function does exist in the human brain and that it plays a role in the process of controlling human cognitive tasks – and thereby plays an important role in interpreting.

5 Modality in Linguistics

The experimental section of this thesis will focus on monitoring the shifts in the interpretative competences of trainee interpreters, with special focus on the phenomenon commonly known as modality. This thesis is not of course intended as an overview of approaches to modality in existing linguistic literature, nor as an overview of the results attained in translating or interpreting features of modality. However, a concise insight into the entire problem of modality is in order.⁶

The following brief overview of the various approaches to modality is by no means exhaustive. Even today, after years of researching modality,⁷ great truth can be attributed to the words of Vladimir Skalička of 1971: “In general, one can say it is clear what modality might be, it is however not clear, where modality is absent.”⁸ (Skalička 1973, p. 101).

Modality has been the centre of interest of linguistics for a long time now.⁹ Nevertheless not even today is the concept of modality, as can be seen in the following concise overview, entirely clear.

For the brief overview, starting with the Oxford Companion to the English Language definition (McArthur, 1992, p. 664): “In syntactic and semantic analysis, a term chiefly used to refer to the way in which the meaning of a sentence or clause may be modified

⁶ This particular chapter of the thesis includes references to Czech literature. All English versions of Czech quotations have been translated by the author of the thesis.

⁷ In-depth studies into modality have intensified since the communicative-pragmatic turn when linguistics shifted its focus from the system of language to the usage of language and began to concentrate also on the subjects in communication and on other features of the act of communication – i.e. shifted to pragmatics.

⁸ “Vcelku je možno říci, že je jasné, co asi modalita je, není však jasné, kde modalita není.” (Skalička 1973, p. 101).

⁹ For instance, according to Jespersen (1924), the first efforts to classify modality can be traced to Wolff and later Kant. Originally, in Wolff’s classification, there were three kinds of modality: possibility, existence and necessity (Jespersen 1924, p. 319). Later, these categories were further subdivided and viewed from different angles.

through the use of a modal auxiliary, such as may, can, will, must. In a wider sense, the term is used to cover linguistic expression of these concepts other than through the modal auxiliaries.”

This definition implies two possible significant areas of interest. Firstly, modality should be approached as both a semantic and a syntactic phenomenon. Secondly, modality is often connected with the “modification” of a sentence or clause using various means.

Concerning the types of modification, there is no consensus in the existing linguistic works as to the terminology or the approaches to be taken.¹⁰

In the overview, first the Czech approaches to modality will be considered.¹¹ The reason for this is that modality in Czech, and in Slavic languages altogether, has been receiving significantly more attention over a longer period of time than in the case non-Slavic languages.¹²

The current literature equally references three Czech classic works of the 1950s where questions concerning modality were formulated (Dokulil 1954; Ďurovič 1956; Kopečný 1958). The complexity of modality is stressed in *Otázky slovanské syntaxe 3*¹³ (1973), the proceedings of the *Modální výstavba výpovědi v slovanských jazycích*¹⁴ symposium. The presented papers do not concern Slavic languages alone. The first section of the proceedings discusses general questions of modality. Thus, already in 1973, the breadth of modality and the difficulties one has in grasping it can be fully appreciated. Defining modality is discussed, as well as profiling

¹⁰ Although “labels” can be the same – i.e. *modality*, “concepts” differ; see the definition above or for instance the representative grammar of English (Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik 1995, p. 219) stating “...modality has been used in various senses.” The term modality used to denote different notions is additionally associated with adjectives like *subjective, objective, alethic, deontic, epistemic, root, epistemic-root, root deontic, intrinsic, extrinsic, internal/external*, etc.

¹¹ Czech is one of the languages observed in the experiment.

¹² The reason may come from the functional approach to language which has been accented since 1926 by the Prague Linguistic Circle.

¹³ *Aspects of Slavic Syntax 3*.

¹⁴ *Modal Structure of an Utterance in Slavic Languages*.

modality from a semantic, logical and purely linguistic point of view, classification of modal expressions and the relationship between modality and other features of syntactic, lexical and semantic construction of an utterance.¹⁵

Since newer works are expected to utilize previous research, it will be assumed that the current Czech approach to modality will be consistently summarized in newer grammars of Czech.

In this respect, an overview from some of the basic literature available in the Czech context will be presented. From *Mluvnické češtiny 3* (1987, in the following text MČ), it is apparent that modality has at the very least two different dimensions. (1) Modality is used to modify a proposition¹⁶ (i.e. sentence/clause, cf. McArthur 1992); (2) modality is understood as one of the communicative constituents of an utterance.¹⁷

Ad (1): Within the boundaries of proposition modification, the MČ (1987) differentiates modifications of a sentence or clause that contain explicit information about whether the realization or non-realization of the predicate is a) necessary, b) possible, or c) intentional. The presence of this kind of modification is generally called *voluntative modality* (*voluntativní modalita*) (MČ 1987, p. 278).¹⁸

In MČ (1987), two general different sets of modal specifiers expressing voluntative modality (the categories of possibility, necessity, and intention) are described: grammatical and lexical.

Under grammatical modal specifiers, the MČ (1987) lists morphological (word-formation morphemes) means expressing

¹⁵ Undoubtedly, these problems are not exclusive issues of Slavic languages or Czech in particular. A detailed overview of the various problems of modality is given by Žaža (1973).

¹⁶ There are 3 types of proposition modifications: 1. Creation of a proposition hierarchy. 2. Polarity of the negative and the positive. 3. Sentences with the modal characteristics of *need*, *possibility* or *intention*. (MČ 3, p. 233–305). In this thesis, type number 3 is the most important.

¹⁷ In the following overview only those problems and those modal expressions that will be the subject of further research within this thesis will be considered.

¹⁸ The internal structure of the categories of necessity, possibility and intention is also presented.

possibility (see for instance deverbative adjectives with the *-ivý, -avý, -vý* formant, e.g. *přemýšlivý, nehořlavý*, etc.) and some older sentence structures such as *Matce bylo pečovati o pět dětí*.

As to lexical modal specifiers, the MČ (1987) distinguishes two groups based on their syntactic characteristics: The first group is characterized by the coupling of a modal specifier and an infinitive: *muset / moci / smět / chtít / hodlat / potřebovat* (odejít); *dá se* (to zařídit), *umět* (plavat pod vodou), *odmítat* (promluvit) (1987, p. 280). The second group includes modal specifiers coupling with a subordinate clause (or with its infinitive condensed version), e.g. *Petr byl povinen, aby tu škodu nahradil. / Petr byl povinen tu škodu nahradit*.

In this respect, the Příruční mluvnice češtiny (1995, p. 533–534, in the following text PMČ) discerns modal modifiers (coupled with an infinitive), and modal predicators (i.e. expressions coupled mainly with subordinate clauses).

Ad (2): In connection with the communicative functions of an utterance,¹⁹ there are propositional forms defined in the MČ (1987) that usually imply certain communicative functions, among others: statement, question, order, wish. Apart from these, the MČ (1987) defines other communicative functions, such as rejection, protest, disagreement, etc. Among other features of an utterance, the MČ (1987), in the chapter on communicative components of an utterance, considers epistemic modality (jistotní modalita). In this case the speaker conveys the propositional content with a different degree of certainty concerning its validity. The propositional content can be considered as fully-certain, probable only, or not fully-certain.²⁰ This type of modality is a component of the indicative construction within

¹⁹ As a significant feature of an utterance, the MČ (1987) states that in an utterance, the propositional content always has a communicative function.

²⁰ In this case, it is therefore a subjective feeling of the speaker concerning the validity of the proposition (see also PMČ, 1995, p. 624).

a proposition. The epistemic attitudes can couple with both a positive and a negative, as well as with a conditional and an unconditional propositional content.²¹

The MČ (1987) lists (p. 356) special predicate expressions – the attitudinal predicate²² – within the set of features expressing epistemic modality (such as *Jsem přesvědčen...*, *Považuji za pravděpodobné...*, *Předpokládám...*, *Soudím...*, *Myslím...*, etc.), as well as predicates coupling a verb and an adjective (*Je jisté...*, *Je zřejmé...*, *Je vyloučeno...*, etc.), or phraseological expressions (*Nic bych za to nedal, že...*, *Řekl bych, že...*, etc.). Apart from attitudinal predicates, there is a variety of lexical and grammatical features that can express epistemic modality within an utterance. These include (MČ, p.357-367) modal particles (*určitě, zřejmě, patrně, možná, stěží*, etc.), some compound expressions (*podle všeho, jak to vypadá, jestli se nemýlím*, etc.), and modal verbs – in Czech especially *muset, moci*. *Muset* indicates a high degree of propositional content validity, *moci* indicates a low degree of propositional content validity.²³

Within the set of means of epistemic modality, the MČ (1987, p. 359) also lists special utterance forms (*Že tady někdo kouřil? Že zase zaspali!*); however, these utterances occur mainly in dialogues and therefore will not be discussed in detail in this thesis. The reason is obvious – the text analyzed in this thesis is a monologue.

The problem of epistemic modality is similarly handled in the PMČ (1995), although the terminology used differs partially. In the PMČ (1995, esp. p. 624-626), lexical modal expressions of epistemic modality are classified as epistemic predicates (*věřím, jsem si jistý, je*

²¹ The expressions sometimes ranked as epistemic modal particles (*opravdu, fakt, skutečně, doopravdy, jistě, určitě*) are not ranked as modal particles in MČ (1987) because they are used not only in informative utterances but in utterances with other communicative functions as well (question, wish, promise, apology, etc.).

²² “Postojový predikát”.

²³ Modal verbs are primarily expressions of voluntative modality; for use in epistemic modality, they act as a secondary, contextually-bound form of expression.

nesporné, je pravděpodobné, je zřejmé ... připadá mi, mám za to, etc.), epistemic particles (*nesporně, jistě, bezpochyby, patrně, asi, možná,* etc.), and modal verbs in epistemic functions (*muset* expressing a high degree of certainty and *moci* expressing a moderate degree of certainty).²⁴ Under grammatical expressions of epistemic modality, the PMČ (1995, p. 626) includes (of those expressions which will be considered in this thesis) the use of the future tense of *být* (*Petr teď bude v knihovně.*), the analytic forms of the future tense (*Je po noční a bude teď spát.*) and the future tense created using the prefix “po-” (*Ty hodinky ti půjdou (= asi jdou) špatně.*).

Modality is often considered a linguistic universal, i.e. in every language “the meaning of a sentence or clause may be modified” (McArthur 1992, p. 664). In linguistic literature, mood, modality, realis and irrealis often appear together.²⁵ Whereas the difference and the general scope of realis and irrealis is easily decoded from the names of the phenomena themselves (i.e. the scale and proportion of real to unreal), the difference between (or even a basic definition of) “mood” and “modality” is much more intriguing.

Čermák (1997) offers the following definitions of mood and modality. Firstly, mood: “The mood of a verb expresses, or rather formally outlines the action as real (statement of fact), as a conditional relationship, or as the expression of someone’s will; thereby mood forms a part of a wider (semantic) category of modality. The basic semantic opposition that is reflected in the mood is therefore reality – unreality, which can then be sub-divided further.” (1997, p. 188).²⁶ Next, Čermák’s definition of modality:²⁷

²⁴ In connection to the expression *moci*, the MČ (1987, p. 359) speaks of a low degree of certainty as to the propositional content validity.

²⁵ The terms realis and irrealis denoting the scale of real to unreal are used mainly in English literature sources (e.g. Palmer 2001, chapter 6); in Czech literature they are as far as the thesis author is aware not used.

²⁶ „Slovesný způsob vyjadřuje, resp. formálně vyznačuje slovesný děj především jako reálný (konstatování), podmíněně závislý, nebo vůlí někoho přikazovaný a tvoří takto součást širší

“Modality is usually understood as (A) the relationship of the speaker to the content of the message (subjective modality, modality of attitude or disposition), or (B) the relationship of the message towards reality and its situation (objective modality, specifically modality of certainty). This mainly semantic category is manifested by various means including modal verbs, particles, some adverbs, intonation, etc.” (1997, p. 189).²⁸ From this it can be seen that mood is understood by Čermák as a purely grammatical category (the indicative, the imperative, the subjunctive); modality is a very broad semantic category which can be manifested in many types of formal means.²⁹

In different languages, modality tends to be expressed using different means. In the languages concerned in this thesis, i.e. English and Czech, the systematic means of expressing modality more or less correspond to one another. For the purposes of this thesis, the means of expressing modality will collectively be called modal expressions. As to modal expressions, they tend to be seen through a non-uniform prism of sometimes narrower, sometimes wider points of view.

A wide approach to modality and to modal expressions in Czech linguistics is presented by Dokulil (1954). Dokulil considers objective and subjective modality. Objective modality is the

(sémantické) kategorie modality. Základní sémantický protiklad, který se do modu promítá, je tedy reálnost – ireálnost, který se může dále členit.“ (Čermák 1997, p. 188).

²⁷ „Modalitou se obv. rozumí (A) vztah mluvčího k obsahu promluvy (modalita subjektivní, specificky též postojová, popř. dispoziční), nebo (B) vztah obsahu promluvy k realitě a její situaci (modalita objektivní, specificky též jistotní). Tato primárně sémantická kategorie nachází své vyjádření v různých prostředcích, mj. v modálních verbech, partikulích, některých adverbiích, intonaci a jiné.“ (Čermák 1997, p. 189).

²⁸ In another general-linguistic work (Erhart 1984, p. 116–117), a similar approach is presented. The aspect of the speaker and the aspect of the real – unreal are considered at more or less the same level. A narrow (statement, question, request) and a more general (statement presented as reality, statement presented as possibility, subjective necessity, objective necessity) modality is described. It is however stated that neither the narrow nor the more general modality is the same as grammatical mood.

²⁹ The differentiation between the terms mood and modality is not universally shared, the terms mood and modality are not always differentiated, cf. Trask (1997): “modality – another name for mood” (p. 143).

relationship between the utterance content and reality; subjective modality is the relationship between the subject and the utterance content. Concerning means of expressing modality, Dokulil differentiates between so called primary and secondary means. Dokulil's approach is used in the study by Hladký (1976) published in the context of English Studies in the Czech Republic. With reference to Dokulil, Hladký defines modal expressions as those means that "seem to be organized in superimposed layers within the limits of the predicate" (Hladký 1976, p. 87). The first group of the primary means includes predicates that are not modal in themselves but to a certain extent limit the choice of modality.³⁰ The second group of the primary means is formed by modal verbs. The third group is constituted by couplings of modal specifiers with subordinate clauses (e.g. *It is necessary...*). The fourth group includes modal particles and expressions like *possibly*. The fifth group according to Dokulil encompasses intonation.³¹ The secondary means are all optional, "they only supplement the modal meaning of the predicate" (Hladký 1976, p. 87).

Even from the above concise overview of Czech approaches to modality it is apparent that – at least Czech – uses grammatical, lexical and prosodic means to express modality. This thesis concentrates especially on primary expressions in the second, third, and fourth group, i.e. modal verbs, modal expressions coupled with subordinate clauses, modal particles and other modal expressions; as has already been stated, all of these means will collectively be denoted modal expressions.³²

³⁰ E.g. The sentence "*Father is ill.*" excludes a command.

³¹ For instance the Czech "*Prší.*" can be formulated as an indicative or an interrogative statement using intonation alone.

³² It is of course the case that for researching into a spoken text, modality expressed using intonation is also very important. However since the necessary equipment to analyze intonation patterns in a text is not available, intonation will be omitted in this thesis.

From the point of view of interpreting, the important fact is that in the framework of modality, Czech linguistics very often includes a pragmatic aspect.³³ The pragmatic dimension of modality is explicitly handled by Hladký (1976, esp. p. 89). He connects the use of modal expressions with a) the speaker, and b) the extra-linguistic context of communication. He proves that modality is often “defined in some relation to the extra-linguistic reality” (p. 90).³⁴ He therefore makes reference to the importance of studying modality in foreign language teaching and in translation (for instance the translation of the English *Look, Mary, can't we go out for a drink?*, and Czech *Podívejte se, Marie, pojďme se raději někam napít.*).

In his other contrastive-linguistic paper Hladký (1983) discusses the different means of expressing modality in Czech and English (in this case, Poldauf, Dušková and Tárnyiková are referenced). In all of these theses, the pivot topic is expressing modality through verbs versus expressing modality using other means, like adverbs or particles. Poldauf (in Hladký 1983) discovered – which was also proved by Hladký's research – that English typically uses verbs whereas Czech more often turns to adverbs, or particles.

The problem of modality is of course also discussed in grammars of the English language. Quirk and Greenbaum (1973) focus on listings of expressions which can be coupled with specific modal meanings. However modality as a general problem is not discussed at all. The criterion for organizing linguistic expressions is not their modality, but rather their systemic structural properties. Therefore, the modal expressions are handled in several contexts. In the chapter called “The Verb Phrase”, there is a listing of modal

³³ In the MČ (1987) see aspect of communicative functions of an utterance.

³⁴ In Hladký's opinion, it is useful to segregate the speaker out of the extra-linguistic reality, and to differentiate between “internally determined modality” (the source of the modal attitude is in the speaker, in his mind) and “external determination” (modality is given by the reality outside of the speaker).

verbs (p. 37)³⁵ and a detailed description of the uses of modal auxiliaries (p. 52–58); in connection with this, there is a discussion on the tenses of modals (p. 57) and on the modals–aspect relationship.

In Quirk and Greenbaum (1973), the (modal) “modification” of a sentence or clause is also discussed in the chapter on adjuncts – disjuncts – conjuncts (p. 207–250). Some means of expression falling into this category can be found in the class of intensifiers, especially in the following types of intensifiers: the emphasizees (e.g. *certainly*, *definitely*, *indeed*, *for sure*, etc.), amplifiers (*absolutely*, *completely*, *fully*, etc.), downtoners (*scarcely*, *almost*, *quite*, *rather*, *more or less*, etc.). It is in connection with intensifiers that Quirk and Greenbaum briefly mention the modification of prepositional phrases (p. 165). Another class of means to express modality are the attitudinal disjuncts that generally appear only in declarative clauses (such as *certainly*, *probably*, *surely*, *undoubtedly*, *perhaps*, *clearly*); a similar function is upheld by comment clauses that are classified as disjuncts or conjuncts in the grammar (e.g. *To be honest...*, *Stated bluntly...*, *I must say...*, etc.).

A more or less equal approach to modality is taken by Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik (1995). This grammar also does not use modal meanings as a starting point. The basis for this work is “the signifiant”.³⁶ For this reason, the grammar, similarly to Quirk and Greenbaum (1973) discusses modality in several of its sections. The only more coherent section on modality is a description of the meanings of modal verbs (1995, p. 219–236); the authors discuss the meanings of *can/could* (possibility, ability, permission), *may/might* (possibility, permission), *must* ([logical] necessity, obligation or compulsion), *need*, *have (got to)* ([logical] necessity, obligation or compulsion), *ought to*, *should* (tentative inference, obligation),

³⁵ Quirk and Greenbaum usually refer to this category as “modal auxiliaries”.

³⁶ As understood by de Saussure (1989, p. 95–98).

will/would (prediction, volition), *shall* (prediction, volition; both with the first person subjects). In connection with the above the authors discuss the past tense forms of the modals *could, might, would, should* (past time in indirect speech, past time in other constructions, hypothetical meaning, tentativeness or politeness – *could, might, would*, mood markers – *would, should*). They also address modals with the perfective and progressive aspects (used with other modal meanings than ability – i.e. possibility, prediction, obligation, etc.).

Modal auxiliaries are however also discussed in other chapters, especially in chapter Verbs in auxiliary function (p. 120–121, 135–136), in chapter “Verbs of intermediate function” (esp. p. 136–137 in connection with so called marginal models – *dare, need, ought to, used to*), in chapter Some further aspects of gradience between modals and main verbs (where the use of modal auxiliaries is mentioned in connection with certain speech acts). In the above chapters, the starting point is rather the structure of the given modal verbs; concerning the meanings of the modal verbs, readers are referred to the chapter “Meanings of modal verbs”. Similarly to the Quirk; Greenbaum (1973) grammar of English, modality is discussed in connection with adverbial disjuncts, subjuncts, and so on.

Since Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik (1995) do not present a homogeneous and complex analysis of modality that would stem from “meaning”, the Czech approach to modality will be used as the starting point for this thesis.

First however, a summary in the contrastive English-Czech grammar by Dušková (2003) will be presented. In English, similarly to Czech, according to Dušková (p. 185), modality expressed by modal verbs can pertain to two semantic fields: disposition or attitude

(dispoziční modalita)³⁷ and certainty (jistotní modalita): “Both in English and in Czech, modal verbs express modality of disposition,³⁸ and modality of certainty.”³⁹ (Dušková 2003, p. 185).⁴⁰ When using modality, a speaker wishes to communicate a given degree of certainty or his attitude towards the topic of discussion. Dušková also discusses the fact that the semantic modal systems of Czech and English are very different with respect to certainty. As to expressing the modality of disposition, Czech and English due to the use of modal verbs (even when the semantic fields of the individual verbs do not fully overlap). The differences lie in a different semantic structure of the verb, rather than in different sentence structure.

Dušková states that in English and in Czech, dispositional (in this thesis the term voluntative shall be used) modality and epistemic modality are both expressed using modal verbs (p. 185). *Can, may, must, will, could, might, would, should, ought* express both voluntative and epistemic modality; *shall, need, dare* express voluntative modality only. Voluntative modality and epistemic modality expressed by modal verbs is facultative, as opposed to the epistemic modality that constitutes a semantic component of the verb mood (indicative, imperative, conditional, subjunctive) which is an obligatory constituent of the predicate. According to Dušková, the semantic system of English modal verbs differs from the Czech system, especially in the area of expressing epistemic modality: modal verbs are used more commonly in English than in Czech to express a level of certainty in an utterance. Instead of modal verbs,

³⁷ Cf. voluntative modality

³⁸ Modality of disposition: Whether the speaker understands the action as necessary, possible, or convenient.; in this thesis, instead of using modality of disposition, the term voluntative modality (in accordance with other literature sources) will be used.

³⁹ “Jak v angličtině tak v češtině modální slovesa vyjadřují modalitu dispoziční a jistotní.” (Dušková 2003, p. 185).

⁴⁰ However in the more general approach, Dušková uses the terms “modality of possibility” (modalita možnostní), “modality of necessity” (modalita nutnostní), “modality of desirability” (modalita záhodnostní) (see Dušková 2003, p. 668).

Czech uses modal adverbs or particles (e.g., p. 186, the difference between *you may remember it* and *možná, že si na to pamatuješ*).⁴¹

In this thesis, those means of modal expression that can create distinctions of modality will be considered. Since Czech, English, or contrastive grammars indicate that the most significant constituents of the modality classification system are the modal verbs,⁴² an overview of these as presented in several grammars is included.

In the MČ (1987, p. 280), modal verbs are listed (with no further sub-divisions) as follows: *muset, moci, smět, mít, chtít, hodlat, potřebovat* (odejít); *umět, dovést, vydržet* (plavat pod vodou); *zdráhat se, vzpěčovat se, odmítat, bránit se* (promluvit), etc.

The PMČ (1995, p. 533) differentiates between the “real” modal verbs: *muset, mít, moci, smět, chtít* (*hodlat*); modal verbs in the broader sense: *umět, dovést, vydržet, dokázat* (= *moci*), *zdráhat se, vzpěčovat se, odmítat, bránit se* (= *nechtít*); and modal expressions like *lze, dá se/dají se, jde/jdou*.

Czech modal verbs are connected with English modal verbs in Dušková (2003), as presented in the table below created for the purposes of this thesis:

ENGLISH	EQUIVALENTS
<i>can</i>	<i>moci</i> (ability, possibility), <i>umět</i> (skill)
<i>could</i>	<i>mohl jsem</i> (past tense), <i>mohl bych</i> (present tense)
<i>may</i>	verbs: <i>moci, smět</i> ; adverbs: <i>možná, snad, asi</i> etc.
<i>might</i>	similar to <i>may</i> , however less probable
<i>must</i>	<i>muset</i>

⁴¹ Further classification of modality in Dušková (modality of the possibility, necessity, etc.) are semantic variations of the basic types of modality, and will not be taken into account here.

⁴² In addition, modal verbs have the advantage, that they are to a significant extent limited in number, and therefore are relatively easier to grasp than for instance modal particles.

<i>must not</i>	<i>nesmět</i>
<i>need not</i>	<i>nemuset</i>
<i>have (got) to / had to</i>	<i>muset</i>
<i>should</i>	similar to <i>must</i> but less decisive; <i>mít</i> (necessity, probability), <i>aby</i> (after requests), the conditional (evaluatory statements), <i>snad, náhodou</i> (condition sentences)
<i>ought</i>	similar to <i>should</i>
<i>shall</i>	<i>mít, smět, muset</i> , future tense
<i>will</i>	partially corresponds to <i>chtít; bude</i> in case of epistemic modality
<i>would</i>	similar to <i>will</i> and <i>could</i>
<i>used to</i>	similar to <i>would</i> ; the -vá- infix, or lexically, eg. <i>obvykle</i>
<i>dare</i>	<i>odvážit se, troufat si</i>

Table 1: Modal Verbs According to Dušková (2003)

For purposes of comparison, below there are two classifications of English modal verbs from English grammars. Quirk and Greenbaum (1973) present modal verbs as follows:

<u>PRESENT</u>	<u>PAST</u>
<i>can</i>	<i>could</i>
<i>may</i>	<i>might</i>
<i>shall</i>	<i>should</i>
<i>will/’ll</i>	<i>would/’d</i>
<i>must</i>	<i>(had to)</i>
–	<i>used to</i>
<i>ought to</i>	–
<i>need</i>	–
<i>dare</i>	<i>dared</i>

Table 2: Modal Verbs According to Quirk; Greenbaum (1973)

While Quirk and Greenbaum (1973) only include a general overview of modal verbs, Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik (1995) present the meaning of these verbs as well.

<u>Modal auxiliary</u>	<u>Meaning</u>
can / could	possibility, ability, permission
may / might	possibility, permission
must	(logical) necessity, obligation or compulsion
need, have (got to)	(logical) necessity, obligation or compulsion
ought to, should	tentative inference, obligation
will / would	prediction, volition
shall	prediction, volition; both with the first person subjects

Table 3: Modal Verbs according to Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik (1995)

Leech (1971, p. 203–204) also includes the meanings of these verbs:

<i>Nonnegative form</i>	<i>Negative form</i>		<i>Meanings</i>
	<i>Uncontracted</i>	<i>Contracted</i>	
Can	Can not, cannot	Can't	Possibility, ability/capability, permission
Could	Could not	Couldn't	
May	May not	Mayn't	Possibility, permission
Might	Might not	Mightn't	
Shall	Shall not	Shan't	Speaker's willingness, speaker's insistence
Should	Should not	Shouldn't	
Ought to	Ought not	Oughtn't	
Will / 'll	Will not, 'll not	Won't	Weak volition/willingness, strong volition/insistence
Would / 'd	Would not, 'd not	Wouldn't	
Must	Must not	Mustn't	Obligation, logical necessity

Table 4: Modal Verbs According to Leech (1971)

From the above lists of modal verbs, it becomes clear that not even the basic categorization of modal verbs is unified – especially concerning a detailed approach to the meaning of the verbs.

In conclusion, as far as marking modality is concerned, the nomenclature of the *Encyklopedický slovník češtiny*⁴³ (2002, in the following *ESČ*) will be mentioned. Here, the following types of modality are outlined (p. 267–268): alethic modality, deontic modality, modality of certainty, and voluntative modality (*modalita alétická, modalita deontická, modalita jistotní, modalita voluntativní*).

Alethic (logical) modality is understood as “the expression of a necessity and a possibility from the point of view of objective (physical) conditions; the source of the modality may not be the speaker”.⁴⁴ Deontic modality (normative) expresses a necessity and possibility “from the point of view of norms, ethical principles, etc.; the source of the modality may therefore be the speaker himself”.⁴⁵ Modality of certainty (epistemic modality, modality of truthfulness, of probability, the epistemic attitude) is understood in Czech linguistics as “an indication of a varying amount of certainty of the speaker concerning the validity of the utterance content – positive, negative, and conditional”.⁴⁶ And finally, voluntative modality⁴⁷ expresses “a relationship between the agent and the realization of the

⁴³ Encyclopaedia of Czech Language

⁴⁴ „Vyjadřování nutnosti a možnosti z hlediska objektivních (fyzikálních) podmínek; původcem modalit nemůže být mluvčí.“ (*ESČ* 2002, p. 267).

⁴⁵ „Vyjadřování nutnosti a možnosti z hlediska společenských norem, etických principů apod.; původcem modalit může být proto i sám mluvčí.“ (*ESČ* 2002, p. 267).

⁴⁶ „...indikace různé míry jistoty mluvčího o platnosti sdělovaného obsahu – kladného, záporného i podmíněného.“ (*ESČ* 2002, p. 267).

⁴⁷ „Vyjádření vztahu činitele (původce) děje k jeho realizaci z hlediska nutnosti, možnosti či záměru daný děj realizovat.“ (*ESČ* 2002, p. 268).

action from the point of view of necessity, possibility, or intention to carry out the given action”.⁴⁸

For the purposes of this thesis – tracing shifts in interpretation skills in trainee interpreters – a choice had to be made regarding the terminology to use.

As a starting point the approach presented by M. Grepl (1973) will be used, as it is probably the most appropriate one given the context of the thesis.⁴⁹ Grepl differentiates three aspects of the complex notion of modality of an utterance: general (attitudinal) modality (*modalita obecná*), voluntative modality (*modalita voluntativní*), and epistemic modality (*modalita jistotní*). General (attitudinal) modality is present in all utterances; voluntative and epistemic modality are optional.

The principle of general modality is that the speaker attributes a statute of statement, question, order, or wish to an abstract sentence scheme; the means of expressing this type of modality are above all the verb mood and the end-utterance intonation. Voluntative modality is defined as the relationship of the agent and the realization of the action (necessity, possibility, intention). In Grepl’s model, it is not important whether the necessity, etc. is coming directly from the agent or from some other subject within the context of communication (which may for instance be the speaker). Epistemic modality in Grepl’s opinion represents a degree of the speaker’s certainty as to the validity of the content of an utterance.

It is to be noted that modality is handled on a very rough scale here and not all the minute nuances of the modal structure of a text have been considered. To sum up, the – perhaps simplified – approach

⁴⁸ Even the modality entry in the EŠČ indicates (esp. p. 268) the inconsistency in the terminology for naming the individual types of modality as well as the various rougher and finer means of differentiating modality.

⁴⁹ Given the fact that the thesis is presented in the Czech context and discusses interpretation from English into Czech.

to modality to be used in this thesis is as follows:⁵⁰ the term mood will be used to mark the grammatical category; the term modality will be used to mark a modification of the meaning of a sentence or clause (McArthur, 1992). The specific means that realize modality will be denoted as modal expressions. There will “only” be a differentiation between epistemic modality and volutative modality (this category shall also include the cases when the “necessity” or “possibility” is given by “objective conditions”).

⁵⁰ As has been stated above, modality is not the sole object of this thesis which rather concentrates on the development of modality interpretation skills in trainee interpreters.

6 Formulating the Hypotheses for the Experiment

Based on the theoretical background, the following hypotheses can be formulated in relation to the proposed experiment.

As indicated in Chapters 2–5 of this thesis, memory is crucial to all human actions. One of those actions is interpreting. For a simultaneous interpreter, memory is the key to source language processing and simultaneously to target language production. It is through the interpreter's memory that all the information in the communication channel passes. Previous experiments (e.g. Liu; Schallert; Carroll 2004) have shown that professional interpreters have higher working memory capacity than novice interpreters. From that the first hypothesis for the experiment can be stipulated: *Working memory, as any human cognitive skill, can be trained and improved.*

The second hypothesis derives from the fact that interpreting encompasses a vast number of various features of language. These features could be categorized based on their objective complexity. On this scale of increasing complexity, a relatively high position is held by irrealis which encompasses modality. Some experiments (Bülow-Møller 1999) suggest that irrealis poses a great problem in interpreting. Specifically, this thesis shall concentrate on modality. Since interpretation in all its aspects can be considered a sum of various human cognitive skills, the second hypothesis for the experiment can be formulated based on the first hypothesis: *Interpretation of modality will improve with interpreter training.*

As a result of these two hypotheses, the following statement can be formulated. Provided that the above two hypotheses are true, an improvement in the working memory span and an improvement in interpretation of modality will be observed in comparison of the

experimental results from the first and second phase of the experiment. Even though the relationship between working memory and interpretation of modality is not likely to be a direct or absolute dependence, the following is assumed: *There may be a connection between working memory capacity and the ability to successfully interpret modality in trainee interpreters undergoing interpretation training.* It is assumed the relationship between the two is a direct proportionality with memory as the independent variable; in other words, when memory improves, so does the capacity of the participant (trainee interpreter) to interpret modality in a text.

7 The Experiment

7.1 Introduction

In the previous sections of this thesis, the theoretical frame was laid down for the following experiment testing the subjects' working memory capacity in relation to their skills in interpreting features of modality in a semi-authentic text.

In the following sections, the conducted experiment will be outlined, results will be presented and discussed and conclusions will be drawn (with respect to the possible future applications of the results in further research).

For the purposes of the PhDr. thesis, the experiment presented in the diploma thesis was enhanced. The follow-up stage of the original experiment focuses on triangulating the original experimental data and proving or disproving the original experimental thesis by carrying out an equivalent test⁵¹ on a group of professional interpreters who volunteered to participate in the working memory and modality research. The results are presented on the following pages.

The experiment as a whole consisted of three major phases:

- i) preparation of span tests and texts to be interpreted (this involved preparation of the test sentences, preparation of personal data forms, testing forms and compliance forms for the subjects to fill in,⁵² and the preparation and recording of the texts to be interpreted);

⁵¹ I.e. a memory span to test the participants' working memory and an interpretation task focusing on interpretation of modality.

⁵² The personal data forms and the testing forms remained unchanged for the follow-up experiment which supplemented the primary experiment; the compliance form was amended to better suit the follow-up experiment needs. Sample forms are included in the appendices of this thesis.

- ii) evaluation of span tests and interpreted texts (i.e. the recording of data, analysis of the recorded span-test data and the analysis of the recorded texts for interpretation) for the primary experiment; and
- iii) evaluation of span tests and interpreted texts in the follow-up phase of the experiment. A detailed description of the process of preparation, execution and analysis of the experiment is given below.

The primary experiment took place during the 2007/2008 academic year at the Institute of Translation Studies, Faculty of Arts, Charles University in Prague. The follow-up experiment was carried out in the summer semester of the 2009/2010 academic year.⁵³

7.2 Aim

The aim of the experiment⁵⁴ was twofold: To investigate the participants' working memory span using a standard memory span test, and in a parallel test to test the participants' ability to interpret a semi-authentic text containing features of modality. The results were then investigated and any relationships between the working memory capacity of a trainee and/or professional interpreter and his/her ability to interpret difficult text features (modality) are outlined in the results section of this thesis.

The span test is based on previous work including Timarová (2007), Gabzdilová (2008), Liu (2004), Padilla (2005). The interpretation task is based on a semi-authentic text, cf. below, used for the purposes of the presented experiments only.

⁵³ The experiment was conducted with the kind assistance of some of the students of the Institute of Translation Studies. The data recorded in this experiment (the span test results and the recorded texts, both the English originals and the Czech interpretation) is available on the enclosed CD for purposes of possible other / further research at the Institute.

⁵⁴ When no specification is given, "experiment" refers to both the primary and the follow-up experiments.

7.3 Experiment Methodology

7.3.1 Experimental Participants

The primary experiment involved two groups of participants. The members of the first group of participants were all trainee interpreters in their first year of interpreter training at the Institute of Translation Studies, Faculty of Arts, Charles University in Prague (hereafter “ITS”). The group consisted of students (under-graduate) of the ITS in the fourth year of their studies of the Translation and Interpreting course (overall a 5-year course with the last two years dedicated to the students' specialization, in this case interpreting), the first year of their specialization in interpreting. The second group consisted of students of the Euromasters interpreter programme (a one-year post-graduate programme encompassing the same volume of training as the two-year regular interpretation training at the ITS).⁵⁵ To these two groups, an additional third group comprising professional interpreters was added for the follow-up experiment.⁵⁶

Very often, the problem with studies similar to the one presented in this thesis is a very low number of experimental participants. In the experiment described herein, extensive effort was dedicated to eliminating this considerable statistical risk by drafting the entire ITS and EMCI year-groups to participate in the experiment. In the first phase of the primary experiment this amounted to 17

⁵⁵ This two-year training takes place during the last two years of the five-year study programme at the ITS. The first three years of the programme are dedicated to translation and interpretation theory (meaning they do have a certain degree of knowledge about interpretation), whereupon the students select their own specialization – interpreting, or translation.

⁵⁶ For the purposes of the experiment proposed and evaluated in this thesis, the following classification of experimental participants shall be maintained: “ITS students”, or “ITS” (for under-graduate students of the ITS); “EMCI students”, or “EMCI” (for post-graduate students of the Euromasters programme); “EX interpreters”, or “EX” (for professional interpreters participating in the follow-up stage of the experiment).

people (i.e. seventeen people took part in the first memory span test, and the first interpretation of the semi-authentic text). However, for the second phase of the primary experiment, attendance dropped to 6 of the total 7 original EMCI students, and to 3 out of the 10 original ITS students (the drop in participant numbers occurred due to lack of effort on the part of the participants who failed to arrive for the second phase of the experiment). Therefore, as can be seen from the statistical data in the results section of this thesis (cf. below), the primary experiment was conducted with and the general personal data presented below apply only to a group of 9 participants in total (6 EMCI, 3 ITS).

The ITS students were two female, one male; age ranging between 25 and 33, with mean age 30 years (median = 32; s.d. = 4.36). The simultaneous interpreting experience of these participants prior to the first phase of the primary experiment was zero months, overall interpreting experience was 10 months in a seminar on interpretation methodology⁵⁷ which is a compulsory component of standard ITS training; the seminar must be taken (and the final test passed) before the actual interpreting specialization studies can be initiated.

The EMCI students were 4 female, 2 male; age ranging between 24 and 37, with mean age 28.5 years (median = 28; s.d. = 4.97). The simultaneous interpreting experience of this group prior to the first phase of the experiment ranged between zero and 12 months, mean 2 months (median = 0; s.d. = 4.9). The group's overall interpreting experience ranged between zero and 10 months, mean 4 months (s.d. = 0.93).

The EX interpreters involved in the follow-up experiment were statistically a very small group due to reasons similar to those listed

⁵⁷ Part of the three-year theoretical training of the students at the ITS; usually taken in year three.

above.⁵⁸ The overall size of the group was 3 male interpreters, aged 33 to 35, mean age 34.3 (median = 35; s.d. = 1.2). The interpreting experience of this group was 96 to 132 months, mean 116 months (median = 120; s.d. = 18).

None of the data⁵⁹ presented above was checked against any official documents, the length of the participants' interpreting experience and/or training is presented as indicated by the participants themselves, no proof was required and no further checks were carried out in this respect.

For the entire group of the 9 participants of the primary experiment, the mean age was 29 (median = 60; s.d. = 4.6), the mean simultaneous interpreting experience prior to the first phase of the primary experiment was 1.33 months (median = 0; s.d. = 4) and the mean overall interpreting experience prior to the primary experiment was 5 months (median = 10; s.d. = 0.94).⁶⁰

All of the participants had Czech as their mother tongue and English as one of the second languages for which they had passed entrance examinations to join the ITS or passed the entrance test into the EMCI programme.

7.3.2 Memory Span Test

The memory span test used in this experiment is based on the memory span test presented by Timarová (2007). Her experiment involved three groups of participants: professional interpreters, trainee

⁵⁸ This fact does present a significant problem for the validity of the research, however it is believed that despite the low turnout, the experimental results of the follow-up experiment do represent a major contribution towards the validity and the potential of the presented experiment, since they open up new fields of discussion and new possibilities for further research (cf. below).

⁵⁹ Neither age, nor the interpretation experience.

⁶⁰ When evaluating the group of experimental participants including the participants of the follow-up experiment, the mean age was 30.3 (median = 31; s.d. = 4.6). The mean overall experience in months in this case was 30 (median = 0; s.d. = 53). Note: the data on interpretation experience was only gathered prior to the first phase of the primary experiment. It is not consistent with the data provided by the EX group, as this group had much higher experience and was on average much older.

interpreters, non-interpreters. In the experiment proposed herein however, focus is placed only on trainee interpreters, as the aim of the experiment was to track working memory capacity improvement (or the lack of improvement) during interpretation training. An exception to this experimental method is the EX interpreters group, where no longitudinal study was conducted, as the EX group participants are no longer trainee interpreters and they were included in the experiment purely for the purposes of triangulation and verification of any trends discovered in the trainee interpreters' performance as observed over time. The trends were validated against a group of professional interpreters with developed interpretation skills with no profound development likely over a period of time such as presented in the primary experiment.

7.3.2.1 Preliminary Preparation

For data recording purposes, two forms were prepared to be filled in by the experiment participants on the first day of the primary experiment.⁶¹

One form was a personal information sheet,⁶² this sheet was used for the purposes of associating a participant number with a real person. Due to the private nature of some of the information contained in these forms, they will not be made available in this thesis. The second form was a compliance statement form which the

⁶¹ For the ITS and EMCI groups; the EX group filled out the forms on the day of the follow-up experiment.

⁶² Including the following fields: name, email address, number of years of interpreting experience, if any, and length of interpreter training, etc. The form structure is based on Timarová (2007). (see Appendix 1).

participants were asked to read and sign before the experiment commenced.⁶³

A fill-in form was prepared for the purposes of the span test. The form includes checkboxes where participants mark whether a given sentence is meaningful or meaningless, and spaces where they write down the end-sentence words.⁶⁴ The form contains two distinct areas: the top section includes the checkboxes; in the lower section of the form there are spaces for writing down end-sentence words. The purpose of this layout is to prevent the participants from marking the meaningfulness of a given sentence next to the space for the end-sentence word, thus eliminating the possibility of the participant remembering the end-sentence words purely from the distribution of meaningful and meaningless sentences in a sentence set. Each form contains a universal number of checkboxes and word entry spaces (12 checkboxes and 10 word entry spaces). The maximum number of sentences per set was eight.⁶⁵ The excess number of checkboxes and word entry spaces was used so that the participants would not be able to anticipate the actual number of sentences in a set which might "aid" their memory.

7.3.2.2 Span Test Material Selection and Preparation

The primary experiment involved two memory span tests⁶⁶ in order to allow an improvement or deterioration in the memory span performance of the participants to be recognized. Sentences for the

⁶³ A formal statement of agreement indicating the participant took part in the experiment willingly and agreed to have his/her results processed and publicly presented in the form of a thesis.

⁶⁴ Sample available in Appendix 1.

⁶⁵ For details as to the number of sentence sets and number of sentences in a set see p. 72.

⁶⁶ Reflecting the notions and theories formulated by Baddeley (1974). The reason for using the working memory model of Baddeley is connected to the fact that Baddeley in his theory includes the phonological loop which may prolong the decay of data in working memory. In the presented experiment, a form of articulatory suppression is used which inhibits the function of the phonological loop, thereby testing the actual memory capacity available without a conscious or a sub-conscious rearticulation of the end-sentence words presented in the test.

span tests were selected from online Czech news sites and some were overtaken from Timarová 2007 (based on consent expressed by the author; these sentences were used in the first span test only). Each of the span tests required a total of 73 sentences. All of the sentences used in the span test were in Czech. Since the aim of the experiment was to observe the participants' memory skills, not their memory skills when required to carry out an English-Czech transfer at the same time, the entire span test was conducted in Czech.

The selected sentences were ideally 10–13 words in length and ending with a two-syllable word. The sentences also did not contain any complex syntactic structures as this would distract the participants from their two main tasks – to determine the meaningfulness of a sentence and to memorize the end-sentence word. The length of the sentences was not based on any actual experimental data, it was determined according to Timarová (2007, p. 44–45), who selected sentences of 7-10 words in length and based her decision on a previous experiment (Liu 2001; cited by Timarová 2007) where English sentences of 13-16 words were used. Timarová argues that the sentences in her experiment “were reduced in length of words to accommodate for the language differences, both in terms of grammar (Czech is inflective and does not make much use of auxiliary words, it also has no articles) and duration (English words have generally fewer syllables than Czech words)” (2007, p. 45).

Particular attention was paid to the length of the sentence-final word in order to provide the participants with words that would not be extraordinarily long or short. After consulting experts from the Czech National Corpus,⁶⁷ the sentence-final word length for the span test was established at 2 syllables.

⁶⁷ In a personal consultation, Prof. Kučera provided reference to Těšitelová and Šmilauer: for a Czech professional text, words are 2.26 syllables in length on average, and Czech writers – A and B – vary in word length from 1.7 to 2.48 syllables per word.

All of the sentences were edited so that the sentence-final word was either in the nominative singular or in such case as to match the nominative singular (usually the accusative singular). Where necessary, the sentences were further edited in order to avoid unnatural syntax. Of the 73 original sentences in each span test, 15 (i.e. 20%) randomly chosen sentences were made nonsensical by replacing selected words (usually nouns or verbs) with random words taken from the Internet while maintaining their word type and other characteristics. These sentences, although syntactically and grammatically correct, contain a semantic fallacy (a method closely resembling that of Timarová 2007).

Once the sentences were edited to achieve the appropriate sentence word count, the appropriate end-sentence word length and meaningfulness, they were scrambled using a random number generator⁶⁸ in order to randomize their order. The sentences were taken from online news articles, whereby several dozen articles were analyzed to yield the desired number of sentences, therefore their order did not follow any pattern save for the order in which the articles were analyzed; randomization was used in order to eliminate any possible personal preference of the author of the experiment as to the order of the sentences, as well as to eliminate any intentional or unintentional grouping of sentences by subject, meaningfulness, or end-sentence words. The only condition for the randomization process was the obligatory presence of at least one nonsensical sentence per each pair of sentence sets. There was no control as to other aspects of the order of the sentences, such as whether there would be two nonsensical sentences next to each other or whether there would be a

⁶⁸ Available at: <http://www.mdani.demon.co.uk/para/random.htm>

section where meaningful and meaningless sentences would alternate in a pattern.⁶⁹

After randomization, the sentences were divided into six groups (the order of the sentences was not changed from this point on). The first group contained 6 sentences (i.e. two sets of 3 sentences), the second group contained 8 sentences (2 sets of four) and so on up to two sets of 8 sentences. Although other similar experiments, for instance Timarová 2007, started with two-sentence sets, in the case of the presented experiment it was determined⁷⁰ that due to the fact there was no control group involved in the experiment which would be composed entirely of non-interpreters⁷¹ and therefore the entire participant population could be expected to have higher memory capacity, a two-sentence series would be a waste of concentration.

An overview of the span test end-sentence words prior to recording is presented in the table below.

⁶⁹ Such control was deemed counter-productive. Generally, only one criterion for a random order is acceptable (i.e. the fact that there had to be meaningless sentences present in each set); more criteria would destroy the 'randomness' effect.

⁷⁰ After consultation with the supervisor of the diploma thesis.

⁷¹ That is people with no interpreting experience whatsoever but at the same time people who would have taken no tests as to their interpreting and/or memory skills. Originally, a group of non-interpreters was considered, however this idea was later abandoned due to the troublesome acquisition of the necessary number of participants and due to the fact they would have to participate in both the first and the second phase of the primary experiment (separated by a period of roughly 6 months). These participants would have to come from outside of the ITS and EMCI, since all students (up to the 2007/2008 academic year) at the ITS and participants of the EMCI programme take entrance examinations involving a test of their memory for purposes of interpreting.

Memory Span Test 1		Memory Span Test 2		
Trial: sets of 3	péče život N divák systém barva zátěž	školné výkon voják právo víkend student zákon	Trial: Sets of 3	téma N tělo přítel stopy lístky bytí
Sets of 4	N hrozba moře balík N žena tisíc dřevo pomoc N církev	Sets of 7 N kolo šaty matky N bratr body děti vítr	Sets of 4	akce podíl šaty šťěstí chyby plány N změny šperky
Sets of 5	práce předmět domky kostým N korzet N karta oděv houbař týden účet	Sets of 8 kino rozvod N bahno N faktor medvěd N papež slunce komplex kouzlo záliv lidé pohled euro N křivky N hlava dárky	Sets of 5	viry lidé zdraví N krovky zátěž rozvoj vztahy vnady hulvát zbraně
Sets of 6	práce N kachna měsíc péče rady koláč obsah daně N kůže zákon zázrak server		Sets of 6	vodík ženy pomoc auto úrok humor obuv N potok N kluci osud státy srdce
			Sets of 7	střely N plochy žánr roky N karty smysl N pivo provoz holky úspěch děti N prvky N kyblík kusy
			Sets of 8	hráči čísla písně N tendr N leden N strany stuha svaly nervy sazby N nula snímky sauna tisíc N klopy šance

Table 5: Sentence-final Words

Table 5 includes sentence-final words only. In the table, the words included in each memory span test are placed in the respective column, Span Test 1 or Span Test 2. The words are grouped as they appear in the recordings. The vertical “Sets of x ” labels indicate that each given sentence group (separated by a frame in the table) was divided into two equal sets of sentences (i.e. the “Sets of 8” group contains a total of 16 words). The meaningfulness of a specific sentence is marked with a capital “N” (“nonsensical”) to the left of the sentence-final word. The “Sets of 3” groups are marked as “Trial”. These were not included in the evaluation of the span test. Their purpose was to allow the participants to test the procedure of the memory span test and to eliminate any possible processual errors (arising from misunderstanding the instructions). The two 3-sentence groups are marked using a grey background for differentiation purposes.

The thus randomized and grouped sentences were then recorded in stereo at 1411 kbps, 16-bit, 44 kHz rate using an Olympus WS-320M digital voice recorder. Afterwards, the recording for each set was edited so that after each sentence, there was a 1000 ms pause during which the participants were to record the meaningfulness of the given sentence by ticking an appropriate checkbox on the form provided. At the end of each set of sentences, there was a ‘ping’ sound indicating the end of the sentence set and marking the beginning of the timespace the participants had to write down the end-sentence words for the given sentence set. The timespace allocation was 3000 ms per sentence (for the three-sentence set the timespace was 9 s, for the eight-sentence set it was 24 s). At the end of the designated timespace, another ‘ping’ sound was played indicating the beginning of the next set of sentences. At the end of the second timespace of each pair of sentence sets, a triple ‘ping’ sound was played to indicate the beginning of the next pair of

sentence sets (at this point, the participants were instructed to turn to the next blank page in their form stack).⁷² The sound quality, the time allocated for marking the meaningfulness of a sentence and the set-final timespace to write down words were pre-tested by an independent voluntary participant prior to the actual experiment (the participant was a non-interpreter; it was therefore concluded that if the independent participant could work under the given time constraints and general conditions, trainee, and expert, interpreters should be able to do the same).

The sets of sentences for the two span tests were recorded by two native speakers of Czech, male and female, in order to separate each pair of sentence sets from the next. The speakers were instructed to speak fluently, at moderate pace and to pronounce well in order to prevent the participants from misunderstanding the end-sentence words due to the speakers' phonetic errors or poor pronunciation. The phonetic quality of the recorded sentences was then tested by another independent native speaker of Czech and any observed mispronunciations and other phonetic errors in the recordings were corrected (in the correction process erroneous sentences were recorded anew). The resulting recordings (one for each span test) were then compiled using the WMA audio format onto two separate CDs. The lengths of the respective recordings are presented in the following table.⁷³

No. of set sent.	SpanTest1	SpanTest2
3	57	64
4	83	72

⁷² The participants were provided with one fill-in form for each pair of sentence sets in the given span test, i.e. 6 sheets to be filled in by the participants.

⁷³ All of the indicated recording durations are in seconds.

5	94	100
6	121	115
7	130	133
8	147	148
Total length	656	656

Table 6: Lengths of the span tests

Table 6 above shows that there are discrepancies in the lengths of the individual sets for a given pair of sentence sets (across the table rows). These are due to the fact that the individual sentences contained 10–13 words (the number of words in the sentences of a particular set was not controlled due to the random arrangement of the sentences within the sets); it therefore follows the sets were of a different length when recorded at a given constant rate of speech.

However it is to be noted that the total time taken for the memory span tests to play (i.e. the time taken to go through all of the sentence sets, including timespaces allocated for end-sentence recording) is equal for both the first and the second memory span test.⁷⁴ The importance of this fact is as follows: in both tests, the overall period of participant concentration was the same and therefore there was no additional strain on the participants' attention or focus in either of the span tests. This is especially important since a heterogeneous group of experimental participants was used; the ITS and EMCI groups took part in both span tests and had one span test been profoundly shorter or longer than the other, the possibilities of comparing thusly collected data would be compromised.⁷⁵

7.3.3 Preparation of the Text for Interpretation

⁷⁴ Please note that the Total length row is equal to the sum of the individual set lengths in each column plus six times the length of the recorded 'three-ping' sound (6 x 4 s).

⁷⁵ The EX group only took part in the second span test, therefore, for the EX group, this argument is not relevant.

For the purposes of this experiment, the choice had to be made between an authentic text, a semi-authentic text and a non-authentic text which would be interpreted by the participants. Each type of text has its advantages and setbacks.

Authentic texts are texts in their most natural context. The speaker can express himself in a natural communicative situation without any instructions or barriers and the resulting text therefore is free of any artificial influences.

A semi-authentic text provides a near-natural text but can be influenced with respect to various criteria based on instructions coming from the commissioner of the text which are followed by the speaker.

A non-authentic text provides the highest-degree of compliance with test criteria but bears the danger of being too unnatural, or artificial-sounding, up to the point when a certain level of non-authenticity is passed and the text can no longer be perceived, and interpreted, as a text coming from an interpretation situation.

In the experiment therefore, a choice had to be made on the axis of authenticity – compliance with test criteria (i.e. in this case a reasonably high incidence of features of modality within the text).⁷⁶ After consultation⁷⁷ such research was halted.

The choice was therefore made of a text which would be classified as a semi-authentic text. A non-authentic text was ruled out in order to retain the spontaneity of incidence of modality features which would be eliminated in a wholly prepared text; the incidence can be very well seen from the transcription of the actual delivered

⁷⁶ When researching texts for the thesis, an attempt was made to discover an authentic text with a high-enough incidence of modality (texts from the EU speech repository websites and from the archives of the European Parliament were researched). However, in authentic texts the incidence of modality was so low and the objective difficulty of the texts (assessed by three independent observers, all experienced interpreters, two of whom are teachers of interpreting at the ITS) was very high so that such texts would be unfit for the presented experiment.

⁷⁷ Prof. Ivana Čeňková, PhDr. Jana Rejšková

speeches. To further simulate authenticity, the experimental texts were recorded when delivered to a group of ITS students not participating in the experiment, who substituted the authentic audience. The students were not aware of the specific purpose of the speeches, they were however aware that the texts were intended for use in an experiment. The students were asked not to share the content or aim of the speeches with anyone else.

The two texts were delivered by a native speaker of English⁷⁸ and were recorded in stereo using an Olympus WS-320M digital voice recorder, at 63 kbps, 16-bit, 44 kHz. The speaker was instructed to deliver a 10-15 minute speech with high incidence of modality on a general topic.⁷⁹ The only other instruction given was to make a speech which would correspond to the trainee interpreters' interpretation abilities. No further instructions were given since the speaker, an experienced interpreter and interpreting teacher, was aware of the speed, pronunciation and logical coherence requirements of a text intended for beginner interpreters.⁸⁰ The voice recording was then used for "transcription" purposes⁸¹ and is included on the enclosed CD.

At the point of delivery, apart from being recorded using a digital voice recorder, the two speeches were recorded using a Canon MV430 digital camcorder. This recording was then presented to the participants of the experiment using the ARTEC-Televic interpreter training system at the ITS in order to simulate a real-life

⁷⁸ Mr. Roderick Jones, a professional interpreter, working as Head of Unit, Czech Interpretation, Directorate-General for Interpretation, European Commission, who kindly agreed to prepare and deliver the two speeches required for the purposes of this experiment.

⁷⁹ The instruction was to create a speech on a general topic, such as the European social policy; in the end the speaker selected this topic for both the delivered speeches, as included in Appendix 2.

⁸⁰ Upon hearing the recorded speech, two independent trained interpreters who did not take part in the experiment rated it as very easy.

⁸¹ In the context of this thesis, the term "transcription purposes" is not used as reference to a phonetic transcription system, since the thesis experiment is not concerned with features of spoken English, cf. below.

interpretation situation where the interpreters usually can see as well as hear the speaker delivering the speech to be interpreted.

7.3.4 Pilot Experiment

The experiment was pre-tested by two independent participants, both of them non-interpreters and university graduates, who did not take part in the actual experiment. Both the testers were native speakers of Czech. They were introduced to the general concept of the experiment, provided with the necessary forms and instructed to listen to the recorded sets of sentences, mark meaningfulness of individual sentences and record the end-sentence words upon hearing a ‘ping’ sound.

This pilot was limited to the span tests only, as testing interpretation skills of non-interpreters was perceived as irrelevant. The aim of the pilot was to establish whether the setup of the span test was practically applicable. Upon completion of the pilot, it was determined that the 1000 ms pause after each sentence was sufficient to mark the meaningfulness of the given sentence and that the 3000 ms pause per sentence at the end of each set of sentences was sufficient for the participants to write down the end-sentence words.⁸² It was also determined that the pace of the sentence recordings (i.e. the rate of speech production, the speed of reading) was sufficiently slow for the participants to be able to correctly evaluate the meaningfulness of the sentences and at the same time not too slow to be a burden on the participants’ attention.

7.3.5 Conducting the Actual Experiment

⁸² In her experiment, Timarová (2007) suggested using longer pauses for determination of meaningfulness and for word reproduction. The experiment presented in this thesis used slightly shorter response times since the end-sentence words used were always di-syllabic and the test sentences were relatively short and recorded at moderate pace.

The primary experiment (ITS and EMCI students) took place in two phases. Both phases involved subjects from both the ITS and the EMCI group. Phase 1 took place in autumn 2007, Phase 2 was conducted in spring 2008.⁸³ Both the phases of the experiment took place during similar hours of the day – in the early afternoon (to eliminate fatigue and any possible other outside influence)⁸⁴ in the interpretation laboratory of the ITS.

All participants took part in both the memory span test task and the text interpretation test task during both phases. The number of participants was limited to 6 per session due to interpreting booth capacity constraints in the interpretation laboratory of the ITS. At the beginning of each session, the participants were introduced to the general concept of the experiment (no mention was made of the aim of the experiment; i.e. the participants were not aware that the aim of the text for interpretation was to evaluate their skills in interpreting modality in relation to their short-term memory capacity).

At the beginning of Phase 1, the participants were handed out the compliance sheet⁸⁵ and the personal questionnaire. They were asked to read, fill in and sign both documents. Afterwards, the participants were handed the span test forms and were introduced to the procedure of filling out the forms. Each participant was given a personal identification number to be filled in on the personal sheet and on the span test data sheet. The personal identification number contains no personally identifiable data and is used purely for the purposes of associating span test results and interpretation recordings

⁸³ The time for conducting the second phase of the experiment was determined by the duration and the intensity of the Euromasters course.

⁸⁴ The aim of experimental conditions selection was to control as much as possible in order to eliminate the highest possible number of independent variables coming into play in the interpretation context.

⁸⁵ The participants received one copy while another copy was retained for experiment tracking purposes.

with individual participants.⁸⁶ The participants were instructed to ask any questions regarding the experimental procedure.

For the span test, the participants were instructed to listen to the sentences they would hear and mark them as meaningful or meaningless after listening to each sentence. They were instructed (a) to write down end-sentence words only after a ‘ping’ sound was heard, particular attention was given to instructions concerning the methodology of filling in the appropriate forms; (b) to write down as many words as they could remember from each of the sentence sets in the sequence in which they hear them; (c) that there were meaningless sentences among the sentences they would hear; (d) that the meaningfulness of a sentence was to be determined by semantic criteria only.⁸⁷

The participants were reminded that the test was not intended to evaluate their intellect, nor was it to be a test where everyone could achieve 100%; they were therefore expected to fail to remember some of the words.

After stating the instructions, the trial sets of 3 sentences were played using the interpretation training system available in the ITS laboratory. After the two three-sentence sets were played, the participants were asked whether the instructions were clear and whether they were able to adhere to them for the remainder of the span test. Once all subsequently discovered problems and questions

⁸⁶ It should however be noted that no such association took place during the experiment, nor will it take place at any time in the future. The possibility of association is merely necessary for tracking the performance of individual participants throughout the experiment. The personal data sheets which are the only documents containing both the participant name and identification number are not disclosed in any section of this thesis and are not / will not be disclosed via any other channels.

⁸⁷ A specific instruction was that all the sentences are morphologically and syntactically correct but that there are out-of-context words inserted in correct morphological forms into correct syntactic structures. An example of a meaningless sentence is as follows (taken from SpanTest 1): “Nemoc a knihovník způsobily, že vládu přezkoumal jeho *nevlastní bratr*.” roughly translates as “The sickness and the librarian caused the government to be audited by his *half-brother*.” Although this sentence is correct grammatically and syntactically, semantically it clearly represents a nonsensical statement.

were resolved, the span test continued; i.e. going through the 4-sentence to 8-sentence sets.

After finishing the memory span test, the span test forms, the compliance forms and the personal data sheets were collected from the participants. The participants were given a short break (approximately two minutes).

Each of the participants was then handed a digital voice recorder and instructed to select an available interpreting booth. After all 6 participants were seated in a booth, instructions were given concerning the text for interpretation. The participants were made aware of the approximate duration of the interpretation task (10–15 minutes), they were instructed to state their identification number before they begin to interpret. This particular instruction was repeated three times.⁸⁸ The camcorder recording was then played using the central video system available in the ITS laboratory. The experimental participants had audio-visual input available for interpretation. As indicated above, it was the intention of the experiment to simulate as much as possible an authentic interpreting situation.

After the text for interpretation had been delivered, the participants were asked to return their recorders. They were thanked for their participation and were asked to kindly take part in Phase 2 of the experiment (Phase 2 was planned to occur roughly 5–6 months after Phase 1; the turnout for Phase 2 was very low even though the participants were informed of the longitudinal aspect of the experiment and when asked they agreed to participate in Phase 2).

The methodology of Phase 2 of the experiment was equivalent to the methodology used in Phase 1 of the experiment. The only

⁸⁸ The repetition of this instruction was introduced after consulting the experimental method and procedure. Interestingly, even after repeating this instruction several times, some participants still failed to comply. This fact then had implications for the evaluation of the interpretation results (see later).

difference was that the participants did not fill out a new personal data sheet. The participants were instructed to use their identification number they received in Phase 1. Some of the participants were unable to recall their number exactly; for those purposes, the personal data sheets from the first phase were made available to the participants who retrieved their own identification number (the experiment did not at any time bring the participant numbers with their other personal data into direct connection).

After conducting the second span test and the second interpretation task, the participants were thanked again for their participation. The completion of Phase 2 of the experiment concluded the collection of raw experimental data for the primary experiment.

In the follow-up stage of the experiment (the EX group), the same methodology was used as in the original experiment with one major difference. Since the follow-up phase of the experiment was not longitudinal, the EX interpreters were only involved in a single round of testing. The EX interpreters only worked with the second span test and with the second text for interpretation (i.e. the same span test and text for interpretation as was handled in phase two of the original experiment).⁸⁹

The methodology and procedure of the follow-up experiment were equivalent to those of the original experiment (as described above). Personal data sheets and compliance sheets were filled-in by the participants (expert interpreters), the same span test forms were used as in the primary experiment. Methodology for recording the interpreted texts also remained unchanged.

7.4 Methodology of Experimental Evaluation

⁸⁹ The EX interpreters were involved in interpreting the text used in Phase 2 of the original experiment and were only tested on the span test used in Phase 2 of the original experiment so that their results could be compared for the purposes of the PhD. thesis.

7.4.1 Memory Span Test Task

The participants had two tasks to carry out during the memory span test. The first task that was carried out throughout almost the entire duration of the span test – this was the evaluation of the meaningfulness of the presented sentences. The other task, carried out during designated timespaces throughout the span test, was to write down the end-sentence words of the sentences of the given sets.

The aim of the first task was to ensure that the participants actively evaluated⁹⁰ what they were hearing and not only remembering the end-sentence words (a similar effect was thus achieved as when articulatory suppression means are used; constant repetition of a meaningless syllables like “bla” is usually used in other experiments). The evaluation of the participant performance in this task was as follows.

The total number of sentences presented in the span tests was 60 per span test. The participants were evaluated based on the percentage of sentences for which meaningfulness was evaluated correctly (correct evaluation here means a correct mark in the corresponding form for the given sentence). The maximum score for the meaningfulness evaluation was 100%. (Since there were 60 sentences, all sentences marked correctly produced a result of 100%, one falsely marked sentence resulted in 98.3%, etc.)

The evaluation of the memory retention task was based on previous experiments.⁹¹ Two methods of evaluation were used. Firstly, a participant was awarded 1 point for each correct end-sentence word remembered in the correct position within a set and 0.5 points for

⁹⁰ In this case, *evaluation* refers to the following: the participants' ability to process the sentences they hear and at the same time to actively *evaluate* what they hear in terms of meaningfulness (“evaluation” here does not refer to the evaluation of the results obtained from the experimental tasks).

⁹¹ Timarová 2007, Gabzdilová 2008.

each correct end-sentence word remembered in a wrong position within a set. The maximum number of points attainable under this system was therefore 60.

Secondly, the longest set of end-sentence words a participant was able to remember in the correct order was identified. To attain a particular score, it was sufficient for the participants to correctly remember one of the two sets of sentences in its entirety. Based on the maximum number of end-sentence words remembered in correct order, a participant was scored on a scale of 3–8. A score of 3 was awarded when a participant was not able to correctly remember at least one of the four-sentence sets (as indicated above, the four-sentence sets were the first set of the experiment – the three-sentence sets were used for trial purposes only). If the participant was able to reproduce at least one of the four-sentence sets of end-sentence words, the participant was awarded a score of 4 and so on.

7.4.2 Interpretation Task

The interpretation task was aimed at determining the participants' ability to reproduce features of modality in an interpreted text. First, selected expressions of modality, volunative and epistemic, were located in the English spoken text and its "transcription", then the texts produced by the participants were 1) listened to, 2) "transcribed" and 3) analyzed. During the analysis, the participants were awarded a score of 1 or 0 for individual modal expressions depending on how appropriate their interpretation of the expressions was (a score of 1 was awarded when a participant adequately – semantically – interpreted a feature of modality; a score of 0 was

awarded when the feature of modality had been omitted or interpreted inadequately).⁹²

Both the original English text produced by Mr. Roderick Jones and the texts produced by the experimental participants were subdivided into shorter segments for purposes of easier analysis. The segments roughly correspond to sentences / compound sentences as spoken by the individual speakers (see enclosed CD and Appendix 2 below). The sentence boundaries as indicated in the material referenced above were determined according to prosodic signals present in the spoken texts.

The thus segmented Czech texts were then analyzed against the original English text. As the basis for the evaluation of the modal expressions equivalence in English and Czech, i.e. volutative and epistemic modality, the contrastive grammar by Dušková (2003) was used.

*7.4.3 Statistical Evaluation and Analysis of the Experimental Data*⁹³

For the purposes of testing the hypothesis (interpreter training increases the memory span and the ability to interpret volutative and epistemic modality), a paired t-test was used. In those cases where the pre-requisites of the paired t-test (normality of the differences between the two selections) were not met even post-transformation (logarithm, square root), the Wilcoxon signed-rank test was used.

The strength of a linear relationship between two continuous variables was tested using a correlation test, specifically the correlation coefficient. The correlation coefficient varies on the scale

⁹² The evaluation of adequacy here was based on a statistical evaluation of the experimental results only. As is indicated in Chapter 10 of this thesis, some omissions or “errors” may actually be low-risk in terms of the overall structure of the target text.

⁹³ This section of my thesis was created with great help from RNDr. Tomáš Polák, Ph.D. For a description of the statistical methods in Czech, see Appendix 3.

of -1 to +1. A zero value indicates no linear relationship whatsoever between the variables observed. Values close to the absolute value of 1 indicate a high degree of linear proportion. Positive values of the correlation coefficient indicate a direct-proportion relationship; negative values indicate inverse proportionality between the observed variables.

When the data was normally distributed and there was a sparsity match, the Pearson correlation coefficient was used; otherwise the Spearman correlation coefficient was used.

All of the tests were carried out using a significance level of 95%. Therefore, the following is true for all of the statistical tests used: When the attained level of P in a test is $P < 0.05$, then the null-hypothesis⁹⁴ has been disproved and a statistically significant difference has been found.

The statistical analysis of the data was carried out using the NCSS 2000 software (Hintze, 2004).

The follow-up experiment was not subject to statistical analysis. The aim of the follow-up experiment was to provide a comparison background for the data from the primary experiment. Especially since no longitudinal evolution of interpretation skills was under observation in the follow-up experiment, statistical evaluation was considered irrelevant and only a basic analysis of the data is provided. In addition to the above, due to the very small size of the participant group, any statistical evaluation and extrapolation to general principles would be statistically insignificant because results from such a small group can be by no means representative. However even so, the experimental data provide a basis for further discussion about the researched topic in general.

⁹⁴ According to Cramer and Howitt (2004, p.76), the null-hypothesis basically answers the question of what the probability is that, at least as an extreme, values of a test statistic would result from random chance, given that the null-hypothesis were true.

8 Presentation of Experimental Results

As was stated above, the experimental results were recorded using two methods. For the memory span test, the participants wrote down their opinion regarding the meaningfulness of the sentences they heard and the end-sentence words for all sentences on prepared forms. These results were then input into spreadsheets and the tables below were generated.⁹⁵

During the interpretation task (cf. above), the participants' interpretation performance was recorded using digital voice recorders. The records were then "transcribed" and analyzed. Again, the results of the analysis are presented in the tables below in the respective section.

8.1 Memory Span Test Task

As indicated above, the memory span tests produced three sets of results: the participant evaluation of the meaningfulness of the sentences, the word-based score of memory span, and the set-based score of memory span.

The results of each of the components of the memory span test tasks are presented in this section in separate tables. The results presented only take into account the nine experiment participants who attended both Phase 1 and Phase 2 of the primary experiment. Since the data of the remaining participants of the primary experiment was incomplete (when taking the longitudinal scope of the study into account), it was not included in the presentation of the experimental results. The results obtained in the follow-up phase of the experiment

⁹⁵ As has already been stated above, the experimental results from Phase 1 of the experiment of those participants who were not later involved in Phase 2 of the experiment, were discarded for the purposes of the subsequent longitudinal study.

are presented in separate tables together with the remainder of the data of experimental participants. Since the follow-up phase of the experiment only comprised of a single span test and a single interpretation task, the tables for the follow-up experiment are “incomplete” in the sense they do not include any results for Phase 1 for the EX group (because no data was collected).

The comment “(ue)” indicates that particular values were not edited with respect to the data collected in the follow-up experiment. This indicator mainly concerns the table data on shifts as observed from the results of the experiment and is only included in tables presenting data from the follow-up experiment.

First, the participants’ skill in evaluating the meaningfulness of the memory span test sentences is presented. See Table 7.1 below.

Meaningfulness Evaluation								Mean (% correct)	S.D.
(No. of errors)	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4 S 5 S 6		
SpanTest 1	2	1	8	2	4	3	2 1 1		
%	97	98	87	97	93	95	97 98 98	95,56	3,73
SpanTest 2	2	3	6	4	7	4	5 4 3		
%	97	95	90	93	88	93	92 93 95	92,96	2,61
Shift	0	-3	3,3	-3	-5	-2	-5 -5 -3	-2,59	2,78

Table 7.1: Span Test – Evaluation of Meaningfulness; primary experiment

From Table 7.1 it can clearly be seen that the participants’ abilities to successfully evaluate the meaningfulness of the span test sentences deteriorated over time. It must however be noted that although a decrease was observed, almost all of the measured values were greater than or equal to 90% (with only one exception in the first span test) and in several cases the results were very close to a 100% success rate. Whereas for the first span test the mean success score

was 95.56% (s.d. = 3.73), in the second span test this had decreased to 92.96% (s.d. = 2.61).

Seven of the participants exhibited a deterioration in the skill to evaluate the meaningfulness of the presented sentences (mean increase in error count of the second span test = 2.3). One of the participants retained the same meaningfulness evaluation score in the first and the second span test, one participant's meaningfulness evaluation score improved by 2 correctly evaluated sentences in the second span test. This altogether produced the mean decrease in correct evaluation percentage of 2.59% (s.d. = 2.78).

The Table 7.2 below demonstrates the shifts in the data observed when considering the EX group in addition to the participants of the primary experiment:

Meaningfulness Evaluation													Mean	S.D.
(No. of errors)	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6	EX1	EX2	EX3		
SpanTest 1	2	1	8	2	4	3	2	1	1	n/a	n/a	n/a	95,56	3,73
%	97	98	87	97	93	95	97	98	98					
SpanTest 2	2	3	6	4	7	4	5	4	3	4	7	5	94,38	4,03
%	97	95	90	93	88	93	92	93	95	93	88	92		
Shift (ue)	0	-3	3,3	-3	-5	-2	-5	-5	-3	n/a	n/a	n/a	-2,59	2,78

Table 7.2: Span Test – Evaluation of Meaningfulness; follow-up experiment

As can be seen from Table 7.2, the EX interpreters smoothly integrate into the ITS and EMCI participant groups. The overall mean percentage of correct evaluation of meaningfulness in the second span test sentences has improved by 1.42% to 94.38 (s.d. = 4.03). Data for span test 1 as well as for any shift in the EX group are unavailable, therefore the resulting mean and s.d. values for Span test 1 remain unchanged. From the results it can be concluded that in terms of

evaluation of meaningfulness, experienced (professional) interpreters are not significantly better or worse than trainee interpreters.

The following Table 8.1 presents the participants' memory recall skill for the two span tests, using the word-based score.⁹⁶

Word-based Recall										Mean	S.D.
	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6		
SpanTest 1	33	43	26	33	27	45	27	40	47	35,50	8,18
SpanTest 2	29	41	24	38	30	53	36	40	35	36,00	8,26
Shift	-5	-3	-2	5	3	8	9	-1	-12	0,50	6,50

Table 8.1: Span Test – Word-based Recall; primary experiment

From Table 8.1 it is apparent that overall, the participants exhibit a word-score-based increase of memory span of 0.5 points⁹⁷ (s.d. = 6.50). The overall mean point score of recalled words increased from 35.5 points (s.d. = 8.18) per participant in the first span test to 36.00 points (s.d. = 8.26) per participant in the second span test.

Five of the participants exhibited a decrease of word-based memory capacity. Two of them exhibited only a minor decrease (E4 - 3%, S5 -2%), two a mediocre decrease (E2 -8%, E3 -5%). One participant exhibited a very significant decrease of word-based memory span (S6). Given the fact there were 60 sentences to be remembered in each span test task, the deterioration in word-based memory span capacity exhibited by this participant was equal to 20%.

⁹⁶ The absolute number of end-sentence words recalled in individual sets, combining the points awarded for correctly placed words in a set (1 point) and incorrectly placed words (0.5 points).

⁹⁷ In the evaluatory system used for this part of the memory span task, this is equal to the difference of one more recalled word placed in an improper position within one set of sentences per candidate.

Word-based memory span improved in four participants. Two participants exhibited a mediocre improvement (E5 +8%, E6 +5%), two participants improved significantly (E7 +13%, S4 +15%).

The following Table 8.2 presents word-based recall and includes data for the EX interpreters. As above, data for span test 1 and shift data was unavailable, thus the resulting Mean and S.D. indicators remain unaffected:

Word-based Recall												Mean	S.D.	
	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6	EX1	EX2			EX3
SpanTest 1	33	43	26	33	27	45	27	40	47	n/a	n/a	n/a	35,50	8,18
SpanTest 2	29	41	24	38	30	53	36	40	35	30	33	34	35,08	7,29
Shift (ue)	-5	-3	-2	5	3	8	9	-1	-12	n/a	n/a	n/a	0,50	6,50

Table 8.2: Span Test – Word-based Recall; follow-up experiment

As opposed to the participant group from the primary experiment alone, an observation is made here that the mean number of correctly remembered words in the second span test decreased from 36 (s.d. = 8.26) to 35.08 (s.d. = 7.29). This in turn signifies that the EX interpreters scored poor results in the span test they undertook (the span test from Phase 2 of the primary experiment). Similarly to the above evaluation of meaningfulness, the performance of expert interpreters in word recall is not in any way better than that of trainee interpreters, it is in fact slightly worse.

Finally, the last table concerning the memory span test results as presented below (see Table 9.1) presents the set-based score of memory span of the participants.

Set-based Recall	Mean	S.D.
------------------	------	------

	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6		
SpanTest 1	2	5	4	4	3	4	2	4	6	3,78	1,30
SpanTest 2	4	6	5	5	2	7	4	4	6	4,78	1,48
Shift	2	1	1	1	-1	3	2	0	0	1,00	1,22

Table 9.1: Span Test – Set-based Recall; primary experiment

Table 9.1 presents the shift in the participants’ ability to correctly recall the longest possible sentence set. The mean shift in this ability over the period of observation was +1 (s.d. = 1.22), representing an increase in the maximum sentence-set size the participants were able to recall.⁹⁸ In the first span test, the mean maximum sentence set length the participants were able to recall was 3.78 (s.d. = 1.30) sentences. In the second span test, the participants were on average able to recall longer sentence sets, with a mean sentence set length of 4.78 (s.d. = 1.48) sentences.

Only one of the participants exhibited deterioration in sentence set recall (E6). Two of the participants retained the same abilities to recall sentence sets (S5, S6). All of the other participants’ sentence-set recall abilities improved in terms of longest recalled sentence sets, on average by 1.7 sentences.

The following Table 9.2 presents the data from the primary experiment supplemented with the EX group data for set-based recall. Span test 1 and shift data was unavailable, therefore, as above, the respective mean and s.d. indicators remain unchanged:

Set-based Recall										Mean	S.D.
	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6		

⁹⁸ Therefore, for instance, a participant who was able to recall a set of four sentences in Phase 1 of the primary experiment was in general able to recall a set of five sentences in Phase 2. In the follow-up experiment, no longitudinal study was carried out.

SpanTest 1	2	5	4	4	3	4	2	4	6	n/a	n/a	n/a	3,78	1,30
SpanTest 2	4	6	5	5	2	7	4	4	6	3	5	3	4,50	1,45
Shift (ue)	2	1	1	1	-1	3	2	0	0	n/a	n/a	n/a	1,00	1,22

Table 9.2: Span Test – Set-based Recall; follow-up experiment

As can be seen from Table 9.2, the mean number of sets recalled by the participants decreased from 4.78 (s.d. = 1.22) to 4.5 (s.d. = 1.45). Similar to word-based recall, EX interpreters were slightly worse in terms of set-based recall than the remainder of the original experimental group.

8.2 Interpretation Task

For the interpretation task, two sets of results are available. The respective Tables 10 and 11 present the shifts in the participants' ability to interpret epistemic and voluntative modality.

Interpreting Epistemic Modality (%)										Mean	S.D.
	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6		
Text 1	39	45	39	35	45	65	48	39	55	46	9
Text 2	45	55	45	39	71	90	35	52	68	56	18
Shift	6	10	6	3	26	26	-13	13	13	10	12

Table 10.1: Interpreting Epistemic Modality; primary experiment

Table 10.1 indicates that the overall abilities of the participants in interpreting epistemic modality have increased with one exception (participant S4). The mean improvement was 10% (s.d. = 12). In participants E6, and E7, there was a very significant increase observed.

The aim of this thesis is not to present a qualitative analysis of interpretations of the original text. Instead, the thesis focuses on a different problem: the shifts that may be occurring in the interpretation of modal expressions during the process of acquisition of interpretation skills. However, some facts about the phenomena observed in the interpreted texts are quite interesting and the material collected in the experiments carried out for this thesis (available on the enclosed CD) could be the starting point for further research (Chapter 11).

Table 10.2 below represents the experimental results when including the EX group:

Interpreting Epistemic Modality (%)	Interpreting Epistemic Modality												Mean	S.D.
	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6	EX1	EX2	EX3		
Text 1	39	45	39	35	45	65	48	39	55	n/a	n/a	n/a	46	9
Text 2	45	55	45	39	71	90	35	52	68	58	55	90	57	18
Shift (ue)	6,5	9,7	6,5	3,2	26	26	-13	13	13	n/a	n/a	n/a	10	12

Table 10.2: Interpreting Epistemic Modality; follow-up experiment

When taking into account the experimental results achieved with the EX group, there is a clear improvement in the overall average number of interpreted features of modality. Namely there is an increase from mean 56 (s.d. = 18) to mean 58.6 (s.d. = 18.14). Clearly, the participants from the EX group performed better than the rest of the experimental participants. However due to the fact that their memory capacity was no better than memory capacity of the trainee interpreters, the reasons for this improvement must lie elsewhere. As indicated below (cf. Chapter 10), the reasons may lie in the use of more automated interpretation performance. Since the expert interpreters have acquired, through experience, more automated interpretation processes, they do not need to trigger working memory as much as trainee interpreters and they merely activate acquired schemata from their procedural memory (a component of long-term memory).

Table 11.1 below presents the data collected for interpretation of voluntative modality.

Interpreting Voluntative Modality (%)										Mean	S.D.
	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6		
Text 1	70	55	50	60	58	68	48	52	62	58,15	7,70
Text 2	64	62	56	67	67	72	67	69	67	65,53	4,46
Shift	-5,9	6,5	6,4	6,7	8,3	3,5	18	18	5	7,38	7,28

Table 11.1: Interpreting Voluntative Modality; primary experiment

From the above Table 11.1 it is apparent that in all but one case, voluntative modality interpretation skills improved between Phase 1 and Phase 2 of the primary experiment. The mean improvement is 7.38% (s.d. = 7).

Concerning the results when taking into account the EX interpreter group, there is again a profound positive shift in the overall average results achieved. See table below.

Table 11.2: Interpreting Voluntative Modality; follow-up experiment

Interpreting Voluntative Modality (%)	E 2 E 3 E 4 E 5 E 6 E 7						S 4 S 5 S 6			EX1 EX2 EX3			Mean	S.D.
	E 2	E 3	E 4	E 5	E 6	E 7	S 4	S 5	S 6	EX1	EX2	EX3		
Text 1	70	55	50	60	58	68	48	52	62	n/a	n/a	n/a	58,15	7,70
Text 2	64	62	56	67	67	72	67	69	67	56	87	87	68,38	9,92
Shift (ue)	-6	6,5	6,4	6,7	8,3	3,5	18	18	5	n/a	n/a	n/a	7,38	7,28

In Table 11.2 above, for Phase 2, the shift in the overall mean result from 65.53 (s.d. = 4.46) to mean 68.38 (s.d. = 9.92) can be observed. This, similarly to the results in interpretation of epistemic modality, that even though expert interpreters do not exhibit better working memory, their interpretation skills are better than those of trainee interpreters, therefore they are likely to rather be utilizing their acquired automated skills when interpreting voluntative modality.

8.3 Statistical Evaluation and Analysis of the Experimental Data

Null-hypothesis: After interpretation training, the memory span of the experiment participants is the same or lower than before interpretation training.

Alternative hypothesis: After interpretation training, the memory span as well as the abilities to interpret modality are greater than before interpretation training.

8.3.1 Memory (Span Test)

Null and alternative hypotheses as above.

The paired t-test shows that, at the 95% significance level, the null-hypothesis is disproved. Therefore, interpretation training really does significantly increase the participants' memory span values ($P = 0.0200$).⁹⁹

8.3.2 Epistemic and Voluntative Modality

Null and alternative hypotheses as above.

Again, at the 95% significance level, the null-hypothesis is disproved in the cases of both epistemic and voluntative modality (in the paired t-test, $P = 0.0170$ for epistemic modality and $P = 0.0080$ for voluntative modality). Interpretation training therefore has a significant positive influence on these two skills as well.

⁹⁹ "P" is a professionally determined significance level for the test. If $P > 0.05$, then there is no difference proved at the 95% significance level; otherwise a difference can be proved.

The chart below (Figure 4) depicts the mean average values and the mean errors of the averages. The different letters above the paired bars indicate a statistically significant difference in the participant performance in Phase 1 and Phase 2 of the experiment.

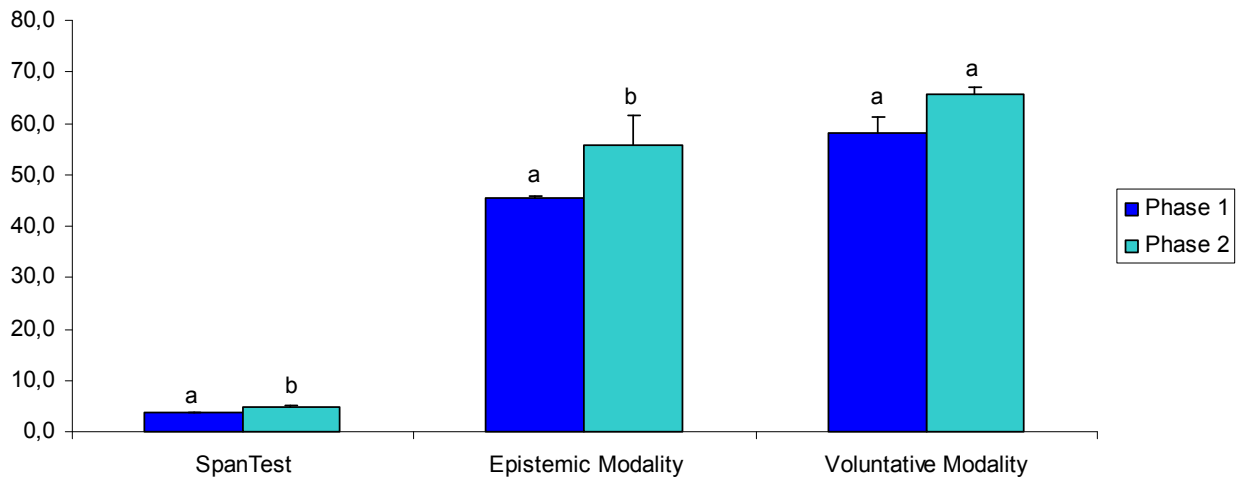

Figure 4: Span Test and Modality Shifts

8.3.3 Relationship between Memory and Interpretation of Modality

	SPAN_TEST1	SPAN_TEST2	EPIS_MOD1	EPIS_MOD2	VOL_MOD1	VOL_MOD2
SPAN_TEST1	1					
SPAN_TEST2	0,619427	1				
EPIS_MOD1	0,272488	0,530996	1			
EPIS_MOD2	0,373572	0,328266	0,792652	1		
VOL_MOD1	-0,002632	0,270516	0,345553	0,507662	1	
VOL_MOD2	-0,050118	0,052219	0,50827	0,481136	0,381561	1

Table 12: Pearson Correlations

The above Table 12 represents the Pearson correlation coefficient values for the different phases and tasks of the experiment. At the 95% significance level, only the values indicated in red are

significant. Since there were only 9 participants in the experiment, only very high values of the correlation coefficient can be regarded as significant.

From the table, it follows that there is a significant relationship between Span Test 1 and Span Test 2. The higher the values a participant attains in Phase 1, the higher the values he/she will attain in Phase 2. The same can be said for epistemic modality. In the case of volunative modality, the correlation coefficient is only 0.38 – and is therefore inconclusive.

As to the relationship between memory span and both the types of modality (both in Phase 1 and Phase 2), it is, apart from two exceptions, positive. However this relationship is inconclusive due to the low number of participants involved in the experiment.

In the following Table 13, Pearson correlation coefficients for the shifts observed in the participant memory, and in their epistemic and volunative modality interpretation skills are presented. Since all of the values are < 0 , the relationship between all the shifts is negative. In other words, interestingly, the more a participant improves in one variable, the less he improves in another. However this trend is inconclusive (statistically insignificant) due to the low number of experiment participants.

	SHIFT_SPAN_TEST	SHIFT_EPIS_MOD	SHIFT_DEON_MOD
SHIFT_SPAN_TEST	1		
SHIFT_EPIS_MOD	-0,279218	1	
SHIFT_DEON_MOD	-0,278567	-0,319487	1

Table 13: Pearson Correlations

9 Experiment Determinants

During the preparatory phase of the experiment, several factors / problems were encountered that had to be accounted for in the formulation of the experiment methodology and result analysis.

Firstly, regarding the texts for interpretation, the topic of the texts had to be decided on. The text topic was chosen so as not to create an advantage for any participants specializing in any particular field. The speaker who recorded the two authentic texts was instructed to deliver a general speech on social policy. The same topic was used for both phases of the primary experiment (and therefore also in the follow-up experiment). It is believed that the nature of the two texts is general enough and the texts do not create any advantage for any of the experimental participants.

Secondly, the difficulty of the two texts for interpretation was considered. In the experiment, the participants were asked to interpret the texts, one at the beginning and the other at the end of the initial period of their interpretation training (approximately the first half of the entire training course). The ITS students interpreted the first text at the beginning of their fourth year of studies at the Faculty of Arts, i.e. their first year of active interpretation training¹⁰⁰ and the second text was interpreted at the end of year four. The EMCI students interpreted the first text at the beginning of the Euromasters course,¹⁰¹ the second text was interpreted half-way through the course.¹⁰²

¹⁰⁰ The Interpreting specialization at the ITS consists of two full academic years of training with 4 hours of interpreting (2 hours consecutive and 2 hours simultaneous) per week.

¹⁰¹ The Euromasters course has a duration of one full academic year of interpretation training with 10 hours of simultaneous interpreting per week.

¹⁰² The aim of the schedule for experimental text interpretation was to have students both in the ITS, and in the EMCI group interpret the first and the second text at approximately the same point through their respective courses. Both groups were asked to interpret the second text after completing roughly 50% of their interpretation training.

For the purposes of interpreting the second text, the following assumption was made: it was assumed that the long-term memory of all the experimental subjects was sufficient to remember one text (i.e. the first interpreted text) over the roughly 5-8 month period (5 months for the EMCI participants; 8 months for ITS subjects). The experiment would not have been valid when carried out using the same text¹⁰³ both in Phase 1 and in Phase 2 of the primary experiment. Therefore, two different texts had to be chosen. Both of them were prepared using the criterion of the topic of the interpreted text (cf. Chapter 7). The texts were prepared so as to be of the same difficulty level (the difficulty was determined, and manifested, by the speaker)¹⁰⁴ and so as to be suitable for trainee interpreters and for use in the experiment.¹⁰⁵

As another factor, the interpreting experience of the participants was to be considered. Some of the participants, as has been mentioned above, indicated in the personal data sheets a certain degree of experience with interpreting. Generally, the participants fall into two categories. The first group represents (to a large extent) the students of the ITS who generally have no interpreting experience prior to the first year of their interpretation training, i.e. prior to the experiment (there is a two-semester seminar on interpreting methodology, this however concentrates on consecutive rather than on simultaneous interpretation). The second group represents (again, largely) the students of the Euromasters programme who in some cases indicated a degree of experience with interpretation. For the experiment it was crucial that none of the subjects indicated any current / active experience with simultaneous interpretation. All of

¹⁰³ In methodologically different research by Gile (1999), cf. the interpretation of the same text for tracking errors and omissions.

¹⁰⁴ The speaker, Mr. Roderick Jones, as already stated, has vast interpretation experience, he was therefore deemed fit to set the difficulty of the texts himself, having trainee interpreters at the beginning of their interpretation course and their abilities in mind.

¹⁰⁵ The text suitability was confirmed by consultation with PhDr. Rejšková and Mr. Roderick Jones.

the participants can be regarded as trainee interpreters at the beginning of their training and they therefore meet the criteria to participate in the experiment.

Among the more subjective – more difficult to control – variables, the language skills of the experiment participants had to be considered. The language background of the participants was very diverse. The language skills of the participants therefore had to be taken into account in order to determine whether a systematic shift in the statistical results of the experiment could be expected due to different levels of knowledge and English language skills in the experimental participant population. Upon admission to Charles University, all participants from the ITS group had taken (and passed) university entrance examinations.¹⁰⁶ The first three years of the studies at the ITS focus on theoretical preparation for one (or both) of the specializations an ITS student can choose at the beginning of year four – interpreting or translating. The students of the Euromasters programme are usually graduates of other university programmes (not necessarily at the Faculty of Arts; and not necessarily of a linguistic programme). They took admission examinations at the beginning of the Euromasters course at the ITS. These admission examinations tested whether the applicants qualified to be allowed to enlist in the Euromasters interpretation course. The EMCI students did not receive the theoretical preparation at the ITS comparable to the preparation provided to the students of the ITS. Even so, since both groups passed the prescribed entrance / admission examinations, they qualify as trainee interpreters and are therefore eligible to be involved in the experiment.

¹⁰⁶ Approximately three years prior to the experiment taking place. The entrance examinations consist of a written test to test the students' level of English and their general knowledge. There is also a subsequent oral examination testing some of the basic skills necessary for interpreting, for instance short-term memory.

In terms of language skills, the participants' individual choice of studied languages also had to be considered. All of the students of the ITS have English as their B working language. The EMCI group was a mixture of English as working language B and English as working language C students. Therefore, the interpretation for the purposes of the experiment had to be carried out so that all the participants were interpreting into their language of good proficiency (in this case into their language A, Czech). The interpretation direction for both of the interpreted texts was chosen English into Czech.¹⁰⁷ The memory span tests were carried out in Czech as well so that the students were not under the burden of sentence reception in their working language B or C. The critical group in this case was the group of the C-English EMCI participants who only have passive English language skills and who could be at a disadvantage if interpretation into English or span tests in English were used.

9.1 Discussing the Hypothesis

There is one major argument which could be used when confronted with the hypothesis indicated above (cf. Chapter 6). Is an interpreter's output concerning interpretation of modality purely memory-based? There must be other factors involved – for instance interpreting strategies (cf. Chapter 10).

Of course it is possible that interpretation of modality is based on several factors, that there are several independent variables coming into play, not only the human working memory. However, it is highly probable that working memory is crucial in the specific case of interpretation of modality. Interpretation strategies can help an

¹⁰⁷ The aim of using a target language in which the maximum number of the participants would be fluent was to eliminate any and all possible obstructions to the interpretation process itself and thus to be able to observe a development in memory and interpretation skills, especially in relation to the transfer of modality during simultaneous interpretation.

interpreter in tackling difficulties in the interpreted text, such as handling lists of non-redundant items, difficult grammatical structures or a high rate of source text production. However the strategies cannot supplant memory in cases when the interpreter needs to remember what the speaker actually said. Modality is a specific feature of a language system and of language in use; from its very definition it is not connected with the propositional content of a sentence but it modifies it (McArthur 1992, p. 664). Modality is therefore the “value added” information that the speaker can add to an otherwise complete propositional content depending on his/her attitude and depending on all other circumstances of the communication situation.¹⁰⁸

Therefore, it cannot be assumed that an interpreter “mechanically” deduce modality from the content of the language input he/she received in a given interpreting situation. It is possible that with experience, an interpreter will automate certain tasks carried out during simultaneous interpretation, even tasks connected with interpretation of modality (cf. Chapter 10). However this is likely for professional interpreters, by no means for trainee interpreters who have no experience with interpreting whatsoever.

In addition to that, in simultaneous interpretation the interpreter does not have the luxury of having heard the entire source language text prior to interpretation. Knowing the entire text might assist the interpreter in deducing its modality.

Given the above, the interpreter needs to remember the individual features of modality as they appear in the spoken source text. That is why it is most likely memory, rather than an interpreting strategy or some components of an interpreter’s processing capacity (e.g. understanding the topic being interpreted etc.) which is

¹⁰⁸ Modality is connected with the “pragmatic dimension” of communication (see also Chapter 5).

responsible for a successful interpretation of features of modality in simultaneous interpretation.

9.2 Discussing the Shifts Indicated in the Results of the Experiment

As discussed above, the experiment indicates that there may be a relationship between the working memory capacity of an interpreter and his/her ability to interpret modal expressions in a text. However, since the number of participants was very low, some of the “trends” that may exist with respect to working memory capacity and interpretation of modality are inconclusive. When repeated on a larger population of participants, the experiment could supply data that upon analysis could conclusively prove or disprove whether such “trends” really exist.

9.3 Discussing the Memory Span and Modality Interpretation

The overall results of the presented research seem to suggest that memory span increases through training (cf. Zhong 2003; Riccardi 2005) and so do the participants’ skills with respect to interpretation of modality. However further discussion will be necessary in this respect, since there were some participants for whom these skills deteriorated from Phase 1 to Phase 2 of the primary experiment.

Concerning the evaluation of the meaningfulness of the sentences in the span tests, the overall results are negative. Only one participant managed to improve in the ability to evaluate the meaningfulness of the span test sentences. An interesting question therefore arises: is it possible that the participants are not able to

correctly evaluate the meaningfulness of sentences (in their language A) but are able to remember the end-sentence words? Apparently the answer is yes. A possible explanation is as follows. The participants were trying very hard to remember the end-sentence words and in doing so were neglecting the evaluation of the meaningfulness of the sentences (as this task was probably deemed less important by them). Interestingly, the fact a trainee interpreter can remember the end-sentence word of a sentence without being able to correctly determine whether that sentence is meaningful suggests that interpreters do not need to understand the topic they are interpreting and can still interpret it (however that would be the object of different research altogether; cf. Gile (2008) – interpreters are – after all – experts in interpreting, not in the field in which they interpret).

Concerning the decrease in memory span in some participants, another interesting question arises: What was the cause of the decrease in the working memory span? It is very difficult to determine the exact causes of such a decrease. Apparently, the cause is a combination of different independent variables¹⁰⁹ including for instance tiredness, lack of concentration, or maybe even a certain degree of non-willingness to participate in the experiment (particularly in Phase 2 of the primary experiment; this last claim is supported by the low participant turnout in Phase 2).

When it comes to the results of the modality interpretation task, at least two general issues must be considered which may play a role in the improvement / deterioration of the participants' interpretation skills – one of those issues is interpretation strategies, the other is individual processing of language¹¹⁰ (as discussed in connection with

¹⁰⁹ The independent variables referred to at this point are connected with the individual interpreters, i.e. they are not independent variables on the source-text side or in the communication situation or in the languages of the language pair in question (cf. Chapter 10).

¹¹⁰ Apart from memory, theories on processing of language include the process of reception and production, cf. EŠČ where speech production is defined as „produkce řeči: soustava dílčích psychických procesů podílejících se na přípravě a vytváření výpovědi, procesů směřujících od záměrů

research on human cognitive processes). Although these issues were not considered in the experiment, they are discussed in greater detail in the following chapter. Unfortunately, none of the studies focusing on language processing or interpretation strategies focus in detail on interpretation of modality (modality in general is usually a marginal topic, only several articles exist focusing on interpretation of specific elements of text which are the carriers of modality, especially modal verbs – cf. Foolen; de Hoop 2009). It could be said that modality is a topic not in the centre of interest of simultaneous interpretation theory researchers.

10. Broader context of interpreting modality

The research presented in this thesis aims to capture the relationships between working memory and interpreting modality. However, a quantitative comparison of the correlation between a dependant variable (i.e. between the interpretation of explicitly expressed epistemic and voluntative modality on the lexical-grammatical level) and working memory (which is perceived as an independent variable in the thesis), cannot be seen as isolated, and the results of such research cannot be attributed absolute validity: working memory is certainly not the only factor affecting performance of interpreters; the

mluvčího k vyslovení výpovědi. Podílejí se na nich složky situační, kognitivní, jaz. a motorické... zpravidla se uvádějí následující dílčí procesy p. ř., které se časově více či méně překrývají: plánování, volba syntaktické struktury a volba slov, artikulace a kontrola toho, co bylo vysloveno, resp. je právě vyslovováno.“ (EŠC 2002, p. 345–346); speech reception (comprehension) is defined as “porozumění řeči: psychický proces směřující od sluchového vjemu vyslovené výpovědi (n. zrakového vjemu napsané výpovědi, čtení) k pochopení jejího významu, a dále k pochopení komunikačního záměru mluvčího. P. ř. je komplexní proces, na němž se podílí řada procesů dílčích. Jeho základem je porovnávání vstupního signálu (sluchového n. zrakového vjemu) s informacemi uloženými v mysli recipienta (posluchače, resp. čtenáře)... nejvíce propracováno je schéma procesů [porozumění] směřujících „zdola nahoru“. Vychází z kódového modelu produkce řeči; začíná sluchovým vjemem proudu řeči, odlišením řeči od jiných zvuků a identifikací vnímaných hlásek. Následuje dílčí proces směřující k identifikaci jednotlivých slov. Soudí se, že tento proces probíhá ve dvou etapách: první z nich, základní kontakt se slovy uloženými v mentálním slovníku recipienta, zpřístupnění mentálního slovníku, spočívá v aktivaci mnoha slov přicházejících v úvahu; z nich je v druhé etapě (vlastní identifikaci slova) vybráno slovo správné. Současně recipient zpracovává syntaktickou strukturu sledu postupně identifikovaných slov (parsing).“ (EŠC 2002, p. 321).

working memory span is not the only factor influencing quality of simultaneous interpretation.¹¹¹

There are various kinds of factors, or parameters, which influence simultaneous interpretation when seen as a complex dynamic system (cf. Kapranov; Kirsner; Dunn; Hirt 2008)¹¹² and which can be considered as variables. These include (Kapranov; Kirsner; Dunn; Hirt 2008, p. 1) inter-connected language-dependent factors such as “the degree of orality, syntactic/semantic structure, density / redundancy, pronunciation / articulation, presentation rate and segmentation” and language independent factors which “involve a set of interacting variables, such as the interpreter’s expertise in SI, her mastery of the language, the ability to work under pressure, her professional decorum and ethics, etc.”. According to the authors of the study (Kapranov; Kirsner; Dunn; Hirt 2008, p. 2), such variables are also to be regarded in connection with „macro-level constraints, i.e. constraints found in the majority of SI contexts“¹¹³ in the sense that “each individual SI context is characterized by the specific non-linear interaction of the macro-constraints with the language-independent and language-dependent variables” (p. 2).

Understanding simultaneous interpretation as a complex dynamic system also has root in broader arguments, where the authors of the study (Kapranov; Kirsner; Dunn; Hirt 2008) name several other factors characterizing simultaneous interpreting. These can also be seen as different types of variables when discussing simultaneous

¹¹¹ Memory in general is, based on the available literature, a parameter which is mentioned the most frequently when interpreting is discussed, esp. simultaneous interpreting. In this respect cf. for example Zhong (2003; referencing the document available at <http://www.scribd.com/doc/21559163/Memory-Training-in-Interpreting>) noting Gile’s specific orientation on short-term memory: “According to Gile’s Effort Model, interpreting is an STM-centered activity“ (Zhong 2003, p. 2).

¹¹² This is a reference to the web-based article (http://linnaeus.academia.edu/documents/0097/0676/Cambridge_Scholars_Publishing_article_Alexander_Kapranov.pdf); also the page numbering used herein refers to the web-based article.

¹¹³ Based on Gile’s classification (1995) of the various levels on which constraints are present: auditory, articulatory, symbolic, cognitive.

interpretation. The authors (p. 2–3) classify them into the following four groups:

1. Sensitive dependence on initial conditions: initial conditions „are embedded in time and space where they interact“ („involve the Speaker, the Interpreter, the target audience, the place where the interpretation is taking place, the equipment the Interpreter uses, etc.“). For example the differences in interpretation performance (of students of interpretation) “critically depend on the students’ initial individual conditions, such as the degree of mastery of the language, previous educational background, the amount of exposure to the language, the amount of time spent in a foreign country whose language they study, other interpersonal and communicative skills transferable from the students’ prior experiences”.

2. Interconnectedness of variables within the system, requiring “constant series of complex conceptual judgments about the input and complex selections concerning the verbalisation of the output on the part of the Interpreter”; the input being “critically interconnected with the output”; at the same time it is important that “interpreter’s series of judgement / selection are distributed in time, i.e. they are dynamic”.

3. Variation in and among individuals. „Intra-individual variation involves internal self-reorganisation during SI task...” – “inter-individual variation” involves “the level of language exposure, maturity, or cognitive abilities, etc.” and “results in a heterogeneous rendition of the same source text”.

4. Non-linear behaviour of the variables within the system. In this respect the authors (p. 3) start with the premise that an “interpreter’s resources are limited”, however “there are well-known compensatory relations between different types of resources ... The Interpreter may

sacrifice some accuracy for the sake of the speed of delivery, or may dwell on explaining a concept absent in the target's language culture sacrificing the speed of delivery, for instance. These compensatory relations are interconnected and their exact configuration is instantiated in the given SI context".

Therefore, to summarize: "SI is a complex system which involves dynamic variables. These variables are, to name the few, space / time continuum of SI contexts, interconnected series of judgement / selection operations dynamically distributed over SI contexts, the Interpreter's intra- and inter-individual variation and non-linear compensatory mechanisms." (Kapranov; Kirsner; Dunn; Hirt 2008, p. 3).

The factors determining the character of simultaneous interpretation which may be considered as variables are, shortly, anchored in the processes of communication, of constructing meaning, as well as in the language expertise and in the relationships between the languages in question (cf. de Bot; Lowie; Verspoor 2007).

From the work cited above it is obvious that the factors coming into the process of simultaneous interpretation are multifarious,¹¹⁴ and can be classified at various levels of generalization – and the simultaneous interpretation result (output) is not only based on working memory capacity.

Gile (1995) in his effort models also focuses not only on short-term memory, but again on broader parameters connected with interpretation.¹¹⁵ When speaking about simultaneous interpretation,¹¹⁶

¹¹⁴ Elsewhere, the same factors are sometimes labelled by different terms (cf. below), or are supplemented with other factors (e.g. Gile 2005, Shlesinger 2003 stresses the directionality factor: when interpreting from a language which is not a mother tongue of the interpreter, understanding is more difficult and a higher error frequency as well as longer interpretation time can be expected).

¹¹⁵ These models (for consecutive and simultaneous interpretation) are characterized (cf. Pym 2008) as models underlining the cognitive approach and neglecting the context (as understood in the broad sense of the word). Cf. "One of the long-standing debates in studies on simultaneous interpreting would pit "contextualists", who see interpreters' performances as being conditioned by contextual

Gile (1995, p. 169) discusses efforts for four general purposes. Or in other words: Gile's effort model for simultaneous interpretation unites four operational components of interpretation into three, or four, types of "efforts": Listening and Analysis (L), Short-term Memory (M), Speech Production (P); and Coordination of these Efforts (C).

Listening and Analysis Effort include (Gile, e.g. 2008, p. 1–2)¹¹⁷ those online operations which are mobilized for understanding the source text by the interpreter. Very roughly this includes the sensual perception of the source text, its division into segments to which meaning (or potential meaning) can be attributed. Short-term Memory Effort¹¹⁸ includes those mental operations which relate to storing the perceived (heard) segments into memory until they are "reclaimed" in the target language, or until they are lost (gone from memory) or until the interpreter decides not to interpret them. Speech Production Effort includes those mental operations which occur between the point of deciding to interpret a given segment (or not to interpret it) and the point where the interpreter articulates the form which he/she prepared for articulation; this type of effort also includes self-monitoring and self-correction. The Coordination Effort

determinants, against "cognitivists", who analyze performances in terms of cognitive constraints that would be the same for all professionals, regardless of context. Gile's Effort Models would seem to be very much in the cognitive camp." (Pym 2008, p. 83).

¹¹⁶ Gile's model also discusses consecutive interpretation which differs from simultaneous interpretation esp. due to various time constraints which make different types of processing capacity available; specific problems of consecutive interpretation will not be discussed in this thesis.

¹¹⁷ Referencing the document available at www.cirinandgile.com/2008%20Local%20Analysis%20Forum.doc.

¹¹⁸ Separating out the Short-term Memory Effort as an independent type of effort is important, although of course, memory is involved in the reception (Listening Effort), as well as in the production (Speech Production Effort) processes. Gile (1999) argues for the existence of an independent Short-term Memory Effort based on (1) very specific memory load in simultaneous interpretation, where there are elements of the source and the target text in "compulsory" coexistence in the short-term memory (in a "non-interpretation" context, such coexistence of reception and production does not occur), (2) „In strategic terms, interpreters make specific decisions on their EVS (Ear-Voice Span, or how much they lag behind the speaker) on the basis of memory-capacity limitations beyond the automatic memory operations that occur in speech comprehension and speech production.“ (Gile 1999, p. 155).

(Gile 1995) manages attention allocation and shifts between Listening and Analysis Effort, Short-term Memory Effort and Speech Production Effort.¹¹⁹ Simultaneous interpretation is then formulated by Gile as the following equation $SI = L+P+M+C$.

Gile bases his models on three major operational assumptions which underlie them (Gile 1999, p. 156): “a. Each of the three Efforts has non-automatic components. Therefore, all three require attentional resources. ... b. The three Efforts are at least partly competitive, meaning that even if they share resources and may be somewhat cooperative, the net result of their coexistence will usually be an increase in processing capacity requirements (the ‘competition hypothesis’). ... c. The idea that most of the time, interpreters work near saturation level (the ‘Tightrope Hypothesis’).”

Gile’s third operational assumption is connected with the fact that in simultaneous interpretation, efforts (simultaneously) orientate on different segments of the interpreted text: “Production acts on speech segment A, while Memory acts on segment B which came after A, and Listening and Analysis acts on segment C, while came after B” (Gile 1995, p. 170). It is this complexity of such simultaneous operations impeding cognitive capacity with which Gile’s tightrope hypothesis is connected: interpreters work “close to processing capacity saturation, which makes them vulnerable to even small variations in the available processing capacity for each interpreting component” (Gile 1999, p. 153). In practice it then happens very often that “the interpreter may try too hard to produce an elegant reformulation of segment A, and therefore not have enough capacity left to complete a Listening task on an incoming segment B” (Gile 1995, p. 171).

¹¹⁹ Gile (2008) compares his own model with the models of cognitive psychologists, and not only in terms of the Coordination Effort: Memory Effort is very close to the cognitive psychology models of working memory (although it is not equivalent to them); Coordination Effort in turn can be compared with the concept of a Central Executive by Baddeley and Hitch (1974; cf. Chapter 3).

Gile repeatedly mentions (detailed in 1999) that his effort models are „models of operational constraints, not architectural models, insofar as they do not postulate a particular mental structure and information-processing flow as is the case of the other models mentioned above. The underlying idea is that with minimal assumptions about cognitive architecture, it is possible to come up with a set of models with explanatory potential for actual interpreting performance”¹²⁰ (1999, p. 154).

This explanatory potential¹²¹ is verified: Gile wants “to account for errors and omissions observed in the performance of simultaneous and consecutive interpreters which could not be easily attributed to deficient linguistic abilities, insufficient extralinguistic knowledge or poor conditions in the delivery of the source text” (1999, p. 154). Gile assumes that since there are “errors and omissions affecting segments that present no evident intrinsic difficulty”, then “it is likely that they can be explained in terms of processing capacity deficits such as predicted by the EM” (1999, p. 159). According to Gile, the “sources” of interpretation difficulties (mainly errors and omissions) can be attributed to two kinds of factors: on the one hand there are (p. 154) “deficient linguistic abilities, insufficient extralinguistic knowledge or poor conditions in the delivery of the source” (again, factors which can be considered to be independent variables), on the other hand, there is the processing capacity deficit.

When verifying the Tightrope Hypothesis, Gile (1999) concentrates on errors and omissions connected with the processing

¹²⁰ Gile (1994) explicitly labels his own models as processing capacity oriented models and thus he differentiates them from process-oriented models (referencing Moser 1978 or Gerver 1976). In a broader context, Gile’s models could be included in the frame of grounded theory: Gile “does not begin” with a theory which he would later verify, he rather begins with a field of research and lets that which is important to surface on its own (cf. Strauss, Corbinov, 1999, p. 14).

¹²¹ In Gile’s opinion (1999, p. 159) “Tightrope Hypothesis is crucial in explaining the high frequency of errors and omissions that can be observed in interpreting even when no particular technical or other difficulties can be indentified in the source speech ...: if interpreters worked well below saturation level, errors and omissions should occur only when significant difficulties came up in the source speech.”

capacity deficit (and their indicators): he associates the occurrence of errors and omissions of this type with cognitive load, or rather cognitive overload.

The concept of cognitive load occurs not only in contexts of simultaneous interpretation (research of cognitive load / overload in the contexts of the learning theories cf. Elliott; Kurz; Beddow; Frey 2009). There are three types of load discussed in the research:¹²² intrinsic load, extraneous load, and germane load. Intrinsic load “refers to the amount of cognitive processing required to comprehend material and depends on the number of information elements and their interactivity” (Elliott; Kurz; Beddow; Frey 2009, p. 6). For simultaneous interpretation, the fact that working memory load may be decreased via schemata stored in long-term memory is very important: because these schemata enable interpreters to process multiple elements as one element (“cooperation” between short-term, or working, memory and long-term memory and the advantages of such “cooperation” are also presented in discussions on interpretation strategies). Extraneous load, when applying the theory to simultaneous interpretation, is determined by the “format” (type, characteristics) of the source text.¹²³ Germane load is connected with a “formation and automation of schemata” and is manifested in the “cognitive process of organizing and integrating” (Elliott; Kurz; Beddow; Frey 2009, p. 6).

Gile directly addresses the cognitive load and cognitive overload in connection with processes of simultaneous interpretation

¹²² The individual types were isolated out from the context of the theory of learning and instructional design principles; however they are, just like the concept of cognitive load/overload used in studies of simultaneous interpretation, based on assumptions about human cognitive architecture and they aim at managing the working memory load to facilitate the given activity (be it learning or interpretation).

¹²³ In studies on interpretation, the elements and processes of language listed as inhibitors of interpreter reception and production (“language barriers”) are as follows (cf. Gile 2008, p. 3): speed of speech, information density, quality of source text (e.g. speaker’s accent or prosodic characteristics of the source text), clarity of the underlying logic, number of occurrences of specific terminology, proper names, itemized lists or idioms. Modality as a specific proposition modifier is not mentioned as one of these elements.

(2008, p. 1) when he identifies cognitive constraints as one of the fundamental factors limiting performance in simultaneous interpretation. In reference to existing empirical research,¹²⁴ using effort models as the principal basis, Gile states there is a need to focus, apart from the general features of speeches, also on an analysis of shorter segments of text and on an analysis of two or three adjacent segments. In his opinion, such local analysis would also contribute to explaining that which an analysis of the entire text cannot.

When determining the aims and processes for the local analysis, Gile uses interpreter feedback from practice: “Simultaneous interpreters report regularly that they frequently find themselves unable to understand a source-speech segment because their attention is occupied elsewhere (for instance in target-speech production), or that they are unable to produce an appropriate target-language speech segment while listening to the incoming source language speech, and that they frequently find themselves in a situation where they have understood a source-speech segment but have ‘forgotten’ it by the time they are about to reformulate it in the target speech.” (Gile 2008, p. 2).

Based on this feedback (and certainly based on his own interpreting experience) Gile states: in simultaneous interpretation, the total processing capacity requirements are close to the maximum available capacity. The same often applies for the individual efforts (simultaneous interpreters often work close to saturation, i.e. “at any time, for at least one of the three core Efforts, the processing capacity required for the task it is performing tends to be very close to the capacity made available for it”, Gile 2008, p. 2). This, according to Gile (2008) implies two facts: “1. Simultaneous

¹²⁴ Aiming at (cf. Gile 2008) analyzing entire spoken texts of various types; or types of interpretation problem triggers (e.g. numbers, names, lists, idioms).

interpreters are vulnerable to conditions where total processing capacity requirements are high, be it for a whole speech or for a given speech segment". This occurs when a speech to be interpreted is fast, has high information density, high occurrence of multi-word names or unfamiliar names, numbers, lists (i.e. a speech where there is a high frequency of interpretation problem triggers). "2. Simultaneous interpreters are also vulnerable to errors in processing capacity management, i.e. sub-optimal distribution of attention between the Listening Effort, the Memory Effort and the Production Effort. Such errors can also produce loss of interpreting quality" (Gile 2008, p. 2).

Gile thus points out that interpretation errors or omissions need not only be explained by the interpreter's lack of understanding of what was said or the inability to express said thoughts in the target language. They may be explained by cognitive saturation. It need not manifest in the text as a whole, it may stem from sub-optimal management of processing capacity and materialize as a deficit in one of the efforts, not as a deficit of the total available processing capacity (Gile 2008, p. 2–3). Shortly: the reasons for errors, omissions or losses of linguistic and/or delivery quality in the target speech are, or rather can be, overall saturation or saturation in one of the Efforts.

According to the opinion of Gile (2008), these presuppositions are verifiable using an analysis of "local" text segments (clause, sentence or small group of sentences)¹²⁵ where the basic unit of this "local" analysis is a clause¹²⁶ (Gile works mostly with the term "sentence").

¹²⁵ He works on the premise that meaning of a text is manifested as a sequential constructive process.

¹²⁶ Cf. "... grammatical sentences consist of several independent clauses, each of which represents a self-contained idea; it may make more sense to choose such clauses as the basic local unit of analysis." (Gile 2008, p. 64). His concept of a clause is seen from the example he gives (from a speech by B. Obama): "As we speak, cars in Boston and factories in Beijing are melting the ice caps in the Arctic, shrinking coastlines in the Atlantic, and bringing drought to farms from Kansas to Kenya." In this text segment, apart from the introductory "as we speak", Gile (2008) identifies 3 clauses.

At the sentence level, Gile (2008) differentiates between imported load, current load and exported load; attention is attributed especially to imported load. It is based on the fact that during simultaneous interpretation, one must not only come to terms with cognitive load given by the currently interpreted sentence (i.e. with that which is labelled as current load), but also with the load connected with processing the preceding sentence: “In concrete terms, while listening to the beginning of a speaker’s new sentence, the interpreter may still need to retrieve the last part of the previous sentence from short-term memory, decide how to reformulate it in the target language or, if this is already done, utter its target-language version while monitoring his/her own output. These tasks which come on top of the processing of the new sentence produce ‘imported cognitive load’” (Gile 2008, p. 3). On the other hand, the preceding sentence also bears a “facilitation effect” for the following sentence: its interpretation reduces the processing capacity requirements esp. in terms of Listening Effort of the following sentence, because the preceding sentence gives context to the interpreter.

Subsequently, Gile 2008 (with the use of examples from interpretation practice) discusses local effects of imported cognitive load: he reiterates that even when the current sentence is very easy to process, its interpretation can be very significantly influenced by the demands on processing the preceding sentence (resulting in interpretation failures), he discusses information density in sentences, interpreting difficulties connected with the language pair in the interpretation situation, pauses, and sentence length.

From this point of view (cf. Gile 2008), interpretation quality (error frequency, infelicities and omissions) is given by the interpreter's general level of relevant knowledge, his/her skills, but

also by the local tactics, the interpreter uses, i.e. his/her decisions at every point of speech.¹²⁷

A polemic to Gile's approach is presented by Pym (2008); he focuses only on omissions.¹²⁸ According to Pym, Gile's approach "neglects" the fact that even simultaneous interpretation must be seen as a socio-cultural phenomenon.¹²⁹ He uses Gile's own statement that "conference interpreters do *not* distribute their resources in terms of the specific communication act as social discourse" (Pym 2008, p. 3).¹³⁰ In this respect he asks the question whether one could in discussions about simultaneous interpretation only focus on the "products" (and measure their quality without relation to the context) or – with use of knowledge from neurology and cognitive science – only on modelling processes taking place in the interpreter's brain/mind. He casts doubt on an affirmative answer to this question by a reinterpretation of Gile's data¹³¹ in a context-sensitive way.¹³²

In this respect he mainly disputes the "norm of completeness" (i.e. the norm that an interpreter should strive to render everything the speaker says) and therefore also the conviction that all omissions can be classified identically, as indicators of a lower quality of interpretation.¹³³ Apart from these omissions, Pym (2008, p. 5)

¹²⁷ In Gile 1995 (cf. e.g. p. 191–201) a detailed and practice-oriented description of coping tactics.

¹²⁸ It is interesting to note that unlike Gile who includes omissions in the same category as errors, other authors (Al-Khanji; El-Shiyab; Hussein 2000) classify so called comprehension omissions as a specific interpretation strategy.

¹²⁹ In this respect, he disputes Gile's claims (1995, p. 165) that in the interpretation process "interpreters have to concentrate on everything the speaker says, whereas delegates can select the information *they* are interested in" and that "interpreters' relevant extralinguistic knowledge, and sometimes the terminological part of their linguistic knowledge, are less comprehensive than the delegates".

¹³⁰ Referencing the document available at www.tinet.cat/~apym/on-line/translation/2008_omission.pdf.

¹³¹ Described in Gile 1999.

¹³² A context here means both the linguistic context, i.e. the linguistic surroundings of the given language element, as well as the extra-linguistic context (context of situation).

¹³³ Here Pym (2008, p. 4–5) paraphrases Gile's opinion that a good interpreter's speech should not contain any omissions because the interpreter cannot/does not know how to decide what he can(not) omit (interpreters are experts in interpreting, not experts in the various fields in which they interpret). Although it is well documented from practice and from analyses of interpreters' speeches that

classifies another type of omissions, namely “compressions, generalizations and implicitations, both syntactic and semantic, by which interpreters habitually buy themselves free spaces”.¹³⁴ In relation to these processes, he states: “It is not altogether clear at which point those processes involve such a clear loss of semantic content that they should be called omissions. Different analysts give different borderlines here. The moot point is the degree to which something in the source text might be considered implicit in the context, and thus dispensable. In this way, the question of legitimate omission is closely related to the role of context. If we are to evaluate omissions, the cognitive dimension requires the contextual.” (Pym 2008, p. 5).

In his context sensitive approach towards omissions, Pym esp. concentrates on legitimate, valid omissions. His premise is that the quality of an interpreted text cannot be equalled with transferring everything from the source text; it rather must be equalled with how the given communication act meets its aims. He discusses Gile’s material with respect to contextualization, communicative aims, communication risks, and discourse-related strategies. In the analysis he demonstrates that in relation to communication aims it is useful to consider omissions of two types: i) omissions which threaten the aims of communication; these omissions represent a high communicative risk (high-risk omissions); ii) omissions which do not threaten the aims of communication (low-risk omissions). There are several types of examples of such low-risk omissions; Pym (2008, p. 14–15)

simultaneous interpreters do make omissions – and some of those (e.g. false starts, hesitation sounds, unnecessary repetitions) do contribute towards a better text quality.

¹³⁴ Pym (2008, p. 5) places the act of buying free space in the context of games theory and in connection with it he mentions the effort “invested in omission”: 4. “Gile’s models assume that when cognitive resources are invested in one task, there are fewer resources available for other tasks at that time. This makes sense. In terms of game theory, interpreting would involve zero-sum results: if Speech Production wins, Listening loses. Seen in this way, the model does not allow for particularly cooperative efforts, based on the idea that it is possible for all players to win. The effort invested in omission might be of precisely this kind, since it frees space for the other Efforts.” (Pym 2008, p. 5).

discusses them in detail using the language material provided and discussed by Gile and discusses Gile's comments, e.g.:

- the omission of the phrase *these people* in *I don't even know these people yet* (when evaluating, Gile asks „Who is 'they'?“; Pym on the other hand infers that *they* refers to a context-defined referent);
- the omission of *perhaps* in *...in perhaps ways that are...* (the omission is in Pym's opinion justified by the fact that the subjective assessment of the propositional content is implied already in the initial parts of the text);
- the omission of *the last two nights* (where Pym states: “The number of nights is not important. We know already the speaker has been lying awake because of ideas”).

The use of context can thus justify many omissions (which by Gile would be regarded as indicators of poor quality of interpretation).

The experiment presented in this thesis also asks questions regarding the relation between interpreting modality and the nature of interpretation strategies which interpreters of the three groups under observation took up during the course of interpreter training, upon its completion or from practice.

Interpretation strategies are (sometimes without any specification) often mentioned in literature sources and are often understood differently. From the very general point of view, strategies¹³⁵ are defined as “potentially conscious plans to solve what

¹³⁵ Tactics are sometimes discussed almost as identical to strategies, cf. e.g. Gile (1995): coping tactics; the question remains to what extent the terms tactics and strategies are equivalent in interpreting literature and to what extent and how are they different. There is neither a single approach towards what relationship interpreting strategies or tactics have towards what is called interpreting solutions – sometimes they are differentiated (cf. Riccardi 2005, p. 755) in the sense that strategies can indicate interpreting solutions, in other cases, no differences are maintained – when for instance skipping or substitution are directly labelled as strategies (Al-Khanji; El-Shiyab; Hussein 2000).

to an individual presents itself as a problem in reaching a particular translation goal” (Krings 1986). This definition is in fact, with only minor amends, taken over from the definition of so called compensatory strategies, which were defined by Faerch and Kasper (1980, p. 92) in connection with teaching and learning of second languages: they define compensatory strategies as “potentially conscious plans for solving what to an individual presents itself as a problem in reaching a particular communicative goal”.

Using literature on teaching and learning foreign languages (esp. Krashen 1985 and his comprehensible, or comprehension input), Al-Khanji, Shiyab and Hussein (2000) consider interpretation strategies (comparing learners and interpreters): “How can both learners and interpreters understand language that contains lexicon and structures a little beyond their current level? They quite often use more than their linguistic competence to help them understand: they use context, their knowledge of the world and any type of extralinguistic information available to them among others.” (Al-Khanji; El-Shiyab; Hussein 2000, p. 549). The demanding mental operations, linguistic and cognitive,¹³⁶ tied with simultaneous interpretation “will force even professional interpreters to resort to a kind of groping for words, a kind of lexical or synthetic search strategies, i.e. ‘compensatory strategies’” (Al-Khanji; El-Shiyab; Hussein 2000, p. 550).

The term compensatory strategies (compensatory strategies are understood as a sub-set of communication strategies) is a superordinate term for two types of sub-strategies - achievement strategies and reduction strategies. These are described by the authors as follows: “In language production, achievement strategies are used

¹³⁶ Including a cognitive and constructive aspect, i.e. the ability of text receivers (interpreters, the audience) to reconstruct the speaker’s attitude towards the presented facts, to incorporate new information into the current cognitive structure (into the cognitive schemata) and to understand this information via those schemata.

by L2 speakers when faced with communication problems. Achievement strategies are also used to compensate for insufficient means by confronting the problem and by making the effort to retrieve the required linguistic items, and thereby reaching a solution. Reduction strategies, on the other hand, are attempts to avoid a communicative problem without being able to develop an alternative plan, and this may result in changing the original communicative goal. On the basis of these two different approaches to problem solving, L2 speakers either adopt an achievement behavior with ease, or rely on an avoidance behavior without much success in communication.” (Al-Khanji; El-Shiyab; Hussein 2000, p. 550).

Use of strategies is tested (Al-Khanji; El-Shiyab; Hussein 2000, p. 550) on a sample of four Jordanese interpreters from English into Arabic; the interpreted texts feature incomprehensible input or information overload. The analysis results include the conclusion that the five most common compensatory strategies are skipping (31%), approximation (25%), filtering (21%), comprehension omissions (14%), and substitution (9%).

To illustrate the use of the individual strategies, several examples can be listed (the examples are given in the order source text X target Arabic text translated into English by the authors of the study):

- skipping: *The French Minister was greeted with jeers and violence X The French Minister was greeted with violence;*
- approximation: *to patch up their historical hatreds X to agree among themselves;* filtering: *The king visited frontline units of the 12th Royal Mechanized Division X The king visited an army unit;*
- comprehension omissions (incomplete sentences): *They don't have complete control of all lines of communications or transportation. They haven't really stonewalled us X They*

don't have complete control of all lines of communications or transportation. They ...;

- substitution *Soviets vote in unity showdown X Soviets vote in a unity referendum* (Al-Khanji; El-Shiyab; Hussein 2000, p. 553–555).

Interpreting strategies are approached from a different and broader standpoint (underlining the needs for interpreter training) by Riccardi (2005). She connects her explanation of strategies with an explanation of various types of competences, esp. with procedural competences and their development.¹³⁷ Simultaneous interpretation is characterized as process-oriented, or rather a goal-oriented communicative activity. The attribute “process-oriented” is also connected with strategies¹³⁸ as a means leading to the communicative goal; their analysis may result in a deeper insight into how communicative goals can be achieved.

Riccardi (2005) characterizes simultaneous interpretation¹³⁹ as a procedural competence (process knowledge); its development can however be observed and also – in the process of interpreter training – influenced.

The field of knowledge management, to which Riccardi refers, does not use absolutely consistent terminology. Especially when differentiating concepts / terms like knowledge and competence, implicit and ‘tacit’ knowledge, procedural and implicit memory, or

¹³⁷ The importance of interpreter training (cf. also in Gile, Pym, etc.) is materialized in e.g. the declaration of a need for an exercise package aiming at automation of specific interpreting solutions. Riccardi (2005, p. 754) characterizes the interest in methods of interpreter training as a shift of its kind: simultaneous interpretation ceases to be seen as implicit competence (“interpreters are born, not made”) and is slowly starting to be seen as declarative knowledge (it is a “skill that can be taught”).

¹³⁸ In this respect (Riccardi 2005, p. 755), strategies are different from norms: strategies are dynamic in nature, they contribute to illuminate the processual aspects of how the goal of communication is achieved. Norms (as the rules behind the strategies), unlike strategies, are static and product-oriented. Concerning norms, “their application can be detected in the interpreted text” (p. 755). The question however remains whether strategies can also be detected elsewhere than in the target text (or via its comparison with the source text).

¹³⁹ In relation to the specificity and complexity of the processes of production and reception typical for simultaneous interpretation.

even the adjectives “process” and “procedural”. Riccardi uses these terms not very consistently.¹⁴⁰

Based on knowledge-management sources,¹⁴¹ it can be summarized that the adjective ‘implicit’, or sometimes, not for Riccardi, also tacit¹⁴² concerns knowledge (competence) which is (a) learned without awareness of what is being learned, (b) stored in procedural memory¹⁴³, and (c) accessed or recalled automatically and quickly.¹⁴⁴ By these characteristics implicit knowledge (competence) deviates from explicit (declarative) knowledge which can be precisely articulated and codified (in books, on the Internet, etc.) and can be easily distributed (it can be communicated easily).¹⁴⁵

The discussion on simultaneous interpretation also includes procedural knowledge, i.e. the knowledge exercised in the performance of some task, defined by the fact that it can be directly applied to a task (it includes e.g. practical hands-on experience, practice in problem solving, reflection of the simplicity / complexity of individual solutions).

¹⁴⁰ Their use very often causes doubt to arise, e.g. when stating “Declarative memory is learned consciously focusing on what is to be retained and concerns everything that can be represented at conscious level, its contents can be recalled.” (Riccardi 2005, p. 757). Can memory “be learned”?

¹⁴¹ Cf. e.g. http://www.orsoc.org.uk/about/topic/projects/kmwebfiles/explicit_and_tacit.htm;
http://www.ehow.com/about_6497365_meaning-tacit-knowledge_.html#ixzz0vvpVD5TU

¹⁴² Sometimes the terms implicit and tacit are used with equivalent meaning, sometimes they are different, however implicit and tacit knowledge are both consistently related to “how-to”, to “know-how”, i.e. to the “tasks” field and in connection with that to the “skills” field which is necessary to successfully master “tasks”.

¹⁴³ I.e. in the memory of how to do things. Summary cf. Wikipedia (http://en.wikipedia.org/wiki/Procedural_memory): “Procedural memory is our memory for how to do things. When needed, procedural memories are automatically retrieved and utilized for the execution of the step-by-step procedures involved in both cognitive and motor skills; from tying your shoes to flying an airplane. This process occurs without the need for conscious control or attention. Procedural memory is a type of long-term memory and more specifically a type of implicit memory”. “Implicit memory is a type of memory in which previous experiences aid in the performance of a task without conscious awareness of these previous experiences”.

¹⁴⁴ As opposed to explicit knowledge.

¹⁴⁵ See foot-note 142.

In relation to language and its use, knowledge about grammar is explicit (declarative) knowledge, while the application of grammatical rules is procedural knowledge (cf. Ellis 2008).¹⁴⁶

Simultaneous interpretation is undoubtedly an activity which requires specific procedural knowledge (competence). This would be connected with the use of two languages and with other than “normal” conditions of communication. They concern: a) the content of the text and the mode of its expression (both are dependent not on the interpreters’ “free choice” but rather on the producer of the source text); b) the addressee of the interpreted speech (it is not the interpreter, rather an addressee ‘behind’ the interpreter, the recipient of the interpreted text). The interpreter therefore (in the process of training and later practice) transforms his/her own language skills (the current implicit competence) into a qualitatively different, implicit procedural competence and at the same time expands his/her own declarative knowledge. And what is important in this respect: his/her knowledge organization (i.e. the organization of declarative and procedural knowledge) changes.¹⁴⁷ (Riccardi 2005, p. 758).

In this context, Riccardi (2005, p. 760) attributes high importance to using strategies of two kinds: skill-based strategies and knowledge-based strategies.

The importance of mastering skill-based strategies by simultaneous interpreters stems from the definition (Riccardi 2005, p. 760) “Skill-based strategies may be defined as all those strategies governed by stored patterns of automatic responses whose application is triggered by the recognition of a well-known stimulus within the

¹⁴⁶ Available at http://web.mac.com/ncellis/Nick_Ellis/Publications_files/Implicit%20and%20explicit%20knowledge%20about%20language.pdf.

¹⁴⁷ This could explain the differences between beginner interpreters and professional interpreters. Riccardi (2005, p. 758) summarizes the results of research demonstrating that interpretation performance of expert interpreters is in comparison with beginner interpreters more automatic and unconscious. The shift in knowledge organization is precisely what interpreter training should be aiming to achieve.

communicative event. They are the result of procedural knowledge and have been internalized and automated by the interpreter. Their use confers spontaneity and fluency upon output. Therefore, they may come into play at all levels – pragmatic, semantic, textual or morphological – and are closely dependent on the interpreter’s knowledge organization and SI experience....” (the implementation of skill-based strategies and their “sub-consciousness” is then supported by the author by specific examples of interpretation from German into Italian, e.g. on using routine expressions for the German verb ‘freuen’, on the rearrangement and anticipation of information units aiming to avoid complications connected with the German ‘verb-at-the-end’ clauses, or on short inserted pauses).

Skill-based strategies are therefore acquired and internalized during interpreter training and practice.¹⁴⁸

As opposed to that knowledge-based strategies are consciously activated in the process of interpretation, they are the result of conscious analytical processes. These processes are triggered whenever the interpreter does not have any automated reaction at his/her disposal or whenever the interpreter is under momentous cognitive memory overload.

The most important difference between beginner interpreters and professional interpreters in Riccardi’s opinion (2005 based on other research) lies in the different implementation of skill-based strategies and knowledge-based strategies: unlike beginner interpreters, professional interpreters can use skill-based strategies to a greater extent and are thus able to automate many components of the simultaneous interpretation process.

¹⁴⁸ Cf. http://www.ehow.com/about_6497365_meaning-tacit-knowledge_.html#ixzz0vvpVD5TU, esp. that “tacit knowledge must be lived to be learned” in the context of “Tacit knowledge is knowledge that cannot be easily written down. It comes from experience as opposed to rote learning. For these reasons, teaching tacit knowledge is difficult. For the most part, tacit knowledge must be lived to be learned.”

The aim of simultaneous interpretation is to achieve the communication goals (under the given conditions) in an optimal way (i.e. fast, efficiently and without loss). On the road to such a goal there are many decisions occurring consciously or sub-consciously on all levels of interpreted text production. In this respect, simultaneous interpretation is a decision-making process or a problem-solving activity (Riccardi 2005, p. 764) and is connected with a certain extent of strategic behaviour.

As Riccardi states (2005, p. 765), *není to citát?* the usual classification of strategies, or rather strategic behaviour, contains four groups: (1) Comprehension strategies (include anticipation, segmentation, selection of information, stalling or waiting), (2) production strategies (include compression, expansion, approximation, generalization, use of linguistic open-end forms, morphosyntactic transformation, use of prozodic elements, i.e. pauses and intonation), (3) overall strategies (*décalage*, monitoring), (4) emergency strategies (the omission of text segments, transcoding, parallel reformulation).

In simultaneous interpretation theory strategies may be viewed at the general level, in concrete research they can be monitored in relation to the nature of the language pair of the interpretation situation (when interpreters' solutions of various grammatical or lexical differences of the language pair are taken into account).

All of the problems outlined in this chapter should be reflected when considering interpretation of modality in the broader context of interpretation theory and practice.

11. Suggestions for further research

The material collected in this thesis focused on characterizing interpretation of modality from a quantitative point of view and proposed a bridge between short-term memory and interpretation of modality.

Even though the material is limited by the low number of experimental participants, it may serve as basis for the declaration of several findings which could supplement the quantitative approach and in their own way surpass the very narrow bond between short-term memory and interpretation of modality.

Thus the material could provide incentive for further research or for further discussion of the material collected in the experiment.

(a) Gile's Effort models (1995), his thesis on cognitive load (2008) and his Tightrope Hypothesis (1999) may serve as a starting point for discussions on various interpretation solutions which are observed in the experimental material.

Modal expressions like *I think*, *I believe*, etc. are more often interpreted into Czech when they are in the sentence-initial or compound-sentence-initial position than when they are in other positions within an utterance where they are often omitted. This fact supports Gile's theory on effort distribution between Listening and Analysis Effort, Short-term Memory Effort, Speech Production Effort (and Coordination of these Efforts) and also supports his theories about the usefulness of analyzing shorter textual segments (clauses, sentences, sentence groups): the initial position (position after a pause) minimizes the imported load in the sense that in these cases the interpreter does not have to cope with processing the preceding sentence (interpreters do not need to recall sentences from memory

and articulate them). Therefore, modal expressions in these positions are very often interpreted.

(b) In connection with Gile's (1999) theories about interpretation quality (where errors and omissions are classified similarly as signs of lower interpretation quality) and in connection with Pym's (2008) classification of two types of omissions, it can be concluded that expressions with very transparent meaning like *of course, that is true*, when they are inserted as a parenthetical element into a sentence, are usually omitted during interpretation.¹⁴⁹ Of course the question may be asked whether such omissions are not the type where interpreters

¹⁴⁹ The inserted expression *of course* was only interpreted by one of the twelve experimental participants, cf.: "If the absolutely fundamental principles underpinning that social policy which are *of course* contained in the social charter are themselves the object of opt/outs then by definition there cannot be a single EU social policy." / "Existují mnohé situace které jsou předmětem těchto výjimek a proto nemůže být již z definice jednotná sociální politika." / "Pokud základní principy sociální politiky nejsou zahrnuty v sociální chartě jsou už samy o sobě předmětem optouts. Nemohou nemůže tedy existovat jednotná sociální politika evropské unie." / "Čili nemůžeme mít uniformní evropskou sociální politiku protože ten nejdůležitější princip sociální politiky je vyjmutý z této charty. Čili z definice nemůžeme mít jednotnou sociální politiku Evropské unie." / "Protože základní principy které jsou zakotveny v této chartě jsou samy předmětem výjimek takže jako takové nemohou být zahrnuty do společné evropské politiky." / "Pokud tuto sociální politiku podporují zásadní principy a pokud tyto principy musejí čelit určitými určitým výjimkám potom z toho vyplývá že samozřejmě neexistuje jednotná sociální politika." / "Pokud základní principy na kterých stojí sociální politika které obsahuje tato sociální listina jsou zároveň předmětem něčeho jiného potom podle definice nemůže existovat jednotná evropská politika." / "Takže v principu nemůže být nějaká společná sociální politika když když toto samotné je výjimka no tak nemůžeme hovořit o nějaké společné sociální politice." / "A jestliže i součástí sociální charty jsou pouze záležitosti na jednotlivých státech jestli přistoupí ke všemu co se v sociální chartě píše tak to tedy znamená že neexistuje žádná skutečná jednotná sociální politika." / "A opět bych zdůraznil že nemůže existovat jednotná sociální evropská politika když základní principy na kterých tato politika stojí a které jsou obsaženy v této sociální chartě jsou samy předmětem možnosti toho jich nevyužít. A tím pádem zde tedy nemůže být jednotná sociální politika." / "Což znamená že v evropské unii neexistuje jednotná sociální politika pokud ty naprosto základní principy na kterých stojí sociální politika a které jsou obsaženy v sociální chartě jsou předmětem výjimek. A logicky tedy nemůže existovat jednotná sociální politika v evropské unii." / "Jestliže základní zásady této politiky které jsou obsaženy v této chartě jsou samy o sobě předmětem určitých výjimek čili out-outs tak již z definice je jasné že nemůže být jednotná evropská sociální politika." / "Pokud ty zcela zásadní principy o které se opírá sociální politika které jsou *samozřejmě* zakotvené v sociální chartě samy budou předmětem výjimky tak z definice není možné aby existovala jednotná sociální politika evropské unie."

Similarly, only one interpreter interpreted the inserted *that is true* in the text segment "The upshot of all of this is that if you look at European union social policy such as it exists you will find that there are various pieces of legislation *that is true* but those are subject to many exceptions wavers and opt/outs and that much of the European commissions activity in relation to social policy consists in observation then drawing up reports and then comparing the situation in the different member states and then finally coming forward with recommendations."

are “buying” time and limiting their cognitive load – and whether they should not be classified as so called valid omissions which are low-risk in nature (they do not threaten the communication goal). This question is very probably also justified with regard to the overall modal saturation of the text.

(c) Similar questions are also provoked by the interpretation of modal expressions which are repeated in a short text “area” and are the carriers of emphasis, or expressivity, e.g. *really* in the following: “*really* are unemployed *really* are looking for a job *really* do need this social support”. Often (e.g. in “kteří *opravdu* jsou nezaměstnaní a nebo ztratili práci a potřebují sociální pomoc”) the repetitions of the given expressions are not interpreted. This omission is in a sense also valid (and low-risk) – because the modulation of the propositional content is already carried out by using the first modal expression (however the question remains whether one should evaluate the loss of emphasis / expressivity when reconstructing the original intention of the source text and how the intention is transferred into the target language).

In connection with this one might also consider so called reformulation strategies (Riccardi 2005) which do provide classification for this type of omission – Riccardi (2005, p. 765) mentions the unpublished thesis *Interpretazione Consecutiva e interpretazione simultanea: confronto e analisi delle strategie interpretative*¹⁵⁰ where the section on discourse markers includes “markers for modulation operations (to soften or strengthen the impact, maybe, sure, really)” (Riccardi 2005, p. 765). The thesis

¹⁵⁰ Messner, C. (2000): *Interpretazione Consecutiva e interpretazione simultanea: confronto e analisi delle strategie interpretative*, unpublished dissertation, Trieste: SSLMIT.

itself is unfortunately not available and Riccardi only mentions it in this one instance.¹⁵¹

(d) Another observed phenomenon may be put into connection with interpretation strategies and the minimization of the cognitive load, namely the fact that in many cases, specific epistemic modality expressions like *I believe*, *I judge*, *I am afraid*, etc. are transformed into the “neutral” *I think* (e.g. “And the reason for that *I believe* is that they have no common ground they are ideologically divided” interpreted as “A proč protože si *myslím* že nemají žádné společný společné základ diskuse”). In this context, Riccardi (2005) would speak of approximation strategies.

(e) Another aspect of strategies in use (not only in connection with modality) is the fact that when interpreted, modal expressions are often moved to other sections of the propositional content.

An overall conclusion is that features of modality (as proposition-modifying expressions) are often understood as something standing “above” the propositional content of an utterance; the attention of the interpreters is – due to pressure from cognitive load – therefore directed mainly to the interpretation of the propositional content of the utterance itself.

Other features observed in the experimental data point to the relationship between the English and the Czech language, between the language systems and their potential to express (via different means) equivalent communicative functions or equivalent types of

¹⁵¹ In the broader context of a discussion on discourse markers, cf. “...Messner (2000) expanded the category additions to take into account discourse markers – connectives, rhetorical phrases, fillers – typical of spoken language. Some of the subclasses were, for example, markers of text segmentation (so, in this respect), markers stressing focal elements (exactly, correct, that is, I mean) markers signalling reformulation (in other words) and markers for modulation operations (to soften or strengthen the impact, maybe, sure, really), necessary to analyse and specify the various additions encountered.” (Riccardi 2005, p. 765).

proposition modification and their potential to aim for a common communication goal.

The aim of this thesis is not to interpret the equivalence or non-equivalence of transfers between English and Czech. But in the interpretation of voluntative modality, there are also some phenomena that are worth mentioning:

(a) the modal *will* is mostly substituted by a plain future tense form without any regard for the degree of necessity¹⁵² (e.g. “The upshot of all of this is that if you look at European union social policy such as it exists you *will* find that...” interpreted as “Když se podíváte na sociální politiku Evropské unie tak jak existuje zjistíte že...”);

(b) modal verbs are often substituted by the conditional of finite verbs (e.g. “Now in conclusion I think *I could* say...” interpreted as “Na závěr bych chtěl říct že si myslím že...”);

(c) among the individual modal verbs, there are shifts of meaning taking place concerning the degree of modality (e.g. *must* with the Czech equivalent *musí* interpreted as *měly by*; “They will also argue that non wage labour costs *must* be low...” interpreted as “Liberální ekonom řekne že příspěvky v nezaměstnanosti *by neměly* být příliš vysoké...”);

d) repeated modal verbs containing an element of amplification are often omitted (e.g. the section “because you *can* always interpret the

¹⁵² It is however true that *will* is both a means to express future tense (Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik 1995, p. 213) and a means to express various shades of modality: in the case of voluntative modality, mostly volition (strong and weak). Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik (1995, p. 229) differentiate three sub-senses: intention (*I shall write as soon as I can*), willingness (*Will you help me to address these letters*) and insistence (*If you ‘will go out without your overcoat, what can you expect*). It must be said that it is very difficult to differentiate between the above uses of *will* from a plain future-tense use of the auxiliary: “Also *shall* and particularly *will* are the closest approximations to a colourless neutral future, they do cover a range of meanings with modal colouring from prediction to volition (Quirk; Greenbaum; Leech; Svartvik 1995, p. 213).

facts both ways you *can* always provide arguments” interpreted as “vy *můžete* vždy v rámci této ideologie dodávat argumenty.”);

Even a partial discussion of the experimental material points to the possibilities and limits of the quantitative approach and offer new ways to approach the material collected for the purposes of this thesis so that the results presented herein may be incorporated into theoretically and methodologically different research approaches.

Possibilities for further work on the collected material, or possibilities for further research, which arise in connection with the collected material, can be divided into twelve sections:

(1) Validity and reliability of the conducted research could be increased by (i) a higher number of experimental participants and (ii) by triangulation. Hendl (1999) discusses triangulation based on a combination of multiple data sources, a combination of various researchers, a combination of various theories, or a combination of multiple methodologies. Already the above mentioned notes to the collected material indicate that apart from triangulation via various data sources, which was carried out in this thesis (however only with three participants), triangulation via a combination of various methodologies would be beneficial: a detailed qualitative approach would probably not only correct some results based now on quantitative methods. It is even possible it would dispute the ability of a quantitative method to provide complex answers to the questions asked by the experimental material in this thesis, or it would point out problems of a direct tie between interpretation of modality and working memory alone.

(2) The results presented herein could be supplemented by an analysis of partial factors which may act as independent variables in interpretation of modality.

In literature on interpretation (e.g. Kapranov; Kirsner; Dunn; Hird, K. 2008, with reference to others – de Bot; Lowie; Verspoor 2007) variables in general are approached very broadly. The authors characterize a dynamic system of communication as an “interaction of a multitude of variables at different levels: in communication, in constructing meaning, in learning a language and among the languages in the multilingual mind” (de Bot; Lowie; Verspoor 2007, p. 7, cf. in Kapranov; Kirsner; Dunn; Hird 2008). Based on the above, the authors then divide variables (factors) into several types. Basically all of them may more or less influence interpretation of modality and it would be useful to reflect on them in further analyses of the collected material.

From the class of language-dependent factors, the most likely variables which potentially determine interpretation of modality available for further research are the degree of orality (e.g. differences between spontaneous and prepared texts), grammatical and semantic structure of the language pair of the interpretation situation (also in the relationship towards language asymmetry and interferences), density / redundancy (e.g. in relation to the saturation of the source text by modality), pronunciation / articulation, presentation rate¹⁵³ and segmentation.

From the class of language-independent factors,¹⁵⁴ especially individual factors, i.e. factors connected with the producer of the target text, could be reflected as variables when discussing interpretation of modality. These individual factors include the interpreter’s expertise in simultaneous interpretation, his/her mastery of the language, the ability to work under pressure, cognitive skills (esp. the ability to reconstruct the meaning of the source text and the speaker’s intention), the ability to predict the cultural context,

¹⁵³ Cf. Shlesinger (2003)

¹⁵⁴ Kapranov; Kirsner; Dunn; Hird (2008) include also technical factors as language-independent factors. However they are not discussed in this thesis.

expectations etc. of the recipient of the target text, directionality and its influence on the nature of interpreting.

All of these variables can also influence an interpreter's performance – even when interpreting modality – and it can be assumed that their analysis could provide a broader base for approaching the problem under discussion.

An overview of the variables which could be considered in connection with interpretation of modality is given in Özben (1998, p. 57 with reference to an unpublished thesis by Stenzel¹⁵⁵ on an ideal model of simultaneous interpretation as a process):

ASPECTS	VARIABLES
INPUT	Quality of sound transmission; Source text rate; Source text type; Number and position of pauses.
PROCESS	Quantitative and qualitative ear-voice span.
INPUT/OUTPUT	Source language and its relation to the target language.
OUTPUT	Propositional content of the interpretation compared with source text content; Pauses in the interpretation; Phonological characteristics of the interpretation; Comprehension and recall in the audience. ¹⁵⁶

(3) When describing, analyzing and evaluating how modality was interpreted in the collected material it would be possible to reflect how the interpretation of the given text “individualizes” general constraints manifested in Gile’s opinion (1995) in a majority of contexts where simultaneous interpretation occurs (in a majority of simultaneous interpretation acts), i.e. acoustic (auditory and articulatory), symbolic and cognitive constraints. When interpreting

¹⁵⁵ Stenzl, C. (1983). *Simultaneous Interpretation: Groundwork Towards a Comprehensive Model*. Unpublished M. A. thesis, Birkbeck College, London.

¹⁵⁶ Each of the listed variables can be further sub-divided. Özben (1998, p. 87) states (with reference to Dodds 1989) that “interpreting process includes an infinite number of linguistic, psychological and neurological variables”; however to discuss an infinite number of variables comprehensively is rather difficult.

texts and their modality are discussed, special importance is given to symbolic constraints (“this constraint involves the Interpreter’s difficulty in establishing an on-the-fly equivalence between the Speaker’s lexical structure and its lexical equivalent in the target language”, Kapranov; Kirsner; Dunn; Hirt 2008, p. 2 with reference to Gile 1995) and cognitive constraints (“SI output involves cognitively ‘expensive’ operations exceeding the Interpreter’s memory and/or attentional resources. SI-specific ‘expensive’ cognitive constraints involve cross-domain mappings, refocusing, reformulation and conceptual blending”, Kapranov; Kirsner; Dunn; Hirt 2008, p. 2 with reference to Gile 1995).

(4) Selected segments (sentences, clauses, sentence / clause groups) of the collected material (e.g. the segments following pauses in the source texts, modality in parenthesis) could be subjected to local analysis, i.e. analysis on the level of sentences and their immediate textual context (Gile 2008). In connection with that the two types of omissions (Pym 2008) could be differentiated – high risk omissions and low-risk omissions. This local analysis could be related to the concept of cognitive load, the distribution of activities between the various components of the effort models (Gile 1995), and also to the concept of cognitive saturation of certain phases / components of the interpretation performance: even a brief analysis of the material suggests that omissions of expressions like *it’s true*, *of course* etc. most likely do not occur due to the inability of the interpreters to understand the English expressions, nor their inability to say the expressions in the target language – there have to be other reasons.

(5) The resulting interpretation products (the interpreted texts) could be used to research (using the knowledge from psychological research esp. from cognitive psychology) the processes of understanding the source text. It would be useful to exploit the constructive nature of

these processes and perhaps to compare these processes which are characteristic for simultaneous interpretation with “common” processes of reception where attention and memory are not as significant as they are in the case of simultaneous interpretation; paraphrasing or shadowing are examples of the methods which could be used (cf. e.g. Özben 1998, Padilla; Bajo; Padilla 1999).

(6) In connection with the above, it would be possible to try and perceive how interpreters reconstruct a speaker’s intention and how this intention is reflected in the interpreters’ intention especially when concentrating on the situational and textual knowledge of the final recipient of the interpreted texts.

(7) Relating to the interpretation of modality it would be possible to reflect and with the aid of the experimental material to further research the differences between skill-based and knowledge-based strategies as they are reflected in the product of interpretation (Riccardi 2005). The experimental material suggests (on a small sample of subjects) that while the working memory of expert interpreters is statistically not in any way better than the working memory of students of interpretation, the results of interpretation are better. Here the question can be asked (and even the question itself could be further discussed) whether this is not due, among other things, to a lower working memory load connected with schemata being stored in the expert interpreters’ long-term memory; these in turn could enable the interpreters to process multiple elements as one element. Another question which may be asked is whether it is not the case that expert interpreters have achieved a greater degree of automation of these schemata.

(8) For understanding the “path” to the final product it would be possible to supplement the research by questionnaires where the

interpreters could reflect on e.g. the methods how they work during task realization; they could analyze their own strategies which they use to resolve problems, including anticipation of the results of such strategies (cf. Padilla; Bajo; Padilla 1999). A question is to what degree would such information be reliable.

(9) The individual features of modality in the source and target texts could be more closely linked with the nature of the source and target languages and with the conventions of their use (their pragmatic dimension). Simultaneously the language asymmetry and possible interferences can be discussed. Based on the above the features of modality used in the source and target texts could be discussed and compared in detail. The analysis of the source text could provide a basis for an analysis of the propositional content and its modifications, obligatory and facultative (redundant). All of these questions could be discussed in connection with a concept of errors and interlanguage (e.g. Selinker 1972, Ellis 1985, Tang; Johnson 2002).

(10) This comparison (and the analysis of differences between the source and target texts with respect to the propositional content and modality, including “error” detection) could also be based on the method of back-translation (cf. Levý 1998, p. 137–153).

(11) The collected material could of course be also discussed based on cognitive psychology research (cf. e.g. Padilla; Bajo; Padilla 1999, Lee-Jahnke 2005). Simultaneously, the constructivist nature of the processes of understanding as well as attention and memory capacity could be discussed.¹⁵⁷

¹⁵⁷ In order to clarify this approach (Padilla; Bajo; Padilla 1999, p. 73–75), cf. a special list of variables used in cognitive psychology when researching processes of text production and reception.

“1. Process indicators:

– Reading time: enables the measurement of the demands of the process of

(12) Further experiments could be performed to demonstrate the factors influencing interpretation of modality for beginner and expert interpreters.

When carried out, these suggestions would undoubtedly open up the above mentioned possibilities and limits of the quantitative approach. At the same time, a methodological shift would become apparent – from quantitative towards qualitative research, from a positivist paradigm (where the object of study is independent of researchers and knowledge is discovered and verified through direct observations or measurements of phenomena) towards an interpretative (naturalist or constructivist) paradigm, where knowledge is established through the meanings attached to the phenomena studied (Krauss 2005).¹⁵⁸

comprehension during mediation.

– Reaction time: it is an indicator of the speed at which certain processes are carried out.

– Production time: the speed at which we are able to access the world and lexical knowledge stored.

– Accuracy measures, % count: especially relevant in certain modalities of mediation in which high demands on memory and attention are exerted.

2. Measures of global performance:

– Think-aloud protocols and questionnaires: they provide evidence about the order the mediator follows to implement his/her task, about his/her strategy in case of difficulty, about the way in which he/she evaluates, or even anticipates, the results of the strategies implemented.

– Error classification: a combination of the analysis of the errors in the three tasks of mediation (translation, consecutive and simultaneous interpretation), with an analysis of think-aloud protocols in translators can provide evidence about the differences between these tasks regarding global processes such as comprehension, need for using previous knowledge or for storing information in memory during longer or shorter time, etc.

3. Psychophysiological measures:

– Eye movements: it shows which parts of the stimulus are being processed at a given time. It registers where the eyes of the subject performing the task are oriented, and for how long this situation is maintained.

– Evoked potential, PET and other measures of brain activity: they show the brain activity while a certain task is being performed. These measures show which brain areas are activated and for how long.”

¹⁵⁸ In Krauss (2005) cf. a more detailed approach to epistemological differences between quantitative and qualitative research. Another question is whether the so called paradigm of praxis should be considered in connection with the nature of simultaneous interpretation (O’Brien 2001 with reference

The problem of “choice” of a paradigm is summarized by Özben (1998, p. 134): “There is no doubt that today a GTT requires both interpretative and positivistic paradigms with both qualitative and quantitative methodologies so that both the subjective and objective realities of translation can be described, explained, and, possibly predicted by product- and process-oriented studies.”¹⁵⁹

The results of the thesis aiming at capturing the relationship between working memory and interpretation of modality thus open up a series of questions, the answers to which would probably point out problems of research in interpretation when based only on quantitative processing and evaluation of linguistic material. The linguistic material presented in this thesis could serve as a starting point for other research – as suggested above.

12 Conclusion

The aim of the thesis was (with reference to the available literature) to test whether there may be a relationship between working memory and modality interpretation skills in trainee interpreters. The statistical analysis of the experimental data indicates that all three experimental hypotheses are true and valid: 1. Working memory, as any human cognitive skill, can be trained and improved; 2. Interpretation of modality will improve with interpreter training; 3. There may be a connection between working memory capacity and the ability to successfully interpret modality in trainee interpreters undergoing interpretation training.

to other authors who “feel that neither it [interpretive paradigm] nor the positivist paradigms are sufficient epistemological structures under which to place action research”).

¹⁵⁹ For a current question concerning the orientation of simultaneous interpretation research on a product vs. process approach, cf. Özben (1998, p. 134–135): “The logical argument for both product- and process-oriented studies in the translation process is that it is impossible to understand a phenomenon properly by simply studying its product since a combination of variables may determine a product ... and one single variable may have different products. On the other hand, it is equally impossible to understand a phenomenon properly by studying simply the process, because the product of every process is actually the component of a greater process.”

In the experiment itself, hypotheses one and two have been proved because it has been shown that during interpretation training, both memory and modality interpretation skills increase (this increase is not random and has been shown as statistically significant). In connection with the above, hypothesis three is true as well because there may in fact be a relationship between working memory span and modality interpretation skills.

The modal expression “may be” in the preceding paragraph leaves enough space to consider other factors as well on which interpretation of modality may potentially depend.

When specifically concentrating on analyzing the data collected in the experiment, the existence of several possible “trends” and relationships between memory span and interpretation of modality have been suggested:

1. Voluntative modality: the higher the values a participant attained in Phase 1 (the first round of memory span tests and interpretation), the higher the value he/she would likely attain in Phase 2;
2. The relationship between memory span and interpretation of both types of modality (both in Phase 1 and in Phase 2): apart from two exceptions, if a participant improved in the memory-span, he/she was likely to improve in interpreting both voluntative and epistemic modality;
3. Epistemic and voluntative modality: the more a participant improves in one type of modality, the less he/she improves in the other;
4. The shift towards using procedural memory (memory “how to do things”) in expert interpreters: the expert interpreters attained better results than trainee interpreters in interpretation of modality while attaining worse (or similar) results in the memory span test; this

suggests there are other factors coming into play, namely the use of procedural memory – automatically activated and utilized for the execution of interpretation tasks (without conscious control or attention)

All of these “trends” are however inconclusive due to the low number of experimental participants. When repeated on a larger participant population, the experiment could prove – or disprove – the existence of such trends in a statistically more significant factor calculation.

However, when interpretation of modality is seen in a broader context and from outside of the boundaries of direct observation and “measurements” it is clearly indicated that interpretation of modality might not be determined solely by an interpreter's working memory capacity, i.e. by the relationship: working memory capacity → interpretation of modality.

Interpretation of modality (and perhaps even its relationship towards memory) could be further researched (based on the data collected in the presented experiment) e.g. with respect to the following contexts: (a) the distribution of (interpreters’) effort between source-text reception, text processing in memory, and target-text production; (b) other implications from the field of cognitive science (“cooperation” of working memory and long-term memory; the relationship of implicit and explicit knowledge; cognitive load / overload during interpretation; specific characteristics of the processes of reception and production in the context of simultaneous interpretation); (c) the nature of other independent variables; (d) the symmetry / asymmetry of the English and Czech language systems (and the different norms of their use); (e) the strategies used in simultaneous interpretation.

14 References

- Al-Khanji, R.; El-Shiyab, S.; Hussein, R. (2000). On the Use of Compensatory Strategies in Simultaneous Interpretation. *Translators' Journal*, vol. 45, no. 3, p. 548–557.
- Atkinson, R. C.; Shiffrin, R. M. (1968). Human Memory: A Proposed System and its Control Processes. In: Spence, K. W.; Spence, J. T. (Eds.), *The Psychology of Learning and Motivation: Advances in Research and Theory, Vol. 2*. New York: Academic Press, p. 89–195.
- Baddeley, A. D. (1990). *Human Memory: Theory and Practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Baddeley, A. D. (2000). The episodic buffer: A new component of working memory? *Trends in Cognitive Science*, vol. 4, no. 11, p. 417–423.
- Baddeley, A. D.; Della Sala, S. (1996). Working Memory and Executive Control. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London, Series B: Biological Sciences*, vol. 351, no. 1346, p. 1397–1404.
- Baddeley, A. D.; Gathercole, S. E.; Papagno, C. (1998). The Phonological Loop as a Language Learning Device. *Psychological Review*, vol. 105, no. 1, p. 158–173.
- Baddeley, A. D.; Hitch, G. (1974). Working Memory. In: Bower, G. H. (Ed.), *The Psychology of Learning and Motivation: Advances in Research and Theory*, vol. 8, New York: Academic Press, p. 47–89.
- Baddeley, A. D.; Thomson, N.; Buchanan, M. (1975). Word length and the structure of short term memory. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, vol. 14, no. 6, p. 575–589.
- Baddeley, A. D.; Wilson, B. A. (2002). Prose Recall and Amnesia: Implications for the Structure of Working Memory. *Neuropsychologia*, vol. 40, no. 10, p. 1737–1743.
- Bajo, M. T. (2002). *Working Memory in Translation and Language Interpretation*. Paper presented at the Workshop on Processing and Storage of Linguistic Information in Bilinguals, Amsterdam.

- Bajo, M. T.; Padilla, F.; Padilla, P. (2000). Comprehension Processes in Simultaneous Interpreting. In: Chesterman, A.; Gallardo San Salvador, N.; Gambier, Y. (Eds.), *Translation in Context*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, p. 127–142.
- Barik, H. C. (1975). Simultaneous Interpretation: Qualitative and Linguistic Data. *Language and Speech*, vol. 18, no. 3, p. 272–297.
- Bogen, D. (2006). Towards an Artificial Phonological Loop: An Assistive Device for Working Memory and Attentional Control. *Applied Bionics and Biomechanics*, vol. 3, no. 1, p. 9–21.
- Broadbent, D. (1958). *Perception and Communication*. London: Pergamon Press.
- Bülöw-Møller, A. M. (1999). Existential Problems: On the processing of irrealis in simultaneous interpreting. *Interpreting*, vol. 4, no. 2, p. 145–167.
- Conrad, R.; Hull, A. J. (1964). Information, Acoustic Confusion and Memory Span. *British Journal of Psychology*, vol. 55, p. 429–432.
- Cowan N.; Wood N. L.; Nugent L. D.; Treisman M. (1997). There are Two Word Length Effects in Verbal Short-term Memory: Opposed Effects of Duration and Complexity. *Psychological Science*, Vol. 8, no. 4, p. 290–295.
- Cowan, N. (1995). *Attention and Memory: An Integrated Framework*. New York: Oxford University Press.
- Cowan, N. (2001). The Magical Number 4 in Short-term Memory: A Reconsideration of Mental Storage Capacity. *Behavioral and Brain Sciences*, vol. 24, no. 1, p. 87-185.
- Cowan, N. (2005). *Working Memory Capacity*. New York: Psychology Press.
- Cramer, D.; Howitt, D. (2004). *The Sage Dictionary of Statistics*. London: Sage.
- Čermák, F. (1997). *Jazyk a jazykověda*. Praha: Pražská imaginace.
- Darò, V. (1994). Non-linguistic Factors Influencing Simultaneous Interpretation. In: Lambert, S.; Moser-Mercer, B. (Eds.), *Bridging the Gap: Empirical Research in Simultaneous Interpretation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, p. 249–269.
- Darò, V. (1994). Verbal Memory During Simultaneous Interpretation: Effects of Phonological Interference. *Applied Linguistics*, vol. 15, no. 4, p. 365–381.

- Darò, V.; Lambert, S.; Fabbro, F. (1996). Conscious Monitoring of Attention During Simultaneous Interpretation. *Interpreting*, vol. 1, no. 1, p. 101–124.
- Davelaar, E. J.; Goshen-Gottstein, Y.; Ashkenazi, A.; Haarmann, H. J.; Usher, M. (2005). The Demise of Short-term Memory Revisited: Empirical and Computational Investigation of Recency Effects. *Psychological Review*, vol. 112, no. 1, p. 3–42.
- De Bot, K.; Lowie, W.; Verspoor, M. (2007). A Dynamic Systems Theory approach to second language acquisition. *Bilingualism: Language and Cognition*, vol. 10, no. 1, p. 7–21.
- Dodds, J. (1989). Linguistic Theory Construction as a Premise to a Methodology of Teaching Interpretation. In: Gran L.; Dodds, J. (Eds.), *The Theoretical and Practical Aspects of Teaching Conference Interpretation*. Udine: Campanotto, p. 17–20.
- Dokulil, M. (1954). K modální výstavbě věty. *Studie a práce lingvistické I*. Praha: ČSAV, p. 255–262.
- Ďurovič, Ľ. (1956). *Modálnosť*. Bratislava: SAV.
- Dušková, L. (2003). *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia.
- Ebbinghaus, H. (1999). *Memory. A Contribution to Experimental Psychology*. Bristol: Thoemmes Press.
- Elliott, S. N.; Kurz, A.; Beddow, P.; Frey, J. (2009). *Cognitive Load Theory: Instruction-based Research with Applications for Designing Tests*. Paper Presented at the National Association of School Psychologists', Boston, MA, February 24, 2009.
http://peabody.vanderbilt.edu/Documents/pdf/LSI/CLT_NAP_%202009_Elliott_FINAL.pdf.
- Ellis, N. (2008). Implicit and Explicit Knowledge about Language. In: Cenoz, J.; Hornberger, N. H. (Eds.), *Encyclopedia of Language and Education. Knowledge about Language*. New York: Springer Science and Business Media LLC, vol. 6, p. 1–13.
- Ellis, R. (1985). Sources of Variability Interlanguage. *Applied Linguistics*, vol. 6, no. 2, p. 118–131.

- Ellis, R. (1989). Classroom learning styles and their effect on language acquisition – a study of two learners. *System*, vol. 17, no. 2, p. 249–262.
- Erhart, A. (1984). *Základy jazykovědy*. Praha: SPN.
- Ericsson, K. A.; Chase, W. G.; Faloon, S. (1980). Acquisition of a Memory Skill. *Science*, vol. 208, no. 4448, p. 1181–1182.
- Fabbro, F. (1989). Neurobiological aspects of bilingualism and polyglossia. In: Gran, L.; Dodds, J. (Eds.), *The Theoretical and Practical Aspects of Teaching Interpretation*. Udine: Campanotto, p. 71–82.
- Fabbro, F.; Darò, V. (1995). Delayed Auditory Feedback in Polyglot Simultaneous Interpreters. *Brain and Language*, vol. 48, no. 3, p. 309–319.
- Fabbro, F.; Gran, L. (1994). Neurological and Neuropsychological Aspects of Polyglossia and Simultaneous Interpretation. In: Lambert, S.; Moser-Mercer, B. (Eds.), *Bridging the Gap: Empirical Research in Simultaneous Interpretation*. Amsterdam: John Benjamins, p. 273–317.
- Faerch, C.; Kasper, G. (1980). Processes and Strategies in Foreign Language Learning and Communication. *Interlanguage Studies Bulletin Utrecht*, vol. 5, no. 1, p. 47–118.
- Foolen, A.; de Hoop, H. (2009). Conflicting constraints on the interpretation of modal auxiliaries. In: Hoeweg, L.; Hoop H. de; Malchukov, A. (Eds.), *Cross-linguistic Semantics of Tense, Aspect, and Modality*. Amsterdam: John Benjamins, p. 303–316.
- Futer, J. M. (1999). *Memory in the Cerebral Cortex: An Empirical Approach to Neural Networks in the Human and Nonhuman Primate*. Cambridge: MIT Press.
- Gabzdilová, M. (2008). *Pracovní paměť v simultánním tlumočení a její kapacita*. Praha. Diploma Thesis, Charles University in Prague, Institute of Translation Studies. Supervisor: I. Čeňková.
- Gerver, D. (1976). Empirical studies of simultaneous interpretation: A review and a model. In: Briskin, R. W. (Ed.), *Translation: Applications and Research*. New York: Gardner Press, p. 165–207.

- Gile, D. (1994). Opening up in Interpretation Studies. In: Snell-Hornby, M.; Pöchhacker, F.; Kaindl, K. (Eds.), *Translation Studies: An Interdiscipline*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, p. 149–158.
- Gile, D. (1995). *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Gile, D. (1999). Testing the Effort Models' tightrope hypothesis in simultaneous interpreting - A contribution. *Hermes, Journal of Linguistics*, no. 23, p. 153–172.
- Gile, D. (2005). Directionality in conference interpreting: A cognitive view. In: Godijns R.; Hinderdael, M. (Eds.), *Directionality in Interpreting. The 'Retour' or the Native?*. Gent: Communication and Cognition, p. 27–46.
- Gile, D. (2008). Local Cognitive Load in Simultaneous Interpreting and its Implications for Empirical Research. *Forum*, vol. 6, no. 2, p. 59–77.
<http://www.cirinandgile.com/2008%20Local%20Analysis%20Forum.doc>
- Greene, R. L. (1996). The Influence of Experimental Design: The Example of the Brown-Peterson Paradigm. *Canadian Journal of Experimental Psychology*, vol. 50, no. 2, p. 240–242.
- Grepl, M. (1973). K podstatě modálnosti. *Otázky slovanské syntaxe 3*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, p. 23–38.
- Hendl, J. (1999). *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum.
- Hintze J. (2004). NCSS and PASS. Number Cruncher Statistical Systems. Utah: Kaysville. www.ncss.com.
- Hladký, J. (1976). A Brief Comment on some Previous Work on Modality. *Brno Studies in English*, vol. 12. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, p. 85–92.
- Hladký, J. (1983). Parts of Speech and Spheres of Modality in English and Czech. *Brno Studies in English*, vol. 15. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, p. 87–109.
- Hulme, C.; Newton, P.; Cowan, N.; Stuart, G.; Brown, G. (1999). Think Before you Speak: Pauses, Memory Search, and Trace Redintegration Processes in Verbal Memory Span. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, vol. 25, no. 3, p. 447–63.

- Hulme, C.; Roodenrys, S.; Brown, G.; Mercer, R. (1995). The Role of Long-term Memory Mechanisms in Memory Span. *British Journal of Psychology*, vol. 86, no. 4, p. 527–536.
- Chalupa, B. (1970). Problematika výzkumů pozornosti v současné psychologii. In: *Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, p. 37–100.
- Chernov, G. V. (1994). Message Redundancy and Message Anticipation in Simultaneous Interpretation. In: Lambert, S.; Moser-Mercer, B. (Eds.), *Bridging the Gap: Empirical Research in Simultaneous Interpretation*. Amsterdam: John Benjamins, p. 139–153.
- Chernov, G. V. (1996). Taking Care of the Sense in Simultaneous Interpreting. In: Dollerup, C.; Appel, V. (Eds.), *Teaching Translation and Interpreting 3: New Horizons*. Amsterdam: John Benjamins, p. 223–231.
- Chernov, G. V. (2004). *Inference and Anticipation in Simultaneous Interpreting*. Amsterdam: John Benjamins.
- Chincotta, D.; Underwood, G. (1998). Simultaneous Interpreters and the Effect of Concurrent Articulation on Immediate Memory. *Interpreting*, vol. 3, no. 1, p. 1–20.
- Christoffels, I. K. (2004). *Cognitive Studies in Simultaneous Interpreting*. Enschede: Print Partners Ipskamp.
- Christoffels, I. K. (2006). Listening while Talking: The Retention of Prose Under Articulatory Suppression in Relation to Simultaneous Interpreting. *The European Journal of Cognitive Psychology*. Amsterdam: Psychology Press. vol. 18, no. 2, p. 206–220.
- James, W. (1890). *The Principles of Psychology*. vol. 1. New York: Henry Holt, p. 403–404.
- Jespersen, O. (1924). *The Philosophy of Grammar*. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Kandel, E. R. (2001). The Molecular Biology of Memory Storage: A Dialogue Between Gene and Synapses. *Science*, vol. 294, no. 5544, p. 1030–1038.

- Kapranov, A.; Kirsner, K.; Dunn, J.; Hird, K. (2008). Simultaneous Interpreting as A Complex Dynamic System: An Approach to its Measurement. In: Polenova, G. T.; Bondarets, O. E. (Eds.), *Collected Articles of the 2nd International Linguistics Conference (Taganrog, Russia)*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, p. 256–278.
- http://linnaeus.academia.edu/documents/0097/0676/Cambridge_Scholars_Publishing_article_Alexander_Kapranov.pdf.
- Karlík, P.; Nekula, M.; Rusínová Z. (Eds.). (1995). *Průruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Klauer, K. C.; Zhao, Z. (2004). Double Dissociations in Visual and Spatial Short-term Memory. *Journal of Experimental Psychology: General*, vol. 133, no. 3, p. 355–381.
- Knudsen, E. I. (2007). Fundamental Components of Attention. *Annual Review of Neuroscience*, vol. 30, no. 1, p. 57–78.
- Kopečný, F. (1958). *Základy české skladby*. Praha: SPN.
- Krashen, S. (1985). *The Input Hypotheses: Issues and Implications*. London: Longman.
- Krauss, S. E. (2005). Research Paradigms and Meaning Making: A Primer. *The Qualitative Report*, vol. 10, no. 4, p. 758–770. <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR10-4/krauss.pdf>.
- Krings, H. P. (1986). *Was in den Köpfen von Übersetzern vorgeht. Eine empirische Untersuchung zur Struktur des Übersetzungsprozesses an fortgeschrittenen Französischlernern*. Tübingen: Günter Narr.
- Kulišťák, P. (2003). *Neuropsychologie*. Praha: Portál.
- Landauer, T. K. (1986). How Much do People Remember? Some Estimates of the Quantity of Learned Information in Long-term Memory. *Cognitive Science: A Multidisciplinary Journal*, vol. 10, no. 4, p. 477–493.
- Lebeer, J. (1998). How Much Brain Does Mind Need? Scientific, Clinical, and Educational Implications of Ecological Plasticity. *Developmental Medicine & Child Neurology*, vol. 40, no. 5, p. 352–357.
- Leech, G. N. (1971). *Meaning and the English Verb*. London: Longman.

- Lee-Jahnke, H. (2005). New Cognitive Approaches in Process-Oriented Translation Training. *Translators' Journal*, vol. 50, no. 2, p. 359–377.
- Lerner, R. M. (1984). *On the Nature of Human Plasticity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Levý, J. (1998). *Umění překladau*. Praha: Ivo Železný.
- Liu, M. (2001). *Expertise in Simultaneous Interpreting: A Working Memory Analysis*. Unpublished doctoral dissertation, the University of Texas at Austin.
- Liu, M.; Schallert, D. L.; Carroll, P. (2004). Working Memory and Expertise in Simultaneous Interpreting. *Interpreting*, vol. 6, no. 1, p. 19–42.
- Logie, R. H. (1995). *Visuo-spatial Working Memory*. Hove: Lawrence Erlbaum Associates.
- Lømo, T. (2003). The Discovery of Long-term Potentiation. *Philosophical Transactions of the Royal Society*. Series B: Biological Sciences, vol. 358, no. 1432, p. 617–620.
- Luria, A. R. (1982). *Language and Cognition*. New York: Wiley.
- McArthur, T. (Ed.). (1992). *The Oxford Companion to the English Language*. London: BCA.
- McGeoch, J. A. (1932). Forgetting and the Law of Disuse. *Psychological Review*, vol. 39, no. 4, p. 352–70.
- Míka, J. (1978). *Úvod do neuropsychologie*. Praha: SPN.
- Miller, E. K.; Cohen, J. D. (2001). An Integrative Theory of Prefrontal Cortex Function. *Annual Review of Neuroscience*, vol. 24, no. 1, p. 167–202.
- Miller, G. A. (1956). The Magical Number Seven, Plus or Minus Two: Some Limits on Our Capacity for Processing Information. *Psychological Review*, vol. 63, no. 2, p. 81–97.
- Miller, G. A.; Gazzaniga, M. S. (1984). The Cognitive Sciences. In: Gazzaniga, M. S. (Ed.), *Handbook of Cognitive Neuroscience*. New York: Plenum Press, p. 3–11.
- Miyake, A.; Friedman, N. P.; Emerson, M. J.; Witzki, A. H.; Howerter, A.; Wager, T. D. (2000). The Unity and Diversity of Executive Functions and their Contributions to Complex "Frontal Lobe" Tasks: A Latent Variable Analysis. *Cognitive Psychology*, vol. 41, no. 1, p. 49–100.

- Mluvnice češtiny 3* (1987). Praha: Academia.
- Moser, B. (1978). Simultaneous Interpretation: A Hypothetical Model and its Practical Application. In: Gerver, D.; Sinaiko, H. W. (Eds.), *Language, Interpretation and Communication*. New York: Plenum Press, p. 353–368.
- Nairne, J. S. (1988). A Framework for Interpreting Recency Effects in Immediate Serial Recall. *Memory and Cognition*, vol. 16, no. 4, p. 343–352.
- Nairne, J. S. (1990). A Feature Model of Immediate Memory. *Memory and Cognition*, vol. 18, no. 3, p. 251–269.
- Nairne, J. S. (2002). Remembering Over the Short-term: The Case Against the Standard Model. *Annual Review of Psychology*, vol. 53, p. 53–81.
- Norman, D. A.; Shallice, T. (2000). Attention to Action: Willed and Automatic Control of Behaviour. In: Gazzaniga, M. (Ed.), *Cognitive Neuroscience: A Reader*. Oxford: Blackwell.
- Oberauer, K. (2002). Access to Information in Working Memory: Exploring the Focus of Attention. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, vol. 28, no. 3, p. 411–421.
- Oberauer, K. (2005). Control of the Contents of Working Memory – a Comparison of Two Paradigms and Two Age Groups. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, vol. 31, no. 4, p. 714–728.
- O'Brien, R. (2001). An Overview of the Methodological Approach of Action Research. In: Richardson, R. (Ed.), *Theory and Practice of Action Research*. João Pessoa, Brazil: Universidade Federal da Paraíba.
<http://www.web.ca/~robrien/papers/arfinal.html>.
- Özben, R. T. (1998). *A Critical Re-evaluation of Gideon Toury's Target-Oriented Approach to "Translation" Phenomena*. Istanbul. Diploma Thesis: Boğaziçi University, Institute of Social Sciences. Supervisor: N. Kuran.
<http://www.transint.boun.edu.tr/html/tezler/TuncOzben.pdf>.

- Padilla, F.; Bajo, M. T.; Macizo, P. (2005). Articulatory Suppression in Language Interpretation: Working Memory Capacity, Dual Tasking and Word Knowledge. *Bilingualism: Language and Cognition*, vol. 8, no. 3, p. 207–219.
- Padilla, P.; Bajo, M. T.; Cañas, J. J.; Padilla, F. (1995). Cognitive Processes of Memory in Simultaneous Interpretation. In: Tommola, J. (Ed.), *Topics in Interpreting Research*. Turku: University of Turku, p. 61–72.
- Padilla, P.; Bajo, M. T.; Padilla, F. (1999). Proposal for a cognitive theory of translation and interpreting. A methodology for future empirical research. *The Interpreters' Newsletter*, vol. 9, p. 61–78.
- Palmer, F. R. (2001). *Mood and Modality*. New York: Cambridge University Press.
- Paradis, M. (1994). Toward a Neurolinguistic Theory of Simultaneous Translation: The Framework. *International Journal of Psycholinguistics*, vol. 10, no. 3, p. 319–335.
- Parkin, A. J. (1998). The Central Executive Does Not Exist. *Journal of the International Neuropsychological Society*, vol. 4, no. 5, p. 518–522.
- Poirier, M.; Saint-Aubin, J. (1995). Memory for Related and Unrelated Words: Further Evidence on the Influence of Semantic Factors in Immediate Serial Recall. *Quarterly Journal of Experimental Psychology Section A*, vol. 48, no. 2, p. 384–404.
- Poirier, M.; Saint-Aubin, J. (1996). Immediate Serial Recall, Word Frequency, Item Identity and Item Position. *Canadian Journal of Experimental Psychology*, vol. 50, no. 4, p. 408–412.
- Posner, M. I.; Petersen, S. E. (1990). The Attention System of the Human Brain. *Annual Review of Neuroscience*, vol. 13, no. 1, p. 25–42.

Průcha, J.; Walterová, E.; Mareš, J. (2001). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

- Pym, A. D. (2008). On Omission in Simultaneous Interpreting: Risk Analysis of a Hidden Effort. In: Hansen, G.; Chesterman, A.; Gerzymisch-Arbogast, H. (Eds.), *Efforts and Models in Interpreting and Translation Research: A Tribute to Daniel Gile*. Amsterdam: John Benjamins, p. 83–105. http://www.tinet.cat/~apym/online/translation/2008_omission.pdf.
- Quirk, R.; Greenbaum, S. (1973). *A Concise Grammar of Contemporary English*. Fort Worth etc.: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Quirk, R.; Greenbaum, S.; Leech, G.; Svartvik, J. (1995). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London and New York: Longman.
- Rakic, P. (2002). Neurogenesis in Adult Primate Neocortex: an Evaluation of the Evidence. *Nature Reviews. Neuroscience*, vol. 3, no. 1, p. 65–71.
- Ribot, T. A. (1882). *Diseases of Memory: An Essay in the Positive Psychology*. New York: D. Appleton.
- Riccardi, A. (2005). On the Evolution of Interpreting Strategies in Simultaneous Interpreting. *Translators' Journal*, vol. 50, no. 2, p. 753–767.
- Saussure, F. de (1989). *Kurz obecné lingvistiky*. Praha: Academia.
- Seleskovitch, D. (1976). Interpretation: A Psychological Approach to Translating. In: Bruslin, R. W. (Ed.), *Translation: Application and Research*. New York: Gardner, p. 92–116.
- Selinker, L. (1972). Interlanguage. *International Review of Applied Linguistics*, vol. 10, no. 3, p. 209–241.
- Shallice, T. (1988). *From Neuropsychology to Mental Structure*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shiffrin, R. M.; Schneider, W. (1977). Controlled and Automatic Human Information Processing: 11. Perceptual Learning, Automatic Attending, and a General Theory. *Psychological Review*, vol. 84, no. 2, p. 127–190.
- Shlesinger, M. (2003). Effects of Presentation Rate on Working Memory in Simultaneous Interpreting. *The Interpreters' Newsletter*, vol. 12, p. 37–49.

<http://www.openstarts.units.it/dspace/bitstream/10077/2470/1/02.pdf>.

- Sholberg, McKay M.; Mateer, C. A. (1989). *Introduction to Cognitive Rehabilitation: Theory and Practice*. New York: Guilford Press.
- Schweickert R. (1993). A Multinomial Processing Tree Model for Degradation and Redintegration in Immediate Recall. *Memory and Cognition*, vol. 21, no. 2, p. 167–175.
- Skalička, V. (1973). Modalita a jazyková různost. *Otázky slovanské syntaxe 3*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, p. 99–101.
- Squire, L. R. (1992). Memory and the Hippocampus: A Synthesis from Findings with Rats, Monkeys, and Humans. *Psychological Review*, vol. 99, no. 3, p. 195–231.
- Strauss, A.; Corbinová J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Nakladatelství Albert.
- Stuss, D. T.; Benson, D. F. (1986). *The Frontal Lobes*. New York: Raven Press.
- Tang, Q. Y.; Johnson, J. A. (2002). The relationship between interlanguage, learning and cross-cultural communication. *Memoirs of the Faculty of Engineering, Yamaguchi University*, vol. 53, no. 1, p. 105–107. <http://memoirs.lib-e.yamaguchi-u.ac.jp/531/14.pdf>.
- Tarnow, E. (2007). *Response Probability and Latency: A Straight Line, an Operational Definition of Meaning and the Structure of Short Term Memory*. <http://cogprints.org/5366/>.
- Timarová, Š. (2007). *Measuring Working Memory in Interpreters*. Geneva. Diploma Thesis: Université de Genève, École de Traduction et d'Interprétation. Supervisor: B. Moser-Mercer.
- Trask, R. L. (1997). *A Student's Dictionary of Language and Linguistics*. London: Arnold.

Turvey, M. T.; Brick, P.; Osborn, J. (1970). Proactive Interference in Short-term

Memory as a Function of Prior-item Retention Interval. *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, vol. 22, no. 2, p. 142–47.

Webster's New World Medical Dictionary. (2008). San Francisco: Wiley Publishing inc. <http://www.medterms.com/script/main/art.asp?articlekey=11642>.

Žaža, S. (1973). Přehled dosavadního stavu bádání o modalitě slovanské věty.

Otázky slovanské syntaxe 3. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, p. 15–21.

APPENDICES

APPENDIX 1: Materials Used in the Span Test

1. Compliance Form

SOUHLAS S ÚČASTÍ NA EMPIRICKÉ STUDII

Dobrovolně a bez nároku na odměnu se účastním jako pokusná osoba studie zaměřené na zkoumání pracovní paměti a výkonu při simultánním tlumočení. Tuto empirickou studii provádí Jakub Renner a bude ji předkládat jako diplomovou práci v rámci magisterského studia Překladařství a tlumočnictví na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Byl/a jsem seznámen/a se základním výzkumným cílem této studie. Dále jsem byl/a informován/a, že v rámci své účasti budu plnit několik laboratorních testů zaměřených na měření kapacity mé pracovní paměti a simultánně tlumočit zkušební text. Jsem si vědom/a, že nutnou součástí tohoto typu testů jsou i testy vysoké obtížnosti, u nichž již s největší pravděpodobností nebudu schopen/ schopna úkol bezchybně vyplnit. Jsem s tímto důsledkem obeznámen/a a uvědomuji si, že to nic nevypovídá o mně jako o člověku, o mé inteligenci ani o mých intelektových schopnostech.

K prováděným úkolům jsem obdržel/a všechny potřebné informace. Jsem seznámen/a se svým právem kdykoli z experimentu odstoupit, a to i v jeho průběhu a bez udání důvodu. V takovém případě budou okamžitě zničeny všechny mnou do té doby poskytnuté osobní údaje i výsledky dosažené v jednotlivých testech. Všechny údaje, které v rámci experimentu poskytnu, i dosažené výsledky, jsou považovány za důvěrné a bude s nimi naloženo tak, aby je nebylo možné spojit s mou osobou.

Jsem dále seznámen/a se svým právem dotázat se na další aspekty studie, které považuji za důležité, a získat na tyto dotazy odpovědi (s výjimkou dotazů a odpovědí, které by narušily podstatu studie), a to před zahájením experimentu i po jeho ukončení. Dotazovat se mohu J. Rennera, osobně či e-mailem na adrese jakub.renner@atlas.cz. V případě stížnosti se mohu obrátit na vedoucí práce J. Rennera, PhDr. Janu Rejškovou, a to e-mailem na adrese jana.rejskova@ff.cuni.cz.

Svůj souhlas s účastí v této studii a s výše uvedenými právy potvrzují svým podpisem. Obdržím jednu kopii tohoto dokumentu.

Dne:

Místo:

Podpis:

Podpis autora studie:

SOUHLAS S ÚČASTÍ NA EMPIRICKÉ STUDII

Dobrovolně a bez nároku na odměnu se účastním jako pokusná osoba studie zaměřené na zkoumání pracovní paměti a výkonu při simultánním tlumočení. Tuto empirickou studii provádí Jakub Renner a bude ji předkládat jako rigorózní práci v rámci studia na Ústavu translatologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Byl/a jsem seznámen/a se základním výzkumným cílem této studie. Dále jsem byl/a informován/a, že v rámci své účasti budu plnit několik laboratorních testů zaměřených na měření kapacity mé pracovní paměti a simultánně tlumočit zkušební text. Jsem si vědom/a, že nutnou součástí tohoto typu testů jsou i testy vysoké obtížnosti, u nichž již s největší pravděpodobností nebudu schopen/ schopna úkol bezchybně vyplnit. Jsem s tímto důsledkem obeznámen/a a uvědomuji si, že to nic nevypovídá o mně jako o člověku, o mé inteligenci ani o mých intelektových schopnostech.

K prováděným úkolům jsem obdržel/a všechny potřebné informace. Jsem seznámen/a se svým právem kdykoli z experimentu odstoupit, a to i v jeho průběhu a bez udání důvodu. V takovém případě budou okamžitě zničeny všechny mnou do té doby poskytnuté osobní údaje i výsledky dosažené v jednotlivých testech. Všechny údaje, které v rámci experimentu poskytnu, i dosažené výsledky, jsou považovány za důvěrné a bude s nimi naloženo tak, aby je nebylo možné spojit s mou osobou.

Jsem dále seznámen/a se svým právem dotázat se na další aspekty studie, které považuji za důležité, a získat na tyto dotazy odpovědi (s výjimkou dotazů a odpovědí, které by narušily podstatu studie), a to před zahájením experimentu i po jeho ukončení. Dotazovat se mohu J. Rennera, osobně či e-mailem na adrese jakub.renner@gmail.com. V případě stížnosti se mohu obrátit na vedoucí práce J. Rennera, Prof. Ivanu Čeňkovou.

Svůj souhlas s účastí v této studii a s výše uvedenými právy potvrzuji svým podpisem. Obdržím jednu kopii tohoto dokumentu.

Dne:

Místo:

Podpis:

Podpis autora studie:

2. Participant Questionnaire

ČÍSLO RESPONDENTA: _____

Jméno: _____

Věk: _____ Pohlaví: muž žena

E-mail: _____

Nejvyšší ukončené vzdělání: středoškolské vysokoškolské postgraduální

Současný ročník studia: _____

Škola: _____

Studijní obor: _____

Délka absolvovaného tlumočnického výcviku (v semestrech): _____

Tlumočnická praxe (v letech): _____

Přibližný počet otlumočených dní za rok: _____

Překladatelská praxe (v letech): _____

3. Memory Span Test Brochure Template

ČÍSLO RESPONDENTA:

Datum:

PAMĚŤOVÝ TEST

Provádí: Jakub Renner

ČÍSLO RESPONDENTA:

ČÍSLO RESPONDENTA:

ANO NE

1

2

3

4

5

6

ANO NE

7

10

ANO NE

1

4

ANO NE

7

10

1 _____

3 _____

6 _____

10 _____

1 _____

3 _____

6 _____

10 _____

APPENDIX 2: Texts Used in the Experiment

Text Used in Phase 1 of the Primary Experiment

English Original

Ladies and Gentlemen

If you were to put into a room a great lover of the music of Bach, Johann Sebastian Bach, and who believes that the only real music is baroque, and with that person a fan of Richard Wagner, who feels that romantic music is the only music really worth listening to, and if you were to ask both of them to discuss the relative merits of their favourite composers and of different types of music generally I don't think you would be able to produce a frightfully interesting discussion. And the reason for that I believe is that they have no common ground they are ideologically divided. Now unfortunately I assume that something similar would happen if you were to try the same trick with a liberal economist and a social democrat and to ask them to discuss the merits of social policy in Europe. Because if you look at all of the key questions such as pension funds and the pension system generally the social security system the issue of the minimum wage you will find I believe systematically that they are ideologically divided. It may be that they would present their arguments in a way which would look logical rational reasoned but underlying those arguments you would always find a basic a-priori ideological stance being taken. If we take first of all the example of the pension system we know that there is an aging population in Europe and that the birth rate tends to be low. It can therefore be argued that our existing pensions system is untenable and needs to be changed. Now the liberal economist will say, in future there are going to be less working people paying the pensions of pensioners if we keep the current system. It can't carry on like that so we must change such that people can save for their own pensions in future. They will say that as people set aside money that money will go into a fund which will produce interest and when a given person goes into retirement they will have their pension paid not out of the contributions of those working now but out of that fund which they will have built up over a number of years. Now that sounds very logical, but I think

that like so much liberal economic theory it is not necessarily true and there is an underlying ideological choice. One could very well go for other options which would be those produced by the social democrat. The social democrat could say, let us just keep the current system but reform it. You can increase retirement age you can increase contributions into the current system and you can maintain the current system with the advantages or guarantees for the pensioners of social solidarity in the system and the maintenance thereby of the social security net. But again that is based on certain ideological assumptions that it is a good thing to have such a social security net that such guarantees should be provided to people. That was specifically on pensions but one could extend the argument more generally to the social security system in general. The liberal economist is going to say that unemployment benefits should not be too high and the conditions for granting them should be very strict that is to avoid in particular people sponging on the system. They will also argue that non wage labour costs must be low because otherwise the economy, business industry are not going to be competitive. Whereas the social democrat will turn this around and say well you've got to help people in need and therefore unemployment benefit should be reasonably high it should not be too difficult to achieve or to obtain your unemployment benefit if you become unemployed. If you make the rules too strict as they would argue the liberal economists would like to do it then you might penalize people who in a bonified (?) really are unemployed really are looking for a job really do need this social support. So I can acknowledge that there is some truth in the argument on both sides and which truth you go for really depends on your own ideological stance. And I think that one can even demonstrate how ideological this all is by looking at the arguments in different areas of social policy. If for example the liberal economist argues that unemployment benefits should be kept reasonably low one of the arguments they could and very often do put forward for that is that you must make work pay. There must be a sufficiently large differential between the money somebody's going to get for working and the money they are going to get for not working that is their unemployment benefit. And therefore unemployment benefit must be reasonably low otherwise people won't really be incited to go out actively to look for a job and take the trouble of working. Now that argument sounds perfectly

logical, but then it is exactly the same liberal economist who will say to you that a minimum wage is a bad thing and if there is to be a minimum wage, that should be at a low level. Because otherwise if there is a rigorously imposed minimum wage and if the minimum wage is too high, then business will not be competitive. But that same liberal economist has argued that there must be a sufficiently large differential between unemployment benefits and the minimum wage to incite people to work. And now for a different reason they are turning round and saying the minimum wage must be low when logically they must want it to be high in order to keep the differential to encourage people to go and work. So that shows that the arguments put forward in different cases on a case by case basis in different sectors of social policy may even be self-contradictory when coming from the same person. I have just used an example of an argument coming from a liberal economist which is self contradictory depending on what part of social policy one is addressing but it would be just as easy to do the same exercise in relation to a social democrat. Now in conclusion I think I could say that it is perfectly reasonable to assume that we are governed above all by politicians. Politicians are there inter-alia because they have convictions because they have an ideology. And therefore the way in which social policy develops should I believe depend on the ideological stance of given politicians; the electorate knows what that ideological stance is and elects politicians on that basis. To take the very simple example of the United Kingdom, you could choose on the one hand between the labour party which is going to be more social democrat in its approach or the conservative party which is going to be more liberal in economic terms in its approach. You know what the choice is you make the choice and then you get the government you want and as is often said you get the government you deserve. Now I think that that is absolutely appropriate. Some people sometimes argue that government ideology is a bad thing that we need more experts. We need experts' opinion. And if we really have all of the facts and a rational objective approach to major questions such as what should we do with the pension scheme then we would be better governed then it would be better organized more efficient. Whereas I personally believe that that is the wrong approach. I believe it is perfectly correct that we elect politicians who are there ultimately to take decisions. The

politicians will be advised by experts they will get information of course they're not idiots. But at the same time as I tried to demonstrate now the underlying ideology of any given politician or political party will ultimately determine the approach because you can always interpret the facts both ways you can always provide arguments in favour of a more liberal approach or a more social democratic approach. Perhaps the best solution is going to be found in a situation where one can somehow marry those two approaches the liberal approach and the social democratic approach. Where the politicians are forced into a compromise and where there is a kind of consensus politics being carried out. And if you look around Europe at the moment probably the best example of that would be in Germany. In Germany there is a so called grand coalition at the moment with on the one hand the Christian democratic union and Christian social union and on the other hand the Social democratic party. And Germany obviously is a country which requires a certain number of reforms and it is this current government the grand coalition which has to carry through a lot of those reforms. Now it's interesting to note there that the Christian democrat chancellor Mrs. Merkel has often been criticized in recent months for being too left-wing. And that is paradoxical one would expect her to defend a more liberal approach on social policy. But she is under pressure from public opinion not to have too harsh a policy and she is obviously under great pressure from her big coalition partner the Social democrats whom she needs. Therefore it is logical one could conclude she must make considerable concessions and be relatively social democrat in her approach. Whereas the vice-chancellor who has just resigned Mr. Müntefering is a social democrat who would prefer there to be more radical liberal reforms in order to get the social system in order in Germany. And you find there that you have as I say a conservative you could call the Christian democrats conservative wing and a social democratic wing in the government and because of the political circumstances you see a kind of curious crossover with each playing the mirror role of what you would expect from it. Now some people might criticize that and say that this looks rather like chaos and is not very well organized. But at the end of the day it may actually be the healthiest way of setting about politics in general and in particular the social reforms which Germany needs because it then means that the politicians can work together in a consensus

based way which is going to take into account the evidence the facts the objective underlying analysis coming both from a liberal ideological standpoint and a social democrat ideological standpoint and they can merge that into one policy rather than going completely one way or completely the other way. I think one could find an opposite example and in my humble opinion not a very constructive opposite example in the recent history of Slovakia. There we saw the very radical reforms particularly of the pensions systems of the government of Mr. Dzurynda. And now we find a social democrat government essentially led by Mr. Fico which is actually undermining and unravelling what has been achieved by Mr. Dzurynda. I'm not saying Mr. Dzurynda was right and Mr. Fico is wrong all I'm saying is that the result is that you have alternating ideologically and very strongly ideologically based policies which at the end of the day lead to chaos which lead to a situation where citizens don't know what's going on they don't know what is best for them sometimes even they have invested a lot of money in pension funds and then find that the very efficacy and the functioning of those pension funds is called into question. So as I say a more consensus based approach is perhaps desirable but is not always achievable. In Germany it is rather more a result I believe of political accident than political design that things have turned out like that. Thank you.

Czech Interpretations

E2

Dámy a pánové

Kdybyste byli kdyby vás dali do kdyby dali do jedné místnosti člověka který má rád Bacha a myslí si že jediná pravá hudba je baroka a osobu která je milovníkem Wagnera a že romantická hudba je jediná která je kterou by člověk měl poslouchat a

kdyby měli tito dva lidé diskutovat o tom zda která hudba je lepší nemyslím si že by že by to vyprodukovalo smysluplnou diskusi. A proč protože si myslím že nemají žádné společný společné základ diskuse. To samé by se stalo kdybyste provedli podobný experiment s liberálním ekonomem a sociálním demokratem a chtěli byste s nimi diskutovat výhody sociální politiky v Evropě protože podíváte-li se na klíčové pojmy jako je důchodový systém důchodové fondy a systém minimálního platu zjistili byste že jsou oba ideologicky rozdílní. Je možné že by prezentovali své argumenty způsobem který by vypadal velice logický racionální a vyargumentovaný ale v pozadí těchto argumentů byste našli základní apriorní ideologické názory. Vezmeme si například příklad penzijního systému. Víme že v Evropě stárne populace a a penze jsou nízké a můžeme tedy argumentovat že penze že současný penzijní systém je neudržitelný a že musí být změněn. A liberální ekonom řekne že v budoucnu budou méně méně pracujících lidí a tím pádem bude se méně vydělávat na penze. A systém proto musí být změněn tak aby lidé si mohli spořit na své penze v budoucnu. Lidé si budou odkládat stranou peníze ty půjdou do určitých fondů které budou produkovat úroky a v době kdy půjdou lidé do penze tak se jim bude vyplácet penze nikoli z lidí kteří budou pracovat v té době ale z fondu ze do kterého čerpali celou dobu. Je zdá se to velice logické ale stejně jako celá ekonomická teorie není to nutně pravdivé a v pozadí toho leží ideologické volby neboť mohou být ještě volby jiné které jsou produkovány sociálními které jsou zastávány sociálními demokraty. Neboť ti říkají nechme si stávající systém a budeme ho pouze reformovat můžeme zvýšit dobu kdy půjdou lidé do důchodu a můžeme ji můžeme udržet tento systém s výhodami které garantují důchodcům sociální solidaritu v systému a udržují jejich sociální bezpečnost v sociální síti. Ale i to je založeno na ideologických předpokladech. Že je dobré mít takovou sociální síť že takové záruky mají být dány. A my bychom tedy mohli tento argument rozvinout na sociální systém obecně. Liberální ekonom řekne že by neměly být podpory v nezaměstnanosti velké a a podmínky za kterých budou dávány by měly být velice velice přísné neboť lidé by poté mohli se stát pijavicemi systému. A mohli by rovněž argumentovat že že náklady na práci by měly být by měly být menší neboť jinak nebudou podniky konkurenceschopné. A sociální demokrat by to mohl převrátit a

mohl by říct musíte pomáhat lidem kteří to potřebují. Podpora v nezaměstnanosti by měla být vysoká a neměla by být složitá získat pokud se stanete nezaměstnanými pokud učiníte pravidla příliš přísná pokud by to bylo tak jak argumentují liberální ekonomové tak bychom dávali pak bychom trestali lidi kteří opravdu jsou v nouzi a potřebují sociální podporu. A mohu proto říci že existuje pravda v obou argumentech na obou stranách a pro jakou pravdu se rozhodnete tak to závisí na vaší ideologické pozici. Myslím si že můžeme demonstrovat jak je to všechno ideologické tím že nepodíváme na argumenty v různých oblastech sociální politiky. Pokud liberální ekonom argumentuje že by měly být podpory v nezaměstnanosti nízké pak jeden z argumentů který používá je že práce musí být zaplacená dostatečně neboť existuje rozdíl mezi penězi které má někdo brát které získá za práci a penězi které získá když nepracuje a podpora v nezaměstnanosti musí být tedy nízká neboť lidé musí být podněcováni aby šli ven a hledali práci. Tento argument se zdá logický ale je stejně je to stejné jako u liberálního ekonoma který vám řekne že minimální plat je velice špatná věc a pokud by měla být minimální mzda pak by měla být velice nízká neboť jinak pokud si je rigorózně daná minimální mzda a práce je velká pak nebude nebude dostatečná konkurence. Ale je potřeba aby existoval rozdíl mezi minimální mzdou a podporou v nezaměstnanosti. Když tento rozdíl by měl být velký aby se udržovala diference a lidé byli podporováni k tomu aby šli pracovat. To ukazuje že argumenty které které se užívají v různých sektorech sociální politiky mohou být dokonce i se samy popírat mohou být paradoxní. Právě jsem popsal příklad k argumentu který pochází od liberálního ekonoma který se sám popírá neboť jestli to závisí jakou část populace oslovujeme ale stejný příklad bychom mohli ukázat i u sociálních demokratů. Na závěr bych chtěl říct že si myslím že je velice rozumné předpokládáme-li že jsme ovládnuti politiky především. Neboť politici mají svá přesvědčení a mají určitou ideologii a proto způsob jakým se sociální politika rozvíjí si myslím by měla záviset na ideologických podstatách které jsou dány politiky. A my bychom měli vědět jaké tyto ideologické základy politiků jsou a na jejich základě bychom měli politiky volit. Nejlepší příklad je Velká Británie. Můžete můžete volit buď Labouristy což bude více sociálně demokratický přístup a nebo nebo liberální stranu konzervativců která bude mít liberálnější přístup. A vy si sami

můžete zvolit svou volbu a dostanete takovou vládu jakou si zasloužíte. Já si myslím že to je přesné. Někteří lidé občas argumentují že ideologie vlády je špatná věc že my potřebujeme více expertů experty potřebujeme více expertních názorů a pokud máme všechna fakta a racionální tak máme racionální objektivní přístup ke všem otázkám jako je například co dělat s penzijními schémata. Pak budeme pak bychom měli mít lepší vládu a měli by bychom mnohem účinněji a efektivněji organizováni. Já sám si myslím že to je špatný přístup neboť že je naprosto správně když volíme politiky aby oni nakonec činili rozhodnutí neboť politikové budou nejprve konzultovat své své poradce neboť oni nejsou hloupí. A to tímto chci právě demonstrovat že ideologie která podléhá každé politické straně bude vždy nakonec určovat přístup těchto politiků ale vy můžete vždy v rámci této ideologie dodávat argumenty které budou pro a proti ať už v sociálně demokratickém nebo ekonomicky liberálním přístupu. To se dobře ukazuje v situaci kdy můžete propojit oba dva zmíněné přístupy kdy politikové jsou jsou tlačeni do kompromisu a vzniká vzniká konsensuální politika. Podíváte-li se po Evropě ale i po světě pak nejlepším příkladem toho bude Německo. V Německu existuje velká koalice v současnosti kde je na jedné straně stojí křesťanská demokratická unie a křesťanská sociální unie a na druhé straně sociálně demokratická strana. A Německo je zjevně zemí která potřebuje jistý počet reforem a tato současná vláda tato velká koalice tyto reformy musí všechny uskutečnit. A je zajímavé poznamenat že křesťanští demokraté a jejich kancléřka paní Merkelová byla velice často kritizována v posledních měsících že je příliš levicová a to je paradoxní protože u ní bychom čekali že bude přistupovat mnohem více liberálním přístupem k politice. Ale ona je pod tlakem veřejné veřejné veřejnosti. A tento tlak způsobuje že se více podvoluje sociálním demokratům. Ona je tedy logické že musí vytvářet vytvářet kompromisy a musí být v přístupu sociálně demokratická. A ministr pan Munterfering který nedávno rezignoval je sociální demokrat ale sám by upřednostňoval kdyby se uskutečnilo mnoho liberálních reforem aby se vylepšilo sociální systém v Německu. A zde můžeme nalézt že zde máme konzervativní konzervativní křídlo a sociálně demokratické křídlo ve vládě. A v Německu můžeme pozorovat velice zvláštní překřížování těchto přístupů v otázkách rozhodování. Někteří kritikové by mohli říct že jde o chaos a že tato vláda není

organizována. Ale ale já si myslím že jednoho dne se ukáže že toto je způsob mnohem lepší způsob jak prosazovat reformy které Německo potřebuje neboť to znamená že politikové kteří pracují tak pracují způsobem že vytvářejí konsenzu a berou v úvahu jak evidenci jak to co je ze společnosti tak všechny požadavky a to jak ideologickou pozici sociálních demokratů tak ideologickou pozici konzervativců. A to je mnohem lepší než kdyby se vydali buď jednou a nebo druhou cestou. Já si ve svém skromném mé skromné mínění ohledně tohoto je že ilustrováno na Slovensku. Zde vidíme že byly byly pan Dzurynda zde vyřešil radikální reformy velice účinně a nyní zde máme sociálně demokratickou vládu kterou vede pan Fico která která podminuje která se snaží zpochybnit to co pan Dzurynda udělal. Já nechci říct že pan Fico má pravdu a pan Dzurynda ne ale chci ukázat že výsledkem je že zde máte ideologicky ideologicky založené přístupy které které se střídají a nechtějí spolu spolupracovat což vede k chaosu a lidé nevědí co se děje nevědí co je pro ně nejlepší a často investovali lidé spoustu peněz do penzijních fondů a nyní nyní se dozvídají že účinnost fungování těchto penzijních fondů je zpochybňována. A proto říkám že je mnohem žádanější přístup který je založen na kompromisech a na konsenzu. Ale a měly by to být ale nemělo by to být jako v Německu kde je to spíš politika náhod a ne politika dezajnu.

E3

Dámy a pánové

Kdybyste do jedné místnosti zavřeli příznivce Johanna Sebastiana Bacha který věří že jediná dobrá hudba je baroko a k němu dali příznivce Richarda Wagnera který věří že romantická hudba je jediná hudba která je opravdu dobrá a požádali byste je aby diskutovali o svých oblíbených skladatelech a jednotlivých druzích hudby obecně myslím že by z toho vznikla velice zajímavá diskuse. A důvodem proč je to tak je to že nemají nic společného oni jsou ideologicky naprosto rozdílní. Myslím že něco podobného by se stalo kdybyste stejnou fintu vyzkoušeli s liberálním ekonomistou a sociálním demokratem a požádali je aby diskutovali o sociální politice v Evropě protože když se podíváte na klíčové otázky jakožto penzijní fondy a penzijní systém obecně otázku minimálního platu a další zjistili byste že jsou ideologicky naprosto

odlišní. Možná by prezentovali své argumenty způsobem který by vypadal logicky logicky a racionálně ale pod těmito argumenty byste vždycky našli základy té či oné ideologie. Když se nejprve podíváme na příklad penzijního systému tak víme že v Evropě populace stárne a rodí se stále méně dětí. Proto lze položit otázku zda náš penzijní systém je udržitelný nebo zda je potřeba ho změnit. Liberální politik by řekl že v budoucnosti bude míň pracujících lidí platit na víc penzí důchodců a to nebude udržitelné. Takže musíme provést změnu aby si lidé mohli sami šetřit na své budoucí důchody. Takže lidé by si šetřili peníze a ty by šly do fondu kdy by k tomu přicházely úroky a až by ten daný člověk odešel do důchodu nedostával by důchod s příspěvků lidí pracujících v té době ale dostával by peníze vyplacené z fondu do kterého si přes dlouhá léta spořil. To zní sice logicky ale myslím si že nemusí být úplně pravda že by tato možnost fungovala. Další variantou kterou vymysleli sociální demokraté je zachovat současný systém ale změnit ho. Mohli bychom zvýšit věk odchodu do důchodu a zvýšit příspěvky do důchodového systému a mohli bychom zachovat současný systém s výhodami záruk důchodcům na základě sociální solidarity. Takže by byla zachována síť sociálních jistot. I toto je ideologický názor že je dobré mít takovou to sociální síť plnou jistot. Tento argument by šel rozšířit na sociální systém obecně. Liberální politik by řekl že příspěvky v nezaměstnanosti jsou příliš mnoho příliš vysoké takže by měly být zpřísněny podmínky na získání těchto příspěvků a také snížit jejich množství aby lidé nemohli tolik parazitovat na systému. Zatímco sociální demokrat by to otočil a řekl by že je potřeba pomáhat lidem v nouzi proto je nutné aby příspěvky v nezaměstnanosti byly dostatečně vysoké a aby bylo možné se k nim dostat. A aby bylo tedy možné získat příspěvky z nezaměstnanosti když ztratíte práci. Když by byly ty podmínky příliš přísné tak jak chtějí liberálové tak by byli velice znevýhodněni lidé kteří opravdu jsou nezaměstnaní a nebo ztratili práci a potřebují sociální pomoc. Takže musím říct že pravda je v argumentech obou stran. A pro kterou pravdu se rozhodnete záleží opravdu jen na vašich ideologických názorech. A myslím si že je možné demonstrovat jak ideologické toto je když se podíváme na argumenty různých oblastí sociální politiky. Například když liberální politici tvrdí že příspěvky v nezávislosti v nezaměstnanosti by měly být co nejnižší (.) tak je důležité aby byly dostatečně vysoké příspěvky platy aby tady byl velký rozdíl

mezi tím co si člověk může vydělat a tím co by dostal na podpoře aby vlastně lidé byli motivováni si práci najít a pracovat. Tento argument zní opravdu logicky ale je to přesně to samé co by vám řekl liberální politik který řekne že musí být něco jako minimální mzda která by měla být nízká protože jinak kdyby byla minimální mzda byla příliš velká byznys by nebyl konkurenceschopný. Ale jak říkali liberálové je potřeba aby byl velký rozdíl mezi minimální mzdou a příspěvkem v nezaměstnanosti aby lidé byli motivováni pracovat. Takže ti co říkají že minimální mzda musí být nízká vlastně protirečí tomu že musí být vysoká aby byla motivace lidí pracovat. Takže i názory na sociální politiku mohou být celkem kontroverzní přesto že pocházejí od stejné osoby. V závislosti tedy na konkrétní oblasti sociální politiky mohou být tyto názory kontroverzní. Na závěr bych chtěl říct že si myslím že je rozumné že nám vládnou politici. Politici mají své přesvědčení a mají svojí ideologii. A proto způsob jakým se rozvíjí sociální politika by měl záviset na ideologickém postavení těch jednotlivých politiků. Voliči znají ideologické zaměření politiků a při volbách se rozhodují právě podle tohoto. Jako příklad bych uvedl Británii kde je možné si vybrat mezi Labour party která má sociálně demokratický přístup a nebo stranu která je víc liberální ve svém přístupu. Víte jaká je volba a můžete si vybrat. Potom dostanete vládu jakou chcete a vládu jakou si zasloužíte. Myslím že to je naprosto v pořádku. Někteří lidé někdy argumentují tím že vládní ideologie je špatná věc. Tvrdí že potřebujeme více odborníků a názory odborníků. A když pak máme všechny všechna fakta a objektivní přístup k velkým zásadním otázkám například jak dále vést penzijní systém tak si myslím že by to potom bylo efektivnější. A já si myslím že naprosto správné že volíme politiky proto aby učinili rozhodnutí. Politici totiž mají odborníky kteří jim radí a od nichž dostávají informace ale zároveň jak se snažím ukázat není (.) tak samozřejmě ideologie jednotlivých politiků ovlivňuje jejich přístup protože každou věc lze vidět ze dvou stran. Liberální přístup i sociálně demokratický přístup mají svá jak pozitiva tak negativa. Možná nejlepším řešením by (.) byl situaci kdy by šly nějak spojit přístupy sociálně demokratických a liberálních politiků. V situaci kdy by tito politici byli donuceni vytvořit nějaký kompromis a když se podíváme po Evropě tak možná nejlepším případem by mohlo být Německo. Německo je velká koalice kde na jedné straně máme křesťansko demokratickou unii a

křesťansko sociální unii a na druhé straně sociální demokraty. A Německo je zemí která požaduje vyžaduje určitou reformu. A současná vláda musí provést reformy a je tedy zajímavé vidět že kancléřka Merkelová je často kritizována nebo byla kritizována v posledních měsících že je příliš levicově orientovaná. Přestože by se očekávalo že bude spíš zastávat liberální přístup politiky. Ale ona je pod tlakem veřejného mínění (.) a také je pod tlakem svého sociální demokracie což je její partner. Takže ona musí dělat kompromisy a být sociální demokratkou ve svém zaměření. Munterfering který odstoupil by určitě prosazoval daleko radikálněji liberální reformy v sociálním systému. A vidíte že je tady tedy konzervativní křídlo a křídlo sociálních demokratů v německé vládě a díky politickým podmínkám je vidět jasné křížení těchto dvou politik. Co se týče sledování zájmu. Někteří říkají že to vypadá jako chaos a není to moc dobře zorganizované. Ale to je vlastně nejzdravější způsob jak vést politiku a sociální reformu které německo potřebuje. Protože když jsou politici schopní spolupracovat (.) jenž pochází z různých stran (.) a mísí se tedy názory sociálních demokratů a liberálů z nichž potom vychází jednotná politika je to lepší když se jde jedním nebo druhým směrem. Bylo by možné najít i opačný příklad který není však velice konstruktivní a tím je Slovensko. Na Slovensku byly provedeny radikální reformy penzijního systému panem Dzuryndou a teď máme sociálně demokratickou vládu na Slovensku kterou vede pan Fico a tato vláda podkopává to co bylo dosaženo Dzuryndovou vládou. Neříkám že pan Dzurynda jednal správně a pan Fiko se mýlí ale výsledek je takový že jednotlivé politiky byly silně ideologicky zaměřené jedním a druhým směrem a vedly k situaci kdy občané nevědí co se děje a co je pro ně nejlepší. Někdy dokonce investovali hodně peněz do penzijních fondů aby potom zjistili že jejich efektivita a funkce lze zpochybnit. Takže přístup založený na konsenzu a na kompromisu je asi nejlepší. A to co se děje v Německu je asi něco jako politická chyba ale přesto je to dobré. Děkuji.

E4

Dámy a pánové

Kdybyste byli tam dali do pokoje někoho kdo miluje Bacha a druhou osobu která si myslí že Richard Wagner a romantická hudba je ta nejkrásnější hudba na světě a

kdybyste se těchto dvou lidí zeptali aby diskutovali o různých druzích hudby a o tom co pro ně hudba znamená tak by asi zřejmě nevznikla nijak bohatá diskuse a důvodem je že nemají žádný základ jsou ideologicky rozděleni. A myslím si že něco stejného by se stalo kdybyste dali dohromady liberálního demokrata a socialistu a měli diskutovat o sociální politice v Evropě. Když se podíváte na klíčové otázky jako penzijní fondy penzijní systém obecně sociální systém a minimální mzdy tak byste zjistili že systematicky jsou ideologicky odděleni. Je možné že by prezentovali své argumenty tak že budou vypadat logicky racionálně ale pod vrstvou těchto argumentů tak bude jejich ideologický postoj. Vezměme si nejdřív příklad penzijního systému. Víme že vzrůstá stárne populace a je nižší porodnost a a musíme změnit sociální systém. Liberální ekonom řekne že v budoucnosti bude méně lidí kteří budou moci platit na důchodce. To nejde a proto musíme změnit systém lidé si musí začít platit na své vlastní penze v budoucnosti. Musí si strádat peníze a tyto peníze půjdou do fondu a když potom budeme v důchodu tak se nám peníze vrátí. Vráti se nám z tohoto fondu který jsme po řadu let strádali. To zní velice logicky ale já si myslím že jako většina liberálně ekonomických teorií nemusí to být zcela pravda a je to ideologicky ovlivněné. Můžeme tedy se podívat nyní na pohled sociálního demokrata. Ten řekne nechejme si současný systém a reformujme ho. Můžeme zvýšit odchod do důchodu a můžeme zvýšit také poplatky které lidi platí do současného systému. A výhodou je že lidé mají garanci v tomto systému a také funguje solidarita mezi jednotlivými lidmi. Zase je to postaveno na ideologických předpokladech že je dobré mít síť sociologi sociálních zabezpečení. Čili to je o penzích. Ale můžeme to rozšířit o celou sociální politiku. Liberální demokrat řekne že poplatky pro lidi kteří nemají práci by měly být nízké a měly by být také velice přísné aby lidé nemohli vydělávat na tomto systému. Také budou argumentovat tím že (.) A na druhé straně sociální demokraté to otočí a řeknou musíme pomáhat lidem kteří jsou v nouzi a nemělo by být příliš složité získat poplatky v nezaměstnanosti pokud by to bylo příliš přísné jak by to chtěli udělat liberální ekonomové tak bychom mohli postihovat lidi kteří skutečně jsou nezaměstnaní se skutečně snaží získat práci a nemohou. Čili mohu říct že pravdu z části mají obě strany ale jakou si vybereme pravdu záleží na tom jaký je náš ideologický postoj. A můžeme to také argumentovat na oblastech sociální politiky.

Když například liberální ekonom říká že peníze pro nezaměstnané mají být co nejnižší tak argumenty pro to jsou většinou že musíme zajistit aby se nám vyplatilo pracovat. A peníze které dostanou za to když nepracují musí být nižší jinak by lidé neměli důvod se aktivně snažit získat zaměstnání. Tento argument je velice logický ale je to přesně stejný liberální ekonom který vám řekne že minimální mzda není dobrá a když má být minimální mzda tak by to mělo být na velmi nízké úrovni. Jinak když minimální mzda je příliš vysoká tak to zabrání soutěživosti v ekonomice. Čili a je trošku nelogické. Na jedné straně máme mít nízké má být složité získávat benefity v nezaměstnanosti a na druhé straně minimální mzda má být co nejnižší ale to by potom lidi nemotivovalo získávat aktivně práci. Čili se to samo vylučuje i když o tomto problému mluví ta stejná osoba. Toto byl argument který pocházel od liberálního ekonoma a skutečně si skutečně je kontradiktivní ale stejně bysme to mohli udělat se stranou sociálních demokratů. Čili na závěr bych rád řekl že jsme vedeni politiky a politikové mají různá přesvědčení založená na různých ideologiích a způsob jak se rozvíjí sociální politika závisí na ideologických postojů politiků a my jako volitelé víme jaký je jejich postoj a potom volíme podle toho. Například ve Velké Británii si můžeme vybrat mezi labouristickou stranou nebo konzervativní stranou Labouristi jsou více sociální a konzervativci jsou více liberální víme jaký je výběr máme tedy výběr a potom tedy jdeme k volbám a zvolíme si politiky které kteří nám více odpovídají. Někteří lidé někdy argumentují že ideologie ve vládě není dobrá potřebujeme experty expertní názory racionální názory a důležité otázky jako sociální systém tak by to bylo lepší kdyby vláda byla řízená odborníky. Ale já osobně si myslím že to je špatný postoj. Je to perfektní když si můžeme vybrat politiky kteří nám předkládají svoje ideologie. A tito politici potom samozřejmě si zvolí své poradce a odborníky které jim radí v těchto otázkách. Ale rád bych tedy řekl že vždycky to bude ideologie která stojí za tím jaké která ze stran udělají rozhodnutí jestli tedy liberálně demokratické a nebo sociální. Možná nejlepší řešení se najde v situacích kdy můžeme propojit oba tyto systémy a přístupy kdy politici musí řešit kompromisy a máme určitý konsenzus v politice. A v Evropě v současnosti nejlepším příkladem je Německo. V Německu máme širokou koalici na jedné straně křesťanští demokraté a na druhé straně máme sociálně demokratickou stranu. A Německo je

zemí která potřebuje reformy a je to právě současná vláda která musí reformy prosadit a je zajímavé si všimnout že křesťansko demokratická kancléřka Merkelová často byla kritizovaná za to že je příliš levicová a to je paradoxní člověk by si myslel že bude spíše respektovat liberální postoj. Ale protože je pod tlakem kolegů a také lidí aby nebyla příliš tvrdá a tlak sociální demokratů je velký a z toho vyplývá že musí být rozvážná a částečně se musí chovat sociálně demokraticky. Pan Munterfery který právě odstoupil by dal přednost radikálnější reformám aby prosadil reformy v sociálním systému. A zjistíme že máme konzervativní a sociální křídlo ve vládě a kvůli těmto politickým kvůli této politické situaci vidíme jak se politiky zrcadlí. Někteří lidé by mohli říct to způsobí obrovský chaos ale nakonec je to možná ta ten nejzdravější způsob jak řešit politické situace a sociální reformy v tomto případě německé. Politici pracují formou konsenzu a to vytvoří objektivní analýzu která vychází z obou stran. Jak sociálně demokratické tak křesťansko demokratické nebo liberální mohou to propojit a vytvořit společnou politiku. Jiný příklad naprosto opačný příklad je například na Slovensku. Na Slovensku tam jsme viděli že radikální reformy penzijních systémů pana Dzuryndy a nyní máme sociálního demokrata pana Fici který zcela popírá to co Dzurynda vytvořil. Neříkám kdo měl pravdu ale říkám že výsledek je že se mění ideologické vlády a jejich politiky a to může znamenat že to vede k chaosu situaci kdy lidé neví co se děje neví co je pro ně nejlepší a někdy dokonce investovali do penzijních fondů a zjistí že nakonec tento systém vůbec nefunguje a tento systém je zpochybňován. Čili možná způsob založený na kompromisu konsenzu je lepší ale v Německu se to spíše stalo jako nehoda. Děkuji vám.

E5

Dámy a pánové

Pokud byste byli v jednom pokoji s milovníkem muziky Bacha který věří v to že jediná dobrá muzika je barokní a fanouška Wagnera který si myslí že Wagnerova muzika romantická je jediná která stojí za to poslouchat a ti by měli diskutovat o tom která z těchto je lepší a která tak není pravděpodobné že byste dostali do z nich dobrou diskuzi. Protože nemají společnou půdu. Něco podobného by se stalo

kdybyste měli vyzkoušet něco podobného s liberálním ekonomem a sociálně demokratickým ekonomem a ti by měli diskutovat o sociální politice v Evropě. Všechny klíčové otázky jako například penzijní fondy a penzijní systém systém sociálního zabezpečení minimální mzda a tak dál. Zjistíte že jsou ideologicky rozdělení. Možná že by své argumenty prezentovali způsobem který by vypadal logický racionál racionálně ale ale vždycky byste zjistili že zastávají základní základní postoj ideologický. Víme že v Evropě stárne populace a že porodnost je nízká. Náš penzijní systém je neudržitelný a musí být změněn. Liberální ekonom řekne v budoucnosti bude méně pracovních pracujících lidí kteří budou platit za penze takže musíme systém změnit aby lidé mohli šetřit na své vlastní penze. Řeknou že peníze které takto budou šetřit půjdou do fondů které budou generovat úrok a když půjdou do penze budou dostávat peníze ne z příspěvků ale z fondu do kterého přes léta přispívali. To zní logicky ale ale přesto že mám rád tuto liberální tento přístup nemusí být správný. Sociální demokraté mohou mít taky dobrý koncept. Sociální demokraté můžou říct ponecháme systém tak jak je ale budeme ho reformovat. Zvedneme příspěvky do stávajícího systému. Můžeme udržovat tento systém s pomocí garancí a garantovat tak tento systém sociální sítě. Ale to je založené na ideologickém předpokladu a to to znamená že by měla existovat určitá sociální síť. To se teď týkalo penzí ale tento argument můžeme rozšířit obecně na sociální systém. Liberální ekonom řekne že příspěvky v nezaměstnanosti by neměly být příliš vysoké a podmínky pro získání by měly být přísné aby se zabránilo parazitování na tomto systému. Také by řekli že platy musí být nízké jinak nebudou podniky konkurenceschopné. Na druhé straně sociální demokrat řekne že se musí pomáhat lidem v nouzi takže by tento příspěvek měl být vysoký a nemělo by být obtížné ho získat. Když totiž budou podmínky příliš přísné jak navrhuji liberální ekonomové mohli byste omezovat lidi kteří tyto tuto podporu opravdu potřebují opravdu si hledají práci a nemohou ji najít. Takže uznávám že jsou je pravda v obou argumentech. A to na pro který se rozhodnete záleží na vašem vlastním ideologickém postoji. Chtěl bych demonstrovat jak ideologické to opravdu je podíval bych se na argumenty v různých oblastech sociální politiky. Liberální ekonom například říká že příspěvky v nezaměstnanosti by měly být nízké jedním z argumentů který uvádějí je že by měl

být dostatečně velký rozdíl mezi tím co vyděláte a co dostanete na dávkách. A tedy příspěvek v nezaměstnanosti by měl být odpovídajícím způsobem nízký aby lidi podněcoval k tomu aby si hledali práci. Tento argument je logický ale ten samý liberální ekonom vám taky řekne že minimální plat je nutné udržovat na nízké úrovni. Protože jinak pokud by byl pevně stanovený pevně stanovená minimální mzda která by byla moc vysoká došlo by k problémům. A ten samý ekonom vám už řekl že musí být dostatečný rozdíl mezi minimálním platem a příspěvkem v nezaměstnanosti aby se podnítila touha lidí hledat zaměstnání a teď vám říká že minimální mzda musí být nízká přičemž logicky by měla být minimální mzda vyšší aby podněcovala lidi aby si hledali práci. Takže vidíme že tyto příklady uváděné v různých případech týkajících se sociální politiky si můžou odporovat. Teď jsem právě použil příklad argumentu který by vám uvedl liberální ekonom který si tímto odporuje. Ale bylo by to stejně jednoduché kdybych vám to ukázal na příkladu sociálně demokratického ekonoma. Na závěr bych se dá říct že nám vládou především politici. Politici jsou u moci proto že mají přesvědčení mají určitou ideologii a tedy způsob jakým se vyvíjí sociální politika záleží na ideologii zvolené vlády. Voliči ví jaký postoj tyto politici mají a na základě toho je volí. Například ve Velké Británii můžete volit mezi Labouristy kteří jsou spíše sociálně demokratičtí a nebo konzervativce kteří jsou spíše liberální. Víte co máte na výběr vyberete si a pak dostane jak se říká vládu kterou si zasloužíte. A to je úplně správné. Lidé často říkají že vládní ideologie je špatná že potřebujeme více expertů potřebujeme názory expertů. Potřebujeme znát fakta potřebujeme aby byla racionální objektivní a potřebujeme například v otázce penzijního systému. Aby tyto systémy mohly být lépe organizovány. To je ale podle mě špatný přístup. Podle mého jsou to politici kteří by měli rozhodovat experti by jim samozřejmě radili ale současně ta ideologie kterou na které staví bude vždy rozhodovat a o tom jakým způsobem jakým směrem se jejich politika bude ubírat. Protože vždycky můžete najít argumenty které podpoří jeden nebo druhý přístup. Pravděpodobně nejlepší řešení můžeme najít v situaci kdy se tyto dva přístupy smísí. Kdy politici jsou donuceni ke kompromisu a může dojít k určitému politickému konsenzu. Pokud se podíváte po Evropě pravděpodobně nejlepším příkladem je Německo. V Německu je takzvaná velká

koalice na jedné straně křesťanskodemokratická a křesťanskodemokratická unie a na druhé straně sociálně demokratická strana. A Německo je určitě zemí která potřebuje spoustu reforem a tato velká vládní koalice která by měla tyto reformy provést je taky nutná. Paní Merkelová křesťansko demokratická kancléřka byla často kritizována za to že je příliš levicová. A myslím že to je celkem paradoxní protože by se dalo čekat že bude zastávat spíše liberální postoje. Ale ona je pod tlakem veřejného mínění aby její politika nebyla příliš přísná a je taky pod tlakem svého svých koaličních partnerů které potřebuje a je tedy logické že musí dělat kompromisy a být sociálně demokratická ve svém přístupu. Pan Vulturfering bývalý vicekancléř který právě rezignoval by dával přednost více liberálním reformám které by přinesly pořádek do Německa. A zjistíte že je zde jisté konzervativní a sociálně demokratické křídlo ve vládě a kvůli okolnostem které jsou ve vládě můžete zažít jisté paradoxní situace. Může to vypadat jako chaos ale nakonec se to může ukázat jako nejlepší řešení nutných reforem. To tedy znamená protože to ukazuje že politici můžou dojít k určitému kompromisu který vyplývá z obojích hledisek jak liberálního tak sociální sociálně demokratického. A může tedy dojít ke kompromisu (.) Podle mého názoru můžeme najít protichůdný příklad na Slovensku. Pan premiér Dzurynda tam provedl nepopulární reformy a teď byl nahrazen premiérem Ficem který teď odvrhne vše všechny reformy které pan Fico provedl. Neříkám že jeden nebo druhý mají pravdu ale je tady ten problém náhlé a úplné změny postoje která může vést ke chaosu občané často můžou zjistit že investovali spousty peněz do různých fondů a že náhle je tento systém kritizován. Ten systém v Německu je spíše je ovšem spíše výsledkem náhody než než záměru.

E6

Dámy a pánové

Kdybyste byli dáni do místnosti s milovníkem Bacha a s někým a s někým kdo by věřil že jediná správná hudba je rock a s někým a s někým dalším kdo má rád Wagnera a pokud byste se obou zeptali aby vyjádřili co se jim na nich líbí a co se jim všeobecně líbí na tomto stylu hudby myslím že by to nevedlo k nějaké hluboké zajímavé diskusi. Důvodem je že nemají žádný společný základ protože jsou

ideologicky rozdělení. Bohužel něco podobného by se stalo kdybyste podobný trik aplikovali na liberálního ekonoma a sociálního demokrata a požádali jste je aby vysvětlili klady sociální politiky v Evropě. Pokud byste se podívali na všechny klíčové otázky jako penzijní systém penzijní fondy sociální bezpečnost a otázka minimální mzdy myslím že byste zjistili že jsou ideologicky rozdělení. Možná je to proto že by své argumenty prezentovali způsobem který by vypadaly logicky ale podle pod tím by byly argumenty které jsou prostě ideologické vycházejí z ideologického základu. Pokud bychom vzali příklad penzijního systému víme že populace v Evropě stárne a že se rodí málo dětí. Proto naše existující penzijní systémy potřebují změnu. Liberální ekonom by řekl že v budoucnosti bude méně aktivních lidí a a více penzistů pokud udržíme současný systém. Takže musíme změnit takže musíme donutit lidi aby si spořili na budoucí penze. Takže lidé by si měli dát peníze stranou které půjdou potom do fondu dostanou za ně nějaký úrok a až ta osoba zestárne a půjde do důchodu potom z těch peněz může žít ale z tohoto fondu mohou potom žít celá léta. To zní velmi logicky ale myslím že stejně jako ekonomická liberální teorie to není celé pravda a je tam ideologický výběr. Úplně jiný základ mají sociální demokraté. Sociální demokrat by řekl prostě bychom mohli zvýšit věk odchodu do důchodu mohli bychom zvýšit příspěvky do současného systému. Můžeme udržet současný systém s výhodou toho že současní penzisté by měli zaručené určité záruky a sociální bezpečnost. Ale zase i toto je založeno na určitém ideologickém předpokladu a a je to vychází to z toho že tyto záruky by měly být poskytnuty. Můžeme rozšířit tento argument na celkový celkově na penzijní systém. Liberál by řekli že dávky v nezaměstnanosti by neměly být příliš vysoké a že podmínky zaměstnání by měly být přímo stanoveny by lidé nemohli zneužívat systém. Také tvrdí že náklady na pracovní práci by měly být nízké protože jinak podniky nebudou konkurenceschopné. Zatímco sociální demokraté tvrdí něco jiného. My potřebujeme podporovat lidi kteří to potřebují a proto dávky v nezaměstnanosti by měly být rozumně vysoké abychom je potřebovali abyste dostávali tyto dávky. A takže by nesouhlasili s liberály. A potom by mohli penalizovat lidi kteří kteří zneužívají tyto dávky. Takže můžu závěrem říct že v obou argumentech je něco pravdy. A čemu budete věřit nakonec závisí na vašich osobních postojích a myslím že můžeme i

ukázat jak ta ideologické jak ty ideologické postoje fungují v těchto politikách. Například když liberál tvrdí že dávky v nezaměstnanosti by měly být rozumně nízko jedním argumentem je že musíte udělat rozdíl mezi penězi které dostanete za to že pracujete a mezi penězi které dostanete jako dávku v nezaměstnanosti. A proto dávky z nezaměstnanosti by měly být rozumně nízko. A aby se lidem vyplatilo jít do zaměstnání a aktivně pracovat. Tento argument zní velmi logicky. A ten samý liberální ekonom vám řekne že minimální mzda i minimální mzda by měla být rozumně nízko protože pokud je rigorózně stanovena minimální mzda a je příliš vysoká potom zase firmy nebudou konkurenceschopné. A ten samý liberální ekonom by mohl tvrdit že by měl být rozumný rozdíl mezi dávkami v nezaměstnanosti a minimální mzdou. A minimální mzda by měla být nízká ale zároveň by měla být vysoká. A měla by být dostatečně nízká aby podpořila lidi v tom hledat si zaměstnání. Takže můžeme shrnout že argumenty které různí odborníci zastánci postojů používají mohou být si mohou vzájemně odporovat když je tvrdí stejný člověk. Právě jsem použil argument od liberálního ekonoma který si vzájemně odporoval. A týká se sociální politiky. Ale bylo by snadné udělat stejný pokus na sociálním demokratovi. Závěrem myslím že bych mohl říct že je rozumné tvrdit že nás řídí politici. Politici mají přesvědčení a ideje a proto způsob jakým se vyvíjí sociální politika by měl záviset na ideologických postojích daných politiků. Voliči vědí jaké jsou ideologické postoje a volí politiky na právě na tomto základě. Abych vám uvedl příklad z Velké Británie mohli byste zvolit Labour party která by mohla mít sociálně demokratický přístup a nebo konzervativní stranu která má liberální postoj. Víte jaký máte výběr zvolíte si a potom získáte vládu kterou si zasloužíte. Myslím že je to naprosto správně. Někteří lidé někdy tvrdí že vládní ideologie je špatná věc. Potřebujeme více odborníků. Potřebujeme odborný názor. A všechna rozhodnutí by měla být dělána na základě rozumného přístupu a například co bychom měli dělat s penězi. Potom kdybychom měli tyto názory odborníků lépe by se nám lépe byla by lepší vláda. Já si osobně myslím že je naprosto správně že volíme politiky kteří potom dělají rozhodnutí. Samozřejmě politikům budou radit experti ale zároveň jak se snažím teďka ukázat ideologie která je za tím na kterou brání každý politici je také důležité protože vždycky můžete poskytovat argumenty které jsou víc sociální nebo

víc liberální. Možná nejlepším řešením by je když se nacházíte v situaci kdy chcete navzájem skombinovat tyto dva postoje liberální i demokratický. Kdy politici jsou nuceni k tomuto kompromisu. A kdy musejí dojít k určitému konsenzu který potom musí uzavřít. Pokud se podíváte po Evropě teďka tak nejlepší příklad by byl Německu. Německo v Německu je velká koalice kde máte na jedné straně křesťanské demokraty a na druhé straně sociální demokracii. A Německo je určitě země která potřebuje určité reformy a tato současná vláda velká koalice musí provést tyto reformy. Je zajímavé poznamenat že že křesťanští demokraté a jejíž kancléřkou je paní Merkelová jsou kritizováni za to že jsou příliš levicoví což je paradox očekávali bychom od ní spíš liberálnější postoj k sociální politice. Ale ona je pod tlakem veřejného mínění aby neměla příliš přísnou politiku a samozřejmě je pod velkým tlakem sociálních demokratů které jako koaličního partnera potřebuje. Takže musí dojít k určitému konsenzu a musí ve svém postoji uplatňovat sociálně demokratické principy. Zatímco pan Munterbery který právě odstoupil je sociální demokrat který by raději viděl radikálnější reformy aby sociální systém byl v pořádku v Německu. A zjistíte že máte sociálně křesťanské demokraty a sociální demokratiky a kvůli sociálním a to znamená že oni navzájem musí kombinovat své postoje. A můžou rozhodovat tak jak to od nich neočekáváte. Někdo to může kritizovat. Ale vlastně to je asi nejzdravější způsob jak jak politici a speciálně sociální reformy které Německo potřebuje znamená že politici musejí uzavřít konsenzus který musí zvážit všechna fakta všechny cíle všechny analýzy a musí skombinovat liberální přístup a sociálně demokratický přístup. A musí to skombinovat do jedné politiky. A nemůže to jít pouze liberálním nebo sociálně demokratickým směrem. A podle mého skromného názoru je docela dobrým příkladem Slovensko kde vidíme velmi radikální reformy hlavně v penzijním systému pana Dzurindy a teďka tam máme sociální demokraty které vedl pan Fico která vlastně podkopává co dosáhl pan Dzurindy. Neříkám že pan Dzurinda je má pravdu zatímco ten druhý ne. Říkám že výsledkem je že máte střídavé silně ideologické politiky které vedou ke chaosu. Které vedou k tomu že občané nevědí co se děje nevědí co je pro ně dobré někdy docela investují hodně peněz do penzijních fondů a potom zjistí jak vlastně že tyto fondy fungují pochybně.

Možná že ten systém kde se postupy kombinují je žádoucí ale někdy ne také vždycky.
Děkuji.

E7

Dámy a pánové

Kdybyste měli dát do jednoho pokoje milovníka hudby Johanna Sebastiana Bacha který věří že jediná opravdu dobrá hudba je barokní hudba a s tímto člověkem jste tam dali zároveň ctitele Wagnera který má pocit že romantická hudba je ta jediná pravá a potom byste tyto dva lidi požádali aby se bavili o tom jaké přínosy má hudba toho kterého skladatele pak asi nemyslím že by z toho vznikla nějaká extrémně zajímavá diskuse A důvodem podle mě je že nemají žádné společné téma že jsou ideologicky rozdělení. Myslím si že něco podobného by se stalo kdybyste do stejné situace dostali liberálního ekonoma a sociálního demokrata. A požádali byste je aby diskutovali o výhodách sociální politiky v Evropě. Protože když se podíváte na všechny klíčové otázky jako jsou penzijní fondy a všeobecně důchodové systémy třeba problematika minimální mzdy potom byste přišli na to že tito dva lidé jsou ideologicky rozdělení. Mohlo by se stát že by své argumenty prezentovali tak že by to vypadalo logicky racionálně s dobrými důvody ale pod všemi těmito argumenty byste vždycky nakonec zjistili že jsou že mají prostě už svojí nějakou pozici kterou nemění. Vezměme si příklad penzijního systému. Víme že v Evropě stárne populace a že je malá porodnost. Proto bychom mohli říct že existující důchodový systém je neudržitelný a musí se změnit. Liberální ekonom by řekl že v budoucnosti bude méně pracujících lidí kteří budou vlastně platit mzdy budoucích důchodců. Takhle to nemůže pokračovat. Proto musíme tento systém změnit tak aby si lidé mohli spořit na své vlastní peníze do budoucna. Tento člověk také řekne že když si lidé budou ukládat peníze potom tyto peníze půjdou do fondu kterej bude jim zase dávat nějaký úrok a potom až tato osoba půjde do důchodu tak jejich peníze půjde ne z daní ale z jejich vlastních příspěvků z těch úspor které si nastřádali za několik let. To zní velmi

logicky. Ale myslím si že jako spousta dalších liberálně ekonomických teorií to není nutně pravda. A je tento pohled založen na určité ideologické základně. Když se podíváme na sociálního demokrata tak by pravděpodobně řekl že si musíme zachovat současný systém ale reformovat ho. Musíme můžeme třeba zvýšit věk odchodu do důchodu můžeme zvýšit odvody do systému. A potom si můžeme zachovat současný systém který má tu výhodu že zaručuje důchodcům sociální solidaritu v systému a sociální síť. Tento postoj je také založen na názoru že je dobré mít takovéto sociální záruky. Mluvili jsme tady o důchodech ale mohli bychom toto téma rozšířit na celkově systém sociálního zabezpečení. Liberální ekonom zase řekne že podpora v nezaměstnanosti by nebyla být příliš veliká a měla by být velmi přísná pravidla pro jejich čerpání aby neexistovali žádní černí pasažéři v systému. Bude také tvrdit že další náklady na pracovní sílu musí být nízké protože ekonomii celková ekonomika a firmy nebudou konkurenceschopné. Naopak sociální demokrat bude říkat naprostý opak. Bude říkat že musíme pomáhat potřebným a proto podpora v nezaměstnanosti musí být rozuměně vysoká neměla by být příliš těžce dostupná. Musíte mít možnost tuto podporu dostat. Pokud jsou pravidla příliš přísná jako by to chtěli udělat liberální ekonomové potom by lidé kteří skutečně nemají práci a opravdu hledají tuto práci a potřebují tuto podporu potom by mohli být znevýhodněni. Musím uznat že na obou stranách je určitá část pravdy. A záleží na vašem ideologickém založení který si vyberete. Myslím si že se na tom dá ukázat ta ideologická zbarvení když se podíváme základní argumenty v oblasti sociální politiky. Když třeba liberální ekonom řekne že podpora v nezaměstnanosti by měla být nízká jedním z argumentů který velmi často uvádějí je že musí se práce vyplatit. Musí být diferenciál mezi tím kolik peněz dostane někdo za práci a mezi penězi které dostane za to že nepracuje. Tady na podpoře v nezaměstnanosti. Proto tady musí být podpora v nezaměstnanosti nízká protože jinak by lidé neměli žádný motiv žádnou motivaci pracovat. Tento argument zní naprosto logicky. Ale je to ten samý liberální ekonom který vám potom řekne že minimální mzda potom minimální mzda by měla být na nízké úrovni protože pokud by byla minimální mzda příliš vysoká potom nebudou firmy konkurenceschopné. Na druhou stranu ale stejný liberální ekonom vám předtím řekl že musí být dostatečný rozdíl mezi podporou v nezaměstnanosti a minimální mzdou tak aby lidé měli nějaké

pobídky k tomu aby pracovali. Ale teď vám zase říká že minimální mzda musí být nízká ale přitom logicky by měli chtít aby byla vysoká aby se ten rozdíl mez podporou a mzdou vyplatil. To tedy ukazuje že argumenty uváděné v různých případech a v různých oblastech politiky mohou zároveň protirečit i když je uvádí jedna a ta samá osoba. Právě jsem použil příklad argumentu od liberálního ekonomy který se zároveň protirečí sám sobě když jde o různá témata ale velmi jednoduché uvést třeba příklad toho sociálního demokrata. Závěrem bych chtěl říci že je naprosto rozumné předpokládat že nám především vládnou politici. A politici mají nějakou ideologii nějaké své přesvědčení a proto způsob jakým je řízena sociální politika závisí na ideologických ideologickém založení jednotlivých politiků. Voliči vědí jakou mají politici ideologii a na základě této ideologie je volí. Vezměme si příklad Spojeného království. Tam si můžete vybrat buď Labour party která více sociálně demokraticky orientovaná nebo konzervativní stranu která je spíše liberální v tom hospodářském slova smyslu. Víte jaký máte výběr vyberete si a potom máte takovou vládu jakou chcete a jak se často říká dostanete takovou vládu jakou si zasloužíte. Já si myslím že to je naprosto správně. Někteří lidé někdy říkají že vládní ideologie je špatná. Že potřebujeme více odborníků a jejich názorů. A pokud máme skutečně všechna fakta a máme k nim racionální a objektivní přístup k problémům jako třeba co máme udělat s důchodovým systémem potom by naše vláda lépe fungovala byla by lépe byla by efektivnější. Já si ale osobně myslím že to je špatný přístup. Věřím že je naprosto správné abychom volili politiky kteří mají se potom nějak rozhodnout. Těmto politikům budou radit odborníci samozřejmě od nich budou získávat informace. Ale zároveň jak jsem se teď snažil ukázat ta ideologie ta ideologické založení těch politiků a stran potom nakonec stejně tu to rozhodnutí ovlivní protože vždycky si fakta můžete interpretovat dvěma způsoby můžete vždycky mít argumenty jak pro liberální přístup tak pro sociálně demokratický přístup. Možná nejlepším řešením by byla například by bylo sloučit tyto dva způsoby ten sociálně demokratický a liberální. Byla by to situace kde politici jsou nuceni ke kompromisu. A potom by vznikla nějaká kompromisní politika. A když se podíváte po Evropě zrovna v dnešní době asi nejlepším příkladem takovéto politiky by bylo Německo. V Německu je takzvaná velká koalice kde máme na jedné straně křesťanské demokraty a křesťanské

sociální demokraty a na druhé straně sociálně demokratickou stranu. Německo je samozřejmě zemí která potřebuje určité reformy a současná vláda tato velká koalice musí tyto reformy provést. Je zajímavé že křesťansko demokratická kancléřka paní Merkelová je často poslední dobou kritizována za to že je příliš levicová to je v podstatě absurdní protože člověk by očekával že bude zastávat spíše liberální stanoviska v oblasti sociální politiky. Ale ona je pod tlakem. Pod tlakem veřejného mínění aby neměla příliš přísnou politiku a je také samozřejmě pod tlakem svých koaličních partnerů sociálních demokratů které potřebuje. Takže je samozřejmě že musí dělat ústupky a musí relativně sociálně demokratická. Na druhou stranu vicekancléř který právě rezignoval Muntefering je sociální demokrat který by chtěl spíše více liberální reformy tak aby se sociální systém v Německu dal do pořádku. A zjistíte že na jedné straně je konzervativní křesťansko demokratické křídlo a sociálně demokratické křídlo v této vládě. A díky těmto politickým podmínkám potom vidíte takové určité přehození rolí. Každá tato strana hraje opačnou roli než bychom čekali. Někdo někteří lidé toto kritizují že je to chaotický systém. Ale nakonec by to mohl být v podstatě nejlepší systém jak vlastně vést politiku a obzvláště sociální reformy které Německo potřebuje. Protože to znamená že politici musí pracovat spolu musí dosáhnout kompromisu. Tento kompromis a toto závěrečné řešení musí vzít v úvahu objektivní analýzy fakta informace které přicházejí z liberálně založeného tábora a ze sociálně demokraticky založeného tábora a potom se spojí do jedné politiky. Namísto toho aby šli jedním nebo druhým směrem. Myslím si že opačný opačným příkladem a podle mého názoru to není úplně konstruktivní příklad v historii Slovenska. Tam jsme mohli vidět velmi radikální reformy především důchodového systému ve vládě pana Dzuryndy a nyní vidíme sociálně demokratickou vládu která je vedena panem Ficem která v podstatě rozvrací to co pan Dzurynda čeho pan Dzurynda dosáhl. Já neříkám že pan Dzurynda měl pravdu a premiér Fico jí nemá ale výsledkem je že máme velmi odlišné ideologie a na nich založené politiky a to nakonec vede k chaosu. Vznikne tedy situace kde občasné vlastně nevědí co se děje nevědí co je pro ně dobré a dokonce někdy ani někdy třeba investovali spoustu peněz do penzijního fondu a nakonec zjistí že fungování těchto penzijních fondů vlastně není vůbec jisté. To

znamená já jsem toho názoru že kompromisní postup je někdy lepší. V Německu je to v podstatě věc náhody. Děkuji

S4

Dámy a pánové

Kdybyste kdyby vás dali kdybyste byli v místnosti s milovníkem Sebastiana Bacha a který si myslí že hudební směr nejlepším je Baroko a je milovníkem Richarda Wagnera který preferuje pouze romantickou hudbu tak kdybyste se obou kdybyste oba požádali aby se bavili o výhodách o přínosech každého z těch hudebních skladatelů nemyslím že byste dostali velice podnětnou diskusi. Jsou ideologicky rozdělení. A co se týče ideologie řek bych že kdybyste kdybyste stejný trik použili na liberála a sociálního demokrata a zeptali se jich na přínosy evropské sociální politiky tak klíčové otázky jako penzijní systém penzijní fondy systém sociálních dávek a platů myslím si že byste zjistili že systematicky ideologicky jsou rozdělení. Možná že by své argumenty své názory prezentovali rozumně ale pod tím byste pod tím byste našli určitě ideologické postoje. Dám vám příklad z penzí penzijního systému. Víme že evropská populace stárne a natalita je nízká. To znamená že penzijní systém se musí změnit. Liberál by řekl že v budoucnosti bude méně pracujících lidí kteří budou pracovat a sponzorovat penzijní systém. Takto pokračovat nemůžeme a musíme změnit systém kde si lidé budou šetřit na své vlastní penze budou ukládat peníze do fondů s procenty a když ten člověk půjde do do penze tak si to nebude platit z toho penzijního systému ale z toho vlastního fondu z vlastního účtu. Toto zní velice logicky ale ale když to srovnáme s ekonomickou teorií tak to nemusí být úplně pravda. A záleží na individuálním výběru. Na druhé straně sociální demokrat by řekl budeme pokračovat se stávajícím systémem ale uděláme na něm reformu. Budeme pokračovat s příspěvků do toho současného systému a můžeme můžeme u něho zůstat se stávajícími výhodami pro penzisty a sociální sociální sítě. Je to založeno na ideologickém předpokladu že je dobré mít takovýto zaručený sociální systém. Tak toto se týkalo specificky penzí sociálních penzí ale pokud jde o obecnější otázku liberál by řekl že příspěvky v nezaměstnanosti by neměly být moc vysoké aby se někteří lidé nepřizívovali na tom systému. A demokrat sociální demokraté by řekli že

práce cena práce by neměla být vysoká jinak nebude promiňte ještě se to týkalo liberálních demokratů jinak by stát nebyl konkurenceschopný. A sociální demokraté říkají že by ty výhody neměly být příliš nízké. Nemělo by být problémem dostat podporu když jste nezaměstnaný. Tak liberální ekonomové říkají že byste neměli penalizovat lidi kteří se opravdu snaží najít zaměstnání. Takže přiznávám že jsou že je pravda na na obou těch systémech. A myslím myslím že zde na tom můžeme ukázat když se podíváme na oblast sociální politiky. Například když liberální ekonomové tvrdí že že podpora v nezaměstnanosti by neměla být moc vysoká jejich jejich argumentem je že by měla být docela docela velký rozdíl mezi tím mezi tím příspěvkem v nezaměstnanosti a tím co si můžete skutečně vydělat. To znamená že by měly ty příspěvky zůstat nízké aby vás to motivovalo najít si práci. Toto zní logicky. A je to ten samý liberální ekonom který by vám řek že minimální plat by měl být pokud vůbec má být by měl být nízký. Pokud je minimální plat rigorózně daný a nebyl by nebyl by nízký tak by to nebylo dobře. A ten ekonom by řek že mezi minimálním platem a příspěvkem v nezaměstnanosti by měl být taky velký rozdíl. A z jiného důvodu. Měl by být naopak vysoký aby podněcoval lidi najít si práci. Toto ukazuje tedy že že případ od případu je to založeno na jiném sociálním konsenzu. Může si to odporovat. Ale toto byl pouze toto byla pouze otázka ale dalo by stejně jednoduché ukázat si to na případu sociálního demokrata. Myslím že mohu říct že je úplně přirozené říci že sociální politika způsob vývoje sociální politiky by měl záviset na ideologických postojích politiků. Lidé ví co je jejich postoj a podle toho je volí. Například Brits ve Velké Británii můžete volit Labouristy kteří budou mít více sociálně demokratický postoj a nebo Konzervativce Konzervativci kteří bodu více liberální. Máte na výběr vyberete a dosadíte si do vlády nebo dosadíte toho kdo si to zaslouží. Ale někteří lidé říkají že ideologie vlády. Musíme tam mít více odborníků jejich názory. A racionální postup. Například co bysme měli dělat s penzemi. Pak bychom měli lepší vládu byla by výkonnější lépe organizovanější. Já si osobně myslím že takto toto je špatný postoj. Myslím si naopak že je úplně správně že volíme politiky aby rozhodovali. Politik politikům může někdo radit. Nejsou to nejsou to hlupáci. Ale na druhé straně jak jsem teď prokázal ta ideologie vespod je je přítomná protože vždycky můžete dokázat nějaké přeložit nějaké argumenty buď pro sociálně

demokratický postoj nebo liberální. Možná že nejlepší řešení nejlepším řešením by byla situace kdy bychom ty oba postoje spojili. Tak by donutilo politik do kompromisu a když se podíváte v dnešní době na Evropu tak nejlepším důkazem by bylo Německo. Německo má velkou koalici kdy na jedné straně máme Křesťanské demokraty a na druhé sociálně demokratickou stranu. A Německo je pochopitelně zemí jež potřebuje hodně reforem. Současná vláda je musí implementovat. Je zajímavé že že kancléřka křesťanských demokratů paní Merkelová byla kritizována poslední měsíce za to že je příliš levicově založena To je paradoxně opak toho co křesťanští demokraté hlásají. A je pod tlakem aby nebyla příliš radikální. To jí říká veřejnost a její vlastní strana zase naopak aby aby nebyla příliš sociálně demokratická. To znamená že ona musí tyto názory spojit a být trochu sociálně demokratická. Pan Münterfering sociální demokrat již je architektem té reformy. Takže zjistíte že tam je konzervativní křídlo a sociálně demokratické křídlo v této jedné vládě. A díky těmto politickým okolnostem vidíte že to co byste od těch křídel čekali tak dělají přesně opak. Můžete si říct že to není velice organizované že to je chaos ale je to ve skutečnosti ta nejzdravější nejzdravější způsob jež Německo dnes potřebuje. Znamená to že politici mohou pracovat v souladu jež bere v úvahu důkazy fakty a cíle zjišťované z analýz a z obou stran z obou hledisek liberální i sociálně demokratické. A tyto spojí do jedné politiky. Myslím že bych mohl najít i i opačný příklad a to by bylo v nedávném Slovensku. Tam tam máme velice radikální reformy hlavně penzijního systému. A a teď tam máme sociálně demokratickou vládu pana Fica jež jež se snaží podkopat vše co bylo čeho bylo dosaženo. Neříkám že pan Fico nemá pravdu ale výsledkem je že že zde máme dvě odlišné politiky a to vede ke k chaosu. K situacím kdy občané neví co se děje co je pro ně nejlepší. Třeba investovali velké prostředky penzijní fondy a nyní se zase o penzijních fondech debatuje. Možná že je toho postoje zapotřebí ale ale spíše je to výsledkem politické politické nehody. Díky.

S5

Dámy a pánové

Pokud' se v jedné místnosti sejde milovník hudby Bacha který bude věřit že je jediné barokní hudba je skutečnou hudbou a milovník wagnerovské hudby která bude věřit že jediné romantická hudba je ta správná hudba a pokud se zeptáte obou aby promluvili o muzice svých oblíbených skladatelů a o muzice obecně myslím si že nedojde k žádné velmi zajímavé diskusi a důvodem je že se v ničem neshodnou. Ideologicky budou naprosto rozdělení. A já se obávám že něco velmi podobného by se stalo pokud' zkusíte podobný experiment se sociálním demokratem a liberálem. A budete se poprosíte je aby hovořili o sociální politice v Evropě. Pokud' půjde o penze a penzijní systém jako takový o systém sociálních dávek zjistíte že jsou ideologicky zcela rozdělení. Možná budu argumentovat logicky bude to znít rozumně ale vždycky za tím najdete jejich zásadní ideologický názor. Vezměme si penzijní systém. Víme že populace Evropy stárne a naopak porodnost klesá a proto můžeme říct že náš stávající penzijní systém musí být změněn. Ale liberální ekonom řekne že v budoucnosti bude méně lidí které budou pracovat a bude moci přispívat do penzijního systému pokud ho udržíme musíme tedy penzijní systém zdrže změnit a lidé si musí sami šetřit na penze do budoucna. Když lidé budou ukládat peníze bude možno investovat z peněz budou úroky a potom bude možné z těchto peněz platit penze a to sice z toho fondu a ne na úkor těch lidí pracujících v té době. No to vypadá velmi logicky ale tak jako mnoho z liberální ekonomické teorie to nemusí být zcela pravda a opět za tím cítíme ideologii mohli bysme si přece vybrat jinou možnost a to sociálně demokratickou variantu sociální demokrat řekne vždyť' můžeme zachovat stávající systém můžeme ho jenom zreformovat lidé můžou odcházet do penze později mohou platit více na penzijním pojištění můžeme tedy zachovat současný systém a zároveň zachovat i garance sociální solidarity. A zachovat sociální síť. Opět je to založeno a podmíněno ideologií. Že je dobré mít takovou síť a poskytovat ji občanům. Tak to se týkalo penzí ale samozřejmě mohli bysme mluvit o sociálním systém jako takovém v podobném duchu. Liberální ekonom řekne že příspěvky v nezaměstnanosti by neměly být příliš vysoké aby lidé tohoto systému nezneužívali budou říkat že aby byla ekonomika konkurenceschopná nesmí být platy příliš vysoké ale pokud se zeptáte sociálního demokrata tak vám naopak řekne že podpora v nezaměstnanosti by měla být relativně vysoká nemělo by být příliš těžké ji získat

pokud' se stanete nezaměstnaným protože pokud' by byly pravidla pro její vyplácení příliš přísná tak možná možná to postihne právě ty lidi které opravdu práci shánějí a kteří jsou na této sociální podpoře závislí. A my můžeme říct že na obou stranách najdeme argumenty které jsou pravdivé a jejichž pravda záleží na vašem ideologickém pohledu. Můžeme dokonce ukázat jak dalece je toto ideologické pokud se podíváme na argumenty z různých oblastí sociální politiky. Například liberální ekonomové říkají že podpora v nezaměstnanosti by měla být poměrně nízká a podpírají to argumentem že musí být značný rozdíl mezi příjmem který dostane někdo kdo pracuje a příjmem pro nezaměstnaného. Proto musí být podpora poměrně nízká jinak by lidé nebyli motivováni aby skutečně práci sháněli a vůbec se s prací obtěžovali. Zní to velmi logicky ale ten samý liberální ekonom vám řekne že minimální mzda pokud' vůbec máme nějakou mít by měl mít být velmi nízká protože pokud' budeme mít minimální mzdu která bude příliš vysoká tak společnosti nebudou konkurenceschopné ale my bysme mohli argumentovat jejich předchozím argumentem že přeci musí být velký rozdíl mezi podporou a minimální mzdou aby lidé opravdu se opravdu snažili sehnat práci. Takže oni by měli logicky chtít aby naopak minimální mzda byla vysoká aby lidi tuto motivaci měli a to ukazuje že argumenty které jsou předkládány v různých případech si často odporují i když ty samé i tyto argumenty používá jedna osoba. Já jsem použil příklad z liberálního ekonomy který si takto ve svých argumentech odporuje ale bylo by stejně snadné předved předvést něco podobného se sociálním demokratem. Závěrem bych řekl že si musíme být vědomi toho že jsme řízení politiky a politici mají své vlastní myšlenky svojí ideologii a proto cesta jakou se vyvíjí sociální politika je závislá na ideologickém postoji politiků voliči vědí jaká pozice toho konkrétního politika je podívejte se na Velkou Británii můžete si vybrat mezi Labouristy kteří se budou blížit přístupu sociálně demokratickému a nebo si můžete vybrat konzervativce ti se budou blížit liberální pozici. Máte tedy tuto možnost vyberete si a dostanete vládu kterou jste chtěli a jak se říká kterou si zasloužíte. Někteří lidé říkají že vládní ideologie je špatná věc ale že potřebujeme více odborníků já si nemyslím já si myslím že je to správné. Oni říkají že pokud budeme mít všechny fakta pokud' budeme přistupovat k hlavním otázkám objektivně například k otázkám penzí že že budeme mít lepší

vládu výkonnější vládu ale já osobně si myslím že to není správný přístup. Věřím že je zcela v pořádku že naši volení politici rozhodují protože politici dostanou informace od odborníků odborníci jim budou radit ale zároveň tak jak jsem zde předvedl vždy se za tím bude skrývat ideologie té které strany jak jsme si ukázali vždycky existují dvě strany argumentu vždycky můžete přijít s argumentem pro i proti možná že nejlepší řešením by byla situace kdy by bylo možné spojit tyto dva přístupy jak sociálně demokratický tak liberální kdy by byli politici nuceni kompromis k dosažení konsensuální politiky. A pokud se rozhlédnete po Evropě tak nejlepším příkladem tohoto je Německo. Je zde velká koalice na jedné straně máme křesťanské demokraty a na druhé straně křesťanské socialisty víme že Německo potřebuje reformy a je to právě tato stávající vláda velké koalice která je musí provést. Je zajímavé povšimnout si toho že paní Merkelová premiérka byla v poslední době často kritizována za to že je příliš levicová. No to je paradox protože byste od ní čekali že bude spíše podporovat liberální přístup ale je pod tlakem veřejnosti aby neprosazovala příliš tvrdou politiku a samozřejmě je od je velkém tlaku ze strany sociálních demokratů z koaličního partnera a proto musí dělat značné ústupky ve svém přístupu. Naopak Mr. Münterfering který je sociálním demokratem který nedávno odstoupil chce mít sociální systém v lepší situaci a proto bude prosazovat i třeba liberální přístup v některých případech. A tyto dvě pozice ve vládě sociálně demokratická a křesťanská se propojí a občas se vlastně vymění takže si občas vymění role některý lidé říkají že tím vznikne chaos že vlastně nevíme co od nich čekat ale na konci zjistíte že to je vlastně to nejlepší způsob jakým se o něčem dohodnout v politice. Zejména pokud se to týká sociálního systému v Německu protože pokud jsou politici schopni spolupracovat konsensuálně zamyslet se nad skutečnými problémy objektivně jak z liberálního tak sociálně demokratického pohledu a propojit tyto dva pohledy spíše než se zaměřit buď tím nebo oním směrem tak já se domnívám že máme zde případ Slovenska kde tímto způsobem nepostupovali provedli velmi radikální reformu a nyní je zde sociálně demokratická vláda pana Fic Fice a ten v podstatě snaží teďko zbořit to co udělal pan Dzurynda takže výsledkem je že se vyměnily silné ideologické pozice a to ve finále vede k chaosu kdy občané nevědí co se děje co je pro ně nejlepší v některých případech

investovali spoustu peněz do investičních penzijních fondů a zjistí že tyto penzijní fondy nyní že je o nich pochybováno takže je možná lepší řešit problémy konsensuálně a není to vždy možné. To že se to stalo v Německu bylo spíše náhoda politická než že by tak mohlo být vždycky. Děkuji vám.

S6

Dámy a pánové

Pokud byste měli dát do jedné místnosti velkého milovníka Johanna Sebastiana Bacha a on by věřil že jediná skutečná hudba je barocká hudba ale byla by tam i osoba která by zase myslela že jediná hudba kterou stojí za to poslouchat je je renesanční hudba například Wagner a měli by spolu diskutovat o jednotlivých hodnotách těch svých oblíbených hudebníků tak si nemyslím že byste byli schopni vytvořit opravdu plodnou diskusi. Já si totiž myslím že nemají žádnou společnou půdu jsou totiž ideologicky rozdělení. Ale bohužel se obávám že něco by se podobného odehrálo pokud byste se pokusili o to samé s liberálním ekonomem a sociálním demokratem. Kdybyste jim řekli ať se pokusí diskutovat o sociální politice v Evropě. Protože pokud se podíváte na všechny klíčové otázky jako například penzijní systémy nebo systémy sociální péče otázky minimální mzdy zjistíte že se pros jsou ideologicky odlišní se odlišují. Může to znamenat že představují své názory způsobem který vám připadá logický a racionální nicméně pod těmito názory vždycky najdete určitou ideologii určitý ideologický postoj. Pokud si například vezmeme penzijní systém. Víme že v Evropě je stárnoucí populace a snižuje se počet narozených porodnost počet narozených dětí. My můžeme tvrdit že náš penzijní systém je dlouhodobě neudržitelný a musí se změnit. Liberální ekonom by vám řekl že v budoucnosti bude méně pracujících lidí kteří budou přispívat do penzijního systému a tedy platit za ty peníze důchodcům. To znamená že musíme změnit systém tak aby si lidé spořili na svoje vlastní peníze v budoucnosti. Znamená to že lidé si budou odkládat peníze a tyto peníze půjdou do určitého fondu který bude mít úroky a až půjdou do důchodu tak nebudou mít penzi placenou z příspěvků lidí co pracují teď ale z toho fondu do kterého si ve svém produktivním věku přispívali sami. To zní velice logicky ale myslím si že to nemusí být úplně pravda ačkoliv sám mám rád

liberální teorii. Můžeme totiž přejít i k druhému názoru který zastávají sociální demokraté. Sociální demokrat by na to mohl říct prostě zachováme ten stávající systém ale reformujeme ho prostě. Zvýšíme můžeme například zvýšit odchod do důchodu nebo můžeme zvýšit ten ty příspěvky do toho stávajícího systému. Můžeme ho například reformovat určitými garancemi pro penzisty. Další nebo například reformou sociální péče a podobně. Je proto dobré mít určité garance pro sociální péče pro sociální stát. Tento tuto debatu bychom mohli dále rozšířit a zgeneralizovat na debatu o sociálním systému jako takovém. Liberál by vám řekl že že příspěvky při nezaměstnanosti by neměly být příliš vysoké protože to protože když jsou moc vysoké tak to podporuje lidi kteří ten systém zneužívají ty dávky v nezaměstnanosti. A náklady na práci jsou nižší protože ekonomie a průmysl by potom nebyly konkurenceschopné. Na druhou stranu sociální demokrat vám řekne právě naopak že naopak že musíte pomoci lidem kteří to potřebují a proto podpora v nezaměstnanosti by měla být rozumně vysoká nemělo by být příliš složité získat podporu v nezaměstnanosti. Protože když ta pravidla uděláte příliš tvrdá příliš přísná jak říkají ekonomové sociálních demokratů tak to může znevýhodňovat lidi kteří skutečně jsou nezaměstnaní skutečně nemají práci a skutečně potřebují tu podporu od státu. A proto já musím říct že určitá pravda určitou pravdu najdeme v argumentech obou stran. A to na kterou stranu se přidáte skutečně záleží na tom jaké je vaše ideologické zázemí. A myslím si že to ukazuje jaká jaká ideologie převládá když se podíváme na určité oblasti sociální politiky. Například pokud liberální ekonom argumentuje že podpora v nezaměstnanosti by měla být poměrně nízká tak jeden z argumentů který často používají je ten že musíte udělat takový systém aby se vyplatilo pracovat. To znamená musí být podstatný rozdíl mezi penězi které někdo dostane za to když pracuje které dostane za to když nepracuje od státu. A proto by měly by měla být podpora v nezaměstnanosti poměrně nízká protože lidé potom nebudou podporováni nebo nebudou motivováni k tomu aby si práci našli. Tento argument se zdá být perfektně logický skutečně logický. A liberální ekonom vám řekne že pokud musíme mít minimální mzdu tak by měla být na poměrně nízké úrovni protože pokud máme vysoce postavené ty minimální mzdy tak společnosti nebudou konkurenceschopné. Ale stejně tak liberální ekonom říkal že musí být poměrně velký rozdíl mezi

podporou v nezaměstnanosti a minimální mzdou aby podporoval lidi v tom aby si našli práci ale teď zároveň ale říkají že ta minimální mzda má být nízká i když před chvílkou říkali že by měla být vysoká a podpo a motivovat tak lidi aby si našli práci. Takže to ukazuje že tento argument v různých úhlech pohledu si dokonce může sám odporovat i když pochází od stejné osoby. To se to byl ode mě pouze jeden příklad který byl od liberálního ekonoma A sám si tedy vlastně odporuje. Nicméně úplně stejné stejně jednoduché by to bylo ukázat na příkladu také sociálního demokrata. Na závěr bych řekl že si myslím že je opravdu rozumné předpokládat že jsme že nám vládnou politikové. Politikové se jsou ve funkci proto že mají umění přesvědčovat a protože mají určitou ideologii. A proto jak se vyvíjí sociální politika tak by to mělo měla by být založena na tom na ideologickém postavení zázemí politika. Protože lidé volí politiky na základě jejich ideologického zázemí. Například pokud se podíváme na situaci ve Velké Británii tam si můžete vybrat na jedné straně mezi labouristy což je strana která je mnohem více orientovaná na sociální demokracii a nebo mezi stranou která je více liberální v tom ekonomickém pohledu. A máte tedy tyto dvě možnosti a vy si mezi nimi vyberete a podle toho tedy je vláda kterou si zvolíte a vládu kterou si zasloužíte. Někteří lidé ale občas říkají že ideologie vlády je špatná věc. Že my potřebujeme vládu expertů potřebujeme názory expertů a pokud bychom skutečně měli měli všechna fakta a racionální objektivní přístup k těm hlavním problémům například to co máme dělat s penzijním systémem měli bychom lepší vládu lépe by se nám vládlo bylo by to lépe všechno organizované a účinné. I když já osobně si myslím osobně já si myslím že je právě správné že si volíme politiky na proto aby oni rozhodovali. Politici politikům radí experti a od nich získávají samozřejmě informace nejsou to idioti že ano ale zároveň jak jsem se snažil ukázat ten základní základní to základní ideologické zázemí politika nebo strany bude vždycky určovat ten přístup. Protože na každý problém se můžeme podívat ze dvou úhlů pohledu. Můžeme mít k jednomu argumentu liberálně politický přístup nebo sociálně demokratický přístup. Možná nejlepší řešení najdeme v situaci kde může někdo jakýmsi způsobem spojit tyto dva přístupy to znamená že politici jsou nuceni do takové spolupráce a dosáhne se určitého konsenzu v politice. Pokud se podíváte po Evropě možná nejlepší příklad najdeme v Německu. V Německu je takzvaná velká

koalice kde na jedné straně máme CDU a CSU a na druhé straně máme SPD. Německo je zemí které potřebuje vysokou úroveň vlády a v současné době tam vládne tato velká koalice která provedla řadu potřebných reform. Je zajímavé že kancléřka CSU paní Merkelová byla často kritizována za to že je příliš levicová. Což je paradoxní protože by někdo proto že by každý předpokládal že ona bude mít spíše ten liberální přístup. Ona ale je pod tlakem veřejného mínění aby nebyla příliš neměla nerazila příliš tvrdou politiku a zároveň je pod velkým tlakem svých koaličních partnerů. A je proto logické že ona musí činit ústupky a být i poměrně sociálně demokratická ve svém přístupu. Bývalý kancléř pan Menterfering který je sociální demokrat který by upřednostňoval být mnohem radikální ve svých reformách. A vy tedy zjistíte že máte určitý určité konzervativní křídlo a zároveň i určité soc demokratické křídlo ve vládě. A vzhledem k politickým okolnostím vidíte určité určité mísení a zaměňování těch rolí které byste od nich ve skutečnosti očekávali. Nicméně někteří lidé to mohou kritizovat že je to chaos a že to není příliš organizované ale nakonec zjistíte že možná to je vlastně ten nejlepší přístup který který vlastně dělá politiku mnohem balancovanější vyrovnanější. Politici totiž spolupracují a berou v úvahu i názory a argumenty obou stran tedy i té protilehlé strany. A můžou se tedy pokojit pokusit to spojit a vytvořit z toho jakousi středovou politiku která bude mít prvky levicové i pravicové politiky. Můj osobní názor který není příliš odborný je ten že že teď se nacházíme například na Slovensku kde je sociálně demokratická vláda vedená Ficem která která se snaží jakkoli odčinit to co udělala předtím pravicová vláda pana Dzuryndy. A já teď neříkám kdo má nebo nemá pravdu jestli pan Dzurynda nebo pan Fico ale jen ukazují jak velice rozdílně zaměřená politika to znamená jedna hodně pravicově jedna hodně levicově může vést k chaosu kdy občané vlastně vůbec neví co se děje vůbec neví co je pro ně nejlepší. Často investovali spoustu peněz do penzijního systému a teď zjišťují že výkonnost tohoto systému je velice zpočodňován. A proto si myslím že přístup založený na konsenzu je mnohem vhodnější i když jsem si jistý že ne vždy je možné ho dosáhnout. Děkuji vám za pozornost.

Text Used in Phase 2 of the Primary Experiment and in the Follow-Up Experiment

English Original

Ladies and gentlemen

If you were to ask me to make a 15 minute speech about EU social policy I could smile and nod and say yes I shall do so now and then very cynically I could sit there for another 15 minutes in total silence. Because I could argue that there isn't really an EU social policy. You then I assume would be very cross with me and feel that you had been cheated and you might well say to me but look the European commission has even got a commissioner for social policy and we happen to know him well here in the Czech republic because he is Czech it is Mr Spidla. And there is this famous social charter about which there is so much talk. That should be included in the reform treaty. And if there is a social charter which is going to be in a treaty there must be an EU social policy. And then lastly there are various parts of so called social legislation of the EU directives and regulations concerning working time working conditions health and safety at work and there has always been the European social fund. So come on how can you say to me there is no European union social policy. Of course you would be quite right to get somewhat hot under the collar about my very cynical attitude. I would have to admit that there is an EU social policy of sorts but in my own defense I could then add that there are very considerable restrictions on that social policy. And in my view so much so than one can actually question whether there is a real EU social policy. Firstly an absolutely crucial element of social policy must be the social security system. And it has always been made clear even by the president of the European Commission himself that social security systems as such are something which fall under national sovereignty. It is not an area where the EU has the decisive say. If you cannot control social security as such I don't think you can claim to control social policy in general. And therefore as the ultimate responsibility for social security lies with the member states I think it is obvious that you have to conclude that the major responsibility for social policy also lies with the member states. It's ever so easy to find examples we have already been talking about

that earlier on this morning when talking about the pension systems. It is the member states which determine the pension systems not the EU collectively. And we all know what a major impact on society the pension systems will have. The second argument that I could put forward for saying that an EU social policy is very restricted is the existence of opt/outs. There have always been opt/outs in relation to social policy for example in relation to directives concerning working time working conditions health and safety at work and now in particular in relation to the social charter in the context of the reform treaty again there are opt/outs. And therefore there cannot be a uniform EU social policy. If the absolutely fundamental principles underpinning that social policy which are of course contained in the social charter are themselves the object of opt/outs then by definition there cannot be a single EU social policy. The third thing I would say is that the social policy insofar as it does exist has to be seen essentially in relation to questions of employment and above all the functioning of the single market. The European social fund is a classic example of that. It was actually set up in the early 1950s in the very first European community the European coal and steel community. And why was it set up? It was setup in order to offset any possible negative impact on workers in the coal industry and in the steel industry of the existence of the ECSC. And later on that continued to be the main vocation of the European social fund. The upshot of all of this is that if you look at European union social policy such as it exists you will find that there are various pieces of legislation that is true but those are subject to many exceptions wavers and opt/outs and that much of the European commissions activity in relation to social policy consists in observation then drawing up reports and then comparing the situation in the different member states and then finally coming forward with recommendations. The commission very often recommends what might conceivably be done in various areas of social policy but then it is absolutely up to the member states as to what they want to do with theses recommendations. Now it may come something as a surprise to you but I actually believe this state of affairs is a very good thing. I don't think there should be an EU social policy as such. The first reason for that is related to the first argument I produced to indicate why there isn't a full EU social policy that is social security. Social security is so bound up with the budget and thereby with the tax

system which is so specific to each member state that I think it's a jolly good thing that those are up to the member states and that the EU therefore does not determine the way in which those systems function. But I would go much further than that. Because social policy must be seen as a function of the social makeup of a given country. The social structure. And that social makeup has to be a result of centuries long developments traditions people's beliefs people's values. Religion itself may play a role in certain parts of social legislation. And most definitely people's basic values play a major part. And therefore I don't think that the European union can have a uniform social policy even if it wanted to have one precisely because that social policy must somehow reflect the social reality of a country. Now if you've got 27 different member states with at least three major different religious traditions with tremendously different experience in relation to democratic functioning of society and individual freedoms I think it's going to be an impossible task to try and establish a uniform social policy. I will just give one example to try and illustrate that. The European union as such tries to promote social tolerance in the broadest sense of the term. It tries to provide for equal opportunities for everybody and fight against discrimination on the grounds of sex handicap age religion values and inter-alia sexual orientation. Now I'm sure we're all aware that in the previous government in Poland which was headed by the prime minister Mr. Kaczynski there was a very negative a very repressive attitude to the rights of homosexuals. Now I personally am 100% in favor of the European commission's attitude to non discrimination. I am in favor of a policy of non/discrimination on the grounds of sexual orientation and for me homosexuals are the same as just everybody else and they should have exactly the same rights the same possibilities and so on. So I don't want to be misunderstood as somehow being opposed to the equal rights for homosexuals. What I do want to say is that Poland with its traditions its particular experience of individual freedoms and very often lack of individual freedoms and in particular with its very very strong roman catholic tradition I think should have a perfect right to express its own values within the European union. And you can't just overnight turn around centuries long traditions and values which would be held in a country such as Poland. You should certainly talk to the Poles argue with them you should try and convince them and

perhaps in 25 or 50 years get them to agree with you totally. But I don't think the answer is to have an EU social policy and equal opportunities and non-discrimination are I believe a part of social policy and turn around and say to the Poles you've got to do it that way. I think that would be the wrong kind of European union. Indeed it is the kind of European union that the opponents of the European union try to depict it as. People such as Margaret Thatcher in the United Kingdom in the past and to some extent Mr. Vaclav Klaus now try to present the European union as some monolith coming along imposing its views and putting everybody in the same straight jacket. It is not that. That is not the truth. And I think the very non existence of a general EU social policy is one of the elements which go to prove that that is not what the European union is really all about. Thank you.

Czech Interpretations

E2

Dámy a pánové

Kdybyste se mě zeptali a požádali mě abych udělal patnáctiminutovou přednášku o evropské sociální politice zasmál bych se a řekl bych udělal bych to teď a pak bych mohl cynicky jen sedět v tichu. Neboť mohl bych ve skutečnosti argumentovat že žádná evropská sociální politika neexistuje. A vy byste byli mohli být na mě drsní řekli mohli byste mi říct že jsem vás podvedl. Podívejte se vždyť Evropská komise má komisaře pro sociální politiku a my to zde víme v České republice neboť je to pan Špidla. A také existuje sociální charta o které se tak hodně hovoří. Ta by měla být také zahrnuta do reformní smlouvy. A pokud existuje sociální charta která má být zahrnuta do smlouvy pak existuje sociální politika. A rovněž existují různé části takzvané sociální legislativy. Jde o různá nařízení která se týkají pracovní doby podmínek bezpečnosti při práci a také existuje evropský sociální fond. Takže jak mi můžete říct jak vám já mohu říct že neexistuje evropská sociální politika. Samozřejmě měli byste pravdu obecně ohledně mého cynického postoje. Ale musím tedy připustit že existuje sociální politika ovšem musím k tomu hned dodat že existují velká omezení sociální politiky. A proto existuje možnost se tázat zda existuje sociální

politika vůbec. Nejprve tedy je třeba říct že sociální politika musí být především systém sociálního zabezpečení. A je to jasné dokonce i pro pana předsedu Evropské komise že sociální systém musí spadat pod národní suverenitu. Nejde o oblast kde by měla Evropská unie zásadní slovo. Pokud nemůžete zkontrolovat sociální bezpečnost jako takovou pak nemůžete vést sociální politiku obecně. A tím že říkám že sociální zabezpečení je otázka především států jednotlivých států proto si říkám že neexistuje obecná sociální politika. Je možné najít mnoho příkladů už jsme o tom hovořili ráno a to v souvislosti s penzijními systémy. Víme jaký má velký dopad penzijní systém na společnost. Druhý argument který bych mohl uvést k tomu že je evropská sociální politika velice omezena je existence takzvaných opt outs neboli výjimek které se týkají sociální politiky. Například v souvislosti se směrnicemi které se týkají pracovní doby pracovních podmínek bezpečnosti a zdraví při práci a nyní se když se podíváme konkrétně na sociální smlouvu víme že zde existují tyto výjimky a nemůžeme říct že existuje jednotná sociální politika. Existují mnohé situace které jsou předmětem těchto výjimek a proto nemůže být již z definice jednotná sociální politika. Třetí věc kterou bych chtěl říct je že sociální politika v tom smyslu pokud tedy existuje je politika která se týká především vztahu k zaměstnanosti a společného trhu. Evropský sociální fond je toho příkladem. Byl vytvořen v padesátých letech na začátku padesátých let v první fázích evropského společenství ve evropském společenství uhlí a oceli. Proč byla vytvořena proto aby zabránila možným negativním dopadům na pracovníky v průmyslu který se týkal uhlí a oceli. A to v rámci společenství. Později to zůstávalo jako hlavní poslání evropského sociálního fondu. Posláním a výsledkem tohoto všeho je že podíváte-li se na celkovou evropskou sociální politiku najdete uvidíte že existují různé druhy legislace které jsou také často předměty různých výjimek a také skutečnost že činnost evropského společenství spočívá především v pozorování zaznamenávání dat a poté v porovnávání jednotlivých členských zemí a nakonec s nabízením nových doporučení. Komise často doporučuje co by se mohlo dělat v různých oblastech sociální politiky. A zůstává to na jednotlivých státech co udělají s těmito doporučeními. Může to být pro vás překvapením ale já sám si myslím že tento stav je velice dobrý. Já si nemyslím že by měla být nějaká jiná sociální evropská sociální

politika. Tento názor je vztažen k prvnímu argumentu který jsem zde uvedl. A ten se týkal sociálního zabezpečení. Sociální zabezpečení je velice navázáno na rozpočet a ten je samozřejmě navázán na daňový systém ale já si myslím že je velice dobré že rozhodování o těchto záležitostech závisí na členských zemích. A že Evropská unie neurčuje přímo způsob jak fungují tyto systémy v jednotlivých státech. Myslím si že sociální politika musí být viděna jako funkce sociálního nastavení a toto nastavení je výsledkem velice dlouhého rozvoje který do sebe zahrnuje lidské lidská přesvědčení tradice a tak dále. To vše může hrát roli v různých oblastech sociální legislativy. A jak jsem již řekl i hlavní lidské hodnoty zde hrají velikou roli. Proto si nemyslím že Evropská unie by vůbec mohla vytvořit jednotnou sociální politiku i kdyby chtěla. Neboť sociální politika musí nějakým způsobem reflektovat sociální realitu dané země. Když máte dvacet sedm různých zemí které mají minimálně tři hlavní náboženské tradice různá různá zkušenosti demokratického fungování společnosti a individuální svobody myslím že bude velice nemožné abychom vytvořili jednotnou sociální politiku. Ještě vám řeknu pár dalších příkladů abych to ilustroval. Evropská unie jako taková se snaží podporovat sociální toleranci. Snaží se podávat rovné příležitosti pro každého a bojovat proti diskriminaci která by se zakládala na pohlaví náboženství věku hodnotách či sexuální orientaci. Já jsem přesvědčen že si všichni uvědomujeme že v bývalé vládě v Polsku kterou vedl pan Kaczynský byl velice represivní postoj vzhledem k právům sexuálně orientovaných skupin. Já jsem samozřejmě pro postoj Evropské unie který znamená žádnou diskriminaci. Pro mě samotného jsou homosexuálové stejní jako všichni ostatní. Měli by mít stejné možnosti a stejná práva. Nerad bych byl tedy nepochopen že bojuji proti stejným právům homosexuálů. Já naopak chci říct že v Polsku které má své tradice a má zvláštní zkušenost individuálních svobod a často nedostatku individuálních svobod a také konkrétně s jejími její s celou tradicí římsko katolické církve myslím že i zde má Polsko své právo vyjádřit názory ohledně svých hodnot. Nemůžete přes noc změnit svůj postoj k takovým tradičním hodnotám. Můžete samozřejmě uvést své názory můžete pro ně argumentovat a můžete také se snažit v dlouhodobém hledisku tyto názory změnit. Já si myslím že nemůžete jim Polsku konkrétně nařizovat jakou má mít sociální politiku a rovná práva jsou součástí politiky. Evropská unie se v jistém

smyslu snažila v minulosti toto dělat. Například Margaret Thatcherová v minulosti ale i jiní kteří se snažili prezentovat Evropskou unii jako názorový monolit. To není pravda. Neexistuje obecná evropská sociální politika. Děkuji vám.

E3

Dámy a pánové

Kdybyste mě požádali abych hovořil patnáct minut o evropské sociální politice usmál bych se přikývl a řekl bych ano. A potom bych tam cynicky seděl dalších 15 minut v naprostém tichu. Mohl bych totiž zpochybňovat že existuje nějaká evropská sociální politika. Vy byste se možná cítili podvedeni a řekli byste mi že Evropská komise má dokonce komisaře pro sociální politiku a známe ho dobře v České republice protože on je Čech a je to Vladimír Špidla. A taky existuje sociální charta o které se velice často hovoří. A ta by měla být zahrnuta do reformní smlouvy. Nebo hovoří se o tom. A když existuje sociální charta která by měla být součástí smlouvy tak přece musí existovat evropská sociální politika. A potom jsou součástí legislativy sociální evropské unie jako nařízení a směrnice a podobně které se týkají doby práce podmínek práce a bezpečnosti zdraví při práci a vždycky také existoval evropský sociální fond. Takže jak mně můžete tvrdit že neexistuje žádná sociální evropská politika. Samozřejmě měli byste pravdu. Musel bych připustit že existuje sociální politika evropské unie. Ale na svou obhajobu bych řekl že jsou značná omezení sociální politiky a podle mého názoru lze tedy opravdu zpochybnit jestli existuje skutečná evropská sociální politika. Prvním důležitým bodem sociální politiky je systém sociálních jistot a vždycky bylo představováno jako jasné že systém sociální bezpečnosti je něco co spadá do národní kompetence. Není to oblast kde by Evropská unie měla rozhodující slovo. Pokud nemůžete kontrolovat sociální bezpečnost jako takovou nemůžete požadovat aby byla kontrolována sociální politika obecně. A jelikož je zodpovědnost za sociální věci je u národ stát jednotlivých členských států tak musíte pochopit že hlavní zodpovědnost za sociální politiku mají členské státy. Uvedu příklad. Dnes jsme hovořili o systému penzijního zajištění. Členské státy si ho vymýšlí samy a neurčuje to Evropská unie. Druhým argumentem kterým bych tvrdil že evropská sociální politika je značně omezena je existence optouts. Ve vztahu k

směrnícím ohledně doby práce podmínek práce a bezpečnosti na pracovišti toto vždycky existovalo. A není ve vztahu k sociální chartě v kontextu reformní smlouvy jsou opět zmiňovány optouts. A proto nemůže existovat jednotná evropská sociální politika. Pokud základní principy sociální politiky nejsou zahrnuty v sociální chartě jsou už samy o sobě předmětem optouts. Nemohou tedy existovat jednotná sociální politika evropské unie. Třetí věc kterou bych chtěl říct je že sociální politika sice taková si existuje tak se vztahuje především k tématu zaměstnanosti a k fungování jednotného vnitřního trhu. Evropský sociální fond je klasickým příkladem. Byl založen na počátku padesátých let v prvním evropském společenství což bylo evropské společenství uhlí a oceli. A proč byl zřízen. Byl zřízen aby bylo zabráněno negativnímu dopadu na pracovníky průmyslu uhlí a oceli. A později se z toho stal hlavní věc evropského sociálního fondu. Když se podíváte na sociální politiku Evropské unie tak jak existuje zjistíte že jsou určité legislativní body. A ty jsou podřazovány různým dalším věcem. A důležitým úkolem Evropské unie je pozorování a srovnávání situace v různých členských zemích aby bylo možné přijít s různými doporučeními. Komise velice často doporučuje co si myslí že by mělo být učiněno v různých oblastech sociální politiky. Ale potom je to na každém členském státu co s tímto doporučením udělá. Možná vás to překvapí ale já si opravdu nemyslím že by měla být sociální politika Evropské unie jako taková. Prvním důvodem který se vztahuje k argumentu který kterým jsem zdůvodnil je sociální bezpečnost. Sociální bezpečnost je tak spojena s rozpočtem a s daňovým systémem což je tak specifické v každém státě. Myslím si že to je tak správně že to je na rozhodnutí členských států. A Evropská unie tedy neurčuje způsob jímž tento systém funguje. A půjdu ještě dál. Sociální politika musí být vnímána jako funkce sociálního makeupu dané země. Sociální struktury té země. A toto musí být výsledkem vývoje který trvá po století a je založen na hodnotách lidí a na tom čemu věří. Náboženství může hrát v určitých částech sociální legislativy také určitou roli. A základními hodnotami lidí by měla být sociální politika definována. Nemyslím si že Evropská unie může mít společnou sociální politiku i kdyby si to přála. A především proto že sociální politika musí reflektovat sociální realitu země. A když máte dvacet sedm různých členských států s třemi rozdílnými náboženskými tradicemi a s neskutečnými

rozdíly fungování společnosti co se týká demokracie a osobních svobod tak je naprosto nemožným úkolem pokusit se zřídit jednotnou sociální politiku. Uvedu jeden příklad kterým bych to chtěl ilustrovat. Evropská unie jako taková se snaží podporovat sociální toleranci v nejšířím slova smyslu. Snaží se umožňovat rovné příležitosti všem a bojuje proti diskriminaci na základě pohlaví handicapu věku náboženství hodnot a sexuální orientace. Jsem si jist že si všichni jsme vědomi toho že v předchozí vládě v Polsku již předsedal premiér Kaczynský tak v této vládě byl velice represivní přístup k právům homosexuálů. Já osobně jsem stoprocentně pro přístup Evropské komise proti diskriminaci. Podporuji politiku která odmítá diskriminaci homosexuálů. Pro mě homosexuálové jsou úplně stejní jak kdokoliv jiný. A měli by mít stejná práva a možnosti a tak dále jako my. Nechci abyste mě špatně pochopili jako někoho kdo je proti pravomocem homosexuálů. Ale co chci říct je že Polsko se svými tradicemi a zkušenostmi s osobní svobodou a velice často s nedostatkem osobní svobody a konkrétně se silnou velice silnou římsko katolickou tradicí by tedy Polsko mělo mít právo vyjádřit své hodnoty v rámci Evropské unie. A nemůžete přes noc přetočit tradice a hodnoty které se budovaly po staletí jako například v Polsku. Určitě byste s Poláky měli hovořit diskutovat s nimi snažit se je přesvědčit a možná za 25 nebo 50 let je možná přimět k tomu aby s vámi souhlasili ale nemyslím si že odpovědí je mít jednotnou sociální politiku Evropské unie. A já myslím že rovné příležitosti a nediskriminace jsou součástí sociální politiky. Myslím že to byl špatný případ příklad Evropské unie a oponenti Evropské unie jako Margaret Thatcher v Británii v minulosti a do určité míry i Václav Klaus nyní by se snažili Evropskou unii prezentovat jako moc která všem nařizuje co mají dělat. Samozřejmě toto není pravda. A myslím že neexistence společné evropské sociální politiky je jedním z elementů z elementů který přesvědčí lidi o tom jaká evropská sociální politika není. Děkuji.

E4

Dámy a pánové

Kdybyste se mě zeptali abych měl mluvit patnáct minut o sociální politice EU mohl bych se pouze zasmát a říct no můžu to udělat. A nebo potom sedět patnáct minut

v tichosti. Dalo by se totiž říct že neexistuje evropská sociální politika. Možná byste měli pocit že jsem vás podvedl. Vždyť přece máme i komisaře pro sociální věci a známe ho dobře v České republice protože je to pan Špidla. A máme také známou sociální chartu která by také měla být obsažena v nové reformní smlouvě. A pokud máme sociální chartu tak přeci musí být evropská sociální politika. A potom máme různou sociální legislativu směrnice nařízení týkající se času pracovníků a také bezpečnosti a máme také evropský sociální fond. Čili jak mi můžete říct že neexistuje žádná sociální politika Evropské unie. No samozřejmě byste měli pravdu a důvod k tomu být znepokojeni mým cynismem. Musel bych tedy přiznat že je jakási sociální politika. Ale je velice omezená. A podle mého názoru by se mohl tázat jestli tedy je to skutečná sociální politika. Důležitým elementem sociální politiky musí být bezpečnostní systém. A i prezident Evropské komise sám řekl že sociální zabezpečení je pod každým z národních států. Každý stát se musí rozhodnout sám jakou bude mít svojí sociální politiku. A pokud tedy nemůžeme řídit sociální bezpečnost a zabezpečení tak v podstatě neexistuje sociální politika. Myslím si že je tedy jasné že závěrem je že hlavní zodpovědnosti za sociální politiku leží u členských států. Můžeme najít různé příklady. Už dříve dnes ráno jsme hovořili například o penzijních systémech. Každý členský stát si rozhoduje jaký bude mít sociální systém. A víme jaké vlivy mají penzijní systémy na jednotlivé státy. Druhým bodem kterým bych měl zdůraznit a podpořit svůj názor že politika je restriktovaná je politika opt outů. Vždycky jsme měli opt out politiku ve vztahu k sociální politice a směrnic pracovních podmínek a pracovního času. A ve vztahu k sociální chartě zde máme opt out politiku. Čili nemůžeme mít uniformní evropskou sociální politiku protože ten nejdůležitější princip sociální politiky je vyjmutý z této charty. Čili z definice nemůžeme mít jednotnou sociální politiku Evropské unie. A třetí věcí kterou bych zdůraznil je že sociální politika musí být viděna ve vztahu k zaměstnanosti a k fungování jednotného trhu. Máme evropský sociální fond. Ten byl založen na začátku padesátých let když evropská evropské společenství teprve začínalo. To jsme měli společenství uhlí a oceli. A měla zabránit negativním dopadům trhu na pracovníky v oblasti uhlí a oceli. A to potom zřídil evropský sociální fond. Pokud se podíváme tedy na sociální politiku Evropské unie vidíme že máme celou řadu

legislativy ale máme zde řadu řadu výjimek. A řada aktivit evropských Evropské unie týkající se sociální politiky je spíše soustředěna na pozorování a porovnání situace v jednotlivých členských státech a nakonec jsou to doporučení Komise. Komise často doporučuje co by se v jednotlivých oblastech sociální politiky mělo udělat. Ale potom je zcela v rukou jednotlivých států co s těmito doporučeními udělají. Možná jste překvapeni nyní když řeknu že je to dobře že nemáme evropskou sociální politiku. A prvním důvodem je když se podívám zpátky na svůj první důvod. A to je sociální zabezpečení. Sociální zabezpečení je velice silně připojeno ke každému rozpočtu jednotlivých členských států a proto skutečně jednotlivé členské státy musí rozhodovat o své sociální politice. Ještě bych tuto myšlenku prohloubil. Sociální politika musí být viděna jako jakýsi sociální image jednotlivých států. A tento image musí být odrazem tradic a dlouhodobého historického rozvoje lidských hodnot. Také náboženství může mít vliv na sociální legislativu. A lidské základní hodnoty a přesvědčení na to mají také vliv. A nemyslím si že Evropská unie by mohla mít uniformní sociální systém. Právě proto že sociální politika musí reflektovat sociální realitu jednotlivých zemí. A máme dvacet sedm států. S třemi hlavními nejdůležitějšími náboženstvími. Máme různé zkušenosti s demokratickým fungováním společností a svobod jednotlivců. Bylo by to téměř nemožné ustanovit společnou sociální politiku. Dám vám jeden příklad. Evropská unie se snaží podporovat sociální toleranci v širším slova smyslu. Chce abysme měli férové příležitosti a bojuje proti diskriminaci. Diskriminaci proti pohlaví věku náboženství a názorů a také sociální orientace. Víme že v Polsku když tam vládl pan Kaczynský tak Poláci měli velice negativní postoj k homosexualitě. Já jsem pro sociální nediskriminovanost a podle mě by homosexuálové měli mít stejná práva jako kdokoliv jiný. Nechci abyste mi špatně rozuměli. Já bych rád ale řekl že Polsko díky svým tradicím a konkrétním zkušenostem s individuálními svobodami a často nemožností svobody jednotlivců a také díky svojí katolické minulosti by měli mít právo aby vyjádřili svoje vlastní hodnoty v rámci Evropské unie. Nemůžeme přes noc obrátit tradice a hodnoty které byly budovány po staletí. Můžeme debatovat s Poláky můžeme se je snažit přesvědčit. A možná za 25 za 50 let je přesvědčíme. Ale nemyslím si že můžeme mít společnou politiku proti diskriminaci. Sexuální

diskriminaci. Byla by to špatná Evropská unie kdyby chtěla toto nařizovat. Například Margaret Thatcherová nebo Václav Klaus se snažili a snaží vždy prezentovat Evropskou unii jako někoho kdo nařizuje státům co mají dělat. Ale já si myslím že to není pravda. A dokazuje to právě to že nemáme společnou sociální politiku. Děkuji.

E5

Dámy a pánové

Kdybyste se mě zeptali abych kdybyste mě požádali abych udělal projev patnáct minut o sociální politice mohl bych se usmát a provést to teď. A mohl bych tam klidně sedět dalších patnáct minut potichu protože bych mohl říci že opravdu neexistuje politika Evropské unie v sociální oblasti. Mohli byste se na mě zlobit a cítit se podvedeni. Ale pak byste zjistili že Evropská unie má komisaře pro sociální záležitosti protože je to pan Špidla z České republiky. A je tu také ta charta o které se tolik mluví která by měla být zahrnuta v reformované smlouvě. A pokud je tu tedy takováto sociální charta pak musí existovat evropská sociální politika. A pak je tu takzvané sociální legislativa. Různé nařízení týkající se pracovního pracovní doby pracovních podmínek bezpečnosti práce a tak podobně. Takže jak to že mi říkáte že neexistuje evropská politika v sociální oblasti. Samozřejmě byste měli pravdu když byste byli rozzlobeni nad mým přístupem. Samozřejmě existuje taková nějaká sociální politika. Ale jsou tu různá omezení a je jich tolik že se tedy můžeme dohadovat jestli opravdu existuje tato politika jako taková. Je tu naprosto zásadní element který musí být obsažen v této politice a to je a to jsou sociální záruky. A to vyjádřil i předseda Evropské komise. Že sociální záruky jsou něčím co spadá pod státní pod do kompetence jednotlivých států. Do toho by Evropská unie podle mě neměla zasahovat. Když nemůžete mít kontrolu nad sociálními zárukami nemůžete kontrolovat sociální politiku jako takovou. A tak jsou samotné členské státy zodpovědné za sociální politiku. A to znamená že tedy tato oblast stále zůstává v kompetenci jednotlivých států. Už jsme se tady o tom bavili když jsme mluvili o penzijních systémech. Státy určují systémy penzijního zajištění obyvatelů ne Evropská unie. Dalším argumentem který bych mohl uvést abych podpořil můj argument že sociální politika v Evropské unii je velmi omezená je existence výjimek.

Budou tu vždycky výjimky týkající se sociální politiky. Třeba v souvislosti s nařízeními které se týkají pracovní doby bezpečnosti práce a tak dál. A ve spojitosti s touto chartou sociálních záruk jsou to taky výjimky to znamená že tu nemůže být jednotná politika sociální Evropské unie. Protože základní principy které jsou zakotveny v této chartě jsou samy předmětem výjimek takže jako takové nemohou být zahrnuty do společné evropské politiky. Další věc kterou bych uvedl je taková jaká existuje musí být nahlížena v souvislosti se zaměstnaností a fungováním jednotného trhu. Evropský sociální fond je takovýmto příkladem. Byl založen na počátku padesátých let v prvním společenství uhlí a oceli. A proč byl zřízen. Byl zřízen aby zabránil negativnímu dopadu na pracovníky v hornictví a ocelovém a hutnickém průmyslu. Výsledkem tohoto je pokud se podíváte na evropskou sociální politiku cítíte že jsou tu různé zákony ale jsou protkány tolika mnoha výjimkami a mnoho různých mnoho aktivit evropské aktivity zahrnuje vypracovávání zpráv a dávání doporučení. Komise často doporučuje co by se mělo praktikovat v různých oblastech sociální politiky ale nakonec je na jednotlivých členských státech aby rozhodli jestli budou jednat podle těchto doporučení. Může mohlo by vás překvapit že já jsem toho názoru že toto je velmi pozitivní stav. Myslím si že by neměla být společná sociální politika pro EU. A to především z důvodu sociální bezpečnosti. Sociální zabezpečení je tak provázané s zvláště se systémem daní že jsem toho názoru že je dobré že si tyto záležitosti řídí samotné členské státy a že EU nezasahuje do toho jak budou tyto systémy fungovat. Ale zašel bych ještě dál protože sociální politika musí být nahlížena jako sociální struktura jednotlivých zemí. A toto je většinou výsledek století sociálního vývoje. Závisí to na víře na různých hodnotách. Víra může hrát důležitou roli v takovémto typu legislativy. Také hodnoty tady hrajou podstatnou roli. Proto si nemyslím že Evropská unie může mít společnou sociální ekonomiku politiku i kdyby ji chtěla. Sociální politika totiž musí odrážet sociální realitu v jednotlivé zemi. Když vezmu různé země s různými náboženstvími s různými zkušenostmi s demokracií a principem individuální svobody bylo by nemožné zkusit pokusit se zavést jednotnou sociální politiku. Dám vám jeden příklad. Evropská unie jako taková se snaží podporovat sociální toleranci. Snaží se poskytovat shodné příležitosti pro všechny pohlaví věky rasy a tak dál. Určitě jste si vědomi toho že

minulá polská vláda prezidenta Kaczinského měla negativní represivní postoj k právům homosexuálů. Já osobě jsem pro přístup Evropské komise týkající se antidiskriminace. Jsem proti diskriminaci na základě sexuální orientace protože pro mě jsou homosexuálové stejní jako kdokoliv jiný jiný. Měli by mít stejná práva takže nechci abych byl vnímán jako někdo kdo se vyjadřuje proti právům homosexuálů. Ale co chci říct je že Polsko s jeho s vlastním zvláštním specifickými zkušenostmi s osobní svobodou a i nedostatkem a se svou tradicí římsko katolické víry by mělo mít právo vyjádřit své vlastní hodnoty v rámci Evropské unie. Nemůžete přes noc vyvrátit staletí staré tradice v zemi jako je Polsko. Měli byste s Poláky diskutovat snažit se je přesvědčit a možná za 25 50 let je přesvědčíte aby s vámi souhlasili. Ale ale neměli byste neměla by existovat společná politika která by nařídila jak mají věci být. Toto by byla Evropská unie jak ji někteří kritizují. Jak ji charakterizovala například Margaret Thatcherová nebo dnešní prezident České republiky Václav Klaus. Snažili se prezentovat Evropskou unii jako nějaký monolit politiky. Ale právě oblast sociální politiky dokazuje že Evropa taková vůbec není. Děkuji.

E 6

Dámy a pánové

Pokud byste mě požádali abych udělal patnáct minut o evropské politice zasmál bych se a řekl bych ano a potom bych velmi cynicky bych tam mohl sedět 15 minut úplně zticha. Protože bych se s váma mohl přít o tom jestli vůbec existuje sociální politika EU. Samozřejmě vy byste mohli mít pocit že byste mohli být podvedeni a řekli byste mi podívejte se evropská komise má dokonce i komisaře zodpovědného za sociální politiku je to Čech pan Špidla. A existuje také sociální charta která by měla být zahrnuta do reformní smlouvy a pokud existuje sociální charta potom musí existovat i sociální politika EU. A samozřejmě existuje i sociální legislativa EU nařízení a směrnice týkající se pracovní doby zdravotních podmínek a podobně a existuje také evropský sociální fond. Jak můžete tedy tvrdit že neexistuje sociální politika Evropské unie. Měli byste určitě pravdu kdybyste se rozčílili kvůli mému cynickému postoji. Samozřejmě musím přiznat že existuje určitá sociální politika EU ale ale samozřejmě musím říct že existují určitá velmi přísná omezení sociální politiky. A

podle mého názoru je opravdu diskutabilní jestli existuje reálná sociální politika EU. Velmi zásadní element sociální politiky musí být systém sociální bezpečnosti. A vždycky bylo jasně tvrzeno i prezidentem evropské komise že systém sociální bezpečnosti systém sociálního zabezpečení jako takový je něco co spadá pod suverenitu jednotlivých států. EU v tomto nemá rozhodující pravomoc. Pokud nemůžete kontrolovat sociální zabezpečení jako takové potom můžu tvrdit že všeobecně se nedá kontrolovat sociální zabezpečení takže sociální systém sociálního zabezpečení záleží na jednotlivých členských státech. A vždycky to leží na jednotlivých členských státech. Určitě už jsme hovořili dříve dnes ráno když jsme hovořili o penzijních systémech. Členské státy samy určují systémy sociálního zabezpečení a samozřejmě to závisí na konkrétní společnosti a jaký systém sociálního zabezpečení budeme mít. Druhý argument který bych mohl uvést pro své tvrzení že sociální politika EU je omezující je systém optouts to znamená systém výjimek. Vždycky existoval systém výjimek ve vztahu k nařízením týkajícím se pracovní doby pracovních podmínek bezpečnosti práce a podobně. A obzvláště ve vztahu k sociální chartě v kontextu reformní smlouvy existují určité výjimky a proto nemůže existovat jednotná evropská sociální politika. Pokud tuto sociální politiku podporují zásadní principy a pokud tyto principy musejí čelit určitými určitým výjimkám potom z toho vyplývá že samozřejmě neexistuje jednotná sociální politika. Za třetí bych rád řekl že sociální politika musí být vždycky nahlížena v souvislosti se zaměstnáváním a s fungováním jednotného trhu. Evropský sociální fondy fond je příkladem. Byl založen v padesátých letech v prvním společenství které se jmenovalo společenství oceli. Bylo byl založen kvůli tomu aby zmírnil jakýkoli negativní dopad na dělníky kteří pracovali v ocelářství. Později později se z něj stal hlavní hlavní část evropského sociálního fondu. Pokud se podíváte na sociální politiku EU tak jak existuje potom zjistíte že určitá legislativa existuje ale tato legislativa čelí různým výjimkám. A je podřízena různým výjimkám. A aktivity evropské unie v tomto směru se zabývají spíš pozorováním potom se píšou zprávy a nakonec evropská komise přijde s doporučením. Evropská komise velmi často doporučuje to co se co by mělo být uděláno v různých oblastech sociální politiky. Ale záleží výhradně na členských státech co by měly dělat a jak by se měly doporučeními řídit. Možná že vás to

překvapí ale a já já si myslím že je-li tomu tak potom je to dobře. Já myslím že vlastně evropská politika jako taková by neměla vlastně existovat. Když jsem hovořil o o sociálním zabezpečení hovořil jsem o tom že je propojený s rozpočtem a s daňovým systémem. A tento systém je tak provázán s jednotlivými členskými zeměmi že je si myslím že je velmi dobré že politika v oblasti sociálních věcí je výhradně záležitostí každého státu. Ale já bych se pustil trošku dál protože sociální politika musí být nahlížena jako fungování sociální struktury daného státu. A tato struktura musí být výsledkem vývoje který probíhá po staletí. Je to jedná se o vývoj tradicí náboženství a lidských hodnot. Náboženství určitě hraje určitou roli v definování legislativy a a základní roli hrají také hodnoty lidí. Proto si myslím že Evropská unie nemůže mít jednotnou sociální politiku i kdyby chtěla protože sociální politika musí určitým způsobem odrážet sociální realitu dané země. Pokud máte 27 různých členských států s různým třemi různými náboženstvími s různou zkušeností demokracii společnosti a s individuálními svobodami potom si myslím že by bylo velmi nemožné sestavit jednotnou sociální politiku. Uvedu jeden příklad kterým to budu ilustrovat. Evropská unie jako taková se snaží podporovat sociální toleranci v nejšířším smyslu. Snaží se poskytovat rovné příležitosti každému. Snaží se bojovat proti diskriminaci co se týče sexu handicapu věku náboženství hodnot a sexuální orientace. Jsem si jist že si všichni uvědomujeme že předcházející vláda v Polsku která byla vedena panem Kaczynským byla víme že to byla vláda velmi negativní měla velmi represivní postoj k právům homosexuálů. Já osobně jsem stoprocentně pro to jak Evropská unie postupuje ohledně diskriminace. Já samozřejmě podporuji aby nebyla diskriminace v oblasti sexuální orientace. Homosexuálové jsou stejní jako každý jiný a měli by mít stejná práva. Nechci být nepochopen. Samozřejmě nejsem pro to aby homosexuálové měli jiná práva. Musejí mít stejná práva. Co se týče Polska a jeho tradicí a velmi specifickou zkušeností s osobními svobodami a s určitým nedostatkem osobních svobod a obzvláště s jejich velmi silnou katolickou tradicí myslím že mám plné právo že má tato země plné právo vyjadřovat své hodnoty v rámci evropské unie. Nemůžete prostě přes noc změnit staletý vývoj této země zvláště když je to země jako je Polsko. Měli byste s nimi hovořit s Poláky měli byste se je snažit přesvědčit a možná za 25 nebo 50 let s vámi potom Poláci budou

souhlasit. Ale nemyslím si že evropská sociální politika a a jiná politika by měla být nějakým způsobem diskriminační. Myslím že by to byla špatná evropská unie. Potřebujeme takovou unii oponenti Evropské unie byli napadáni. Například do určité míry i Václav Klaus se snaží představovat Evropskou unii jako určitý monolit který nás zastrašuje který na nás uvaluje různé pravidla a zákony. Myslím že to není pravda. Myslím že právě neexistence jednotné evropské sociální politiky je právě důkazem toho o čem vlastně evropská unie je. Děkuji.

E7

Dámy a pánové

Kdybyste se mě zeptali kdybyste mě požádali abych patnáct minut hovořil o sociální politice Evropské unie potom bych se usmál kývl bych a řekl bych ano udělám to. Ale nyní bych tam mohl sedět dalších patnáct minut v úplném tichu. Protože bych se mohl hádat že v podstatě evropská sociální politika neexistuje. Asi byste byli rozzlobeni a cítili byste se podvedeni. A mohli byste mě říci podívejte se Evropská komise má dokonce i komisaře zvlášť pro sociální politiku. A my ho tady známe dobře. Protože je to Čech je to pan Špidla. Navíc existuje známá sociální charta o které se tolik mluví a která by měla být zároveň zahrnuta do reformní smlouvy. Když máme sociální chartu která bude listinu která bude ve smlouvě potom musí existovat společná sociální politika. Dále tady máme různé směrnice a různá opatření která se týkají pracovních podmínek pracovní doby a tak dále. A vždycky existoval evropský sociální fond. Takže jak vlastně můžete říct že neexistuje společná sociální politika Evropské unie. Samozřejmě byste mohli být rozzlobeni touto mojí tímto mým přístupem. Musím musím přiznat že existuje společná politika. Ale na vlastní obranu bych mohl říci že existují velká omezení v této politice. A podle mého názoru jsou tak velká že bychom se dokonce mohli ptát zda ve skutečnosti nějaká společná politika existuje. Za prvé naprosto základním prvkem sociální politiky musí být sociální zabezpečovací systém. A dokonce i předseda Evropské komise samotný vždycky vysvětloval že systém sociálního zabezpečení jako takový je něco co mají na starosti

jednotlivé suverénní národní státy. Není to oblast kde by mohla rozhodovat Evropská unie. Pokud nemůžete kontrolovat sociální zabezpečení jako takové věřím že nemůžete ani tvrdit že můžete řídit sociální politiku všeobecně. A protože rozhodovací slovo mají jednotlivé státy myslím si že je jasné že hlavní zodpovědnost za sociální politiku mají také jednotlivé členské státy. Je vždycky jednoduché najít příklady. Už jsme o tom dnes ráno hovořili když jsme se zmiňovali o penzijním systému. Jsou to jednotlivé členské státy které rozhodují o penzijním systému ne Evropská unie. A my všichni víme jak velký dopad má penzijní systém na společnost. Druhým argumentem který bych zde mohl navrhnout abych dokázal že sociální politika Evropské unie je velmi omezená je skutečnost že sociální politice v Evropské unii jsou vždycky omezení která se týkají například pracovní doby pracovních podmínek a tak dále. A není především ve vztahu sociální tedy listiny která má být součástí reformní smlouvy. A proto tedy nemůže být jednotná evropská sociální politika. Pokud základní principy na kterých stojí sociální politika které obsahuje tato sociální listina jsou zároveň předmětem něčeho jiného potom podle definice nemůže existovat jednotná evropská politika. Třetí věc kterou bych chtěl říci je že sociální politika pokud tedy existuje musí být nahlížena v podstatě pouze z pohledu fungování jednotného trhu. Evropský sociální fond je toho klasickým příkladem. Byl vytvořen na začátku padesátých let v prvním evropském společenství. Bylo to společenství uhlí a oceli. A proč byl vytvořen. Byl vytvořen proto aby vyrovnával jakékoli možné negativní dopady na pracovníky v tomto v těchto odvětvích v těchto odvětvích. Potom tedy toto bylo hlavním úkolem evropského sociálního fondu. Když se podíváte na sociální politiku evropskou politiku Evropské unie tak jak existuje zjistíte že jsou tam různé kusky legislativy ale ty podléhají různým výjimkám. A zjistíte že většina činnosti Evropské komise ve vztahu k sociální politice spočívá v pozorování. Potom ve vytváření zpráv a potom v porovnávání situace v jednotlivých členských státech. Nakonec Komise přichází s doporučeními. Komise velmi často doporučuje co by se mohlo v různých oblastech sociální politiky udělat. Ale je to naprosto na členských státech samotných co s těmito doporučeními udělají. Možná by vás to mohlo překvapit že já věřím že toto je velmi dobrý stav. Já si nemyslím že by měla být samostatná evropská sociální politika. Prvním důvodem je ten je tady můj první

důvod se vztahuje k tomu prvnímu argumentu který jsem uváděl a sice sociálnímu zabezpečení. Sociální zabezpečení je tolik propojené s rozpočtem a také s daňovým systémem a toto jsou tak specifické záležitosti v každém členském státě že si myslím že je skutečně dobře že sociální politika je záležitostí každého členského státu a že Evropská unie neurčuje jak by měly tyto systémy fungovat. Sociální politika musí být nahlížena jako funkce sociální struktury každé země. A tato sociální struktura musí být výsledkem vývoje a tradic a hodnot které se vyvíjely celá staletí. Dokonce samotné náboženství by mohlo hrát roli v určitých částech sociální legislativy. A naprosto určitě základní lidské hodnoty hrají velkou roli. Proto si nemyslím že Evropská unie může vůbec mít jednotnou sociální politiku i kdyby chtěla. Právě proto že tato sociální politika bude odrážet sociální situaci v každé zemi. A když máme dvacet sedm členských států které mají přinejmenším tři různé náboženské tradice a které mají naprosto odlišné zkušenosti co se týče demokratického fungování společnosti a svobody jednotlivce myslím si že to bude naprosto nemožný úkol snažit se založit jednotnou sociální politiku. Dám vám jeden příklad na kterém bych to rád ilustroval. Evropská unie jako taková se snaží podporovat a prosazovat sociální toleranci. V širokém slova smyslu. Snaží se poskytovat rovné příležitosti všem a bojovat proti diskriminaci na základě pohlaví postižení věku náboženství hodnot a mezi jinými také sexuální orientace. Jsem si jistý že všichni víme že v minulé vládě v Polsku kterou vedl premiér pan Kaczynský byl velmi negativní vztah k právům homosexuálů. Já osobně jsem stoprocentně pro stoprocentně souhlasím s přístupem Evropské komise. Jsem pro politiku nediskriminace na základě sexuální orientace. A pro mě jsou homosexuálové úplně stejní jako kdokoli jiný a měli by mít úplně stejná práva a možnosti. Takže nechci abyste mi špatně rozuměli abyste si mysleli že jsem proti rovných rovným právům pro homosexuály. Ale já říkám že Polsko se svými tradicemi a svojí historickou zkušeností v oblasti svobody jednotlivců a často nedostatkem této svobody a především se svojí velmi silnou římsko katolickou tradicí tedy Polsko by z těchto důvodů mělo mít právo vyjádřit své vlastní hodnoty v rámci Evropské unie. A nemůžete jen tak přes noc změnit tradice a hodnoty které se vyvíjely po celá století v zemi jako je například Polsko. Určitě můžeme hovořit s Poláky můžeme se je snažit přesvědčit a možná za 25 nebo 50 let budou naprosto

souhlasit. Ale nemyslím si že odpovědí je že by měla být společná evropská sociální politika a věřím přitom že nediskriminace a rovné příležitosti jsou její součástí. A neměli bychom tedy Poláky nutit s tímto souhlasit. Myslím si že by to bylo špatné. Toto je totiž právě ten obraz Evropské unie který se snaží vytvořit odpůrci Evropské unie. Že se Evropská unie snaží nutit lidi přijmout jednotnou politiku. Právě třeba Margaret Thatcherová v Británii nebo nyní pan Václav Klaus v České republice se snaží právě vytvořit obraz Evropské unie jako unie která se snaží vnutit své názory ostatním. Proto si myslím že to že společná sociální politika neexistuje právě dokazuje o čem vlastně o co vlastně Evropské unii jde. Děkuji vám.

S4

Dámy a pánové

Kdybyste se mě kdybyste mě požádali abych mluvil patnáct minut o sociální politice Evropské unie tak bych se usmál a řekl ano udělám to. A pak cynicky bych mohl prosedět těch patnáct minut v úplném tichu protože mohu namítnout že neexistuje žádná sociální politika Evropské unie. A vy byste se cítili podvedeni. Mohli byste mi říci že Evropská komise má komisaře pro sociální politiku a je to Čech pan Špidla. A také existuje velice známá charta kterou bychom měli zahrnout v evropské smlouvě reformní smlouvě. A pokud je pokud je taková charta no tak musí existovat sociální politika. A dále existují směrnice a nařízení Evropské unie jež se týkají pracovního času pracovních podmínek bezpečnosti práce a vždycky existoval evropský sociální fond. Takže jak můžete říkat že neexistuje žádná sociální politika Evropské unie. A měli byste měli byste pravdu když byste se trošku naštváli o mém ohledně mého cynicismu. Protože existuje určitá sociální politika. Ale na obranu bych mohl říci že jsou velice značné omezení a člověk se člověk může pochybovat o tom zda nějaká evropská sociální politika existuje. První velice podstatný bod je sociální bezpečnostní systém. Systém sociálního pojištění jak jež spadá pod národní jurisdikci. Není to oblast o které by měla rozhodovací právo Evropská unie. Mním tím že pokud nedokážete sociální zabezpečení sociální pojištění zajišťovat jako takové tak nemůžete zajišťovat ani sociální systém jako celek. A proto myslím že dojdete k závěru že hlavní hlavní záruku nad sociálními politikami mají samotné členské

státy. Už jsme dnes ráno mluvili o tomto když jsme mluvili o penzijním systému. Jsou to státy jež zajišťují penzijní systémy a ne Evropská unie. A je to rozhodující věc pro členské státy. Za druhé ten druhou námitku bych moh zmínit že sociální politika Evropské unie je velice omezena. Vždycky existovaly problémy v které se vztahují k pracovním podmínkám a tak dále. A nyní nyní jsou i výjimky týkající se jiných oblastí. Takže v principu nemůže být nějaká společná sociální politika když když toto samotné je výjimka no tak nemůžeme hovořit o nějaké společné sociální politice. Za třetí bych mohl říct že pokud existuje společná sociální politika tak se na ni musíme dívat z pohledu hospodářství a společného jednotného trhu. Jednotný trh byl zřízen začátkem padesátých let a jednalo se o společný trh s ocelí. A měl velice negativní dopad na dělníky v průmyslu. A později byl stále hlavním úkolem evropského sociálního fondu. Pokud se podíváte na evropskou sociální politiku tak zjistíte že existují určité zákony ovšem ty jsou ty se vztahují k těm výjimkám. Oni srovnávají skutečnosti v jednotlivých členských státech a přicházejí s doporučeními. Takže komise doporučuje co může být podniknuto v určitých oblastech sociálních oblastech ale je na členských státech co s těmi doporučeními udělají. Možná vás to překvapí ale já si skutečně myslím že nynější stav je velice pozitivní a že by neměla být evropská sociální politika. První důvod se týká toho prvního argumentu když jsem mluvil o tom proč není jedna sociální politika a důvodem byl sociální pojištění. A týká se to rozpočtu a daňových systémů jež jsou tak specifické pro každý stát takže tyto musí být v kompetenci jednotlivých států. A Evropská unie tudíž nerozhoduje o tom jak mají tyto systémy fungovat. Ovšem půjdu i dál. Sociální politika musí být viděna jako sociální struktura určité té jednotlivé země. A tato sociální struktura je výsledkem po staletí trvajících tradic a hodnot. Může v tom hrát roli i církve náboženství v některých zemích. Tudíž i hodnoty jsou jiné. Proto si myslím že Evropská unie nemůže zřídit jednotnou sociální politiku i kdyby chtěla. Sociální politika musí nějak zrcadlit sociální realitu. Když máte pětadvacet různých států jež mají rozdíly v náboženství mají ohromné obrovské rozdíly ve zkušenostech tak by to bylo i nemožné pokoušet se zřídit jednotnou sociální politiku. Dám vám pro obrázek jenom jeden příklad. Evropská unie jako taková se snaží proklamovat sociální toleranci. Nabádá k rovných příležitostem pro každého a bojuje proti diskriminace pohlaví

náboženství věku sexuální orientace jistě si všichni pamatujeme že minulá vláda pod vedením pana Kaczinského tak existoval velice negativní pohled na práva homosexuálů. Já osobně stoprocentně souhlasím s evropským postojem proti diskriminaci. Já jsem proti diskriminaci na základě sexuální orientace. Pro mě jsou homosexuálové stejní jako všichni ostatní mají mít stejné možnosti stejná práva. Takže mě prosím takže bych byl rád abyste mě pochopili. Na druhé straně Polsko se svojí tradicí se svojí se svými zkušenostmi personální svobody v mnoha ohledech i i nedostatku personální svobody a hlavně silnou katolickou církví by měla mít schopna a měli bysme jí umožnit stát si za svými hodnotami a nemůžeme přes noc překopat ty hodnoty takové země jako je Polsko. Můžeme s nimi třeba nesouhlasit můžeme je zpochybňovat a třeba za pětadvacet třicet let je přimět k tomu aby tyto hodnoty změnili. Ale nemusíme k tomu mít sociální politiku a myslím si že protidiskriminační politika je součástí takové politiky sociální. Jde o o takovou Evropskou unii proti kterým proti které se staví oponenti například Margaret Thatcherová nebo do určité míry i Václav Klaus. Oni to vidí jako určitý monolit jež je proti jednotlivým názorům. Ale tak to není. Není to pravda. A to že vůbec neexistuje sociální evropská politika tak to dává za pravdu těm kteří tvrdí že taková Evropská unie není.

S5

Dámy a pánové

Pokud byste se mě zeptali abych zde patnáct minut hovořil o evropské sociální politice mohl bych se usmát kývnout a říci ano udělám to a seděl bych těch dalších patnáct minut mlčky. Protože lze říci že žádná evropská sociální politika neexistuje. Samozřejmě že vy byste se cítili podvedeni a řekli byste Evropská komise má dokonce komisaře pro sociální politiku velmi dobře ho zde v České republice známe protože je to pan Špidla. Je zde také velice známá sociální charta. A ta by měla být i součástí reformní smlouvy. Pokud tedy existuje sociální charta která bude součástí smlouvy tak musí existovat také sociální politika. A také je zde sociální legislativa která se týká pracovních podmínek bezpečnosti práce a tak dále a je zde také evropský sociální fond. Tak jak můžete říci že neexistuje evropská sociální politika. Samozřejmě byste měli pravdu pokud by vás rozhněval rozhněval můj cynický

postoj. Samozřejmě je zde jistá sociální politika ale já bych se mohl hájit že jsou zde značné značná omezení evropské sociální politiky a můžeme se tedy ptát jestli evropská sociální politika skutečně existuje. Za prvé a to je velmi klíčové musí existovat evropský systém pojištění. A dokonce i sám předseda Evropské komise říká že to je otázkou suverenity jednotlivých členských států. V tom tedy nemá Evropská unie rozhodující slovo. A pokud nemůžete kontrolovat sociální pojištění tak nemůžete tvrdit že máte pod kontrolou sociální politiku. A proto je sociální politika především otázkou jednotlivých států. A hlavní odpovědnost tak spadá do pravomoci jednotlivých států protože ty řídí sociální pojištění. Je velmi snadné najít příklady už jsme o tom hovořili dnes dopoledne když jsme mluvili o penzijním systému to se taky týká jednotlivých států spíše než Unie. A víme jaký uvidíme jaký to bude mít dopad na Unii a na celou společnost. Další věc kterou bych mohl zmínit a podpořit svůj názor že je sociální politika limitovaná to je ta možnost neúčastnit se všech ustavení Unie týká se to tedy veškerých směrnic o bezpečnosti práce zaměstnanecké politiky a tak dále. A v tomto kontextu v kontextu reformní smlouvy a sociální charty také existuje možnost neúčastnit se úplně všeho na čem se Unie dohodne a to je velice to je přitom základní princip. A jestliže i součástí sociální charty jsou pouze záležitosti na jednotlivých státech jestli přistoupí ke všemu co se v sociální chartě píše tak to tedy znamená že neexistuje žádná skutečná jednotná sociální politika. A jde tedy o především o zaměstnanost a jednotný pracovní trh. V padesátých letech byl založen strukturální fond a to bylo ještě v rámci evropského společenství a tento fond vzniknul proto aby vykompenzoval případné negativní dopady na pracovníky v ocelářském a těžebním průmyslu. A stal se tedy základem sociálního fondu Evropy. Pokud se podíváme na sociální politiku Evropské unie tak zjistíte že zde existuje jistá legislativa nicméně je zde celá řada výjimek možnosti nepřistoupit ke všem částem politiky a jde tedy o to porovnávat jednotlivé politiky jednotlivých států v procesu dohodování a potom si vybrat ty nejlepší praktiky ale je skutečně jenom na jednotlivých členských státech k čemu se přikloní a jestli se přidají k jednotlivým částem sociální politiky Evropy. Já si myslím že je to tak dobře. Nemyslím si že by zde měla být jednotná evropská sociální politika. A prvním prvním důvod souvisí s tím co jsem zmiňoval na začátku a to je sociální pojištění protože zde

je silná návaznost na rozpočet a tedy na daňový systém a to skutečně souvisí s politikou jednotlivých států a proto si myslím že je velmi dobře že je toto v pravomoci těchto států a že o tom nerozhoduje EU. Ale já bych zašel ještě mnohem dál. Myslím si totiž že sociální politika musí odrážet sociální strukturu jednotlivých států. A ta struktura je výsledkem dlouhého historického vývoje tradic hodnot které platí v té které společnosti samozřejmě sem spadá i náboženství a především tedy lidské hodnoty. Proto si myslím že Evropská unie nemůže mít jednotnou sociální politiku i kdyby ji chtěla mít. A to právě proto že sociální politika musí odrážet sociální realitu jednotlivých zemí. Máme zde dvacet sedm členských zemí s minimálně třemi náboženskými tradicemi. Máme velice rozdílnou zkušenost s demokracií se svobodou jednotlivce a proto si myslím že je nemožným úkolem stanovit jednotnou sociální politiku. Dám vám jeden jediný příklad. EU jako taková se snaží podpořit sociální hledisko snaží se zajistit rovnoprávnost a zabránit diskriminaci ať už se týká věku náboženství hodnot rasy nebo sexuální orientace. Jistě si všichni uvědomujeme že minulá polská vláda s premiérem Kaczynským měla velice negativní postoj vůči právům homosexuálů. A já osobně naprosto souhlasím s postojem Evropské komise. Jsem proti diskriminaci která souvisí se sexuální orientací homosexuálové jsou zcela stejní jako kdokoliv jiný měli by mít proto stejná práva stejné možnosti a tak dále. Takže nechci abyste mi špatně rozuměli. Já nejsem vůbec proti rovnoprávnosti homosexuálů. Ale rád bych řekl že Polsko se svojí tradicí se zkušeností s lidskými svobodami tedy spíše s nedostatkem svobod jednotlivce a se silnou katolickou tradicí by mělo mít možnost vyjádřit své vlastní hodnoty v rámci Evropské unie a není možné abysme přes noc změnili dlouhodobé tradice a hodnoty v zemi jako je Polsko. Samozřejmě měli bysme s Poláky mluvit můžeme se s nimi dohadovat můžeme se snažit je přesvědčit a možná že za pětadvacet padesát let se přikloní k našemu názoru. Ale odpovědí není jednotná sociální politika. Není možné přijmout takovou politiku a říci Polákům musíte se s ní ztotožnit. To by byla špatná Evropská unie. To by byla Evropská unie před kterou straší nepřítel Evropské unie jako je Margaret Thatcher a do jisté míry i Václav Klaus se snaží portrétovat Evropskou unii jako monolit která se snaží o jednotu ve všem a myslím si že právě to

že neexistuje jednotná sociální politika je jedním z těch prvků které ukazují že Evropská unie skutečně není takovým jednotným blokem. Děkuji.

S6

Dámy a pánové

Pokud byste mě požádali abych měl 15minutovou řeč o evropské sociální politice tak bych se zasmál a řekl bych ano učiním tak a velice cynicky bych zde dalších 15 minut seděl a mlčel. Protože bych mohl argumentovat že ve skutečnosti neexistuje evropská sociální politika. Možná byste byli hodně naštvaní a měli byste pocit že jsem lhal nebo podváděl. A řekli byste ale podívejte se dyť Evropská komise má dokonce komisaře pro sociální politiku a my ho znáte tedy velice dobře protože je bývalým českým ministerským předsedou Špidlou. A tato velice známá sociální charta o které se hodně mluví by měla být se měla stát součástí reformované reformní smlouvy. A pokud bude v reformní smlouvě sociální charta tak Evropská unie musí mít sociální politiku. A je zde také řada jednotlivých sociálních legislativ směrnic nařízení a podobně které se týkají například pracovní doby pracovních podmínek a podobně. A vždy také zde vždy byl evropský sociální fond. A jak vy tedy můžete říct že Evropská unie nemá svoji vlastní sociální politiku. Samozřejmě byste měli pravdu kdybyste s mým cynickým přístupem nesouhlasili trošku by vás to naštvalo. Nicméně já bych argumentoval že existují velká omezení této sociální politiky. A dle mého názoru jsou tak silné že ve skutečnosti můžete vůbec zpochybňovat zdali existuje evropská sociální politika. Za prvé zásadním prvkem sociální politiky musí být systém sociálního zabezpečení. A vždy bylo zdůrazňováno včetně předsedy Evropské komise že systém sociální bezpečnosti jako takový je něčím co je co spadá do národních legislativ a není to tedy v pravomocích Evropské unie jako takové. Pokud nemůžete kontrolovat sociální zabezpečení jako takové tak podle mě nemůžete kontrolovat sociální politiku jako takovou. A vzhledem k tomu že tedy sociální zabezpečení je v pravomocích národních členských států tak musíte tedy dojít k názoru že také základní zodpovědnost za sociální politiku je v pravomocích jednotlivých členských zemí. Máme zde řadu příkladů například jsme dnes ráno mluvili o penzijních systémech. Je to na jednotlivých členských zemích které rozhodují o svých penzijních

systemech. A také to jaký to bude mít dopad na jejich občany. Druhým bodem který bych mohl uvést je když říkám že evropská sociální politika je velice restriktivní je možnost neúčastnit se tohoto systému. Vždy zde byla možnost v rámci sociální politiky nevyužít neúčastnit se například s doporučení v oblasti pracovní doby a podobně. A zejména dnes v kontextu sociální charty a reformní smlouvy jsou zde opět možnosti nevyužít tohoto systému. A opět bych zdůraznil že nemůže existovat jednotná sociální evropská politika když základní principy na kterých tato politika stojí a které jsou obsaženy v této sociální chartě jsou samy předmětem možnosti toho jich nevyužít. A tím pádem zde tedy nemůže být jednotná sociální politika. Třetí bod který bych uvedl je to že sociální politika ve formě ve které existuje musí být brána v kontextu nezaměstnanosti a fungování jednotného evropského trhu. Evropský sociální fond je jasným příkladem. Byl vytvořen na začátku padesátých let v prvním evropském společenství tedy v evropském společenství uhlí a oceli. A proč byl vytvořen. Byl vytvořen proto aby zabránil možným negativním dopadům na pracovníky v ocelářském a uhelném průmyslu. Později se z toho stal hlavní bod evropského sociálního fondu. Pokud se tedy podíváte na evropskou sociální politiku ve formě ve které existuje zjistíte že je zde že jsou zde různé legislativy nicméně ty jsou předmětem řady výjimek a řada aktivit Evropské komise v kontextu sociální politiky se skládá z pozorování z toho že něco pozorujete poté vypracujete zprávu a poté porovnáváte situaci v jednotlivých členských zemích a nakonec přijmete s doporučením. Komise často doporučuje co je možno v určitých oblastech sociální politiky učinit. Nicméně poté je to tedy plně na členských zemích jestli tato doporučení přijmou nebo ne. Může vás to překvapit ale já osobně věřím že státní záležitosti jsou velice dobrou věcí a neměly by být v kompetenci evropské sociální politiky. Prvním důvodem je to co jsem říkal ve svém prvním bodu ve kterém jsem se snažil ukázat proč nemůže existovat jednotlivá jednotná sociální politika EU. A to je systém sociálního zabezpečení. Souvisí to totiž se státním rozpočtem a s daňovým systémem který je tak specifický pro každý členský stát že je proto dobře že to spadá do kompetence jednotlivých členských zemí. Evropská unie tedy neurčuje systém nebo způsob kterým tyto systémy fungují. Nicméně já bych šel ještě dál. A řekl bych že sociální politika by měla být brána jako sociální struktura forma jednotlivé členské

země. A tato forma musí být výsledkem dlouhodobého historického procesu historie historie tradic a také například náboženství může hrát roli v určitých oblastech sociálního zákonodárství. A zejména základní lidské základní hodnoty jednotlivých občanů zde hrají roli. A já si proto nemyslím že Evropská unie může mít jednotnou sociální politiku i kdyby chtěla. A to zejména proto že tato sociální politika musí reflektovat sociální skutečnosti a realitu jednotlivých členských zemí. A pokud zde tedy máte 27 různých členských zemí ve kterých jsou řekněme 3 různé náboženské tradice a obrovské rozdíly ve zkušenosti s demokratickým fungováním společnosti a individuálními svobodami tak si myslím že by bylo nemožným úkolem abyste se snažili vytvořit jednotnou evropskou sociální politiku. Uvedl bych jeden příklad na ukázkou. Evropská unie jako taková se snaží podporovat sociální toleranci v tom nejširším slova smyslu. Snaží se poskytovat rovné příležitosti pro každého a bojovat proti diskriminaci na základě handicapu nebo pohlaví náboženství nebo sexuální orientace. Já jsem si jistý že předchozí vláda v Polsku v jejímž čele stál ministerský předseda Kaczynský bylo velice represivní stanovisko vůči právům homosexuálů. Já osobně jsem si na sto procent jistý ohledně stanoviska Evropské komise proti diskriminaci homosexuálů. A já osobně také se stavím proti diskriminaci homosexuálů. A pro mě osobně jsou homosexuálové úplně stejní jako kdokoli jiný a měli by tedy požívat úplně stejných práv a měli by mít stejné možnosti. A nechci tedy aby to znělo jako že se stavím proti těmto právům homosexuálů. Nicméně to co chci říct je to že Polsko se svými tradicemi a se svým se svou jedinečnou zkušeností s individuálními právy a dost často také s nedostatkem individuálních práv je také velice silnou zemí silně věřící zemí silně katolickou zemí a mělo by mít tedy plné právo na to vyjadřovat své hodnoty v Evropské unii. A nemůžete jen tak přes noc přeměnit tradice které se vyvíjely staletí v zemi jako je Polsko. Můžete samozřejmě s nimi mluvit můžete s nimi diskutovat můžete se snažit je přesvědčit a možná za 25 nebo 50 let dosáhnete toho že s vámi budou souhlasit. Nicméně já si nemyslím že tím že tím že budete mít jednotlivou sociální politiku včetně tedy individuálních práv tak se jen tak otočíte na Poláky a řeknete musí to být takhle. A nemyslím že to je správná cesta kterou by se to mělo dělat. Myslím si že řada řada kritiků Evropské unie se snaží právě na toto poukázat jako například

Margaret Thatcherová v minulosti nebo pan Klaus dnes se snaží prezentovat Evropskou unii jako určitého určitého všemocného hegemonu který se snaží omezovat jednotlivá práva a možnosti rozhodování a to není pravda. A já si myslím že tedy neexistence jednotné sociální politiky Evropské unie je způsob jak ukázat že tito kritikové nemají pravdu. Děkuji.

EX1

Dámy a pánové

Já jsem byl požádán abych patnáct minut hovořil o sociální politice v evropské unii. A nyní tak činím. Mohl bych se usmát a nic neříkat a zbytek času jenom tak potichu sedět protože bych mohl docela dobře argumentovat tím že žádná sociální politika evropské unie neexistuje. Vy byste ale určitě na mě byli naštvaní měli byste pocit že jsem vás podvedl a mohli byste říci že evropská komise má přece komisaře pro sociální politiku a my ho tady v České republice známe velmi dobře protože to je český komisař Vladimír Špidla. A kromě toho má evropská unie také sociální chartu. Která by se měla stát součástí i takzvané reformní smlouvy. A pokud máme sociální chartu a ta má být ve smlouvě tak přece musí něco jako sociální politika evropské unie existovat. A dále máme to čemu říkáme sociální legislativu různé směrnice a nařízení která se týkají pracovní doby pracovních podmínek zdraví ochrany zdraví při práci a kromě toho máme také sociální fond. Takže jak byste mohli jak by mohl někdo tvrdit že žádná sociální politika neexistuje. Samozřejmě že byste mohli být trochu rozčilení mým cynickým postojem a v určitém smyslu tedy sociální politika existuje. Ale já bych hned doplnil toto konstatování o to že ta sociální politika je omezená různými opatřeními. Takže pořád vyvstává otázka jestli něco takového můžeme pojmenovat. Naprosto základní prvek sociální politiky je systém sociálního zabezpečení. A bylo vždy jasně dáváno najevo také předsedou komise že systém sociálního zabezpečení jako takový je něco co spadá pod svrchovanost členských států. Čili to není oblast ve které by mohla rozhodovat evropská unie. Pokud nemáte žádnou pravomoc u systému sociálního zabezpečení tak asi ani obecně nelze říci že můžete provozovat nějakou sociální politiku. A tím pádem má zodpovědnost za sociální politiku členský stát. Tedy hlavní zodpovědnost mají členské státy za sociální

politiku mohl bych citovat celou řadu příkladů už jsme o tom dnes jednou hovořili když jsme se bavili o důchodových systémech nastavení důchodových systémů určí členské státy ne evropská unie a všichni víme jaký obrovský vliv to má na společnost. Druhý argument který bych mohl předložit na podporu svého tvrzení je existence výjimek neboli opt-outů. Vždycky existovaly tyto výjimky ze sociální politiky. Například ve vztahu k směrnici o pracovní době o pracovních podmínkách o bezpečnosti při práci. A zejména se tyto výjimky týkaly sociální charty. Což znamená že v evropské unii neexistuje jednotná sociální politika pokud ty naprosto základní principy na kterých stojí sociální politika a které jsou obsaženy v sociální chartě jsou předmětem výjimek. A logicky tedy nemůže existovat jednotná sociální politika v evropské unii. A třetí argument který bych mohl předložit je ten že sociální politika pokud uznáme že existujeme se týká otázek spojených se zaměstnaností a zejména ve vztahu k fungování pracovního trhu. A to je klasický příklad. Musíme si uvědomit že evropská unie byla založena v padesátých letech jako společenství uhlí a oceli a proč tehdy to společenství vzniklo. Proto aby kompenzovalo jakékoli negativní potenciální dopady na pracovníky v ocelářství a v těžebním průmyslu. A později to bylo také hlavním smyslem tato kompenzace tedy evropského sociálního fondu. Důsledek toho všeho je že nyní existují různé osamocené kusy legislativy ale ty nepředstavují jednotnou sociální politiku a také jsou často předmětem různých výjimek. Takže v této oblasti hlavní pravomoc evropské komise je jakési pozorování vypracovávání zpráv a porovnání situací v členských státech. A v neposlední řadě je to předkládání různých doporučení. Komise velmi často doporučuje co by šlo v určitých oblastech sociální politiky dělat. Nicméně potom je to na členských státech aby se rozhodly co s těmi doporučeními budou provádět. Možná že vás trochu překvapí když řeknu že si myslím že tento stav je velmi dobrý. Já si nemyslím že by měla existovat jednotná evropská sociální politika jako taková. A ten první důvod který bych mohl uvést a který souvisí s tím prvním argumentem když jsem vysvětloval proč taková politika neexistuje je právě systém sociálního zabezpečení. Sociální zabezpečení je tak úzce propojeno se státním rozpočtem a s daňovým systémem což jsou věci které jsou velmi specifické pro členské státy a proto je naprosto zásadní aby zůstaly v pravomocích členských států aby evropská unie nemohla o těchto věcech do těchto

věcí zasahovat. Ale já bych šel ještě o kus dál. Myslím že sociální politiku musíme považovat za součást společenské struktury daného státu. A tato společenská struktura je vytvářena po dlouhá staletí různými tradicemi přesvědčením náboženstvím hodnotami to všechno jsou věci které mohou hrát roli ve vytváření sociální legislativy. Zejména se to týká základních hodnotových postojů lidí. A proto si nemyslím že by evropská unie kdy mohla mít jednotnou sociální politiku i kdyby chtěla. A to přesně z toho důvodu že sociální politika do určité míry reflektuje společenskou realitu. Když si uvědomíme že v evropské unii máme dvacet sedm členských států v evropské unii máme zastoupeny tři hlavní náboženství a stejně tak se státy liší v oblasti demokratického fungování a v oblasti občanských svobod a proto všechno si myslím že by bylo velmi obtížné sociální politiku v evropské unii zavádět. A pokusím se to ještě ilustrovat jedním příkladem. Evropská unie jako taková podporuje společenskou tolerantnost v nejširším slova smyslu. Snaží se prosazovat rovné příležitosti pro všechny občany a bojovat proti diskriminaci z důvodu pohlaví postižení věku náboženského vyznání hodnot a mimo jiné také z důvodu sexuální orientace. Myslím že si všichni uvědomujeme že předchozí polská vláda premiéra Kaczynského měla velmi negativní nebo chcete-li represivní postoj k právům homosexuálů. Já osobně jsem stoprocentně pro to že bychom v evropské unii neměli mít diskriminaci tedy že musíme bojovat proti diskriminaci z důvodu sexuální orientace. A pro mě jsou homosexuálové naprosto stejní občané jako všichni ostatní a měli by mít stejná práva. Takže doufám že mi dobře rozumíte. Já se vůbec nestavím proti rovným právům pro homosexuály. Na druhou stranu ale musím říci že Polsko má své tradice má svou konkrétní zkušenost se svobodou jednotlivců velmi často s nedostatkem svobod jednotlivců. A jak víme Polsko má také velmi silnou katolickou tradici. A to si myslím že Polsku dává právo vyjadřovat své hodnoty v rámci evropské i v rámci evropské unie. A nemůžeme jenom tak přes noc překonat tyto po staletí držené postoje a hodnoty. Samozřejmě je potřeba s Poláky komunikovat snažit se argumentovat snažit se je přesvědčit a možná že do padesáti let se podaří je úplně přesvědčit. Ale nemyslím si že by měla existovat sociální politika evropské unie a já si myslím že například boj proti diskriminaci je součástí této sociální politiky. Takže si myslím že by evropská unie nedělala dobře kdyby se něco

takového snažila Polákům vnutit. A také by bylo špatné kdyby zavdávala příčinu některým oponentům evropské unie k tomu aby něco takového tvrdili. V minulosti to byla například Margaret Thatcherová nebo dnes je to český prezident Václav Klaus kteří říkají že evropská unie je jakési monstrum které se snaží nacpat všechny do jedné svěrací kazajky. A já si myslím že to pravda není a neexistence nebo absence jednotné sociální politiky evropské unie je jeden z prvků který prokazuje že evropská unie skutečně nic takového nedělá. Děkuji vám za pozornost.

EX 2

Byl jsem požádán dámy a pánové abych 15 minut hovořil o evropské sociální politice. Mohl bych zkrátka říct ano já tak učiním a potom velmi cynicky bych mohl sedět dalších patnáct minut a být úplně zticha. Protože mohl bych tvrdit že evropská sociální politika ve skutečnosti neexistuje. A vy byste potom byli na mě naštvaní cítili byste se ošizení. A správně byste namítali ale vždyť evropská komise má dokonce komisaře pro sociální politiku a my ho dobře známe v české republice protože to byl Čech pan Špidla. A také existuje velmi známá sociální charta. Která by měla být zapracována do reformované smlouvy. A jestliže existuje sociální charta tak jistě musí existovat i evropská sociální politika. A kromě toho existují různé legislativní nástroje směrnice a nařízení které se týkají pracovní doby pracovních podmínek a bezpečnosti na pracovišti. A odjakživa také existuje evropský sociální fond. Takže jak by někdo mohl říci že neexistuje evropská sociální politika. Samozřejmě. Bylo by na místě mi vytýkat můj cynický postoj. A já bych musel uznat že existuje do jisté míry evropská sociální politika. Ale na vlastní obranu bych mohl říci že tato sociální politika je výrazně omezena. A podle mě do té míry že lze zpochybňovat zda skutečná evropská sociální politika existuje. Zaprvé a to je naprosto klíčová složka sociální politiky to je systém sociálního zabezpečení. A odjakživa bylo naprosto jasné řečeno i předsedou komise že systémy sociálního zabezpečení jako takové spadají do pravomoci národní. Není to oblast v které má evropská unie rozhodující pravomoc. Pokud nemáme kontrolu nad sociální politikou nemůžeme tvrdit že řídíme sociální politiku jako takovou. A proto v konečném důsledku zodpovědnost za sociální politiku mají členské státy. A tudíž nezbytně musíme dojít k závěru že zásadní

odpovědnost v oblasti sociální politiky mají členské státy. A je velmi snadné najít k tomu ilustrativní příklady. Hovořili jsme o tom již dříve dnes dopoledne když jsme hovořili o penzijních systémech. Jsou to právě členské státy které určují penzijní systémy. Nikoli evropská unie. A víme jak značný dopad na společnost penzijní systémy budou mít. Druhý argument který bych mohl předložit na podporu tvrzení že evropská sociální politika je výrazně limitována to je systém takzvaných opt-outů. Opt-outy ze sociální politiky existovaly od samého začátku integrace. Ať už se to týkalo směrnic o pracovní době pracovních podmínkách a bezpečnosti na pracovišti. A to zejména v poslední době v souvislosti se sociální chartou. I u té existují opt-outy. A proto nemůže být řeč o jednotné evropské sociální politice. Jestliže základní zásady této politiky které jsou obsaženy v této chartě jsou samy o sobě předmětem určitých výjimek čili out-outů tak již z definice je jasné že nemůže být jednotná evropská sociální politika. A třetí záležitost kterou bych si dovolil říci že evropská sociální politika aspoň v té míře v které existuje tak souvisí s otázkou zaměstnanosti a také s fungováním jednotného trhu. Evropský sociální fond je klasickým příkladem. Byl založen na začátku padesátých let a to v rámci evropského společenství uhlí a oceli které bylo prvním společenstvím tohoto druhu. Proč byl založen. Byl založen proto aby vyvážil případné negativní odpady na pracující v ocelářství a uhelném průmyslu a to dopady tedy rané integrace ve společenství uhlí a oceli. A později existoval pokračoval v činnosti jako evropský sociální fond. Když se podíváte na evropskou sociální politiku v té podobě která v které existuje tak můžeme konstatovat že existují různé legislativní nástroje ale jsou předmětem mnoha různých výjimek a opt-outů a velká část evropské politiky ve vztahu k sociálním otázkám spočívá spíš v pozorování vypracovávání zpráv a ve srovnávání situací v členských státech. A nakonec z toho vzniknou doporučení. Komise velmi často doporučuje co by se dalo v jednotlivých oblastech sociální politiky dělat. Ovšem záleží výhradně na členských státech jak s těmito doporučeními naloží. Možná vás to překvapí ale já jsem přesvědčen že tato situace je velmi dobrá velmi zdravá. Já si nemyslím že by měla existovat jednotná evropská sociální politika. A to zaprvé proto co jsem již říkal ve svém prvním argumentu a to je systém sociálního zabezpečení. Tento systém je natolik provázán s rozpočtem a tím pádem i s daňovým systémem který je velmi

specifický pro jednotlivé státy a je dobře je tudíž dobře že je to na členských státech a že evropská unie neurčuje jak mají tyto systémy fungovat. Ale já bych zašel v této argumentaci ještě dál. Protože sociální politiku musíme vnímat jako určitou součást sociálního uspořádání sociálního složení a struktury dané země. To je něco co vyplývá ze staletí dlouhého vývoje a z přesvědčení a hodnot lidí. Dokonce i náboženství může hrát určitou roli ve formování sociální legislativy. A základní hodnoty lidí v tom hrají roli také. Já si proto nemyslím že evropská unie vůbec může mít jednotnou sociální politiku ani kdyby chtěla. Je to právě proto že sociální politika musí zrcadlit realitu daného státu. A pokud existuje členských států sedmadvacet které mají minimálně tři velké náboženské tradice a velmi odlišné zkušenosti s demokratickým fungováním společnosti a svobodami jednotlivce myslím že by bylo nemožným úkolem vytvářet jednotnou sociální evropskou sociální politiku. Pokusím se to ilustrovat na jednom příkladu. Evropská unie jako taková se snaží prosazovat sociální toleranci. A to v nejširším slova smyslu. Snaží se zajistit rovné příležitosti pro všechny a potírat diskriminaci na základě pohlaví nebo postižení věku náboženského přesvědčení hodnot a mimo jiné také pohlavní orientace. Jistě víte že za předchozí polské vlády s premiérem Kaczynským v čele panoval velmi negativní a represivní postoj vůči právům homosexuálů. Já osobně stoprocentně podporuji snahu komise prosazovat nediskriminaci na základě pohlavní orientace. A pro mě jsou homosexuálové úplně stejní jako všichni ostatní a měli by se těšit stejným právům a příležitostem. Takže nechci abyste si to co říkám vysvětlovali tak že jsem proti právům homosexuálů. Ale chci říct toto. Polsko se svými tradicemi se svojí specifickou zkušeností s individuální svobodou případně její absencí a také se svojí velmi velmi silnou římskokatolickou tradicí by mělo mít právo vyjadřovat své hodnoty v rámci evropské unie. A nemůžeme ze dne na den zvrátit vývoj který trval staletí. V takové zemi jako je například Polsko. Jistě s poláky bychom měli diskutovat měli bychom se je snažit přesvědčit argumenty a možná za pětadvacet nebo padesát let bychom je přesvědčili úplně. Ale nemyslím si že a myslím že samozřejmě evropská sociální politika nediskriminace je součástí té politiky ale my je nemůžeme ale my jim to nemůžeme vnucovat. Protože protivníci evropské unie se právě snaží zobrazovat evropskou unii tímto způsobem. Lidé jako Margaret Thatcherová ve

Spojeném království a nyní do určité míry pan prezident Václav Klaus se snaží tedy popisovat evropskou unii jako jakýsi monolitní blok který vnucuje lidem svou vůli. Ale tak to není. Já si myslím že sama absence jednotné evropské sociální politiky je důkazem toho že evropská unie o žádném vnucování není. Děkuji.

EX 3

Dámy a pánové

Kdybyste se mě měli zeptat abych mě požádat abych udělal 15 min projev o evropské sociální politice tak bych se mohl usmát pokývnout a říci ano udělám to a potom bych velice cynicky mohl sedět 15 minut a být úplně zticha. Protože bych mohl tvrdit že v podstatě žádná sociální politika eu neexistuje. A asi byste na mě byli hodně naštvaní a měli byste pocit že jsem vás podvedl. A mohli byste mi mohli byste mi říci podívejte se evropská komise má dokonce komisaře pro sociální politiku a tady v české republice ho dobře známe protože je to Čech. Je to pan Špidla. A potom je tady ta známá sociální charta o které se tolik hovoří. A ta by měla být zahrnuta do té reformované smlouvy. A pokud je nějaká sociální charta která má být ve smlouvě tak musí existovat nějaká sociální politika eu. A samozřejmě jsou různé části takzvané sociální legislativy eu. Směrnice nařízení které se týkají pracovní doby pracovních podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a vždycky existoval evropský sociální fond. Takže mi prosím neříkejte že neexistuje žádná sociální politika evropské unie. Samozřejmě měli byste docela pravdu kdybyste se trochu zpotili vzteky z mého cynického přístupu. Já bych musel připustit že existuje určitá sociální politika eu ale na svoji obranu bych mohl dodat že je značně omezená. A já si dokonce myslím že je tak omezená že lze dokonce zpochybňovat jestli existuje skutečná sociální politika eu. Za prvé. Je tady zcela klíčová součást sociální politiky a tou musí být systém sociálního zabezpečení. Vždycky bylo dáno jasně najevo a to dokonce i předsedou evropské komise samotným že systém sociálního zabezpečení jako takový je něco co spadá pod národní nebo do národní svrchovanosti. Není to oblast ve které by evropská unie měla rozhodující slovo. Nejste-li tedy schopni řídit sociální zabezpečení jako takové tak myslím že nemůžete tvrdit že řídíte obecně sociální politiku. A proto vzhledem k tomu že za sociální politiku za sociální politiku

zodpovídají členské státy tak je zřejmé že hlavní odpovědnost tedy je v jejich rukou za sociální politiku vzhledem k tomu že mají tedy ten na starosti systém sociálního zabezpečení. Snadno se hledají příklady už jsme o tom hovořili dříve dnes dopoledne když jsme se zmínili o systémech důchodových. Členské státy určují jak bude vypadat jejich důchodový systém ne kolektivně evropská unie a všichni víme jaký zásadní dopad mají důchodové systémy na státy. Druhý argument který bych mohl předložit na to abych podpořil tvrzení že sociální politika eu je velice omezená je existence výjimek. Vždycky existovaly výjimky takzvané opt-outy v souvislosti se sociální politikou. Například pokud jde o směrnice které se týkají pracovní doby pracovních podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a nyní zejména v souvislosti se sociální chartou v kontextu reformované smlouvy existují znovu výjimky. A proto nemůže existovat uniformní sociální politika eu. Pokud ty zcela zásadní principy o které se opírá sociální politika které jsou samozřejmě zakotvené v sociální chartě samy budou předmětem výjimky tak z definice není možné aby existovala jednotná sociální politika evropské unie. Za třetí bych k tomu uvedl že sociální politika pokud tedy existuje tak je třeba ji vnímat v zásadě ve vztahu k otázkám zaměstnanosti a především fungování vnitřního trhu. Jednotného trhu. Evropský sociální fond je toho klasickým příkladem. Byl v podstatě zřízen na počátku padesátých let v prvním evropském společenství v evropském společenství uhlí a oceli. Proč byl zřízen. Byl zřízen proto aby vyrovnal možné negativní dopady které na pracovníky v ocelářství a uhelném průmyslu tedy existovaly v kontextu toho ESUO. A dále tedy existoval ten evropský sociální fond na těchto základech. Čistým výsledkem tohoto všeho je že když se podíváte na evropskou sociální politiku tak jak existuje tak zjistíte že samozřejmě představuje soubor určitých legislativních předpisů ale je předmětem řady výjimek. A opt-outů. A role evropské komise spočívá v pozorování zpracovávání zpráv v mnoha případech a sledování nebo srovnávání situace v jednotlivých členských státech a potom v předkládání doporučení. Komise často doporučuje to co by se dalo udělat v různých oblastech sociální politiky. Ale potom je samozřejmě zcela na členských státech aby si udělaly s těmi doporučeními co chtějí. Možná vám přijde překvapivé ale já si myslím že takovýhle stav věcí je dobrý. Já si nemyslím že by měla existovat politika sociální evropské unie jako

taková. To první souvisí s tím argumentem prvním který jsem uvedl proto abych mohl tvrdit že neexistuje sociální politika a sice že by neměla existovat evropská evropské sociální zabezpečení. Sociální zabezpečení natolik souvisí s rozpočtem a se sociálním systémem což je tak specifické pro každý členský stát že si myslím že je dobré že to zůstává v pravomoci členského státu a evropská unie proto neurčuje to jak tyto systémy fungují. Ale v tom svém argumentu bych zašel ještě mnohem dále. Sociální politiku je třeba vnímat jako výsledek sociální struktury určité země. To jak je ta daná sociální země ustrojena musí nebo je výsledek staletí dlouhého vývoje tradic hodnot a představ lidí. Náboženství samo o sobě může sehrávat určitou úlohu v určitých aspektech sociální legislativy a je docela jisté že základní hodnoty které lidé vyznávají hrají tady velmi důležitou roli. Já si proto nemyslím že by evropská unie mohla mít jednotnou sociální politiku i kdyby chtěla. Právě proto že sociální politika do určité míry musí být odrazem sociální reality dané země. Máte-li dvacet sedm různých členských států s alespoň třemi různými náboženskými tradicemi s nesmírně odlišnými zkušenostmi s fungováním s demokratickým fungováním společnosti a svobod jednotlivce tak si myslím že bude nemožné pokusit se o vytvoření jednotné sociální politiky. Dal bych vám jeden příklad kterým bych se pokusil tohle ilustrovat. Evropská unie jako taková se pokouší prosazovat sociální snášenlivost toleranci v nejširším slova smyslu. Snaží se zajistit rovné příležitosti pro každého a bojovat proti diskriminaci na základě pohlaví postižení věku náboženství hodnot a mimo jiné také sexuální orientace. Jsem si jist že všichni víme že za předchozí vlády v Polsku za vedení premiéra Kaczynského existoval velice negativní represivní přístup k právům homosexuálů. Já si osobně já jsem osobně stoprocentně pro přístup evropské komise k nediskriminaci. Jsem ve prospěch politiky nediskriminace na základě sexuální orientace. A pro mě jsou homosexuálové stejní jako kdokoli jiný. A měli by měli by mít přesná přesně stejná práva a možnosti jak kdokoli jiný. Takže nechci abyste mě mylně chápali jako že jsem proti rovným právům pro homosexuály. Ale chci říct že Polsko se svými tradicemi a se svými konkrétními zkušenostmi se svobodami jednotlivce respektive s jejich nedostatkem zejména se svojí velice silnou římskokatolickou tradicí by myslím tedy mělo mít právo na to aby v evropské unii mohlo vyjadřovat své vlastní hodnoty. A ze dne na

den prostě nemůžete zvrátit staletí ctěné tradice v zemi jako Polsko. Můžete samozřejmě hovořit s Poláky různě argumentovat dohadovat se s nimi a možná že za dvacet pět nebo padesát let s vámi budou zcela souhlasit. Ale nemyslím si že správné řešení by bylo zavést evropskou sociální politiku a já si myslím že rovné příležitosti a antidiskriminace jsou součástí sociální politiky a prostě nařídít polákům aby to takhle udělali. Myslím si že to by byl ten špatný typ evropské unie. Tohle je ten typ evropské unie který se snaží evropští oponenti říkat že vlastně ta unie reprezentuje. Například Margaret Thatcherová v Británii a do určité míry Václav Klaus v současné době. Ti se snaží představit evropskou unii jako takový monolit který vnucuje všem své názory a všechny chce sgleichschaltovat. Ale tak tomu není. Já si myslím že skutečná neexistence jednotné evropské sociální politiky ukazuje že evropská unie vlastně v tomhle nespočívá. Děkuji.

APPENDIX 3: Statistical Evaluation of Experimental Results

Statistické zpracování a analýza dat

Pokud testujeme hypotézu, že po školení se zvýšily u respondentů hodnoty paměti resp. obou modalit než-li před školením, použijeme párový t-test. V případě, že ani po transformaci (logaritmus, druhá odmocnina) nebyly splněny předpoklady parametrického párového testu (normalita rozdílů u obou výběrů), tak byl použit neparametrický Wilcoxonův znaménkový pořadový test.

Síla lineární závislosti mezi dvěma spojitými proměnnými byla testována korelací, resp. korelačním koeficientem. Ten dosahuje hodnot od -1 do 1. Hodnota nula udává, že mezi proměnnými není žádná lineární závislost, hodnoty blízké absolutní hodnotě 1 naopak predikují vysokou lineární závislost. Přičemž kladné hodnoty korelačního koeficientu udávají vztah přímé úměrnosti mezi proměnnými a záporné hodnoty vztah nepřímé úměrnosti. Pakliže data měla normální rozdělení a shodu rozptylů, použil jsem výsledky Pearsonova korelačního koeficientu, jinak výsledky Spearmanova korelačního koeficientu.

Všechny testy byly provedeny na 95% hladině významnosti, tudíž pro všechny statistické testy platí, že pokud je dosažená hladina testu $P < 0.05$, pak je nulová hypotéza zamítnuta a je prokázán statisticky významný rozdíl. Statistická část analýzy dat byla provedena v softwaru NCSS 2000 (Hintze, 2004).

Hintze, J. (2004): NCSS and Pass. Number Cruncher Statistical Systems. Kaysville, Utah. www.ncss.com

Výsledky

Paměť (SPAN TEST):

Nulová hypotéza: po školení jsou hodnoty paměti u respondentů shodné nebo nižší než-li před školením.

Alternativní hypotéza: po školení se zvýšily u respondentů hodnoty paměti resp.

obou modalit než-li před školením.

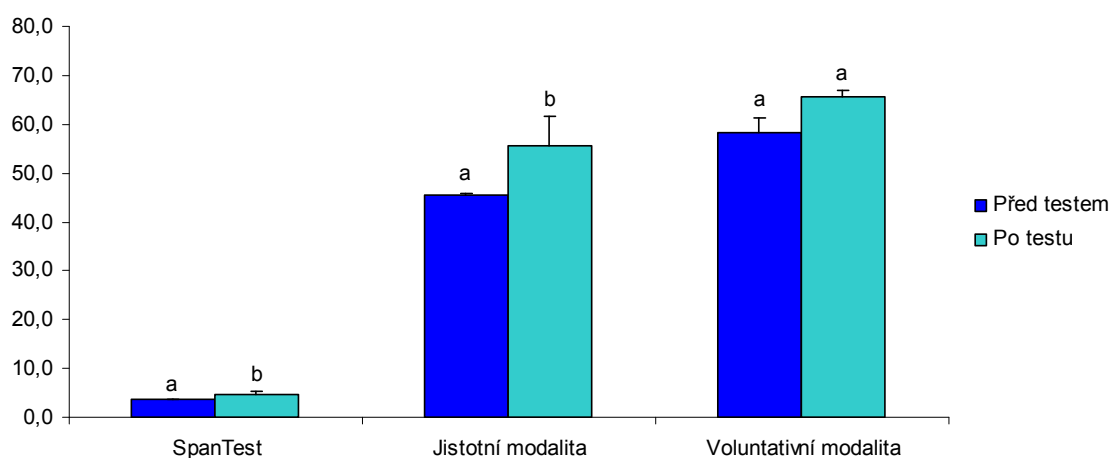
Párový t-test ukázal, že na 95% hladině významnosti je nulová hypotéza zamítnuta, tudíž skutečně se během školení signifikantně zvýšily hodnoty paměti než-li před školením ($P=0.0200$). P je odborně dosažená hladina testu a pokud je tato $P > 0.05$, pak na 95% hladině významnosti není prokázán rozdíl, v opačném případě je rozdíl průkazný.

Jistotní a voluntativní modalita:

Nulová a alternativní hypotéza shodná jako výše.

Opět na 95% hladině významnosti je u obou modalit nulová hypotéza zamítnuta (párový t-test; $P=0.0170$ pro jistotní a $P=0.0080$ pro voluntativní modalitu). Školení má tudíž signifikantně pozitivní vliv na obě proměnné.

Graf ukazuje průměrné hodnoty a střední chyby průměrů. Odlišná písmenka značí statisticky signifikantní rozdíl před a po školení.

Vzájemný vztah mezi pamětí a tlumočením

Dole jsou výsledky Pearsonova korelačního koeficientu. Na 95% hladině významnosti jsou signifikantní pouze ty červené, jiné nikoliv. Jelikož máte pouze 9 respondentů jsou signifikantní až velice vysoké hodnoty korel. koef. Lze vyčíst že je signifikantní vztah mezi span testem 1 a 2. Tudíž platí, že čím vyšší hodnoty paměti má respondent před testem, tím vyšší je má i po testu. To samé lze říci i o jistotní

modality. U voluntativní modality je korelační koeficient=0.38 a je neprůkazný. Mezi pamětí a oběma modalitami (jak před testem tak po testu) platí až na dvě výjimky pozitivní vztah, nicméně tento není průkazný pro nízký počet respondentů.

Pearson Correlations Section

	SPAN_TEST1	SPAN_TEST2	JIST_MOD1	JIST_MOD2	VOL_MOD1	VOL_MOD2
SPAN_TEST1	1,000000					
SPAN_TEST2	0,619427	1,000000				
JIST_MODALITA1	0,272488	0,530996	1,000000			
JIST_MODALITA2	0,373572	0,328266	0,792652	1,000000		
VOLUNT_MOD1	-0,002632	0,270516	0,345553	0,507662	1,000000	
VOLUNT_MOD2	-0,050118	0,052219	0,508270	0,481136	0,381561	1,000000

Níže jsou ještě Pearsonovi korelační koeficienty pro posuny. Jelikož jsou < 0 , tak vztah mezi všemi posuny je negativní. To znamená, že čím více se respondent zlepšil v jedné proměnné, tím méně se zlepšil ve druhé proměnné, což je zajímavé. Ale bohužel tento trend není díky nízkému počtu respondentů signifikantní.

Pearson Correlations Section

	SHIFT_SPAN_TEST	SHIFT_JIST_MODALITA	SHIFT_VOLUNT_MODALITA
SHIFT_SPAN_TEST	1,000000		
SHIFT_JIST_MODALITA	-0,279218	1,000000	
SHIFT_VOLUNT_MODALITA	-0,278567	-0,319487	1,000000

APPENDIX 4: Audio Recordings

For the audio recordings and all other data please see the enclosed CD.